

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 211

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

52 tomas

2009 m. rugpjūčio 14 d.

Turinys

I Akta, priimti remiantis EB ir (arba) Euratomo steigimo sutartimis, kuriuos skelbti privaloma

REGLAMENTAI

- ★ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 713/2009 įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą ⁽¹⁾ 1
- ★ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantys Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 ⁽¹⁾ 15
- ★ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinantys Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 ⁽¹⁾ 36

DIREKTYVOS

- ★ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinti Direktyvą 2003/54/EB ⁽¹⁾ 55
- ★ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinti Direktyvą 2003/55/EB ⁽¹⁾ 94

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

Kaina: 26 EUR

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį. Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

I

(Aktai, priimti remiantis EB ir (arba) Euratomo steigimo sutartimis, kuriuos skelbti privaloma)

REGLAMENTAI

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 713/2009

2009 m. liepos 13 d.

įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

(1) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“ pabrėžiama, kaip svarbu baigti kurti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas. Nustatyta, kad reguliavimo sistemos tobulinimas Bendrijos lygmeniu yra viena pagrindinių to tikslo įgyvendinimo priemonių.

(2) Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas valstybių narių reguliavimo įstaigų tarpusavio, taip pat jų ir Komisijos konsultavimuisi, veiklos koordinavimui bei bendradarbiavimui ir taip konsoliduoti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas, Komisijos sprendimu 2003/796/EB ⁽⁴⁾ įsteigta

nepriklausoma elektros energijos ir dujų patariamoji grupė, pavadinta Europos elektros energijos ir dujų reguliavimo grupe (ERGEG). Šią grupę sudaro nacionalinių reguliavimo institucijų, įsteigtų pagal 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁵⁾ ir 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁶⁾, atstovai.

(3) Nuo pat įsteigimo ERGEG savo veikla skatino elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkų vystymąsi. Tačiau sektoriaus atstovai plačiai pripažįsta, o pati ERGEG siūlo, kad savanoriškas nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimas vykėtų Bendrijos struktūroje, kuri turėtų aiškią kompetenciją, o tam tikrais konkrečiais atvejais teisę priimti atskirus reguliavimo sprendimus.

(4) 2007 m. kovo 8 ir 9 d. Europos Vadovų Taryba paprašė Komisijos pasiūlyti priemones nepriklausomam nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimo mechanizmui sukurti.

(5) Valstybės narės, siekdamos pasiekti Bendrijos energetikos politikos tikslus, turėtų glaudžiai bendradarbiauti šalinamos kliūtis, kurios trukdo vykdyti tarpvalstybinius elektros energijos ir gamtinių dujų mainus. Atsižvelgiant į centriniam subjektui reikalingus išteklius, nustatytus remiantis poveikio įvertinimu, padaryta išvada, kad nepriklausomas centrinis subjektas, palyginti su kitomis pasirinkimo galimybėmis, turi daug ilgalaikių privalumų. Reikėtų įsteigti Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą (Agentūrą), siekiant užpildyti reguliavimo

⁽¹⁾ OL C 211, 2008 8 19, p. 23.

⁽²⁾ OL C 172, 2008 7 5, p. 55.

⁽³⁾ 2008 m. birželio 18 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2009 m. sausio 9 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 75 E, 2009 3 31, p. 1) ir 2009 m. balandžio 22 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2009 m. birželio 25 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ OL L 296, 2003 11 14, p. 34.

⁽⁵⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.

⁽⁶⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 57.

- spragą Bendrijos lygmeniu ir prisidėti prie veiksmingo elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkų veikimo. Agentūra taip pat turėtų sudaryti sąlygas nacionalinėms reguliavimo institucijoms stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą Bendrijos lygmenyje ir abipusiu pagrindu dalyvauti vykdam su Bendrija susijusias funkcijas.
- (6) Agentūra turėtų užtikrinti pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽¹⁾ ir 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽²⁾ nacionalinių reguliavimo institucijų vykdomų reguliavimo funkcijų tinkamą koordinavimą, o prireikus šių funkcijų vykdymą Bendrijos lygmeniu. Tuo tikslu būtina užtikrinti Agentūros nepriklausomumą nuo elektros energijos ir dujų gamintojų, tiekimo ir paskirstymo sistemos operatorių (viešų ir privačių) ir vartotojų bei užtikrinti, kad jos veiksmai atitiktų Bendrijos teisės aktus, užtikrinti jos techninius ir reguliavimo pajėgumus, skaidrumą, demokratišką kontrolę ir veiksmingumą.
- (7) Agentūra turėtų stebėti, kaip vyksta elektros energijos ir dujų sektorių perdavimo sistemos operatorių regioninis bendradarbiavimas ir kaip Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-E) ir Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-G) vykdo savo funkcijas. Agentūros dalyvavimas yra esminis siekiant užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatoriai bendradarbiautų veiksmingai ir skaidriai, o jų bendradarbiavimas būtų naudingas elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkoms.
- (8) Bendradarbiaudama su Komisija, valstybėmis narėmis ir atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis Agentūra turėtų stebėti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas ir prireikus informuoti Europos Parlamentą, Komisiją ir nacionalines institucijas apie savo išvadas. Šios Agentūros stebėsenos užduotys neturėtų sutapti su Komisijos ar nacionalinių institucijų, visų pirma nacionalinių konkurencijos tarnybų, vykdoma stebėseną, nei jai trukdyti.
- (9) Agentūra atlieka svarbų vaidmenį rengiant bendras rekomendacijas, kurios yra neprivalomo pobūdžio (bendros rekomendacijos) ir kurias turi atitikti tinklo kodeksai. Be to, būtų tikslinga ir atitiktų Agentūrai keliamą tikslą, kad Agentūra, prieš rekomenduodama Komisijai priimti, atliktų tam tikrą vaidmenį atliekant tinklo kodeksų peržiūrą (kai jie parengiami ir kai keičiami) siekiant užtikrinti, kad jie atitiktų bendras rekomendacijas.
- (10) Tikslinga numatyti integruotą sistemą, pagal kurią nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų joje dalyvauti ir bendradarbiauti. Ši sistema turėtų padėti vienodai Bendrijoje taikyti teisės aktus, susijusius su elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkomis. Tais atvejais, kai sprendžiami su daugiau nei viena valstybe nare susiję klausimai, Agentūrai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti atskirus sprendimus. Šie įgaliojimai tam tikromis sąlygomis turėtų būti taikomi techniniams klausimams, nustatant bent dvi valstybes nares jungiančios ar galinčios jas jungti elektros energijos ir gamtinių dujų infrastruktūros reguliavimo tvarką, ir kraštutiniu atveju vidaus rinkos taisyklių išimtis daugiau nei vienoje valstybėje narėje esančioms naujoms elektros energijos jungiamosioms linijoms ir naujai dujų infrastruktūrai.
- (11) Atsižvelgiant į tai, kad Agentūra prižiūri nacionalines reguliavimo institucijas, ji turėtų galėti patarti Komisijai, kitoms Bendrijos institucijoms ir nacionalinėms reguliavimo institucijoms klausimais, susijusiais su tikslu, kuriam ji buvo įsteigta. Taip pat turėtų būti reikalaujama, kad Agentūrai nustačius, jog perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas neduoda reikiamų rezultatų arba jog gairių neatitinkančiame nacionalinės reguliavimo institucijos sprendime tinkamai neatsižvelgiama į Agentūros nuomonę, rekomendaciją ar sprendimą, ji apie tai praneštų Komisijai.
- (12) Agentūra taip pat turėtų galėti teikti rekomendacijas, kurios padėtų reguliavimo institucijoms ir rinkos dalyviams dalytis gerąja patirtimi.
- (13) Agentūra tam tikrais atvejais turėtų konsultuotis su suinteresuotomis šalimis ir suteikti joms deramą galimybę teikti pastabas dėl siūlomų priemonių, pvz., tinklų kodeksų ir taisyklių.
- (14) Agentūra turėtų prisidėti prie gairių dėl transeuropinių energetikos tinklų, kaip nustatyta 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1364/2006/EB, nustatančiame gaires transeuropiniams energetikos tinklams ⁽³⁾, įgyvendinimo, visų pirma teikdama savo nuomonę dėl neprivalomų visos Bendrijos dešimties metų tinklo plėtros planų (visos Bendrijos tinklo plėtros planai) pagal šio reglamento 6 straipsnio 3 dalį.
- (15) Agentūra turėtų prisidėti prie pastangų stiprinti energijos tiekimo patikimumą.
- (16) Agentūros struktūra turėtų būti pritaikyta tam, kad būtų tenkinami konkretūs energetikos reguliavimo poreikiai. Pirmiausia būtina visapusiškai atsižvelgti į ypatingą nacionalinių reguliavimo institucijų poreikių vaidmenį ir užtikrinti jų nepriklausomumą.

⁽¹⁾ Žr šio Oficialiojo leidinio p. 55.

⁽²⁾ Žr šio Oficialiojo leidinio p. 94.

⁽³⁾ OL L 262, 2006 9 22, p. 1.

- (17) Administracinė valdyba turėtų turėti būtinus įgaliojimus sudaryti biudžetą, tikrinti jo vykdymą, rengti vidaus taisykles, priimti finansines taisykles ir skirti direktorių. Tarybos skiriamų Administracinės valdybos narių atnaujinimui turėtų būti taikoma rotacijos sistema siekiant, kad ilgai valstybėms narėms būtų atstovaujama subalansuotai. Administracinė valdyba turėtų veikti nepriklausomai ir objektyviai, atsižvelgdama į visuomenės interesus, ir neturėtų siekti gauti arba vykdyti politinių nurodymų.
- (18) Agentūrai reikėtų suteikti būtinus įgaliojimus veiksmingai, skaidriai, pagrįstai ir, svarbiausia, nepriklausomai atlikti savo reguliavimo funkcijas. Agentūros nepriklausomumas nuo elektros energijos ir dujų gamintojų ir tiekimo bei skirstymo sistemos operatorių – ne tik vienas iš svarbiausių gero valdymo principų, bet ir esminė rinkos dalyvių pasitikėjimo užtikrinimo sąlyga. Nekliudydama savo nariams, kurie veikia savo atitinkamų nacionalinių institucijų vardu, Reguliavimo valdyba turėtų veikti nepriklausomai nuo rinkos dalyvių interesų, turėtų vengti interesų konfliktų ir neturėtų siekti gauti arba vykdyti valstybės narės Vyriausybės, Komisijos arba kito viešojo ar privačiojo subjekto nurodymų ar priimti rekomendacijų. Reguliavimo valdybos sprendimai tuo pačiu metu turėtų atitikti Bendrijos teisės aktus, susijusius su energetika, pavyzdžiui energetikos vidaus rinka, aplinka ir konkurencija. Reguliavimo valdyba Bendrijos institucijoms turėtų pranešti apie savo nuomones, rekomendacijas ir sprendimus.
- (19) Kai Agentūrai suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus, suinteresuotosioms šalims (siekiant supaprastinti procesą) turėtų būti suteikta teisė apskųsti sprendimus Apeliacinei tarybai, kuri turėtų būti Agentūros dalis, tačiau nepriklausytų jos administravimo ir reguliavimo struktūrai. Siekiant tęstinumo Apeliacinės tarybos nariai turėtų būti skiriami arba jų įgaliojimai atnaujinami tokia tvarka, kad Apeliacinės tarybos sudėtį būtų galima keisti iš dalies. Gali būti suteikta galimybė Apeliacinės tarybos sprendimus apskųsti Europos Bendrijų Teisingumo Teismui.
- (20) Agentūra daugiausia turėtų būti finansuojama iš Europos Sąjungos bendrojo biudžeto, mokesčių ir savanoriškų įnašų. Visų pirma Agentūra turėtų galėti toliau naudotis ištekliais, kuriuos šiuo metu bendrai sutelkia reguliavimo institucijos, kad galėtų bendradarbiauti Bendrijos lygmeniu. Bendrijos biudžeto sudarymo procedūra turėtų būti taikoma tik subsidijų, mokėtinų iš Europos Sąjungos bendrojo biudžeto, atžvilgiu. Be to, sąskaitų auditą pagal 2002 m. lapkričio 19 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2343/2002 dėl finansinio pagrindų reglamento, skirto įstaigoms, minėtoms Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento 185 straipsnyje ⁽¹⁾, 91 straipsnį turėtų atlikti Audito Rūmai.
- (21) Nuo pat Agentūros įsteigimo jos biudžetą nuolat turėtų tikrinti biudžeto valdymo institucija, remdamasi Agentūros darbo krūviu ir rezultatais. Biudžeto valdymo institucija turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi aukščiausių darbo našumo standartų.
- (22) Agentūros personalas turėtų būti aukštos kvalifikacijos. Visų pirma Agentūra turėtų naudotis nacionalinių reguliavimo institucijų, Komisijos ir valstybių narių komandiruojamų darbuotojų kompetencija ir patirtimi. Agentūros darbuotojams turėtų būti taikomi Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatai (toliau – Tarnybos nuostatai) ir Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygos (toliau – Įdarbinimo sąlygos), nustatyti Reglamentu (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68 ⁽²⁾, ir bendrai Europos bendrijos institucijų priimtose tų nuostatų įgyvendinimo taisyklės. Administracinė valdyba, suderinusi su Komisija, turėtų patvirtinti būtinas įgyvendinimo priemones.
- (23) Agentūra turėtų taikyti bendrąsias taisykles, susijusias su galimybe visuomenei susipažinti su Bendrijos įstaigų turimais dokumentais. Administracinė valdyba turėtų nustatyti neskelbtinos komercinės informacijos ir asmens duomenų apsaugos praktines priemones.
- (24) Agentūra turėtų būti atskaitinga Europos Parlamentui, Tarybai ir prireikus Komisijai.
- (25) Bendrijos narėmis nesančios valstybės turėtų galėti dalyvauti Agentūros darbe pagal atitinkamus susitarimus, kuriuos turi sudaryti Bendrija.
- (26) Šio reglamento įgyvendinimui būtinos priemonės turėtų būti patvirtintos vadovaujantis 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimu 1999/468/EB, nustatančiu Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽³⁾.
- (27) Visų pirma Komisijai reikėtų suteikti įgaliojimus priimti gaires dėl atvejų, kuriais Agentūra įgyja kompetenciją priimti sprendimus dėl tarpvalstybinės infrastruktūros naudojimo ir veiklos saugumo sąlygų. Kadangi tos priemonės yra bendro pobūdžio ir skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant naujomis neesminėmis nuostatomis, jos turi būti patvirtintos pagal Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnyje numatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

⁽¹⁾ OL L 357, 2002 12 31, p. 72.⁽²⁾ OL L 56, 1968 3 4, p. 1.⁽³⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

(28) Komisija ne vėliau kaip po trejų metų po to, kai pirmas direktorius pradėjo eiti savo pareigas, ir po to kas ketverius metus turėtų pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie specialias Agentūros užduotis ir pasiektus rezultatus kartu su atitinkamais pasiūlymais. Toje ataskaitoje Komisija turėtų pateikti pasiūlymus dėl papildomų Agentūros užduočių.

(29) Kadangi šio reglamento tikslų, t. y. nacionalinių reguliavimo institucijų dalyvavimo ir bendradarbiavimo Bendrijos lygmeniu, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi tų tikslų būtų geriau siekti Bendrijos lygmeniu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama tai, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

ĮSTEIGIMAS IR TEISINIS STATUSAS

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo reglamentu įsteigiama Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – Agentūra).

2. Agentūros tikslas yra padėti 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽¹⁾ 35 straipsnyje 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽²⁾ 39 straipsnyje nurodytoms reguliavimo institucijoms Bendrijos lygmeniu vykdyti valstybėse narėse vykdomas reguliavimo užduotis ir prireikus koordinuoti jų veiklą.

3. Kol Agentūrai bus įrengtos patalpos, ji dirbs Komisijos patalpose.

2 straipsnis

Teisinis statusas

1. Agentūra yra juridinio asmens statusą turinti Bendrijos įstaiga.

2. Kiekvienoje valstybėje narėje Agentūra naudojasi plačiausiu veiksmu, kuris juridiniams asmenims suteikiamas pagal nacionalinės teisės aktus. Visų pirma ji turi galėti įsigyti kilnojamąjį bei nekilnojamąjį turtą arba disponuoti juo ir būti teismo proceso šalimi.

⁽¹⁾ Žr šio Oficialiojo leidinio p. 55.

⁽²⁾ Žr šio Oficialiojo leidinio p. 94.

3. Agentūrai atstovauja jos direktorius.

3 straipsnis

Sudėtis

Agentūrą sudaro:

- Administracinė valdyba, kuri vykdo 13 straipsnyje nustatytas užduotis;
- Reguliavimo valdyba, kuri vykdo 15 straipsnyje nustatytas užduotis;
- direktorius, kuris vykdo 17 straipsnyje nustatytas užduotis; ir
- Apeliacinė taryba, kuri vykdo 19 straipsnyje nustatytas užduotis.

4 straipsnis

Agentūros priimamų dokumentų rūšys

Agentūra:

- teikia nuomones ir rekomendacijas, skirtas perdavimo sistemos operatoriams;
- teikia nuomones ir rekomendacijas, skirtas reguliavimo institucijoms;
- teikia nuomones ir rekomendacijas, skirtas Europos Parlamentui, Tarybai arba Komisijai;
- priima savarankiškus sprendimus tam tikrais 7, 8 ir 9 straipsniuose nurodytais atvejais; ir
- Komisijai teikia neprivalomas bendras rekomendacijas (bendros rekomendacijos) pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų ⁽³⁾ 6 straipsnyje 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų ⁽⁴⁾ 6 straipsnį.

II SKYRIUS

UŽDUOTYS

5 straipsnis

Bendrosios užduotys

Europos Parlamentui, Tarybai ar Komisijai paprašius arba savo iniciatyva Agentūra gali teikti nuomonę arba rekomendaciją Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai bet kuriais klausimais, susijusiais su tikslu, kuriuo ji buvo įsteigta.

⁽³⁾ Žr šio Oficialiojo leidinio p. 15.

⁽⁴⁾ Žr šio Oficialiojo leidinio p. 36.

6 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimo užduotys

1. Agentūra teikia Komisijai nuomonę apie ENTSO-E pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 5 straipsnio 2 dalį ir ENTSO-G pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 715/2009 5 straipsnio 2 dalį įstatų projektus, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektus.

2. Agentūra stebi ENTSO-E užduočių vykdymą, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 714/2009 9 straipsnyje, ir ENTSO-G užduočių vykdymą, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnyje.

3. Agentūra teikia nuomonę:

- a) ENTSO-E, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 714/2009 8 straipsnio 2 dalyje, ir ENTSO-G, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 2 dalyje, dėl tinklo kodeksų; ir
- b) ENTSO-E, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 714/2009 9 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje, ir ENTSO-G, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje, dėl metinės darbo programos projekto, visos Bendrijos tinklo plėtros plano projekto ir kitų atitinkamų dokumentų, nurodytų Reglamento (EB) Nr. 714/2009 8 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 3 dalyje, atsižvelgiant į nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo bei saugaus elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkų veikimo tikslus.

4. Jei Agentūra, remdamasi faktais mano, kad metinės darbo programos projektas ar visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektas, jai pateiktas pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 9 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, neprisideda prie nediskriminavimo, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos veikimo arba pakankamo lygio tarpvalstybinio tinklų sujungimo, prie kurio gali turėti prieigą trečiosios šalys, arba neatitinka atitinkamų Direktyvos 2009/72/EB ir Reglamento (EB) Nr. 714/2009 ar Direktyvos 2009/73/EB ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 nuostatų, ji pateikia ENTSO-E, ENTSO-G, Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę bei rekomendacijas.

Agentūra dalyvauja rengiant tinklo kodeksus pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnį ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį.

Agentūra pateikia Komisijai neprivalomas bendras rekomendacijas, kai jos prašoma tai padaryti pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 2 dalį ar Reglamento (EB)

Nr. 715/2009 6 straipsnio 2 dalį. Agentūra peržiūri neprivalomas bendras rekomendacijas ir jas vėl pateikia Komisijai, kai jos prašoma tai padaryti pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 4 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 4 dalį.

Agentūra pateikia ENTSO-E ar ENTSO-G pagrįstą nuomonę apie tinklo kodeksą pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 7 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 7 dalį.

Agentūra pateikia Komisijai tinklo kodeksą ir gali rekomenduoti jį priimti pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 9 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 9 dalį. Agentūra parengia ir pateikia Komisijai tinklo kodekso projektą, kai jos prašoma tai padaryti pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 10 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 10 dalį.

5. Pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 9 straipsnio 1 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 9 straipsnio 1 dalį Agentūra pateikia Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę, kai ENTSO-E ar ENTSO-G nevykdo tinklo kodekso, parengto pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 8 straipsnio 2 dalį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 2 dalį arba laikantis tų reglamentų 6 straipsnio 1–10 dalių parengto tinklo kodekso, kurio Komisija nepriėmė pagal tų reglamentų 6 straipsnio 11 dalį.

6. Agentūra stebi ir analizuoja, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai ir pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnio 11 dalį bei Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnio 11 dalį Komisijos priimtos gairės, ir kokią poveikį jie turi taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai ir užtikrinti nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą, suderinimui, bei teikia ataskaitą Komisijai.

7. Agentūra stebi projektų dėl naujų jungiamųjų linijų pajėgumų kūrimo įgyvendinimo pažangą.

8. Agentūra stebi visos Bendrijos tinklo plėtros planų įgyvendinimą. Jei ji nustato tokio plano ir jo įgyvendinimo neatitikimus, ji turi išsiaiškinti tų neatitikimų priežastis ir pateikti susijusiems perdavimo sistemos operatoriams, nacionalinėms reguliavimo institucijoms arba kitoms kompetentingoms įstaigoms rekomendacijas, siekiant įgyvendinti investicijas pagal visos Bendrijos tinklo plėtros planus.

9. Agentūra stebi regioninį perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą, nurodytą Reglamento (EB) Nr. 714/2009 12 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 12 straipsnyje, ir rengdama savo nuomones, rekomendacijas bei sprendimus deramai atsižvelgia į to bendradarbiavimo rezultatus.

7 straipsnis

Su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis susijusios užduotys

1. Agentūra priima savarankiškus sprendimus techniniais klausimais, jeigu tie sprendimai numatyti Direktyvoje 2009/72/EB, Direktyvoje 2009/73/EB, Reglamente (EB) Nr. 714/2009 arba Reglamente (EB) Nr. 715/2009.

2. Agentūra, remdamasi savo darbo programa arba Komisijos prašymu, gali teikti rekomendacijas, kad padėtų reguliavimo institucijoms ir rinkos dalyviams keistis gera praktika.

3. Agentūra kuria sistemą, kurioje gali bendradarbiauti nacionalinės reguliavimo institucijos. Ji skatina nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimą ir regioninių bei Bendrijos lygmens reguliavimo institucijų bendradarbiavimą ir rengdama savo nuomones, rekomendacijas bei sprendimus deramai atsižvelgia į tokio bendradarbiavimo rezultatus. Kai Agentūra mano, kad yra reikalingos privalomos tokį bendradarbiavimą reglamentuojančios taisyklės, ji Komisijai pateikia atitinkamas rekomendacijas.

4. Reguliavimo institucijos ar Komisijos prašymu Agentūra remdamasi faktais pateikia nuomonę dėl to, ar reguliavimo institucijos priimtas sprendimas atitinka gaires, nurodytas Direktyvoje 2009/72/EB, Direktyvoje 2009/73/EB, Reglamente (EB) Nr. 714/2009 arba Reglamente (EB) Nr. 715/2009 arba kitas atitinkamas tų direktyvų arba reglamentų nuostatas.

5. Jei nacionalinė reguliavimo institucija per 4 mėnesius nuo 4 dalyje nurodytos Agentūros nuomonės gavimo dienos į ją neatsižvelgia, Agentūra atitinkamai apie tai praneša Komisijai ir atitinkamai valstybei narei.

6. Kai nacionalinė reguliavimo institucija konkrečiu atveju turi sunkumų taikydama gaires, nurodytas Direktyvoje 2009/72/EB, Direktyvoje 2009/73/EB, Reglamente (EB) Nr. 714/2009 arba Reglamente (EB) Nr. 715/2009, ji gali prašyti Agentūros pateikti nuomonę. Agentūra, pasikonsultavusi su Komisija, pateikia nuomonę per tris mėnesius nuo tokio prašymo gavimo dienos.

7. Agentūra nusprendžia, kokios turi būti bent dvi valstybes nares sujungiančios ar galinčios jas sujungti elektros energijos ir dujų infrastruktūros naudojimo ir veiklos saugumo sąlygos (toliau – tarpvalstybinė infrastruktūra) pagal 8 straipsnį.

8 straipsnis

Su tarpvalstybinės infrastruktūros naudojimo ir veiklos saugumo sąlygomis susijusios užduotys

1. Agentūra priima sprendimus dėl tų reguliavimo klausimų, kurie priklauso nacionalinių reguliavimo institucijų kompetencijai ir kurie gali apimti tarpvalstybinės infrastruktūros naudojimo ir veiklos saugumo sąlygas tik tuo atveju, jeigu:

- a) kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos nesugebėjo susitarti per šešių mėnesių laikotarpį nuo tos dienos, kai byla buvo pateikta paskutinei iš tų reguliavimo institucijų; arba
- b) kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos pateikė bendrą prašymą.

Kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos gali bendrai prašyti, kad a punkte nurodytas laikotarpis būtų pratęstas ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui.

Rengdama sprendimą Agentūra konsultuojasi su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir atitinkamais perdavimo sistemos operatoriais ir yra informuojama apie visų atitinkamų perdavimo sistemos operatorių pasiūlymus ir pastabas.

2. Tarpvalstybinės infrastruktūros naudojimo sąlygos apima:

- a) pajėgumų paskirstymo tvarką;
- b) paskirstymo terminus;
- c) pajamų už perkrovas pasidalijimą; ir
- d) iš infrastruktūros naudotojų imamą mokestį, nurodytą Reglamente (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnio 1 dalies d punkte ar Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnio 1 dalies d punkte.

3. Jei pagal 1 dalį Agentūrai pateikiamas nagrinėti klausimas, ji:

- a) ne daugiau kaip per šešių mėnesių laikotarpį nuo klausimo pateikimo dienos priima sprendimą; ir
- b) gali prireikus priimti tarpinį sprendimą, kad būtų užtikrintas atitinkamos infrastruktūros tiekimo patikimumas arba veiklos saugumas.

4. Komisija gali priimti gaires dėl atvejų, kuriais Agentūra įgyja kompetenciją priimti sprendimus dėl tarpvalstybinės infrastruktūros naudojimo ir veiklos saugumo sąlygų. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal šio reglamento 32 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

5. Jei 1 dalyje nurodyti reguliavimo klausimai apima išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnio ar Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnio nuostatas, šiame reglamente nustatyti terminai ir tose nuostatose nustatyti terminai neturi būti jungiami.

9 straipsnis

Kitos užduotys

1. Agentūra gali nuspręsti dėl išimčių, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 714/2009 17 straipsnio 5 dalyje. Agentūra taip pat gali nuspręsti dėl išimčių, kaip numatyta Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnio 4 dalyje, jeigu atitinkama infrastruktūra yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje.

2. Agentūra Komisijos prašymu pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 3 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą pateikia nuomonę dėl nacionalinių reguliavimo institucijų sprendimų dėl sertifikavimo.

Aplinkybėmis, kurias aiškiai apibrėžė Komisija gairėse, priimtose pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 715/2009 23 straipsnį ir sprendžiant klausimus, kuriuos spręsti ji buvo įsteigta, Agentūrai gali būti pavestos papildomos užduotys, kurios nesusijusios su sprendžiamosiomis galiomis.

10 straipsnis

Konsultacijos ir skaidrumas

1. Vykdydama savo užduotis, visų pirma rengdama bendras rekomendacijas pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį, taip pat siūlydama tinklo kodeksų pakeitimus, kaip apibrėžta bet kurio iš tų reglamentų 7 straipsnyje, Agentūra visapusiškai ir ankstyvame etape atvirai ir skaidriai konsultuojasi su rinkos dalyviais, perdavimo sistemos operatoriais, vartotojais, galutiniais vartotojais ir, atitinkamai atvejais, su konkurencijos institucijomis, nepažeidžiant atitinkamos jų kompetencijos, visų pirma, kai jos užduotys susijusios su perdavimo sistemos operatoriais.

2. Agentūra užtikrina, kad, kai tinkama, visuomenė ir suinteresuotosios šalys gautų objektyvią, patikimą ir lengvai prieinamą informaciją, visų pirma kai ji susijusi su jos darbo rezultatais.

Visi rengiant bendras rekomendacijas pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį arba keičiant tinklo kodeksus, kaip apibrėžta bet kurio iš tų reglamentų 7 straipsnyje, surengtų konsultavimosi posėdžių dokumentai ir protokolai skelbiami viešai.

3. Prieš priimdama bendras rekomendacijas pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 6 straipsnį ar Reglamento (EB) Nr. 715/2009 6 straipsnį, arba siūlydama tinklo kodeksų pakeitimus, kaip apibrėžta bet kurio iš tų reglamentų 7 straipsnyje, Agentūra turi nurodyti, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas ir turi pateikti priežastis, kai į tas pastabas nebuvo atsižvelgta.

4. Agentūra savo tinklavietėje skelbia bent jau savo darbotvarkę, susijusius dokumentus ir prireikusias Administracinės valdybos, Reguliavimo valdybos ir Apeliacinės tarybos posėdžių protokolus.

11 straipsnis

Elektros energijos ir gamtinių dujų sektorių stebėseną ir ataskaitas

1. Glaudžiai bendradarbiaudama su Komisija, valstybėmis narėmis ir atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, įskaitant nacionalines reguliavimo institucijas, ir nepažeisdama konkurencijos institucijų kompetencijos Agentūra stebi elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas, visų pirma elektros energijos ir gamtinių dujų mažmenines kainas, prieigą prie tinklo, įskaitant prieigą prie iš atsinaujinančių energijos šaltinių pagamintos elektros energijos, ir atitikinčią Direktyvoje 2009/72/EB ir Direktyvoje 2009/73/EB nustatytoms vartotojų teisėms.

2. Agentūra viešai skelbia metinę 1 dalyje nustatytos stebėsenos rezultatų ataskaitą. Toje ataskaitoje ji nurodo visas kliūtis, trukdančias baigti kurti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkas.

3. Viešai skelbdama savo metinę ataskaitą, Agentūra gali pateikti Europos Parlamentui ir Komisijai nuomonę apie priemones, kurių būtų galima imtis siekiant pašalinti 2 dalyje nurodytas kliūtis.

III SKYRIUS

ORGANIZAVIMAS

12 straipsnis

Administracinė valdyba

1. Administracinę valdybą sudaro devyni nariai. Kiekvienas narys turi pakaitinį narį. Du narius ir jų pakaitinius narius skiria Komisija, du narius ir jų pakaitinius narius skiria Europos Parlamentas, o penkis narius bei jų pakaitinius narius – Taryba. Nei vienas Administracinės valdybos narys tuo pat metu negali būti ir Europos Parlamento narys. Administracinės valdybos narių ir jų pakaitinių narių kadencija yra ketveri metai, ji gali būti pratęsta vieną kartą. Pirmajai kadencijai pusė Administracinės valdybos narių ir jų pakaitinių narių skiriami šešeriems metams.

2. Administracinė valdyba iš savo narių skiria pirmininką ir pirmininko pavaduotoją. Jei pirmininkas negali eiti savo pareigų, jį automatiškai pakeičia pirmininko pavaduotojas. Pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija yra dveji metai, ji gali būti pratęsta vieną kartą. Tačiau bet kokių atvejų pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija baigiasi, kai jie nebėra Administracinės valdybos nariai.

3. Administracinės valdybos posėdžius sušaukia jos pirmininkas. Reguliavimo valdybos pirmininkas arba Reguliavimo valdybos paskirtas narys ir direktorius dalyvauja svarstymuose be teisės balsuoti, jeigu Administracinė valdyba nenusprendžia kitaip dėl direktoriaus dalyvavimo. Administracinė valdyba į eilinius posėdžius susirenka ne rečiau kaip du kartus per metus. Ji taip pat susitinka pirmininko iniciatyva arba Komisijos ar ne mažiau kaip trečdaliu jos narių prašymu. Administracinė valdyba gali pakviesti asmenis, kurių nuomonė gali būti svarbi, dalyvauti posėdžiuose stebėtojų teisėmis. Administracinės valdybos nariams, atsižvelgiant į jos darbo tvarkos taisykles, gali padėti patarėjai arba ekspertai. Sekretoriato paslaugas Administracinei valdybai teikia Agentūra.

4. Administracinė valdyba sprendimus priima dviejų trečdalių posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma, jei šiame reglamente nenustatyta kitaip. Kiekvienas administracinės valdybos narys ar pakeitinio narys turi vieną balsą.

5. Darbo tvarkos taisyklėse išsamiau nustatoma:

- a) balsavimo tvarka, visų pirma sąlygos, kurių pagrindu vienas narys gali veikti kito nario vardu, taip pat, atitinkamais atvejais, kvorumą reglamentuojančios taisyklės; ir
- b) Tarybos skiriamų Administracinės valdybos narių atnaujinimui taikoma rotacijos tvarka, siekiant ilgainiui užtikrinti subalansuotą valstybių narių dalyvavimą.

6. Administracinės valdybos narys negali būti Reguliavimo valdybos nariu.

7. Administracinės valdybos nariai įsipareigoja veikti nepriklausomai ir objektyviai visuomenės labui, nesiekdami gauti arba vykdyti politinių nurodymų. Tuo tikslu kiekvienas narys pateikia rašytinę įsipareigojimų deklaraciją ir rašytinę interesų deklaraciją, kuriose nurodo, jog jis neturi jokių interesų, kurie gali būti laikomi trukdančiais jo nepriklausomumui, arba kokių nors tiesioginių ar netiesioginių interesų, kurie galėtų būti laikomi trukdančiais jo nepriklausomumui. Šios deklaracijos kasmet skelbiamos viešai.

13 straipsnis

Administracinės valdybos užduotys

1. Pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba ir pagal 15 straipsnio 2 dalį gavusi jos pritarimą, Administracinė valdyba pagal 16 straipsnio 2 dalį skiria direktorių.

2. Administracinė valdyba pagal 14 straipsnio 1 dalį oficialiai skiria Reguliavimo valdybos narius.

3. Administracinė valdyba pagal 18 straipsnio 1 ir 2 dalis oficialiai skiria Apeliacinės tarybos narius.

4. Administracinė valdyba užtikrina, kad Agentūra vykdytų savo misiją ir užduotis, pavestas jai pagal šį reglamentą.

5. Pasikonsultavusi su Komisija ir pagal 15 straipsnio 3 dalį gavusi patvirtinimą iš Reguliavimo valdybos, iki kiekvienų metų rugsėjo 30 d. Administracinė valdyba priima Agentūros ateinančių metų darbo programą ir pateikia ją Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Darbo programa priimama nedarant įtakos metinei biudžeto sudarymo procedūrai ir skelbiama viešai.

6. Administracinė valdyba priima ir prireikus patikslina daugiametę programą. Tas patikslinimas grindžiamas nepriklausomo išorės eksperto Administracinės valdybos prašymu atlikta įvertinimo ataskaita. Šie dokumentai skelbiami viešai.

7. Administracinė valdyba naudoja savo biudžetinius įgaliojimus pagal 21–24 straipsnius.

8. Administracinė valdyba, gavusi Komisijos sutikimą, nusprendžia, ar priimti palikimus, dovanas ar dotacijas iš kitų Bendrijos šaltinių, arba savanoriškus valstybių narių ar reguliavimo institucijų įnašus. Nuomonėje, kurią Administracinė valdyba pateikia pagal 24 straipsnio 5 dalį, aiškiai sprendžiami šioje dalyje nustatyti finansavimo šaltinių klausimai.

9. Administracinė valdyba, konsultuodamasi su Reguliavimo valdyba, naudoja įgaliojimus taikyti drausmines priemones direktoriui.

10. Administracinė valdyba prireikus pagal 28 straipsnio 2 dalį parengia Agentūros įgyvendinimo taisykles, pagal kurias įsigalioja Tarnybos nuostatai.

11. Administracinė valdyba pagal 30 straipsnį priima praktines priemones dėl teisės susipažinti su Agentūros dokumentais.

12. Administracinė valdyba tvirtina ir skelbia Agentūros metinę veiklos ataskaitą pagal 17 straipsnio 8 dalyje nurodytą metinės ataskaitos projektą ir ne vėliau kaip kiekvienų metų birželio 15 d. pateikia tą ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai, Audito Rūmams, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Metinėje Agentūros veiklos ataskaitoje yra atskiras skyrius, skirtas Agentūros reguliavimo veiklai per atitinkamus metus, kurį tvirtina Reguliavimo valdyba.

13. Administracinė valdyba priima ir skelbia savo darbo tvarkos taisykles.

14 straipsnis

Reguliavimo valdyba

1. Reguliavimo valdybą sudaro:

a) reguliavimo institucijų vyresniųjų pareigūnų lygio atstovai, kaip nurodyta Direktyvos 2009/72/EB 35 straipsnio 1 dalyje ir Direktyvos 2009/73/EB 39 straipsnio 1 dalyje, ir po vieną pakaitinį narį iš tų institucijų dabartinių vyresniųjų pareigūnų;

b) vienas balsavimo teisės neturintis Komisijos atstovas.

Reguliavimo valdybos nariu gali būti tik vienas nacionalinės reguliavimo institucijos atstovas iš kiekvienos valstybės narės.

Kiekviena nacionalinė reguliavimo institucija atsakinga už pakaitinio nario, vieno iš nacionalinės reguliavimo institucijos dabartinių darbuotojų, skyrimą.

2. Reguliavimo valdyba iš savo narių renka pirmininką ir pirmininko pavaduotoją. Jei pirmininkas negali vykdyti savo pareigų, jį pakeičia pirmininko pavaduotojas. Pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija yra dveji su puse metų ir ji gali būti pratęsta. Tačiau bet kuriuo atveju pirmininko ir pirmininko pavaduotojo kadencija baigiasi, kai jie nebėra Reguliavimo valdybos nariai.

3. Reguliavimo valdyba sprendimus priima dviejų trečdalių posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma. Kiekvienas narys arba pakaitinis narys turi vieną balsą.

4. Reguliavimo valdyba priima ir skelbia savo darbo tvarkos taisykles, kuriose išsamiau nustatoma balsavimo tvarka, visų pirma sąlygos, pagal kurias vienas narys gali veikti kito nario vardu, taip pat, atitinkamais atvejais, kvorumą reglamentuojančios taisyklės. Darbo tvarkos taisyklėse gali būti nustatyti specialūs darbo metodai su regioninio bendradarbiavimo iniciatyvomis susijusiems klausimams svarstyti.

5. Vykdydama šiuo reglamentu jai pavestas užduotis ir nepažeisdama savo narių teisės veikti jų atitinkamos reguliavimo institucijos vardu, Reguliavimo valdyba veikia nepriklausomai ir nesiekia gauti arba vykdyti valstybių narių Vyriausybių, Komisijos arba kitų viešųjų ar privačiųjų subjektų nurodymų.

6. Sekretoriato paslaugas Reguliavimo valdybai teikia Agentūra.

15 straipsnis

Reguliavimo valdybos užduotys

1. Reguliavimo valdyba direktoriui pateikia nuomones dėl 5, 6, 7, 8 ir 9 straipsniuose nurodytų nuomonių, rekomendacijų ir sprendimų, kurie svarstomi rengiantis juos priimti. Be to, Reguliavimo valdyba savo kompetencijos srityje teikia direktoriui rekomendacijas, susijusias su jo užduočių vykdymu.

2. Reguliavimo valdyba teikia Administracinei valdybai nuomonę apie kandidatą užimti direktoriaus pareigas pagal 13 straipsnio 1 dalį ir 16 straipsnio 2 dalį. Reguliavimo valdyba priima tą sprendimą trijų ketvirtadalių narių balsų dauguma.

3. Pagal 13 straipsnio 5 dalį ir 17 straipsnio 6 dalį bei atsižvelgdama į pagal 23 straipsnio 1 dalį sudarytą preliminarų biudžeto projektą, Reguliavimo valdyba tvirtina ateinančių metų Agentūros darbo programą ir ne vėliau kaip kiekvienų metų rugsėjo 1 d. ją pateikia Administracinei valdybai priimti.

4. Reguliavimo valdyba tvirtina atskirą su reguliavimo veikla susijusį metinės ataskaitos skyrį, kaip numatyta 13 straipsnio 12 dalyje ir 17 straipsnio 8 dalyje.

5. Europos Parlamentas, visiškai gerbdamas jo nepriklausomybę, gali pasikviesti Reguliavimo valdybos pirmininką arba jo pavaduotoją padaryti pareiškimą kompetentingame komitete ir atsakyti į to komiteto narių klausimus.

16 straipsnis

Direktorius

1. Agentūrai vadovauja direktorius, kuris veikia atsižvelgdamas į 15 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje nurodytas rekomendacijas ir, jei nustatyta šiame reglamente, į Reguliavimo valdybos nuomones. Nepažeidžiant Administracinės valdybos ir Reguliavimo valdybos atitinkamų vaidmenų, susijusių su direktoriaus vykdomomis užduotimis, direktorius nesiekia gauti ir nepriima jokios Vyriausybės, Komisijos ar jokių kitų viešųjų ir privačiųjų subjektų nurodymų.

2. Direktorių skiria Administracinė valdyba, gavusi Reguliavimo valdybos pritarimąjį nuomonę, atsižvelgdama į nuopelnus, gebėjimus ir energetikos sektoriui svarbią patirtį, bent iš trijų Komisijos pasiūlytų kandidatų, atrinktų pasibaigus viešam kvietimui dalyvauti konkurse. Prieš paskyrimą Administracinės valdybos atrinktas kandidatas gali būti pakviestas padaryti pareiškimą kompetentingame Europos Parlamento komitete ir atsakyti į jo narių pateiktus klausimus.

3. Direktoriaus kadencija yra penkeri metai. Iki to laikotarpio pabaigos likus devyniems mėnesiams, Komisija pradeda vertinimą. Vertindama Komisija visų pirma nagrinėja:

a) direktoriaus darbą;

b) Agentūros pareigas ir reikalavimus ateinančiais metais.

Su b punktu susijęs vertinimas atliekamas su nepriklausomo išorės eksperto pagalba.

4. Administracinė valdyba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba ir kuo labiau atsižvelgdama į jos vertinimą bei nuomonę dėl to vertinimo, ir tik tais atvejais, kai tai gali būti pagrindžiama Agentūros pareigomis ir reikalavimais, gali vieną kartą pratęsti direktoriaus kadenciją ne ilgesniam kaip trejų metų laikotarpiui.

5. Administracinė valdyba informuoja Europos Parlamentą apie ketinimą pratęsti direktoriaus kadenciją. Likus vienam mėnesiui iki kadencijos pratęsimo, direktorius gali būti pakviestas padaryti pranešimą kompetentingame Parlamento komitete ir atsakyti į to komiteto narių pateiktus klausimus.

6. Jei direktoriaus kadencija nepratęsiama, jis toliau eina pareigas tol, kol paskiriamas kitas direktorius.

7. Direktorių nušalinti nuo pareigų gali tik Administracinė valdyba savo sprendimu, gavusi Reguliavimo valdybos pritarimąjį nuomonę. Administracinė valdyba priima tą sprendimą trijų ketvirtadalių jos narių balsų dauguma.

8. Europos Parlamentas ir Taryba gali paprašyti direktoriaus pateikti ataskaitą apie pareigų vykdymą. Europos Parlamentas taip pat gali pasikviesti direktorių padaryti pareiškimą kompetentingame komitete ir atsakyti į to komiteto narių klausimus.

17 straipsnis

Direktoriaus užduotys

1. Direktorius atsako už atstovavimą Agentūrai ir jos valdymą.

2. Direktorius rengia Administracinės valdybos darbą. Jis Administracinės valdybos darbe dalyvauja be teisės balsuoti.

3. Direktorius priima ir skelbia 5, 6, 7, 8 ir 9 straipsniuose nurodytas nuomones, rekomendacijas ir sprendimus, dėl kurių Reguliavimo valdyba yra pateikusi pritarimąjį nuomonę.

4. Direktorius atsako už Agentūros metinės darbo programos įgyvendinimą; rekomendacijas jam teikia Reguliavimo valdyba, o administracinę kontrolę vykdo Administracinė valdyba.

5. Direktorius imasi visų reikiamų priemonių, visų pirma priima vidaus administracinės tvarkos taisykles ir skelbia pranešimus, siekdamas užtikrinti, kad Agentūros veiksmas atitiktų šį reglamentą.

6. Kiekvienais metais direktorius rengia Agentūros ateinančių metų darbo programos projektą ir ne vėliau kaip tų metų birželio 30 d. pateikia jį Reguliavimo valdybai, Europos Parlamentui ir Komisijai.

7. Pagal 23 straipsnio 1 dalį direktorius sudaro Agentūros preliminarų biudžeto projektą ir pagal 24 straipsnį vykdo Agentūros biudžetą.

8. Kiekvienais metais direktorius parengia metinės ataskaitos projektą, kuriame yra atskiras skyrius, skirtas Agentūros reguliavimo veiklai, ir skyrius, skirtas finansiniams bei administraciniais reikalams.

9. Tvarkydamas Agentūros personalo reikalus, direktorius naudojami 28 straipsnio 3 dalyje numatytais įgaliojimais.

18 straipsnis

Apeliacinė taryba

1. Apeliacinę tarybą sudaro šeši nariai ir šeši pakaitiniai nariai, atrinkti iš nacionalinių reguliavimo institucijų, konkurencijos institucijų arba kitų nacionalinių ar Bendrijos institucijų dabartinių arba buvusių vyresniųjų pareigūnų, turinčių reikalingos patirties energetikos sektoriuje. Apeliacinė taryba skiria savo pirmininką. Apeliacinės tarybos sprendimai priimami kvalifikuota ne mažiau kaip keturių iš šešių narių balsų dauguma. Apeliacinė taryba sušaukiama prireikus.

2. Komisijai pasiūlius ir pasibaigus viešam kvietimui dalyvauti konkurse, Apeliacinės tarybos narius oficialiai skiria Administracinė valdyba, pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba.

3. Apeliacinės tarybos narių kadencija yra penkeri metai. Ta kadencija gali būti pratęsta. Apeliacinės tarybos nariai sprendimus priima nepriklausomai. Jie neprivalo vykdyti jokių nurodymų. Jie negali užimti kitų pareigų Agentūroje, jos Administracinėje valdyboje arba jos Reguliavimo valdyboje. Apeliacinės tarybos narys negali būti nušalintas nepasibaigus jo kadencijai, nebent jis pripažįstamas kaltu dėl sunkaus nusizengimo, o Administracinė valdyba, pasikonsultavusi su Reguliavimo valdyba, priima sprendimą dėl jo nušalinimo.

4. Apeliacinės tarybos nariai negali dalyvauti nagrinėjant apeliacinį skundą, jei jie turi asmeninių interesų, anksčiau atstovavo vienai iš proceso šalių arba dalyvavo priimant sprendimą, dėl kurio pateiktas skundas.

5. Jei dėl vienos iš 4 dalyje nurodytų priežasčių ar kurios nors kitos priežasties Apeliacinės tarybos narys mano, kad kitas narys neturėtų dalyvauti nagrinėjant apeliacinį skundą, jis informuoja apie tai Apeliacinę tarybą. Bet kuri iš apeliacinio proceso šalių gali pareikšti prieštaravimą dėl Apeliacinės tarybos nario dalyvavimo procese, remdamasi bet kuria 4 dalyje nurodyta priežastimi arba įtarusi Apeliacinės tarybos narį šališkumu. Toks prieštaravimas yra nepriimtinas, jei jis grindžiamas nario pilietybe, arba jei apeliacinio proceso apeliuojanti šalis, žinodama apie prieštaravimo priežastį, vis tiek ėmėsi procesinio veiksmo apeliaciniame procese, išskyrus prieštaravimą dėl Apeliacinės tarybos sudėties.

6. Apeliacinė taryba, nedalyvaujant atitinkamam jos nariui, priima sprendimą dėl veiksmų, kurių imsis 4 ir 5 dalyse nurodytais atvejais. Siekiant priimti tą sprendimą, atitinkamas narys Apeliacinėje taryboje pakeičiamas jo pakaitiniu nariu. Jei pakaitinis narys yra patekęs į panašią padėtį kaip ir narys, pirmininkas skiria pavaduojantį narį, atrinktą iš kitų pakaitinių narių.

7. Apeliacinės tarybos nariai įsipareigoja veikti nepriklausomai ir visuomenės labui. Tuo tikslu jie pateikia rašytinę įsipareigojimų deklaraciją ir rašytinę interesų deklaraciją, kuriose nurodo, jog jie neturi jokių interesų, kurie gali būti laikomi trukdančiais jų nepriklausomumui, arba kokių nors tiesioginių arba netiesioginių interesų, kurie galėtų būti laikomi trukdančiais jų nepriklausomumui. Šios deklaracijos kasmet skelbiamos viešai.

19 straipsnis

Apeliaciniai skundai

1. Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, įskaitant nacionalines reguliavimo institucijas, gali pateikti apeliacinį skundą dėl 7, 8 arba 9 straipsniuose nurodyto sprendimo, skirto tam asmeniui, arba dėl sprendimo, kuris, nors ir skirtas kitam asmeniui, yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su tuo asmeniu.

2. Apeliacinis skundas kartu su jo pagrindimu Agentūrai pateikiamas raštu per du mėnesius nuo pranešimo apie sprendimą dėl atitinkamo asmens dienos arba, jei tai nebuvo padaryta, per du mėnesius nuo tos dienos, kai Agentūra paskelbė savo sprendimą. Apeliacinė taryba priima sprendimą dėl apeliacinio skundo per du mėnesius nuo skundo pateikimo.

3. Sprendimo vykdymas negali būti sustabdytas dėl apeliacinio skundo, pateikto pagal 1 dalį. Tačiau jei Apeliacinė taryba mano, kad to reikia dėl susiklosčiusių aplinkybių, ji gali laikinai sustabdyti ginčytino sprendimo taikymą.

4. Jei skundas yra priimtinas, Apeliacinė taryba tiria, ar jis tinkamai pagrįstas. Nagrinėdama apeliacinį skundą, kiekvieną kartą, kai reikia, ji kviečia šalis per nustatytus terminus pateikti pastabas dėl jos pateiktų pranešimų arba dėl kitų apeliacinio proceso šalių pateiktų pranešimų. Apeliacinio proceso šalys turi teisę pateikti paaiškinimus žodžiu.

5. Pagal šį straipsnį Apeliacinė taryba gali naudotis visais įgaliojimais, kurie priklauso Agentūros kompetencijai, arba ji gali perduoti bylą kompetentingam Agentūros padaliniui. Pastarajam Apeliacinės tarybos sprendimas yra privalomas.

6. Apeliacinė taryba priima ir skelbia savo darbo tvarkos taisykles.

7. Agentūra skelbia Apeliacinės tarybos priimtus sprendimus.

20 straipsnis

Ieškinių pateikimas Pirmosios instancijos teismui ir Teisingumo Teismui

1. Pagal Sutarties 230 straipsnį Pirmosios instancijos teismui arba Teisingumo Teismui gali būti pateiktas ieškinys, kuriame ginčijamas Apeliacinės tarybos priimtas sprendimas, o tais atvejais, kai Apeliacinė taryba tokios teisės neturi, Agentūros priimtas sprendimas.

2. Tuo atveju, jei Agentūra nepriima jokio sprendimo, vadovaujantis Sutarties 232 straipsniu Pirmosios instancijos teismui arba Teisingumo Teismui gali būti pateiktas ieškinys dėl neveikimo.

3. Agentūra turi imtis reikiamų priemonių, kad būtų vykdomas Pirmosios instancijos teismo arba Teisingumo Teismo sprendimas.

IV SKYRIUS

FINANSINĖS NUOSTATOS

21 straipsnis

Agentūros biudžetas

1. Agentūros pajamas visų pirma sudaro:

a) Bendrijos subsidija, įtraukta į Europos Sąjungos bendrąjį biudžetą (Komisijos skirsnis);

- b) pagal 22 straipsnį Agentūrai mokami mokesčiai;
 - c) valstybių narių arba reguliavimo institucijų savanoriški įnašai, kaip nurodyta 13 straipsnio 8 dalyje; ir
 - d) 13 straipsnio 8 dalyje nurodytas palikimas, dovanos ar dotacijos.
2. Agentūros išlaidas sudaro personalo, administracinės, infrastruktūros ir veiklos išlaidos.
3. Agentūros pajamos ir išlaidos turi būti subalansuotos.
4. Visos Agentūros pajamos ir išlaidos turi būti numatomos kiekvieniems finansiniams metams, atitinkantiems kalendorinius metus, ir įtraukiamos į jos biudžetą.

22 straipsnis

Mokesčiai

1. Pateikus prašymą dėl išimties taikymo pagal 9 straipsnio 1 dalį, Agentūrai mokami mokesčiai.
2. 1 dalyje nurodytus mokesčius nustato Komisija.

23 straipsnis

Biudžeto sudarymas

1. Ne vėliau kaip kiekvienų metų vasario 15 d. direktorius sudaro preliminarų biudžeto projektą, apimančią veiklos išlaidas ir ateinančiais finansiniais metais numatomą darbo programą, ir tą preliminarų biudžeto projektą kartu su numatomų etatų sąrašu pateikia Administracinei valdybai. Kiekvienais metais Administracinė valdyba pagal direktoriaus parengtą preliminarų biudžeto projektą sudaro ateinančių finansinių metų Agentūros pajamų ir išlaidų sąmatą. Tą sąmatą, apimančią ir personalo plano projektą, Administracinė valdyba pateikia Komisijai ne vėliau kaip kovo 31 d. Prieš patvirtinant sąmatą, direktoriaus parengtas projektas pateikiamas Reguliavimo valdybai, kuri gali pateikti pagrįstą nuomonę apie projektą.
2. Komisija pateikia 1 dalyje nurodytą sąmatą Europos Parlamentui ir Tarybai (biudžeto valdymo institucija) kartu su preliminariumi Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektu.
3. Remdamasi šia sąmata, Komisija į preliminarų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto projektą įtraukia numatomas išlaidas, kurios, jos manymu, reikalingos pagal personalo planą, ir dotacijos, kuri bus mokama iš Europos Sąjungos bendrojo biudžeto pagal Sutarties 272 straipsnį, sumą.
4. Biudžeto valdymo institucija tvirtina Agentūros personalo planą.

5. Agentūros biudžetą sudaro Administracinė valdyba. Jis tampa galutiniu, kai priimamas galutinis Europos Sąjungos bendrasis biudžetas. Prireikus jis atitinkamai patikslinamas.

6. Administracinė valdyba nedelsdama praneša biudžeto valdymo institucijai apie ketinimą įgyvendinti visus projektus, kurie gali turėti reikšmės Agentūros biudžeto finansavimui, ypač apie visus projektus, susijusius su nuosavybe, pavyzdžiui, pastatų nuoma arba pirkimu. Administracinė valdyba apie savo ketinimus taip pat praneša Komisijai. Jeigu bet kuri biudžeto valdymo institucijai priklausanti institucija ketina pateikti nuomonę, ji apie tai per dvi savaites nuo informacijos apie projektą gavimo dienos praneša Agentūrai. Jeigu atsakymo nėra, Agentūra gali pradėti vykdyti numatytą projektą.

24 straipsnis

Biudžeto vykdymas ir kontrolė

1. Direktorius vykdo įgaliojimus suteikiančio pareigūno pareigas ir įgyvendina Agentūros biudžetą.
2. Pasibaigus kiekvieniems finansiniams metams, ne vėliau kaip kovo 1 d. Agentūros apskaitos pareigūnas preliminarines finansines ataskaitas kartu su tų finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita pateikia Komisijos apskaitos pareigūnui ir Audito Rūmams. Ne vėliau kaip ateinančių metų kovo 31 d. Agentūros apskaitos pareigūnas biudžeto ir finansų valdymo ataskaitą taip pat nusiunčia Europos Parlamentui ir Tarybai. Po to Komisijos apskaitos pareigūnas konsoliduoja institucijų ir decentralizuotų įstaigų preliminarines finansines ataskaitas pagal 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento ⁽¹⁾ (Finansinis reglamentas) 128 straipsnį.
3. Pasibaigus kiekvieniems finansiniams metams, ne vėliau kaip kovo 31 d. Komisijos apskaitos pareigūnas preliminarines Agentūros finansines ataskaitas kartu su tų finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita pateikia Audito Rūmams. Finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaita taip pat pateikiama Europos Parlamentui ir Tarybai.
4. Gavęs Audito Rūmų pastabas apie Agentūros preliminarines finansines ataskaitas pagal Finansinio reglamento 129 straipsnio nuostatas, direktorius savo atsakomybe parengia galutines Agentūros finansines ataskaitas ir pateikia jas Administracinei valdybai, kad ji pateiktų nuomonę.
5. Administracinė valdyba pateikia nuomonę dėl Agentūros galutinių finansinių ataskaitų.
6. Ne vėliau kaip liepos 1 d. po finansinių metų pabaigos, direktorius galutines finansines ataskaitas kartu su Administracinės valdybos nuomone pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Komisijai ir Audito Rūmams.
7. Galutinės finansinės ataskaitos paskelbiamos.

⁽¹⁾ OL L 248, 2002 9 16, p. 1.

8. Ne vėliau kaip spalio 15 d. direktorius nusiunčia Audito Rūmams atsakymą į jų pastabas. To atsakymo kopiją jis taip pat nusiunčia Administracinei valdybai ir Komisijai.

9. Kaip nustatyta Finansinio reglamento 146 straipsnio 3 dalyje ir Europos Parlamentui paprašius, direktorius jam pateikia visą informaciją, kurios reikia, kad būtų užtikrinta sklandi sprendimo dėl atitinkamų finansinių metų biudžeto įvykdymo priėmimo procedūra.

10. Europos Parlamentas, remdamasis Tarybos kvalifikuota balsų dauguma priima rekomendaciją, iki $n + 2$ metų gegužės 15 d. priima sprendimą, kad direktorius n finansinių metų biudžetą įvykdė.

25 straipsnis

Finansinės taisyklės

Pasikonsultavusi su Komisija, Administracinė valdyba parengia Agentūrai taikomas finansines taisykles. Tos taisyklės gali nukrypti nuo Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2343/2002, jeigu to reikia atsižvelgiant į konkrečius Agentūros veiklos poreikius ir tik Komisijai iš anksto pritarus.

26 straipsnis

Kovos su sukčiavimu priemonės

1. Siekiant kovoti su sukčiavimu, korupcija ir bet kokia kita neteisėta veikla, Agentūrai be apribojimų taikomos 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1073/1999 dėl kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ⁽¹⁾ nuostatos.

2. Agentūra prisijungia prie 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Bendrijų Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų vidaus tyrimų ⁽²⁾ ir nedelsdama priima atitinkamas nuostatas, taikomas visam Agentūros personalui.

3. Sprendimuose dėl finansavimo, susitarimuose ir su jais susijusiuose įgyvendinimo dokumentuose aiškiai nurodoma, kad Audito Rūmai ir OLAF prireikus gali atlikti Agentūros skirtų lėšų gavėjų ir už tų lėšų skyrimą atsakingo personalo patikrinimus vietoje.

V SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

27 straipsnis

Privilegijos ir imunitetai

Agentūrai taikomas Protokolas dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų.

⁽¹⁾ OL L 136, 1999 5 31, p. 1.

⁽²⁾ OL L 136, 1999 5 31, p. 15.

28 straipsnis

Personalas

1. Agentūros darbuotojams, įskaitant jos direktorių, taikomi Tarnybos nuostatai, įdarbinimo sąlygos ir bendrai Europos Bendrijos institucijų priimtose šių tarnybos nuostatų ir įdarbinimo sąlygų įgyvendinimo taisyklės.

2. Komisijai pritarus, Administracinė valdyba Tarnybos nuostatų 110 straipsnyje numatyta tvarka patvirtina atitinkamas įgyvendinimo taisykles.

3. Personalo atžvilgiu Agentūra naudojami įgaliojimai, kurie pagal Tarnybos nuostatus suteikiami paskyrimų tarnybai ir kurie pagal įdarbinimo sąlygas suteikiami institucijai, turinčiai teisę sudaryti sutartis.

4. Administracinė valdyba gali priimti nuostatas, leidžiančias Agentūroje įdarbinti valstybių narių deleguotus nacionalinius ekspertus.

29 straipsnis

Agentūros atsakomybė

1. Nesutartinės atsakomybės atveju Agentūra pagal valstybių narių teisės aktams būdingus bendruosius principus atlygina žalą, kurią ji arba jos personalas padarė vykdydami savo pareigas. Bet koks ginčas, kylantis dėl tokios žalos atlyginimo, priklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

2. Agentūros personalo asmeninę finansinę ir drausminę atsakomybę Agentūrai reglamentuoja Agentūros personalui taikomos atitinkamos nuostatos.

30 straipsnis

Galimybė susipažinti su dokumentais

1. Agentūros turimiems dokumentams taikomas 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais ⁽³⁾.

2. Administracinė valdyba patvirtina Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 taikymo praktines priemones ne vėliau kaip 2010 m. kovo 3 d.

3. Dėl pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 8 straipsnį Agentūros priimtų sprendimų gali būti pateiktas skundas ombudsmenui arba ieškinys Teisingumo Teismui laikantis atitinkamai Sutarties 195 ir 230 straipsniuose nustatytų sąlygų.

⁽³⁾ OL L 145, 2001 5 31, p. 43.

31 straipsnis

Trečiųjų šalių dalyvavimas

1. Agentūros veikloje gali dalyvauti trečiosios šalys, kurios su Bendrija yra sudariusios susitarimus, pagal kuriuos jos priėmė ir taiko Bendrijos teisę energetikos srityje bei, prireikus, aplinkos ir konkurencijos srityse.

2. Pagal atitinkamas tų susitarimų nuostatas, įskaitant su finansiniais įnašais ir personalu susijusias nuostatas, nustatoma konkreti tų valstybių dalyvavimo Agentūros veikloje tvarka, visų pirma nustatant jų dalyvavimo pobūdį, apimtį ir procedūrinius aspektus.

32 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas.

2. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.

33 straipsnis

Nuostatos dėl kalbų vartojimo

1. Agentūrai taikomos 1958 m. balandžio 15 d. Tarybos reglamento Nr. 1, nustatančio kalbas, kurios turi būti vartojamos Europos ekonominėje bendrijoje ⁽¹⁾, nuostatos.

2. Dėl Agentūros kalbų vartojimo vidaus nuostatų sprendžia Administracinė valdyba.

3. Agentūros veiklai reikalingas vertimo paslaugas teikia Europos Sąjungos įstaigų vertimo centras.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2009 m. liepos 13 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
H.-G. PÖTTERING

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34 straipsnis

Vertinimas

1. Komisija su nepriklausomo išorės eksperto pagalba atlieka Agentūros veiklos vertinimą. Tas vertinimas apima Agentūros pasiektus rezultatus ir jos darbo metodus, atsižvelgiant į šiame reglamente bei jos metinėse darbo programose apibrėžtus tikslą, įgaliojimus ir užduotis. Vertinimas yra paremtas išsamia konsultacija pagal 10 straipsnio nuostatas.

2. 1 dalyje nurodytą vertinimą Komisija pateikia Agentūros Reguliavimo valdybai. Reguliavimo valdyba pateikia rekomendacijas dėl šio reglamento, Agentūros ir jos darbo metodų keitimo Komisijai, kuri tas rekomendacijas kartu su savo nuomone ir atitinkamais pasiūlymais gali persiųsti Europos Parlamentui ir Tarybai.

3. Pirmąjį vertinimą Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai per trejus metus nuo to laiko, kai pareigas pradėjo eiti pirmasis direktorius. Vėliau Komisija vertinimą teikia bent kas ketverius metus.

35 straipsnis

Įsigaliojimas ir pereinamojo laikotarpio priemonės

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2. 5–11 straipsniai taikomi nuo 2011 m. kovo 3 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
E. ERLANDSSON

⁽¹⁾ OL 17, 1958 10 6, p. 385.

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 714/2009

2009 m. liepos 13 d.

dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Nuo 1999 m. pradėjus palaipsniui kurti elektros energijos vidaus rinką buvo siekiama visiems Bendrijos vartotojams – ir piliečiams, ir verslo subjektams – suteikti tikrą pasirinkimo galimybę, sukurti naujų verslo galimybių ir didinti tarpvalstybinę prekybą siekiant didesnio našumo, konkurencingų kainų ir aukštesnio lygio paslaugų standartų bei siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo.
- (2) 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁴⁾ ir 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1228/2003 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų ⁽⁵⁾ buvo svariai prisidėta prie tokios elektros energijos vidaus rinkos kūrimo.
- (3) Tačiau šiuo metu Bendrijoje yra kliūčių, trukdančių elektros energijos pardavimui vienodomis sąlygomis, be diskriminacijos ar sunkumų. Visų pirma nediskriminacinė prieiga prie tinklų ir vienodai veiksmingo lygio reguliuojamoji priežiūra dar nėra užtikrinta visose valstybėse narėse ir rinkos išlieka izoliuotos.

- (4) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“ pabrėžiama elektros energijos vidaus rinkos sukūrimo ir vienodų galimybių visoms Bendrijos elektros energijos įmonėms užtikrinimo svarba. 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikatai „Dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvos“ ir „Europos dujų ir elektros energijos sektorių tyrimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 17 straipsnį (Galutinė ataskaita)“ parodė, kad šiuo metu galiojančios taisyklės ir priemonės nesudaro būtinos sistemos ir nepadaeda kurti tinklų sujungimo pajėgumų, kurių reikia gerai veikiančiai, veiksmingai ir atvirai vidaus rinkai sukurti.
- (5) Reikėtų ne tik tinkamai įgyvendinti galiojančią reglamentavimo sistemą, bet ir atsižvelgiant į tuos komunikatus pakoreguoti elektros energijos vidaus rinkos reglamentavimo sistemą, nustatytą Reglamentu (EB) Nr. 1228/2003.

- (6) Visų pirma reikia skatinti glaudesnę perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą, kad būtų parengti tinklo kodeksai siekiant teikti ir valdyti veiksmingą ir skaidrią prieigą prie tarpvalstybinių perdavimo tinklų ir užtikrinti suderintą bei veiksmingą perspektyvinį Bendrijos perdavimo sistemos planavimą ir patikimą jos techninę plėtrą, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumų kūrimą, deramai atsižvelgiant į aplinką. Tie tinklo kodeksai turėtų atitikti Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros, įsteigtos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 713/2009, įsteigiančiu Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą ⁽⁶⁾ (toliau – Agentūra), parengtas bendras rekomendacijas, kurios yra neprivalomo pobūdžio (bendros rekomendacijos). Agentūra turėtų turėti tam tikrą vaidmenį atliekant faktais pagrįstą tinklo kodeksų projektų peržiūrą, be kita ko, jų atitikties bendroms rekomendacijoms atžvilgiu, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Agentūra turėtų įvertinti siūlomus tinklo kodeksų pakeitimus, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Perdavimo sistemos operatoriai savo tinklus turėtų eksploatuoti laikydami tų tinklo kodeksų.

⁽¹⁾ OL C 211, 2008 8 19, p. 23.⁽²⁾ OL C 172, 2008 7 5, p. 55.⁽³⁾ 2008 m. birželio 18 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2009 m. sausio 9 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 75 E, 2009 3 31, p. 16) ir 2009 m. balandžio 22 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2009 m. birželio 25 d. Tarybos sprendimas.⁽⁴⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.⁽⁵⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 1.⁽⁷⁾ Siekiant užtikrinti optimalų elektros energijos perdavimo tinklo valdymą ir sudaryti sąlygas prekiauti elektros energija bei ją tiekti kitų valstybių narių vartotojams Bendrijoje, turėtų būti įsteigtas Europos elektros energijos⁽⁶⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1.

- perdavimo sistemos operatorių tinklas (toliau – ENTSO-E). ENTSO-E savo užduotis turėtų vykdyti laikydamasis Bendrijos konkurencijos taisyklių, kurios ir toliau taikomos ENTSO-E sprendimams. ENTSO-E užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o jo veiklos metodas turėtų būti toks, kad būtų užtikrinamas veiksmingumas, skaidrumas ir ENTSO-E atstovaujamas pobūdis. ENTSO-E parengtais tinklo kodeksais neketinama pakeisti būtinų nacionalinių tinklo kodeksų su tarpvalstybiniais klausimais nesusijusiose srityse. Atsižvelgiant į tai, kad veiksmingesnę pažangą galima užtikrinti taikant veikimo regionų lygmeniu metodą, perdavimo sistemos operatoriai bendroje bendradarbiavimo struktūroje turėtų sukurti regionines struktūras tuo pačiu užtikrindami, kad regionų lygmeniu pasiekti rezultatai atitiktų tinklo kodeksus ir neprivalomus dešimties metų tinklo plėtros planus Bendrijos lygmeniu. Valstybės narės turėtų skatinti bendradarbiavimą ir stebėti tinklo efektyvumą regionų lygmeniu. Bendradarbiavimas regionų lygmeniu turėtų atitikti konkurencingos ir veiksmingos elektros energijos vidaus rinkos kūrimo pažangą.
- (8) Visi rinkos dalyviai yra suinteresuoti veikla, kurios laukiama iš ENTSO-E. Todėl veiksmingo konsultavimosi procesas yra būtinas ir veikiančios struktūros, pavyzdžiui, Elektros energijos perdavimo koordinavimo sąjunga, nacionalinės reguliavimo institucijos arba Agentūra, įsteigtos sudaryti palankesnes sąlygas konsultavimosi procesui ir jį organizuoti, turėtų atlikti svarbų vaidmenį.
- (9) Siekdama užtikrinti didesnę viso elektros energijos perdavimo tinklo Bendrijoje skaidrumą, ENTSO-E turėtų parengti, paskelbti ir nuolat atnaujinti neprivalomą visos Bendrijos dešimties metų tinklo plėtros planą (toliau – visos Bendrijos tinklo plėtros planas). Į tą tinklo plėtros planą turėtų būti įtraukti veiksmingai veikiantys elektros energijos perdavimo tinklai ir būtinos regioninės jungiamosios linijos, svarbios komerciniu ar tiekimo saugumo aspektu.
- (10) Šis reglamentas turėtų nustatyti pagrindinius tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo principus, numatydamas gairių, išsamiai išaiškinančių kitus reikiamus principus ir metodiką, kad būtų greitai prisitaikyta prie pasikeitusių aplinkybių, priėmimą.
- (11) Atviroje, konkurencingoje rinkoje perdavimo sistemos operatorių išlaidas, patirtas dėl tarpvalstybinių elektros energijos srautų priėmimo savo tinkluose, turėtų kompensuoti perdavimo sistemų, iš kurių tie srautai ateina, ir sistemų, kuriose jie baigiasi, operatoriai.
- (12) Į išmokas ir pajamas, gautas atliekant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimą, reikėtų atsižvelgti nustatant nacionalinio tinklo tarifus.
- (13) Faktinė mokėtina suma už tarpvalstybinę prieigą prie sistemos gali žymiai skirtis, priklausomai nuo dalyvaujančio perdavimo sistemos operatoriaus ir nuo valstybės narės taikomų tarifų nustatymo sistemų struktūros skirtumų. Todėl, siekiant išvengti prekybos iškraipymo, būtinas tam tikras suderinimo lygis.
- (14) Reikia tinkamos ilgalaikių kainų skirtingose vietovėse signalų sistemos, paremtos principu, kad tinklo prieigos mokesčių lygis turėtų atspindėti atitinkamo regiono gamybos ir suvartojimo balansą, remiantis tinklo prieigos mokesčių gamintojams ir (arba) vartotojams diferenciacija.
- (15) Nebūtų tikslinga taikyti su atstumu susijusių tarifų arba, kai yra atitinkami kainų skirtingose vietovėse signalai, specialaus tarifo, kurį turi mokėti tik eksportuotojai ar importuotojai papildomai prie bendrojo prieigos prie nacionalinio tinklo mokesčio.
- (16) Veiksmingos konkurencijos elektros energijos vidaus rinkoje išankstinė sąlyga yra nediskriminaciniai ir skaidrūs mokesčiai už naudojimąsi tinklu, įskaitant perdavimo sistemos jungiamąsias linijas. Šios linijos turėtų būti naudojamos visu pajėgumu, laikantis saugaus tinklų veikimo saugos standartų.
- (17) Svarbu vengti konkurencijos iškraipymo, atsirandančio dėl valstybių narių perdavimo sistemos operatorių naudojamų skirtingų saugos, eksploatavimo ir planavimo standartų. Be to, rinkos dalyviams turėtų būti atskleisti turimi perdavimo pajėgumai ir turimais perdavimo pajėgumams įtakos turintys saugos, eksploatavimo bei planavimo standartai.
- (18) Rinkos stebėseną, kurią pastaraisiais metais vykdė nacionalinės reguliavimo institucijos ir Komisija, parodė, kad šiuo metu taikomi skaidrumo reikalavimai ir prieigos prie infrastruktūros taisyklės yra nepakankami, kad būtų užtikrinta tikra, gerai veikianti, atvira ir veiksminga elektros energijos vidaus rinka.
- (19) Būtina užtikrinti vienodas galimybes gauti informaciją apie fizinę sistemos būseną ir jos efektyvumą, kad visi rinkos dalyviai galėtų įvertinti bendrąją paklausos ir pasiūlos padėtį bei nustatyti, kodėl kinta didmeninė kaina. Tai apima išsamesnę informaciją apie elektros energijos gamybą, pasiūlą ir paklausą, įskaitant prognozes, tinklo ir tinklų sujungimo pajėgumus, elektros energijos srautus ir techninę tinklo priežiūrą, subalansavimą ir rezervinę galią.

- (20) Kad rinka būtų pasitikima labiau, jos dalyviai turi būti tikri, kad už piktnaudžiavimo veiksmus gali būti taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos. Kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai veiksmingai išnagrinėti pareiškimus dėl piktnaudžiavimo rinkoje. Tuo tikslu kompetentingoms institucijoms būtina turėti galimybę naudotis duomenimis, iš kurių būtų galima gauti informacijos apie tiekimo įmonių priimtus eksploataavimo sprendimus. Elektros energijos rinkoje daug svarbių sprendimų priima elektros energijos gamybos bendrovės, kurios atitinkamą informaciją turėtų saugoti nustatytos trukmės laikotarpį, kad ja galėtų laisvai naudotis kompetentingos institucijos. Be to, kompetentingos institucijos turėtų reguliariai stebėti, ar perdavimo sistemos operatoriai laikosi taisyklių. Mažoms elektros energijos gamybos bendrovėms, kurios iš tikrųjų negali iškreipti rinkos, šis įpareigojimas neturėtų būti taikomas.
- (21) Turėtų būti nustatytos už perkrovos valdymo procedūras gaunamų pajamų naudojimo taisyklės, nebent dėl susijusios jungiamosios linijos specifinio pobūdžio būtų pateisinama tų taisyklių išimtis.
- (22) Perkrovos problemų valdymu turėtų būti duodami tinkami ekonominiai signalai perdavimo sistemos operatoriams ir rinkos dalyviams bei jie turėtų būti grindžiami rinkos mechanizmais.
- (23) Reikėtų aktyviai skatinti investuoti į stambią naują infrastruktūrą tuo pat metu užtikrinant tinkamą elektros energijos vidaus rinkos veikimą. Siekiant sustiprinti nuolatinės srovės jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis, teigiamą poveikį konkurencijai ir tiekimo saugumui, projekto planavimo etape reikėtų ištirti rinkos dalyvių suinteresuotumą projektu ir priimti perkrovos valdymo taisykles. Jei nuolatinės srovės jungiamosios linijos yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, prašymus taikyti išimtis kaip kraštutinę priemonę turėtų nagrinėti Agentūra, kad būtų galima geriau atsižvelgti į išimties tarpvalstybinį poveikį ir palengvinti su ja susijusį administracinį darbą. Be to, atsižvelgiant į išskirtinę tų stambių infrastruktūros projektų, kuriems taikoma išimtis, įgyvendinimo riziką, tiekimo ir gamybos interesų turinčios įmonės turėtų turėti galimybę pasinaudoti nuostata, leidžiančia laikinai nukrypti nuo veiklos rūšių atskyrimo taisyklių visapusiško taikymo įgyvendinant minėtus projektus. Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 suteiktos išimtys ir toliau taikomos iki numatytos jų galiojimo pabaigos, kaip nurodyta sprendime, kuriuo remiantis buvo suteikta išimtis.
- (24) Siekiant užtikrinti sklandų elektros energijos vidaus rinkos veikimą, reikėtų numatyti nuostatas dėl tvarkos, pagal kurią būti priimami sprendimai ir gairės dėl, *inter alia*, Komisijos atliekamo tarifų nustatymo ir pajėgumų paskirstymo, užtikrinant valstybių narių reguliavimo institucijų įtraukimą į tą procesą, prireikus per jų europinę asociaciją. Reguliavimo institucijoms ir kitoms atitinkamoms valstybių narių institucijoms tenka svarbus vaidmuo padedant tinkamam elektros energijos vidaus rinkos veikimui.
- (25) Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų taisyklių ir juo remiantis priimtų gairių.
- (26) Iš valstybių narių ir kompetentingų nacionalinių institucijų reikėtų reikalauti teikti Komisijai atitinkamą informaciją. Komisija tokią informaciją turėtų naudoti konfidencialiai. Jei būtina, Komisija turėtų turėti galimybę pareikalauti atitinkamos informacijos tiesiai iš susijusių įmonių, kai apie tai pranešama kompetentingoms nacionalinėms institucijoms.
- (27) Valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikomų už šio reglamento nuostatų pažeidimus, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Tos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.
- (28) Šio reglamento įgyvendinimui būtinos priemonės turėtų būti tvirtinamos pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽¹⁾.
- (29) Visų pirma Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai nustatyti arba priimti gaires, būtinas minimaliam suderinamumo laipsniui užtikrinti, kad būtų pasiekti šio reglamento tikslai. Kadangi tos priemonės yra bendro pobūdžio ir skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant naujomis neesminėmis nuostatomis, jos turi būti tvirtinamos pagal Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnyje numatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.
- (30) Kadangi šio reglamento tikslo, t. y. sudaryti suderintą tarpvalstybinių elektros energijos mainų sistemą, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti Bendrijos lygiu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.
- (31) Atsižvelgiant į daromų Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 pakeitimų taikymo sritį, siekiant aiškumo ir racionalumo pageidautina, kad visos atitinkamos nuostatos būtų išdėstytos nauja redakcija viename naujo reglamento tekste,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiuo reglamentu siekiama:

- a) nustatyti sąžiningas tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisykles, taip padidinant konkurenciją elektros energijos vidaus rinkoje, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų

⁽¹⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

ypatingas savybes. Tai apims tarpvalstybinių elektros energijos srautų kompensavimo mechanizmo ir suderintų tarpvalstybinio perdavimo mokesčių principų nustatymą bei turimų nacionalinių perdavimo sistemų sujungimo pajėgumų paskirstymą;

- b) sudaryti palankesnes sąlygas gerai veikiančios ir skaidrios didmeninės rinkos sukūrimui, užtikrinant aukštą elektros energijos tiekimo saugumo lygį. Jis nustato tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisyklių suderinimo mechanizmus.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžtys

1. Šiame reglamente taikomos 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽¹⁾ 2 straipsnyje pateiktos sąvokų apibrėžtys, išskyrus apibrėžtį „jungiamoji linija“, kuri pakeičiama taip:

— „jungiamoji linija“ – perdavimo linija, kuri kerta ar driekiasi per valstybių narių sieną ir sujungia valstybių narių nacionalines perdavimo sistemas.

2. Taikomos šios sąvokų apibrėžtys:

a) „reguliavimo institucijos“ – Direktyvos 2009/72/EB 35 straipsnio 1 dalyje nurodytos reguliavimo institucijos;

b) „tarpvalstybinis srautas“ – fizinis elektros energijos srautas valstybės narės perdavimo tinkle, atsirandantis dėl gamintojų ir (arba) vartotojų veiklos ne toje valstybėje narėje poveikio jos perdavimo tinklui;

c) „perkrova“ – situacija, kai jungiamoji linija, jungianti nacionalinius perdavimo tinklus, negali priimti visų fizinių srautų, atsirandančių dėl rinkos dalyvių reikalaujamos tarptautinės prekybos, nes trūksta atitinkamų jungiamųjų linijų ir (arba) nacionalinių perdavimo sistemų pajėgumų;

d) „deklaruojamas eksportas“ – elektros energijos išsiuntimas vienoje valstybėje narėje pagal esminę susitarimo sąlygą, kad kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje tuo pat metu vyks atitinkamas elektros energijos priėmimas (deklaruojamas importas);

e) „deklaruojamas tranzitas“ – situacija, kai vyksta elektros energijos deklaruojamas eksportas ir kai nurodytame operacijos kelyje yra šalis, kurioje nevyks nei elektros energijos išsiuntimas, nei atitinkamas jos priėmimas tuo pat metu;

f) „deklaruojamas importas“ – elektros energijos priėmimas valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, vykstantis tuo pat metu, kaip ir elektros energijos išsiuntimas (deklaruojamas eksportas) kitoje valstybėje narėje;

g) „nauja jungiamoji linija“ – jungiamoji linija, kurios tiesimas neužbaigtas iki 2003 m. rugpjūčio 4 d.

Jei dviejų ar daugiau valstybių narių perdavimo tinklai visa apimtimi ar iš dalies sudaro vieno valdymo bloko dalį, tik dėl 13 straipsnyje nurodyto perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo visas valdymo blokas laikomas sudarančiu vienos iš atitinkamų valstybių narių perdavimo tinklo dalį, siekiant išvengti, kad srautai valdymo blokuose pagal šios dalies pirmos pastraipos b punktą būtų laikomi tarpvalstybiniais srautais, už kuriuos turėtų būti mokamos kompensacijos pagal 13 straipsnį. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos gali nuspręsti, kurioje atitinkamoje valstybėje narėje visas valdymo blokas laikomas sudarančiu perdavimo tinklo dalį.

3 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių sertifikavimas

1. Komisija nedelsdama išnagrinėja bet kokią sprendimo dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo pranešimą, kaip nustatyta Direktyvos 2009/72/EB 10 straipsnio 6 dalyje. Per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos Komisija atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai pateikia nuomonę dėl jo suderinamumo su Direktyvos 2009/72/EB 10 straipsnio 2 dalimi arba 11 straipsniu ir 9 straipsniu.

Rengdama pirmoje pastraipoje nurodytą nuomonę Komisija gali prašyti Agentūros pateikti nuomonę dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo. Tokiu atveju pirmoje pastraipoje nurodytas dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dar dviem mėnesiais.

Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytus laikotarpius Komisija nepateikia nuomonės, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos sprendimui.

2. Per du mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo, kuomet labiau į ją atsižvelgdama nacionalinė reguliavimo institucija priima galutinį sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo. Reguliavimo institucijos sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu.

3. Bet kuriuo procedūros metu reguliavimo institucijos ir (arba) Komisija gali pareikalausti, kad perdavimo sistemos operatorius ir (arba) įmonė, atliekanti bet kurias gamybos ar tiekimo funkcijas, pateiktų visą informaciją, būtiną šiame straipsnyje nustatytiems jai užduotims atlikti.

4. Reguliavimo institucijos ir Komisija išsaugo neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 55.

5. Komisija gali priimti gaires, nustatančias išsamią tvarką, kurios reikia laikytis taikant šio straipsnio 1 ir 2 dalis. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

6. Gavusi pranešimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo pagal Direktyvos 2009/72/EB 9 straipsnio 10 dalį, Komisija priima sprendimą dėl sertifikavimo. Reguliavimo institucija vykdo Komisijos sprendimą.

4 straipsnis

Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklas

Visi perdavimo sistemos operatoriai Bendrijos lygmeniu bendradarbiauja per ENTSO-E, kad paskatintų elektros energijos vidaus rinkos sukūrimą bei veikimą ir tarpvalstybinę prekybą bei užtikrintų optimalų Europos elektros energijos perdavimo tinklo valdymą, koordinuotą eksploatavimą ir tinkamą techninę raidą.

5 straipsnis

ENTSO-E įsteigimas

1. Ne vėliau kaip 2001 m. kovo 3 d. elektros energijos perdavimo sistemos operatoriai Komisijai ir Agentūrai pateikia įsteigtino ENTSO-E įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių, įskaitant konsultavimosi su kitais suinteresuotaisiais subjektais darbo tvarkos taisykles, projektą.

2. Per du mėnesius nuo gavimo dienos Agentūra, oficialiai pasikonsultavusi su visus suinteresuotuosius subjektus, ypač sistemos naudotojus, įskaitant vartotojus, atstovaujančiomis organizacijomis, pateikia Komisijai nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą.

3. Komisija nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą pateikia per tris mėnesius nuo Agentūros nuomonės gavimo dienos, atsižvelgdama į pagal 2 dalį pateiktą Agentūros nuomonę.

4. Per tris mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo dienos perdavimo sistemos operatoriai įsteigia ENTSO-E, priima jo įstatus bei darbo tvarkos taisykles ir juos paskelbia.

6 straipsnis

Tinklo kodeksų priėmimas

1. Komisija, pasikonsultavusi su Agentūra, ENTSO-E ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, parengia metinį prioritetų sąrašą, kuriame įvardijamos 8 straipsnio 6 dalyje nustatytos sritys, įtrauktinos į rengiamus tinklo kodeksus.

2. Komisija prašo, kad Agentūra per pagrįstą – ne ilgesnį nei šešių mėnesių – laikotarpį jai pateiktų neprivalomas bendras rekomendacijas (bendros rekomendacijos), kuriose pagal 8 straipsnio 7 dalį būtų išdėstyti aiškūs ir objektyvūs tinklo kodeksų, susijusių su prioritetų sąraše įvardytais sritimis, rengimo principai. Kiekvienomis bendromis rekomendacijomis prisidedama užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą. Gavusi pagrįstą Agentūros prašymą, Komisija tą laikotarpį gali pratęsti.

3. Agentūra per ne trumpesnę nei dviejų mėnesių laikotarpį oficialiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su ENTSO-E ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl bendrų rekomendacijų.

4. Jei Komisija mano, kad bendromis rekomendacijomis nepaisiedama prie nediskriminacinių sąlygų, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos veikimo užtikrinimo, ji gali prašyti Agentūros per pagrįstą laikotarpį peržiūrėti bendras rekomendacijas ir jas dar kartą pateikti Komisijai.

5. Agentūrai nepateikus ar dar kartą nepateikus bendrų rekomendacijų per laikotarpį, kurį Komisija yra nustačiusi pagal 2 ar 4 dalis, Komisija pati parengia atitinkamas bendras rekomendacijas.

6. Komisija prašo ENTSO-E per pagrįstą – ne ilgesnį nei 12 mėnesių – laikotarpį pateikti Agentūrai tinklo kodeksą, kuris atitiktų atitinkamas bendras rekomendacijas.

7. Per trijų mėnesių laikotarpį nuo tinklo kodekso gavimo dienos, per kurį Agentūra gali oficialiai konsultotis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, Agentūra pateikia ENTSO-E pagrįstą nuomonę dėl tinklo kodekso.

8. Atsižvelgdamas į Agentūros nuomonę, ENTSO-E gali iš dalies keisti tinklo kodeksą ir jį dar kartą pateikti Agentūrai.

9. Kai tik Agentūra įsitikina, kad tinklo kodeksas atitinka atitinkamas bendras rekomendacijas, Agentūra per tinkamą laikotarpį pateikia jį Komisijai ir gali rekomenduoti jį priimti. Jeigu Komisija nepriima to tinklo kodekso, ji nurodo priežastis, kodėl jis nebuvo priimtas.

10. ENTSO-E neparengus tinklo kodekso per Komisijos pagal 6 dalį nustatytą laikotarpį, Komisija gali prašyti Agentūros parengti tinklo kodekso projektą remiantis atitinkamomis bendromis rekomendacijomis. Rengdama tinklo kodekso projektą pagal šią dalį Agentūra gali konsultotis papildomai. Agentūra pateikia Komisijai pagal šią dalį parengtą tinklo kodekso projektą ir gali rekomenduoti jį priimti.

11. Savo iniciatyva, jei ENTSO-E neparengia tinklo kodekso ar Agentūra neparengia tinklo kodekso projekto, kaip nurodyta šio straipsnio 10 dalyje, ar rekomendavus Agentūrai pagal šio straipsnio 9 dalį, Komisija gali priimti vieną ar kelis tinklo kodeksus 8 straipsnio 6 dalyje nustatytoje srityse.

Jei Komisija siūlo priimti tinklo kodeksą savo iniciatyva, bent du mėnesius Komisija dėl tinklo kodekso projekto konsultuojasi su Agentūra, ENTSO-E ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

12. Šis straipsnis nepažeidžia Komisijos teisės priimti ir iš dalies keisti 18 straipsnyje nustatytas gaires.

7 straipsnis

Tinklo kodeksų keitimas

1. Pagal 6 straipsnį priimtų tinklo kodekso pakeitimų projektus Agentūrai gali siūlyti asmenys, kurie tikriausiai yra suinteresuoti tuo tinklo kodeksu, be kita ko, ENTSO-E, perdavimo sistemos operatoriai, sistemos naudotojai ir vartotojai. Be to, Agentūra gali siūlyti pakeitimus savo iniciatyva.

2. Agentūra konsultuojasi su visais suinteresuotaisiais subjektais, kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 713/2009 10 straipsnyje. Taikydama tą procedūrą Agentūra gali teikti Komisijai pagrįstus pasiūlymus dėl pakeitimų, paaiškindama, kaip tokie pasiūlymai yra suderinami su 6 straipsnio 2 dalyje nustatytais tinklo kodeksų tikslais.

3. Atsižvelgdama į Agentūros pasiūlymus, Komisija gali priimti bet kurio pagal 6 straipsnį priimto tinklo kodekso pakeitimus. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

4. Taikant 23 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą pasiūlytų pakeitimų svarstymas apsiriboja aspektais, susijusiais su pasiūlytu pakeitimu. Tie pasiūlyti pakeitimai netrukdo priimti kitų pakeitimų, kuriuos gali pasiūlyti Komisija.

8 straipsnis

ENTSO-E užduotys

1. ENTSO-E parengia tinklo kodeksus šio straipsnio 6 dalyje nurodytose srityse, Komisijai jo paprašius pagal 6 straipsnio 6 dalį.

2. ENTSO-E, siekdamas įgyvendinti 4 straipsnyje nustatytus tikslus, gali parengti tinklo kodeksus 6 dalyje nustatytose srityse, kai tie tinklo kodeksai nesusiję su sritimis, kurios nurodytos jam skirtame Komisijos prašyme. Tie tinklo kodeksai pateikiami Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę. ENTSO-E tinkamai atsižvelgia į tą nuomonę.

3. ENTSO-E priima:

- a) bendras tinklo eksploatavimo priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tinklo eksploatavimo koordinavimą įprastomis ir avarinėmis sąlygomis, įskaitant bendro pobūdžio incidentų klasifikavimo skalę, ir mokslinių tyrimų planus;
- b) neprivalomą dešimties metų visos Bendrijos tinklo plėtros planą (toliau – visos Bendrijos tinklo plėtros planas), įskaitant Europos generacijos adekvatumo prognozę (kas dvejus metus);
- c) Bendrijos perdavimo sistemos operatorių techninio bendradarbiavimo su trečiųjų šalių perdavimo sistemų operatoriais koordinavimo rekomendacijas;
- d) metinę veiklos programą;
- e) metinę ataskaitą;
- f) metinę vasaros ir žiemos generacijos adekvatumo prognozę.

4. Europos generacijos adekvatumo prognozė, nurodyta 3 dalies b punkte, apima duomenis apie bendrą elektros energijos sistemos generacijos adekvatumą, kad kitus penkerius metus ir laikotarpį nuo penkerių iki 15 metų nuo tos prognozės pateikimo datos būtų patenkinti esami ir prognozuojami elektros energijos poreikiai. Europos generacijos adekvatumo prognozė grindžiama nacionalinėmis generacijos adekvatumo prognozėmis, kurias parengia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius.

5. Į 3 dalies d punkte nurodytą metinę veiklos programą įtraukiamas tinklo kodeksų, kuriuos reikia parengti, sąrašas bei aprašas, tinklo eksploatavimo koordinavimo planas, mokslinių tyrimų ir plėtros veikla, kurią reikia įgyvendinti tais metais, ir planinis grafikas.

6. 1 ir 2 dalyse nurodyti tinklo kodeksai rengiami šiose srityse, prireikrus atsižvelgiant į regioninius savitumus:

- a) tinklo saugumo ir patikimumo taisyklės, įskaitant techninio perdavimo rezervinės galios lygį tinklo eksploatavimo saugumui užtikrinti;
- b) tinklų sujungimo taisyklės;
- c) prieigos suteikimo trečiajai šaliai taisyklės;
- d) keitimosi duomenimis ir atsiskaitymo taisyklės;
- e) sąveikos taisyklės;
- f) eksploatavimo procedūros avarijos atveju;
- g) pajėgumų paskirstymo ir perkrovos valdymo taisyklės;
- h) prekybos taisyklės, susijusios su techniniu ir eksploataciniu tinklo prieigos paslaugų teikimu ir sistemos balansavimu;

- i) skaidrumo taisyklės;
- j) balansavimo taisyklės, įskaitant su tinklu susijusias rezervinės galios taisykles;
- k) suderinto perdavimo tarifo sudedamųjų dalių taisyklės, įskaitant kainų skirtingose vietovėse signalų ir perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo taisykles; ir
- l) energijos vartojimo efektyvumas, susijęs su elektros energijos tinklais.

7. Tinklo kodeksai rengiami tarpvalstybinių tinklų klausimais ir rinkos integracijos klausimais ir nepažeidžia valstybių narių teisės priimti nacionalinius tinklo kodeksus, kurie neturi poveikio tarpvalstybinei prekybai.

8. ENTSO-E stebi ir analizuoja tinklo kodeksų ir Komisijos priimtų gairių, kaip nustatyta 6 straipsnio 11 dalyje, įgyvendinimą bei jų poveikį taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai, suderinimui. ENTSO-E teikia išvadas Agentūrai, o analizės rezultatus įtraukia į šio straipsnio 3 dalies e punkte nurodytą metinę ataskaitą.

9. ENTSO-E pateikia visą turimą informaciją, kurios Agentūra reikalauja savo užduotims pagal 9 straipsnio 1 dalį įvykdyti.

10. ENTSO-E kas dvejus metus priima ir skelbia visos Bendrijos tinklo plėtros planą. Visos Bendrijos tinklo plėtros plane aprašomas integruoto tinklo modeliavimas, veiksmų prognozuojamais atvejais aprašas, Europos generacijos adekvatumo prognozė ir sistemos atkūrimo įvertinimas.

Visos Bendrijos tinklo plėtros planas visų pirma:

- a) grindžiamas nacionaliniais investicijų planais, atsižvelgiant į 12 straipsnio 1 dalyje nurodytus regioninius investicijų planus ir, jei reikia, į Bendrijos tinklo planavimo aspektus, įskaitant gaires transeuropiniams energetikos tinklams pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 1364/2006/EB ⁽¹⁾;
- b) tarpvalstybinių jungiamųjų linijų atžvilgiu taip pat grindžiamas įvairių sistemos naudotojų pagrįstais poreikiais ir apima Direktyvos 2009/72/EB 8, 13 ir 22 straipsniuose nurodytų investuotojų ilgalaikius išsipareigojimus; ir
- c) parodo investicijų, visų pirma į tarpvalstybinius pajėgumus, trūkumus.

Atsižvelgiant į antros pastraipos c punktą, prie visos Bendrijos tinklo plėtros plano gali būti pridedama kliūčių, kurios trukdo didinti tarpvalstybinius tinklo pajėgumus ir kurių atsiranda dėl skirtingų patvirtinimo procedūrų arba praktikos, apžvalga.

⁽¹⁾ OL L 262, 2006 9 22, p. 1.

11. Agentūra teikia nuomonę apie nacionalinius dešimties metų tinklo plėtros planus, kad įvertintų jų suderinamumą su visos Bendrijos tinklo plėtros planu. Jei Agentūra nustato, kad nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas nesuderinamas su visos Bendrijos tinklo plėtros planu, ji rekomenduoja iš dalies pakeisti atitinkamai nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą arba visos Bendrijos tinklo plėtros planą. Jei toks nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas parengtas vadovaujantis Direktyvos 2009/72/EB 22 straipsniu, Agentūra kompetentingai nacionalinei reguliavimo institucijai rekomenduoja iš dalies pakeisti nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą, vadovaujantis tos direktyvos 22 straipsnio 7 dalimi, ir apie tai informuoti Komisiją.

12. Komisijos prašymu ENTSO-E pateikia nuomonę Komisijai dėl 18 straipsnyje nustatytų gairių priėmimo.

9 straipsnis

Agentūros vykdoma stebėseną

1. Agentūra stebi, kaip vykdomos 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos ENTSO-E užduotys ir teikia ataskaitą Komisijai.

Agentūra stebi, kaip ENTSO-E įgyvendina pagal 8 straipsnio 2 dalį parengtus tinklo kodeksus ir laikantis 6 straipsnio 1–10 dalių parengtus tinklo kodeksus, kurių Komisija nepriėmė pagal 6 straipsnio 11 dalį. Jei ENTSO-E neįgyvendina tokių tinklo kodeksų, Agentūra prašo ENTSO-E pateikti tinkamai pagrįstą paaiškinimą, kodėl jis jų neįgyvendino. Agentūra informuoja Komisiją apie tą paaiškinimą ir pateikia savo nuomonę šiuo klausimu.

Agentūra stebi ir analizuoja, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai ir Komisijos priimtoms gairėms, kaip nustatyta 6 straipsnio 11 dalyje, ir kokią poveikį jie turi taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai ir užtikrinti nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą, suderinimui, bei teikia ataskaitą Komisijai.

2. ENTSO-E pateikia visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektą, metinės veiklos programos projektą, įskaitant informaciją apie konsultacijų procesą, ir kitus 8 straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę.

Per du mėnesius nuo gavimo, Agentūra pateikia ENTSO-E ir Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę ir rekomendacijas, jei, jos nuomone, metinės veiklos programos projektu ar visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektu, kuriuos pateikė ENTSO-E, nebūtų prisidėta užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą ar pakankamą trečiųjų šalių prieigai atvirų tarpvalstybinių jungiamųjų linijų lygi.

10 straipsnis

Konsultacijos

1. Rengdamas 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus tinklo kodeksus, visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektą ir metinę veiklos programą, ENTSO-E, vadovaudamasis 5 straipsnio 1 dalyje nurodytomis darbo tvarkos taisyklėmis, ankstyvame etape išsamiai, viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais atitinkamais rinkos dalyviais, visų pirma su visus suinteresuotuosius subjektus atstovaujančiomis organizacijomis. Taip pat konsultuojamasi su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, tiekimo ir gamybos įmonėmis, sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, skirstymo sistemos operatoriais, įskaitant atitinkamas pramonės asociacijas, technines įstaigas ir suinteresuotųjų subjektų forumus. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus sprendimų priėmimo procese.

2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir posėdžių protokolai skelbiami viešai.

3. Prieš priimdamas 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus metinę veiklos programą ir tinklo kodeksus, ENTSO-E nurodo, kaip buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas. Tais atvejais, kai į pastabas nebuvo atsižvelgta, ENTSO-E nurodo priežastis, dėl kurių nebuvo atsižvelgta.

11 straipsnis

Išlaidos

4–12 straipsniuose nurodytos veiklos, kurią vykdo ENTSO-E, išlaidas padengia perdavimo sistemos operatoriai, ir į jas atsižvelgiama apskaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina šias išlaidas tik tuo atveju, jei jos pagrįstos ir proporcingos.

12 straipsnis

Regioninis perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas

1. Siekdami prisidėti prie 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos veiklos, perdavimo sistemos operatoriai užtikrina, kad ENTSO-E būtų bendradarbiaujama regionų lygmeniu. Visų pirma jie kas dvejus metus paskelbia regioninę investicijų planą ir juo remdamiesi gali priimti sprendimus dėl investavimo.

2. Perdavimo sistemos operatoriai skatina eksploataavimo priemonės tinkamiausiam tinklo valdymui užtikrinti, taip pat skatina energijos mainų plėtrą, tarpvalstybinių pajėgumų koordinuotą paskirstymą taikant rinkos priemonėmis grindžiamus nediskriminacinius sprendimo būdus, atkreipiant tinkamą dėmesį į konkrečius trumpalaikio paskirstymo netiesioginių aukcionų privalumus, ir balansavimo bei rezervinės galios mechanizmų integravimą.

3. Siekdama įgyvendinti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus tikslus ir atsižvelgdama į esamas regioninio bendradarbiavimo struktūras, Komisija gali apibrėžti kiekvienos regioninio bendradarbiavimo struktūros geografinę veiklos regioną. Kiekvienai valstybei narei leidžiama skatinti bendradarbiavimą daugiau nei viename geografiniame veiklos regione. Pirmame sakinyje nurodyta priemonė, skirta iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinama pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su Agentūra ir ENTSO-E.

13 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmas

1. Perdavimo sistemos operatoriai gauna kompensaciją už išlaidas, patirtas priimant tarpvalstybinius elektros energijos srautus savo tinkluose.

2. 1 dalyje nurodytą kompensaciją moka nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose tie srautai baigiasi, operatoriai.

3. Kompensacijos mokamos reguliariai už tam tikrą praėjusį laikotarpį. Siekiant nurodyti faktines išlaidas, prireikus atliekami sumokėtos kompensacijos ex post patikslinimai.

Pirmasis laikotarpis, už kurį mokamos kompensacijos, nustatomas 18 straipsnyje nurodytose gairėse.

4. Komisija nustato mokėtinų kompensacijų dydžius. Ta priemonė, skirta iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinama pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

5. Priimamų tarpvalstybinių srautų ir nustatytų kaip atsirandantis ir (arba) pasibaigiantys nacionalinėse perdavimo sistemosse tarpvalstybinių srautų dydis nustatomas pagal elektros energijos fizinius srautus, faktiškai išmatuotus per tam tikrą laikotarpį.

6. Išlaidos, patirtos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo, nustatomos remiantis numatomomis ilgalaikėmis vidutinėmis augančiomis išlaidomis, atsižvelgiant į nuostolius, investicijas į naują infrastruktūrą ir atitinkamą turimos infrastruktūros išlaidų dalį, kiek tokia infrastruktūra naudojama tarpvalstybiniams srautams perduoti, ypač atsižvelgiant į poreikį užtikrinti tiekimo saugumą. Nustatant patirtas išlaidas taikoma pripažinta standartinė išlaidų apskaičiavimo metodika. Gaunama kompensacija sumažinama atsižvelgiant į naudą, kurią tinklas gauna priimdamas tarpvalstybinius srautus.

14 straipsnis

Prieigos prie tinklų mokesčiai

1. Tinklo operatorių taikomi prieigos prie tinklų mokesčiai turi būti skaidrūs, jais turi būti atsižvelgiama į tinklo saugumo poreikį ir jie turi atitikti faktines patirtas išlaidas, kiek jos atitinka veiksmingo ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus išlaidas, ir taikomi nediskriminuojant. Mokesčiai neturi būti siejami su atstumu.

2. Tam tikrais atvejais gamintojams ir (arba) vartotojams taikomų tarifų lygis teikia kainų skirtingose vietovėse signalus Bendrijos lygiu, o jį nustatant yra atsižvelgta į dėl to kylančių tinklo nuostolių bei perkrovos dydį ir investicijų į infrastruktūrą dydį.

3. Nustatant prieigos prie tinklo mokesčius atsižvelgiama į:

- a) įmokas ir pajamas, gaunamas iš perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo;
- b) faktines sumokėtas ir gautas įmokas, taip pat ir numatomas būsimų laikotarpių įmokas, apytiksliai apskaičiuotas pagal ankstesnius laikotarpius.

4. Prieigos prie tinklo mokesčių nustatymas pagal šį straipsnį neturi įtakos mokesčiams už deklaruojamą eksportą ir deklaruojamą importą, kylantiems dėl 16 straipsnyje nurodyto perkrovos valdymo.

5. Atskiriems elektros energijos deklaruojamo tranzito sandoriams nėra taikomas joks specialus tinklo mokestis.

15 straipsnis

Informacijos teikimas

1. Perdavimo sistemos operatoriai įdiegia koordinavimo ir keitimosi informacija mechanizmus, kurie užtikrintų tinklų saugumą perkrovos valdymo metu.

2. Perdavimo sistemos operatorių naudojami saugos, eksploatavimo ir planavimo standartai yra vieši. Skelbiamoje informacijoje nurodoma bendra visų perdavimo pajėgumų ir perdavimo patikimumo ribos apskaičiavimo schema, paremta elektriniais ir fiziniais tinklo ypatumais. Tokias schemas tvirtina reguliavimo institucijos.

3. Perdavimo sistemos operatoriai paskelbia apytikslius kiekvienos dienos turimų perdavimo pajėgumų apskaičiavimus, nurodydami visus jau rezervuotus perdavimo pajėgumus. Tokia informacija skelbiama nustatytais intervalais prieš perdavimo dieną ir bet kokių atvejų apima ateinančios savaitės ir ateinančio mėnesio apytikslius apskaičiavimus, taip pat numatomo turimų pajėgumų patikimumo kiekybinį įvertinimą.

4. Perdavimo sistemos operatoriai skelbia atitinkamus duomenis apie apibendrintą prognozę ir faktinę paklausą, gamybos ir apkrovos įrenginių prieinamumą ir faktinį jų naudojimą, apie tinklų ir jungiamųjų linijų prieinamumą ir jų naudojimą bei apie balansavimo energiją ir rezervinę galią. Galima naudoti apibendrintus apytikslius apskaičiuotus duomenis apie mažų gamybos ir apkrovos įrenginių prieinamumą ir faktinį jų naudojimą.

5. Atitinkami rinkos dalyviai perdavimo sistemos operatoriams teikia reikiamus duomenis.

6. Gamybos įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso gamybos įrenginiai arba kurios juos eksploatuoja, kai bent vieno gamybos įrenginio instaliuotoji galia yra bent 250 MW, penkerius metus kaupia ir nacionalinei reguliavimo institucijai, nacionalinei konkurencijos institucijai ir Komisijai teikia visus kiekvieno įrenginio valandinius duomenis, reikalingus tikrinant visus eksploatavimo dispečerių sprendimus ir energijos biržos, aukcionų dėl tinklų sujungimo, rezervinės galios pajėgumų rinkos ir rinkos be tarpininkų dalyvių pasiūlymų teikimo veiksmus. Informacija apie kiekvieną įrenginį ir kiekvienos valandos informacija, kurią reikia kaupti, apima duomenis apie prieinamus gamybos pajėgumus ir numatytą rezervinę galią, įskaitant tos numatytos rezervinės galios paskirstymą įrenginiams tuo metu, kai teikiama pasiūlymai, ir vykstant gamybai, bet jais neapsiriboja.

16 straipsnis

Perkrovos valdymo bendrieji principai

1. Tinklo perkrovos problemos turi būti sprendžiamos nediskriminaciniais rinka paremtais sprendimais, teikiančiais efektyvius ekonominius signalus susijusiems rinkos dalyviams ir perdavimo sistemos operatoriams. Tinklo perkrovos problemas geriausia spręsti nuo sandorių nepriklausančiais metodais, t. y. tokiomis metodais, kuriuos taikant nereikia rinktis tarp atskirų rinkos dalyvių sutarčių.

2. Sandorių apribojimo tvarka yra taikoma tik avariniais atvejais, kai perdavimo sistemos operatorius turi veikti operatyviai ir kai neįmanomas pakartotinis siuntimas arba prekių mainai. Bet kokia tokia tvarka taikoma nediskriminuojant.

Išskyrus *force majeure* atvejus, rinkos dalyviams, kuriems buvo skirti pajėgumai, už bet kokią apribojimą yra kompensuojama.

3. Laikantis saugaus tinklų eksploatavimo saugos standartų, rinkos dalyviams suteikiami didžiausi tinklų sujungimo ir (arba) perdavimo tinklų pajėgumai, kurie turi įtakos tarpvalstybiniais srautams.

4. Likus pakankamai laiko iki atitinkamo eksploatavimo laikotarpio, rinkos dalyviai praneša atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams, ar jie ketina naudotis paskirstytais pajėgumais. Visi paskirstyti pajėgumai, kuriais nebus naudojamas, viešu, skaidriu ir nediskriminaciniu būdu vėl paskiriami rinkai.

5. Perdavimo sistemos operatoriai, kiek tai techniškai įmanoma, nukreipia bet kurio energijos srauto pajėgumų galią priešinga kryptimi per perkrautą jungiamąją liniją, kad ta linija būtų išnaudota didžiausiu jos pajėgumu. Visiškai atsižvelgiant į tinklo saugumą, niekada negali būti atsisakoma perkrovą sumažinančių sandorių.

6. Visos pajamos iš jungiamųjų linijų paskirstymo naudojamos šiais tikslais:

- a) užtikrinti, kad paskirstytais pajėgumais iš tikrųjų būtų galima pasinaudoti; ir (arba)
- b) išlaikyti ar išplėsti tinklų sujungimo pajėgumus investicijomis į tinklą, visų pirma investicijomis į naujas jungiamąsias linijas.

Jeigu pajamų negalima veiksmingai panaudoti pirmos pastraipos a ir (arba) b punktuose nustatytiems tikslams, pritarus atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijoms jas galima panaudoti neviršijant didžiausios sumos, kurią turi nustatyti tos reguliavimo institucijos, kaip pajamas, į kurias turi atsižvelgti reguliavimo institucijos, tvirtindamos tinklo tarifų apskaičiavimo ir (arba) tinko tarifų nustatymo metodiką.

Likusi pajamų dalis pervedama į atskirą vidaus sąskaitos eilutę ir ten laikoma tol, kol ją galima išleisti pirmos pastraipos a ir (arba) b punktuose nustatytiems tikslams. Reguliavimo institucija informuoja Agentūrą apie antroje pastraipoje nurodytą pritarimą.

17 straipsnis

Naujos jungiamosios linijos

1. Jeigu pateikiamas prašymas, naujoms nuolatinės srovės jungiamosioms linijoms tam tikrą ribotą trukmės laikotarpį gali būti netaikoma šio reglamento 16 straipsnio 6 dalis ir Direktyvos 2009/72/EB 9 bei 32 straipsniai ir 37 straipsnio 6 bei 10 dalys, jeigu laikomasi šių sąlygų:

- a) investicijos turi didinti konkurenciją elektros energijos tiekimo srityje;
- b) investavimo rizikos lygis yra toks, kad apskritai nebūtų investuojama, jeigu nebūtų suteikta išimtis;
- c) nuosavybės teisė į jungiamąją liniją turi priklausyti fiziniam ar juridiniam asmeniui, kuris bent dėl savo teisinės formos yra nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemoje ta jungiamoji linija bus nutiesta;
- d) tos jungiamosios linijos naudotojai moka naudojimosi mokestį;

e) iš dalies atvėrus rinką, kaip nurodyta 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽¹⁾ 19 straipsnyje, jokia jungiamosios linijos kapitalo ar eksploatavimo sąnaudų dalis nebuvo atgauta iš jokios mokesčių, mokėtų už naudojimąsi jungiamąja linija sujungtomis perdavimo ar skirstymo sistemomis, dalies; ir

f) išimtis negali turėti neigiamo poveikio konkurencijai ar elektros energijos vidaus rinkos arba reguliuojamos sistemos, su kuria jungiamoji linija sujungta, veiksmingam veikimui.

2. 1 dalis išimtiniais atvejais taip pat taikoma kintamosios srovės jungiamosioms linijoms su sąlyga, kad atitinkamo investavimo išlaidos ir rizika yra itin didelė, palyginti su išlaidomis ir rizika, kurios paprastai atsiranda sujungiant dvi kaimynines nacionalines perdavimo sistemas kintamosios srovės jungiamąja linija.

3. 1 dalis taip pat taikoma žymiai padidėjus turimų jungiamųjų linijų pajėgumui.

4. Atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos kiekvienu atveju priima sprendimą dėl išimties suteikimo pagal 1, 2 ir 3 dalis. Išimtį galima taikyti visam naujos jungiamosios linijos pajėgumui ar jo daliai arba visam gerokai padidintam eksploatuojamos jungiamosios linijos pajėgumui ar jo daliai.

Per du mėnesius nuo dienos, kai prašymą suteikti išimtį gavo paskutinė iš atitinkamų reguliavimo institucijų, Agentūra gali pateikti patariamąją nuomonę toms reguliavimo institucijoms, kad jos galėtų remtis šia nuomone priimdamos sprendimą.

Sprendžiant, ar suteikti išimtį, kiekvienu atveju svarstoma, ar reikia nustatyti išimties taikymo trukmės ir nediskriminacinės prieigos prie jungiamosios linijos sąlygas. Sprendžiant dėl tų sąlygų pirmiausia atsižvelgiama į papildomus pajėgumus, kurie turi būti sukurti arba turimų pajėgumų modifikavimą, projekto įgyvendinimo trukmę ir nacionalines aplinkybes.

Prieš suteikdamos išimtį atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos priima sprendimą dėl pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisyklių ir mechanizmų. Perkrovos valdymo taisyklėse įrašomas įpareigojimas nepanaudotus pajėgumus pasiūlyti rinkoje, o įrenginio naudotojams suteikiama teisė pajėgumus, dėl kurių jie yra sudarę sutartis, parduoti antrinėje rinkoje. Vertinant 1 dalies a, b ir f punktuose nurodytus kriterijus atsižvelgiama į pajėgumų paskirstymo procedūros rezultatus.

Jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius susitarė dėl sprendimo suteikti išimtį, jos informuoja Agentūrą apie tą sprendimą.

⁽¹⁾ OL L 27, 1997 1 30, p. 20.

Sprendimas suteikti išimtį, įskaitant šios dalies antrąje pastraipoje nurodytas sąlygas, turi būti tinkamai pagrįstas ir paskelbtas.

5. 4 dalyje nurodytą sprendimą priima Agentūra:

- a) jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo dienos, kai buvo pateiktas prašymas paskutinei iš tų reguliavimo institucijų suteikti išimtį, negali susitarti; arba
- b) gavusi bendrą atitinkamų reguliavimo institucijų prašymą.

Agentūra, prieš priimdama tokį sprendimą, konsultuojasi su atitinkamomis reguliavimo institucijomis ir prašymo teikėjais.

6. Neatsižvelgiant į 4 ir 5 dalis, valstybės narės gali numatyti, kad atitinkamai reguliavimo institucija arba Agentūra valstybės narės atitinkamai įstaigai pateiktų savo nuomonę dėl prašymo suteikti išimtį, kad ta įstaiga priimtų oficialų sprendimą. Ta nuomonė paskelbiama kartu su sprendimu.

7. Reguliavimo institucijos kiekvieno gauto prašymo suteikti išimtį kopiją nedelsdamos persiunčia Agentūrai ir Komisijai informuoti. Atitinkamos reguliavimo institucijos ar Agentūra (notifikuojančios įstaigos) apie sprendimą nedelsdamos praneša Komisijai ir pateikia visą reikiamą informaciją apie sprendimą. Komisijai galima pateikti apibendrintą informaciją, kad ji galėtų priimti tinkamai pagrįstą sprendimą. Visų pirma tą informaciją sudaro:

- a) išsamios priežastys, dėl kurių išimtis buvo suteikta arba atsisakyta ją suteikti, įskaitant finansinę informaciją, pagrindžiančią būtinybę suteikti išimtį;
- b) poveikio konkurencijai ir efektyviam elektros energijos vidaus rinkos veikimui, jeigu būtų suteikta išimtis, analizė;
- c) išimties galiojimo trukmės ir atitinkamos jungiamosios linijos bendrų pajėgumų dalies, dėl kurios buvo suteikta išimtis, priežastys; ir
- d) konsultacijų su atitinkamomis reguliavimo institucijomis rezultatas.

8. Per dviejų mėnesių laikotarpį nuo kitos dienos po to, kai pagal 7 dalį buvo gautas pranešimas, Komisija gali priimti sprendimą paprašyti, kad notifikuojančios įstaigos iš dalies pakeistų arba atšauktų sprendimą suteikti išimtį. Tą dviejų mėnesių laikotarpį galima pratęsti dviem papildomais mėnesiais, jei Komisijai reikia gauti papildomos informacijos. Tas papildomas laikotarpis prasižada kitą dieną po to, kai gaunama visa informacija. Be to, pradinis dviejų mėnesių laikotarpis gali būti pratęstas, jeigu tam pritaria Komisija ir notifikuojančios įstaigos.

Jeigu informacija, kurios prašoma, nepateikiama per prašyme nustatytą laikotarpį, pranešimas laikomas atšauktu, išskyrus tuos atvejus, kai Komisijai ir notifikuojančioms įstaigoms pritarus dar nepasibaigęs minėtas laikotarpis pratęsiamas arba kai notifikuojančios įstaigos tinkamai pagrįstu pareiškimu informuoja Komisiją, kad, jų nuomone, pranešimas yra išsamus.

Notifikuojančios įstaigos Komisijos sprendimą iš dalies pakeisti ar atšaukti sprendimą suteikti išimtį įvykdo per vieną mėnesį ir atitinkamai informuoja Komisiją.

Komisija užtikrina neskelbtinos komercinės informacijos konfidencialumą.

Komisijos pritarimas sprendimui suteikti išimtį nustoja galioti praėjus dviem metams nuo jo priėmimo dienos, jeigu iki to laiko jungiamosios linijos tiesimas nepradedamas, ir praėjus penkeriems metams nuo jo priėmimo dienos, jeigu iki to laiko jungiamoji linija nepradedama eksploatuoti, nebent Komisija nuspręstų, kad bet koks vėlavimas susijęs su didelėmis kliūtimis, nepriklausančiomis nuo asmens, kuriam buvo suteikta išimtis, valios.

9. Komisija gali priimti šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų taikymo gaires ir nustatyti šio straipsnio 4, 7 bei 8 dalių taikymo tvarką. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

18 straipsnis

Gairės

1. Jeigu reikia, perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmui skirtose gairėse pagal 13 ir 14 straipsniuose nustatytus principus apibrėžiama:

- a) išsami informacija apie tvarką, pagal kurią nustatoma, kurie perdavimo sistemos operatoriai privalo mokėti kompensaciją už tarpvalstybinius srautus, įskaitant, kaip suma pagal 13 straipsnio 2 dalį paskirstoma nacionalinių perdavimo sistemų, iš kurių tarpvalstybiniai srautai ateina, ir sistemų, kuriose tie srautai baigiasi, operatoriams;
- b) išsami informacija apie taikytiną mokėjimo tvarką, įskaitant pirmojo laikotarpio, už kurį kompensacija mokėtina pagal 13 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, nustatymą;
- c) išsami metodika, pagal kurią nustatoma, už kuriuos priimamus tarpvalstybinius srautus turi būti mokama kompensacija pagal 13 straipsnį (atsižvelgiant į srautų kiekį ir tipą) ir tų srautų, atėjusių iš atskirų valstybių narių perdavimo sistemų ir (arba) pasibaigusių tose sistemose, dydžio nustatymą pagal 13 straipsnio 5 dalį;

- d) išsami metodika, pagal kurią nustatomos dėl tarpvalstybinių srautų priėmimo patirtos išlaidos ir gauta nauda pagal 13 straipsnio 6 dalį;
- e) išsami informacija apie tai, kaip atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą tvarkomi ne iš Europos ekonominės erdvės valstybių atėję arba ne tose valstybėse pasibaigę elektros energijos srautai; ir
- f) nacionalinių sistemų, kurios sujungtos nuolatinės srovės linijomis, dalyvavimas pagal 13 straipsnį.

2. Gairėse taip pat galima nustatyti reikiamas taisykles, kurias įgyvendinant būtų įmanoma laipsniškai suderinti pagrindinius principus, kuriais remiantis apskaičiuojami mokesčiai, kuriuos pagal nacionalinių tarifų sistemų nuostatas moka gamintojai ir vartotojai (apkrova), įskaitant perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo dalies išskyrimą nacionaliniuose tinklo mokesčiuose ir kainų skirtingose vietovėse atitinkamų bei patikimų signalų pagal 14 straipsnyje nustatytus principus teikimą.

Gairėse numatoma nuostata dėl kainų skirtingose vietovėse atitinkamų bei patikimų suderintų signalų teikimo Bendrijos lygmeniu.

Toks derinimas neturi kliudyti valstybėms narėms taikyti mechanizmus, užtikrinančius, kad vartotojų (apkrova) mokamus prieigos prie tinklo mokesčius būtų įmanoma palyginti visoje jų teritorijoje.

3. Jeigu reikia, minimalų suderinimo lygį, reikalingą pasiekti šio reglamento tikslą, užtikrinančiose gairėse taip pat nustatoma:

- a) išsami su informacijos teikimu susijusi informacija pagal 15 straipsnyje nustatytus principus;
- b) išsami informacija apie prekybos elektros energija taisykles;
- c) išsami informacija apie investavimo į jungiamųjų linijų pajėgumus paskatų taisykles, įskaitant kainų skirtingose vietovėse signalus;
- d) išsami informacija apie 8 straipsnio 6 dalyje išvardytas sritis.

Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su Agentūra ir ENTSO-E.

4. Turimų nacionalinių sistemų sujungimo perdavimo pajėgumų valdymo ir paskirstymo gairės pateiktos I priede.

5. Komisija gali priimti gaires šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse išvardytais klausimais. Ji šio straipsnio 4 dalyje nurodytas gaires gali iš dalies pakeisti, laikydamasi 15 ir 16 straipsniuose nustatytų principų, visų pirma tam, kad į jas būtų įtrauktos išsamios gairės dėl realiai taikomų pajėgumų paskirstymo metodikų, ir kad perkrovos valdymo mechanizmai būtų tobulinami atsižvelgiant į vidaus rinkos tikslus. Jeigu reikia, darant tokius pakeitimus nustatomos bendros taisyklės dėl tinklo naudojimo ir eksploatavimo minimalių saugos ir eksploatavimo standartų, kaip nurodyta

15 straipsnio 2 dalyje. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

Priimdama arba iš dalies keisdama gaires Komisija:

- a) užtikrina, kad gairėmis būtų užtikrinamas minimalus suderinimo lygis, reikalingas pasiekti šio reglamento tikslus, ir kad jomis nevirsijama to, kas būtina tam tikslui pasiekti; ir
- b) nurodo, kokių veiksmų ėmėsi tam, kad trečiųjų šalių, kurios priklauso Bendrijos elektros energijos sistemai, taisyklės atitiktų minėtas gaires.

Pirmą kartą priimdama gaires pagal šį straipsnį Komisija užtikrina, kad į jas, pateiktas kaip vienos priemonės projektas, būtų įtraukti bent 1 dalies a ir d punktuose ir 2 dalyje nurodyti klausimai.

19 straipsnis

Reguliavimo institucijos

Vykdydamos savo pareigas, reguliavimo institucijos užtikrina, kad būtų laikomasi šio reglamento ir pagal 18 straipsnį priimtų gairių. Prireikus, šio reglamento tikslams pasiekti reguliavimo institucijos bendradarbiauja tarpusavyje, su Komisija ir su Agentūra, laikydamosi Direktyvos 2009/72/EB IX skyriaus nuostatų.

20 straipsnis

Informacijos teikimas ir konfidencialumas

1. Valstybės narės ir reguliavimo institucijos Komisijos prašymu pateikia jai visą informaciją, būtiną 13 straipsnio 4 dalies ir 18 straipsnio tikslais.

Visų pirma 13 straipsnio 4 ir 6 dalių tikslais reguliavimo institucijos reguliariai teikia informaciją apie faktines nacionalinių perdavimo sistemos operatorių išlaidas, taip pat duomenis ir visą susijusią informaciją apie fizinius srautus perdavimo sistemos operatorių tinkluose ir tinklų išlaidas.

Komisija nustato pagrįstą terminą, per kurį informacija turi būti pateikta, atsižvelgdama į prašomos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

2. Jei atitinkama valstybė narė arba reguliavimo institucija nepateikia 1 dalyje nurodytos informacijos per nustatytą terminą pagal šio straipsnio 1 dalį, Komisija gali paprašyti visos 13 straipsnio 4 dalies ir 18 straipsnio tikslu būtinos informacijos tiesiogiai iš atitinkamų įmonių.

Siųsdama prašymą dėl informacijos įmonei, Komisija tuo pat metu išsiunčia prašymo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje yra tos įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

3. Savo prašyme dėl 1 dalyje nurodytos informacijos Komisija nurodo teisinį prašymo pagrindą, terminą, per kurį ta informacija turi būti pateikta, prašymo tikslą ir 22 straipsnio 2 dalyje numatytas sankcijas už neteisingos, neišsamios ar klaidinančios informacijos pateikimą. Komisija nustato pagrįstą terminą, atsižvelgdama į prašomos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

4. Prašomą informaciją pateikia įmonių savininkai arba jų atstovai, o juridinių asmenų atveju – įstatymais arba įmonių įstatais įgalioti jiems atstovauti asmenys. Kai savo klientų vardu informaciją pateikia tinkamai įgalioti teisininkai, už pateiktą neišsamią, neteisingą ar klaidinančią informaciją visapusiškai atsako jų klientai.

5. Jei įmonė nepateikia prašomos informacijos per Komisijos nustatytą terminą arba pateikia neišsamią informaciją, Komisija savo sprendimu gali prašyti pateikti informaciją. Tame sprendime nurodoma, kokios informacijos prašoma, ir nustatomas atitinkamas terminas, per kurį ji turi būti pateikta. Jame nurodomos 22 straipsnio 2 dalyje numatytos sankcijos. Jame taip pat nurodoma teisė peržiūrėti sprendimą Europos Bendrijų Teisingumo Teisme.

Siųsdama sprendimą, Komisija tuo pat metu išsiunčia jo kopiją valstybės narės, kurios teritorijoje asmuo gyvena arba kurioje yra įmonės buveinė, reguliavimo institucijoms.

6. 1 ir 2 dalyse nurodyta informacija naudojama tik 13 straipsnio 4 dalies ir 18 straipsnio tikslais.

Komisija negali atskleisti pagal šį reglamentą gautos informacijos, kuri, dėl jos pobūdžio, laikoma profesine paslaptimi.

21 straipsnis

Valstybių narių teisė numatyti išsamesnes priemones

Šis reglamentas nepažeidžia valstybių narių teisių išlaikyti arba nustatyti priemones, kurių nuostatos yra išsamesnės už nustatytąsias šiame reglamente arba 18 straipsnyje nurodytose gairėse.

22 straipsnis

Sankcijos

1. Nepažeisdamos 2 dalies, valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų už šio reglamento nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad šios nuostatos būtų

įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės apie šias taisykles, atitinkančias Reglamente (EB) Nr. 1228/2003 nustatytas nuostatas, praneša Komisijai ne vėliau kaip 2004 m. liepos 1 d. ir nedelsdamos Komisiją informuoja apie visus vėlesnius pakeitimus, turinčius įtakos. Apie taisykles, kurios neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1228/2003 nustatytų nuostatų, jos praneša Komisijai ne vėliau kaip 2011 m. kovo 3 d. ir nedelsdamos Komisiją informuoja apie visus vėlesnius pakeitimus, turinčius įtakos.

2. Jei įmonės tyčia ar per aplaidumą pateikia neteisingą, neišsamią ar klaidinančią informaciją atsakydamos į pagal 20 straipsnio 3 dalį pateiktą prašymą arba nepateikia jos per terminą, nustatytą sprendimu, priimtu pagal 20 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą, Komisija savo sprendimu gali skirti įmonėms baudas, neviršijančias 1 % bendros praėjusių ūkinių metų apyvartos.

Nustatydamą baudos dydį Komisija atsižvelgia į pirmos pastraipos reikalavimų nesilaikymo sunkumą.

3. Pagal 1 dalį numatytos sankcijos ir pagal 2 dalį priimti sprendimai nėra baudžiamosios teisės pobūdžio.

23 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda pagal Direktyvos 2009/72/EB 46 straipsnį įsteigtas komitetas.

2. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.

24 straipsnis

Komisijos ataskaita

Komisija stebi, kaip įgyvendinamas šis reglamentas. Pagal Direktyvos 2009/72/EB 47 straipsnio 6 dalį pateiktoje ataskaitoje Komisija taip pat pateikia ataskaitą apie taikant šį reglamentą įgytą patirtį. Ataskaitoje pirmiausia analizuojama, koku mastu šiuo reglamentu sėkmingai užtikrintos nediskriminacinės ir išlaidas atspindinčios priegios prie tinklo sąlygos tarpvalstybiniais elektros energijos mainams, siekiant suteikti vartotojui pasirinkimą gerai veikiančioje elektros energijos vidaus rinkoje ir užtikrinti ilgalaikį tiekimo saugumą, taip pat – kiek veiksmingai yra teikiami kainų skirtingose vietovėse signalai. Jei reikia, kartu su ataskaita pateikiami atitinkami pasiūlymai ir (arba) rekomendacijos.

25 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (EB) Nr. 1228/2003 panaikinamas nuo 2011 m. kovo 3 d. Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir aiškinamos pagal II priede pateiktą atitikmenų lentelę.

26 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2011 m. kovo 3d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2009 m. liepos 13 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
H.-G. PÖTTERING

Tarybos vardu
Pirmininkas
E. ERLANDSSON

I PRIEDAS

GAIRĖS DĖL TURIMŲ NACIONALINIŲ SISTEMŲ SUJUNGIMO PERDAVIMO PAJĖGUMŲ
VALDYMO IR PASKIRSTYMO

1. Bendrosios nuostatos

- 1.1. Perdavimo sistemos operatoriai (PSO) stengiasi patvirtinti visus komercinius sandorius, įskaitant susijusius su tarpvalstybine prekyba.
- 1.2. Kai perkrovos nėra, naudojimuisi tinklų sujungimu netaikomi jokie apribojimai. Jei dažniausiai taip ir yra, naudojimuisi tarpvalstybinėmis perdavimo paslaugomis nuolatinės bendro paskirstymo procedūros taikyti nereikia.
- 1.3. Kai planuoti komerciniai sandoriai neatitinka saugaus tinklo eksploatavimo reikalavimų, PSO gali sumažinti perkrovą laikydamiesi tinklo eksploatavimo saugumo reikalavimų, tuo pačiu stengdamiesi užtikrinti, kad visos susijusios išlaidos išliktų ekonomiškai efektyvios. Tuo atveju, jei negali būti taikomos mažesnių sąnaudų reikalaujančios priemonės, numatomas prevencinis pakartotinis siuntimas arba prekių mainai.
- 1.4. Atsiradus struktūrinėms perkrovoms, PSO iškart taiko iš anksto nustatytus ir sutartus atitinkamus perkrovos valdymo metodus ir tvarką. Perkrovos valdymo metodais užtikrinama, kad su visais paskirstytais perdavimo pajėgumais susiję fiziniai energijos srantai atitiktų tinklo saugumo standartus.
- 1.5. Perkrovos valdymo metodai turi būti ekonomiškai veiksmingi skatinant rinkos dalyvius ir PSO, remti konkurenciją ir būti tinkami taikyti regionuose ir visoje Bendrijoje.
- 1.6. Perkrovos valdymui neturi įtakos jokie sandoriai. Konkretus prašymas suteikti perdavimo paslaugas atmetamas tik tada, kai įvykdomos abi sąlygos:
 - a) dėl padidėjusių fizinių energijos srautų, atsiradusių patenkinus tą prašymą, gali susidaryti situacija, dėl kurios nebebus galima garantuoti saugaus energijos sistemos eksploatavimo; ir
 - b) konkreti prašymo pinigine išraiška perkrovos valdymo procedūroje yra mažesnė nei visų kitų už tokią pačią paslaugą ir tokiais pačiomis sąlygomis ketinamų patenkinti prašymų vertė.
- 1.7. PSO, nustatydami konkrečias tinklo vietas, kuriose ir tarp kurių turi būti taikomas perkrovos valdymas, vadovaujasi ekonomiško ir neigiamos įtakos sumažinimo elektros energijos vidaus rinkai principais. Konkrečiai, PSO neturi apriboti tinklų sujungimo pajėgumų siekdami išspręsti perkrovos problemą savo kontroliuojamoje teritorijoje, išskyrus esant pirmiau minėtoms priežastims ir eksploatavimo saugumo tikslais ⁽¹⁾. Susidarius tokiai situacijai, PSO apibūdina ją ir skaidriai supažindina su ja visus sistemos naudotojus. Tokia situacija yra toleruojama tik iki tol, kol yra surandamas ilgalaikis sprendimas. PSO apibūdina metodiką ir projektus, kurie padėtų rasti ilgalaikį sprendimą, ir skaidriai supažindina su jais visus sistemos naudotojus.
- 1.8. PSO, balansuodamas tinklą tinklo eksploatavimo priemonėmis ir pakartotiniu siuntimu kontroliuojamos teritorijos viduje, atsižvelgia į tų priemonių poveikį kaimyninėse kontroliuojamose teritorijose.
- 1.9. Siekiant maksimaliai padidinti prekybos galimybes ir subalansuoti tarpvalstybinius pajėgumus, ne vėliau kaip 2008 m. sausio 1 d. koordinuotai ir saugaus eksploatavimo sąlygomis nustatomi jungiamosios linijos pajėgumų keleto kartų per dieną perkrovos valdymo mechanizmai.

⁽¹⁾ Eksploatavimo saugumas reiškia „perdavimo sistemos naudojimą laikantis sutartų saugumo normų“.

- 1.10. Nacionalinės reguliavimo institucijos reguliariai atlieka perkrovos valdymo metodų vertinimus, kreipdamos ypatingą dėmesį į tai, kaip laikomasi šiame reglamente ir tose gairėse nustatytų principų ir taisyklių bei reguliavimo institucijų remiantis tais principais ir taisyklėmis nustatytų sąlygų. Konsultacijos su visais rinkos dalyviais ir išsamūs tyrimai yra tokių vertinimų dalis.

2. Perkrovos valdymo metodai

- 2.1. Siekiant palengvinti veiksmingą tarpvalstybinę prekybą, perkrovos valdymo metodai orientuojami į rinką. Tuo tikslu pajėgumai paskirstomi tik naudojantis viešaisiais (pajėgumų) arba uždaraisiais (pajėgumų ir energijos) aukcionais. Tam pačiam tinklų sujungimui gali būti taikomi abu metodai. Prekiaujant keletą kartų per dieną, gali būti naudojama nepertraukiama prekyba.
- 2.2. Atsižvelgiant į konkurencijos sąlygas, perkrovos valdymo mechanizmuose gali reikėti paskirstyti ir ilgalaikius, ir trumpalaikius perdavimo pajėgumus.
- 2.3. Kiekvienos pajėgumų paskirstymo procedūros metu skiriama numatyta turimų tinklų sujungimo pajėgumų dalis, taip pat anksčiau nepaskirstyti likę pajėgumai bei visi pajėgumų turėtojų suteikti pajėgumai iš ankstesnių paskirstymų.
- 2.4. Siekdamai palengvinti veiksmingą ir efektyvią konkurenciją, PSO gerina pajėgumų užtikrinimo patikimumą atsižvelgdami į dalyvaujančių PSO bei rinkos dalyvių įpareigojimus ir teises. Rinkai gali būti pasiūlyta pakankamai didelė mažesnio patikimumo pajėgumų dalis, tačiau rinkos dalyviai visada informuojami apie tikslas perdavimo tarpvalstybinėmis linijomis sąlygas.
- 2.5. Pasinaudojimo ilgalaikiais ir vidutinės trukmės paskirstymais teisės yra patikimų perdavimo pajėgumų teisės. Pajėgumų skyrimo metu joms taikomi „naudokis arba prarask“ arba „naudokis arba parduok“ principai.
- 2.6. PSO nustato tinkamą pajėgumų paskirstymo skirtingais laikotarpiais struktūrą. Ją gali sudaryti galimybė rezervuoti minimalų tinklų sujungimo pajėgumų procentą vieną arba keletą kartų per dieną suteikiamiems paskirstymams. Tokią paskirstymo struktūrą tikrina atitinkamos reguliavimo institucijos. Rengdami pasiūlymus, PSO atsižvelgia į:
- a) rinkų charakteristikas;
 - b) eksploatavimo sąlygas, pavyzdžiui, užtikrintų tvarkaraščių sujungimo poveikį;
 - c) procentams ir skirtingiems galiojantiems pajėgumų paskirstymo mechanizmų grafikams taikomą derinimo lygį.
- 2.7. Paskirstant pajėgumus neturi būti diskriminuojami tie rinkos dalyviai, kurie nori pasinaudoti savo teisėmis sudaryti dvišales tiekimo sutartis ar teikti pasiūlymus energijos biržose. Laimi pasiūlymai su didžiausia tikslia arba numatoma verte nustatytu laikotarpiu.
- 2.8. Regionuose, kur išankstinės finansinės elektros energijos rinkos yra gerai išvystytos ir jų veiksmingumas jau įrodytas, visi tinklų sujungimo pajėgumai gali būti paskirstyti pasinaudojant uždaraisiais aukcionais.
- 2.9. Išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį arba šio reglamento 17 straipsnį, atveju, pajėgumų paskirstymo metuose neleidžiama nustatyti rezervinių kainų.
- 2.10. Iš esmės paskirstymo procese be jokių apribojimų leidžiama dalyvauti visiems potencialiems rinkos dalyviams. Atitinkamos reguliavimo ir (arba) konkurencijos institucijos, siekdamos išvengti problemų arba jų paaštrėjimo dėl bet kurio rinkos dalyvio galimo pasinaudojimo dominuojančia padėtimi rinkoje, jei reikia, gali taikyti apribojimus dėl dominavimo rinkoje apskritai arba konkrečiai bendrovei.
- 2.11. Rinkos dalyviai informuoja PSO apie savo pajėgumų panaudojimą tiksliai iki kiekvienam laikotarpiui nustatyto termino. Tas terminas yra toks, kad PSO galėtų naujai paskirstyti nepanaudotus pajėgumus kitu susijusiu laikotarpiu, įskaitant naudojimą keletą kartų per dieną.

- 2.12. Pajėgumus galima laisvai parduoti antraeilii pagrindu, su sąlyga, kad apie tai PSO pranešama pakankamai iš anksto. Jei PSO neleidžia antraeilės prekybos (sandorio), apie tai tas PSO turi aiškiai ir skaidriai pranešti ir paaiškinti visiems rinkos dalyviams, taip pat informuoti reguliavimo instituciją.
- 2.13. Finansinės pasekmės už su pajėgumų paskirstymu susijusių įpareigojimų nevykdymą priskiriamos už tokį nevykdymą atsakingiems subjektams. Jei rinkos dalyviai nepasinaudoja pajėgumais, kuriuos jie įsipareigojo panaudoti, arba pajėgumų pardavimo viešajame aukcione atveju neprekiauja antriniu pagrindu arba grąžina pajėgumus per numatytą laikotarpį, jie netenka teisių į tokius pajėgumus ir sumoka išlaidas atspindintį mokestį. Bet kokie išlaidas atspindintys mokesčiai dėl pajėgumų nepanaudojimo turi būti pagrįsti ir proporcingi. Taip pat, jei PSO neįvykdo savo įpareigojimo, jis privalo rinkos dalyviui išmokėti kompensaciją už pajėgumų teisių praradimą. Tuo tikslu į jokių dėl tokių aplinkybių susidarancius nuostolius neatsižvelgiama. Pagrindinės koncepcijos ir metodai, kuriais vadovaujasi siekiant nustatyti dėl įpareigojimų nevykdymo atsirandantią atsakomybę, nustatomi iš anksto finansinių pasekmių atžvilgiu ir yra peržiūrimi atitinkamos nacionalinės reguliavimo institucijos arba institucijų.

3. Koordinavimas

- 3.1. Tinklų sujungimo pajėgumų paskirstymą koordinuoja ir įgyvendina susiję PSO, laikydamiesi bendrų paskirstymo procedūrų. Tais atvejais, kai manoma, jog prekyba tarp dviejų šalių (PSO) turės reikšmingą poveikį fiziniams srauto sąlygoms bet kurioje trečiojoje šalyje (PSO), visi PSO, kuriems daromas toks poveikis, koordinuoja perkrovos valdymo metodus taikydami bendrąją perkrovos valdymo procedūrą. Nacionalinės reguliavimo institucijos ir PSO užtikrina, kad nebūtų vienašališkai sukurtos jokios perkrovos valdymo procedūros, kurios turėtų reikšmingą poveikį fiziniams elektros energijos srautams kituose tinkluose.
- 3.2. Bendri koordinuotos perkrovos valdymo metodas ir procedūra paskirstant pajėgumus rinkai bent jau metams, mėnesiui ir dienai į priekį pradedami taikyti ne vėliau kaip 2007 m. sausio 1 d. toliau nurodytuose regionuose esančiose šalyse:
- a) Šiaurės Europoje (t. y. Danijoje, Švedijoje, Suomijoje, Vokietijoje ir Lenkijoje),
 - b) Šiaurės Vakarų Europoje (t. y. Beniliukso šalyse, Vokietijoje ir Prancūzijoje),
 - c) Italijoje (t. y. Italijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Slovėnijoje ir Graikijoje),
 - d) Vidurio Rytų Europoje (t. y. Vokietijoje, Lenkijoje, Čekijoje, Slovakijoje, Vengrijoje, Austrijoje ir Slovėnijoje),
 - e) Pietvakarių Europoje (t. y. Ispanijoje, Portugalijoje ir Prancūzijoje),
 - f) Jungtinėje Karalystėje, Airijoje ir Prancūzijoje,
 - g) Baltijos valstybėse (t. y. Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje).

Jei jungiamosios linijos yra daugiau negu vienam regionui priklausančiose šalyse, siekiant užtikrinti suderinamumą su kituose regionuose, kuriems priklauso tos šalys, taikomais metodais gali būti taikomas kitoks perkrovos valdymo metodas. Tuo atveju metodą siūlo atitinkami PSO, o jį peržiūri atitinkamos reguliavimo institucijos.

- 3.3. 2.8 punkte nurodyti regionai gali paskirstyti visus tinklų sujungimo pajėgumus paskirstydami pajėgumus dienai į priekį.
- 3.4. Siekiant suformuoti iš tikrųjų integruotą elektros energijos vidaus rinką, visuose tuose septyniuose regionuose nustatomos suderinamos perkrovos valdymo procedūros. Rinkos dalyviams neturi kliudyti nesuderinamos regioninės sistemos.
- 3.5. Siekiant skatinti sąžiningą ir efektyvią konkurenciją ir tarpvalstybinę prekybą, 3.2 punkte nustatytuose regionuose esančių PSO koordinavimą sudaro visi etapai: nuo pajėgumų apskaičiavimo ir paskirstymo optimizavimo iki saugaus tinklo eksploatavimo, aiškiai paskirstant atsakomybę. Tokį koordinavimą visų pirma sudaro:
- a) naudojimasis bendru perdavimo modeliu, kuriuo remiantis būtų efektyviai paskirstyta tarpusavyje susijusi fizinė kontūro srovė ir atsižvelgiama į fizinių ir komercinių srautų neatitikimus,

- b) pajėgumų, skirtų efektyviam tarpusavyje susijusios fizinės kontūro srovės paskirstymui, paskirstymas ir skyrimas,
 - c) vienodi įpareigojimai pajėgumų turėtojams dėl informacijos pateikimo apie tai, kaip jie ketina naudoti pajėgumus, t. y. apie pajėgumų skyrimą (pardavimui viešuosiuose aukcionuose),
 - d) vienodi terminai ir tiekimo užbaigimo laikas,
 - e) vienoda pajėgumų paskirstymo skirtingais laikotarpiais (pvz., 1 diena, 3 valandos, 1 savaitė ir t. t.) ir parduotų pajėgumų blokais (energijos kiekis MW, MWh ir t. t.) struktūra,
 - f) nuosekli sutartimi pagrįsta struktūra su rinkos dalyviais,
 - g) srautų tikrinimas siekiant, kad jie atitiktų tinklo saugumo reikalavimus, susijusius su eksploataciniu planavimu ir kuo greitesniu eksploatavimu,
 - h) perkrovos valdymo veiksmų vykdymas ir atsiskaitymas už juos.
- 3.6. Koordinavimas taip pat apima informacijos mainus tarp PSO. Informacijos mainų pobūdis, laikas ir dažnumas turi būti suderinti su 3.5. punkte nustatyta veikla ir elektros energijos rinkų funkcionavimu. Tie informacijos mainai pirmiausia suteikia galimybę PSO kuo tiksliau numatyti bendrą tinklo situaciją, kad būtų galima nustatyti srautus jų tinkle ir turimus tinklų sujungimo pajėgumus. Kiekvienas PSO, renkantis informaciją kitų PSO vardu, pateikia dalyvaujantiems PSO duomenų rinkimo rezultatus.

4. Veiklos rinkoje grafikas

- 4.1. Turimų perdavimo pajėgumų paskirstymas vykdomas pakankamai iš anksto. Susiję PSO, prieš kiekvieną paskirstymą bendrai skelbia apie planuojamus paskirstyti pajėgumus, prireikus atsižvelgdami į pajėgumus, suteiktus pagal užtikrinto perdavimo teises ir, jei tai susiję, į susijusius sujungtus skyrimus kartu nurodant laikotarpius, kuriais pajėgumai sumažės arba nebus teikiami (pavyzdžiui, dėl remonto).
- 4.2. Visapusiškai atsižvelgiant į tinklo saugumą, perdavimo teisės skiriamos pakankamai iš anksto, prieš vykdomas visų susijusių organizuotų rinkų „dieną prieš“ sesijas ir prieš paskelbiant apie planuojamus paskirstyti pajėgumus pagal „dieną prieš“ arba „keletą kartų per dieną“ paskirstymo mechanizmą. Siekiant efektyviai pasinaudoti tinklų sujungimu, perdavimo teisių skyrimas priešinga kryptimi yra sujungiamas.
- 4.3. Vienas po kito keletą kartų per dieną teikiami perdavimo pajėgumai D dienai vykdomi D – 1 ir D dienomis pateikus nurodytos arba faktiškos „dienos prieš“ gamybos grafikus.
- 4.4. PSO, ruošdamiesi tinklo „dienos prieš“ eksploatavimui, keičiasi informacija su kaimynystėje esančiais PSO, pavyzdžiui, apie jų numatytą tinklo topologiją, turimus ir planuojamus gamybos vienetus ir apkrovos srautus, siekdami optimaliai pasinaudoti visu tinklo eksploatacinių priemonių pagalba pagal saugaus tinklo eksploataavimo taisykles.

5. Skaidrumas

- 5.1. PSO skelbia visus reikalingus duomenis, susijusius su tinklo buvimu, prieiga prie jo ir naudojimu juo, įskaitant atskaitą apie perkrovos buvimo vietą ir priežastis, perkrovos valdymui taikomus metodus ir jos valdymo planus ateityje.
- 5.2. PSO skelbia bendrą skirtingomis aplinkybėmis taikomo perkrovos valdymo metodo, kuriuo siekiama padidinti rinkai skirtus pajėgumus, apibūdinimą ir bendrą schemą tinklų sujungimo pajėgumui skirtingais laikotarpiais apskaičiuoti, remiantis elektrinėmis ir fizinėmis tinklo savybėmis. Tokią schemą tikrina atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijos.
- 5.3. PSO išsamiai apibūdina ir skaidriai pateikia visiems potencialiems tinklo naudotojams informaciją apie perkrovos valdymą ir naudojamas pajėgumų paskirstymo procedūras, taip pat nurodo laiką ir pajėgumams taikomas procedūras, apibūdina siūlomus produktus ir PSO bei pajėgumus gaunančios šalies įpareigojimus ir teises, įskaitant atsakomybę, kuri atsiranda nevykdomant įpareigojimų.

- 5.4. Eksploatavimo ir planavimo saugumo standartai sudaro PSO skelbiamo atviro ir viešo dokumento neatskiriamą dalį. Tą dokumentą taip pat tikrina nacionalinės reguliavimo institucijos.
- 5.5. PSO, remdamiesi kuo tikslesne prognoze, skelbia visus susijusius duomenis apie tarpvalstybinę prekybą. Siekdami įvykdyti šį įpareigojimą, susiję rinkos dalyviai pateikia PSO susijusius duomenis. Tokios informacijos skelbimo būdą tikrina reguliavimo institucijos. PSO skelbia bent:
- a) kasmet: informaciją apie ilgalaikę perdavimo infrastruktūros raidą ir jos įtaką tarpvalstybiniams perdavimo pajėgumams;
 - b) kas mėnesį: rinkai skirtų perdavimo pajėgumų prognozes mėnesiui ir vieneriems metams, atsižvelgiant į visą susijusią PSO turimą informaciją tokios prognozės metu (pvz., vasaros ir žiemos sezonų įtaką linijų pajėgumams, tinklų priežiūrą, turimus gamybos vienetus ir t. t.);
 - c) kas savaitę: rinkai skirtų perdavimo pajėgumų prognozes vienai savaitei, atsižvelgiant į visą susijusią PSO turimą informaciją tokios prognozės metu, pvz., oro prognozes, planuojamus tinklo remonto darbus, turimus gamybos vienetus ir t. t.;
 - d) kasdien: rinkai skirtus perdavimo pajėgumus vienai dienai ir keletą kartų per dieną vykdomiems perdavimams kiekvienam rinkos laiko vienetui, atsižvelgiant į visus sujungtus vienos dienos skyrimus, į vienos dienos gamybos grafikus, prognozuojamus poreikius ir planuojamus tinklo remonto darbus;
 - e) bendrus jau paskirstytus pajėgumus pagal rinkos laiko vienetą ir visas susijusias sąlygas, kuriomis tie pajėgumai gali būti naudojami (pvz., aukciono kliringo kainą, įpareigojimus dėl pajėgumų naudojimo būdo ir t. t.), kad būtų galima nustatyti visus likusius pajėgumus;
 - f) kuo greičiau po kiekvieno paskirstymo – paskirstytus pajėgumus, taip pat mokėtą kainą;
 - g) informaciją apie iš viso panaudotus pajėgumus pagal rinkos laiko vienetą iškart po skyrimo;
 - h) kuo greičiau: suteiktų komercinių ir fizinių srautų sumą pagal rinkos laiko vienetą, įskaitant PSO vykdytų visų korekcinį veiksmų poveikio apibūdinimą (pavyzdžiui, apribojimus), sprendžiant tinklo arba sistemos problemas;
 - i) *ex-ante* informaciją apie planuojamus elektros energijos tiekimo nutraukimus ir *ex-post* informaciją apie praėjusios dienos planuotus ir neplanuotus tiekimo nutraukimus didesniuose nei 100 MW gamybos vienetuose.
- 5.6. Visa reikalinga informacija pateikiama rinkai tinkamu laiku, kad būtų galima derėtis dėl visų sandorių (konkrečiai, dėl kasmet pasirašomų tiekimo susitarimų su pramonės klientais derybų laiko arba dėl pasiūlymų pateikimo organizuotoms rinkoms laiko).
- 5.7. PSO skelbia susijusią informaciją dėl prognozuojamų poreikių ir gamybos remdamasis 5.5 ir 5.6 punktuose nurodytais laikotarpiais. PSO taip pat skelbia susijusią informaciją, reikalingą tarpvalstybinei subalansavimo rinkai.
- 5.8. Skelbiant prognozes, *ex post* realizuotos vertės prognozės informacijai taip pat skelbiamos tuo laikotarpiu, kuris yra po prognozuojamo laikotarpio arba ne vėliau kaip kitą dieną ($D + 1$).
- 5.9. Su visa PSO skelbiama informacija turi būti galima laisvai susipažinti sudėtingos prieigos nereikalaujančioje formoje. Su visais duomenimis turi būti galima susipažinti naudojantis tinkamomis ir standartizuotomis apsiikeitimo informacija priemonėmis, kurios yra nustatomos glaudžiai bendradarbiaujant su rinkos dalyviais. Tam, kad tokiais duomenimis galėtų pasinaudoti nauji rinkos dalyviai, juose pateikiama informacija turi apimti mažiausiai dvejų metų laikotarpius.
- 5.10. Siekiant, kad kiekvienas PSO galėtų apskaičiuoti apkrovos srautus savo atitinkamoje teritorijoje, jie reguliariai keičiasi pakankamai tiksliais duomenimis apie tinklą ir apkrovos srautus. Tokie pat duomenys pateikiami reguliavimo institucijoms ir Komisijai, jei jos to reikalauja. Reguliavimo institucijos ir Komisija užtikrina, kad jos ir joms analitinį darbą su tais duomenimis atliekantys konsultantai gerbtų tų duomenų konfidencialumą.

6. Iš perkrovos gautų pajamų panaudojimas

- 6.1. Pajamos taikant perkrovos valdymo procedūras tam tikru iš anksto nustatytu laikotarpiu gali būti gaunamos tik tokiu atveju, jei tuo laikotarpiu susidaro perkrova, išskyrus naujų jungiamųjų linijų, kurioms taikoma išimtis pagal Reglamento (EB) Nr. 1228/2003 7 straipsnį arba šio reglamento 17 straipsnį, atveju. Tų pajamų paskirstymo procedūrą tikrina reguliavimo institucijos ir ji neturi nei iškraipyti paskirstymo proceso kokios nors pajėgumų arba energijos prašančios šalies naudai, nei trukdyti sumažinti perkrovas.
 - 6.2. Nacionalinės reguliavimo institucijos, nustatydamos iš paskirstytų tinklų sujungimo pajėgumų gautų pajamų panaudojimą, vadovaujasi skaidrumo principu.
 - 6.3. Iš perkrovos gautos pajamos yra paskirstomos tiems PSO, kurie dalyvavo veikloje pagal dalyvaujančių PSO nustatytus ir atitinkamų reguliavimo institucijų patikrintus kriterijus.
 - 6.4. PSO iš anksto aiškiai nustato, kaip gali būti panaudojamos iš perkrovos gautos pajamos ir praneša, kaip jos buvo panaudotos. Reguliavimo institucijos tikrina, ar toks panaudojimas atitinka šį reglamentą ir tas gaires ir ar visa iš perkrovos gautų pajamų suma po tinklų sujungimo pajėgumų paskirstymo yra panaudota vienam ar daugiau iš trijų šio reglamento 16 straipsnio 6 dalyje nustatytų tikslų.
 - 6.5. Kasmet ne vėliau kaip kiekvienų metų liepos 31 d. reguliavimo institucijos skelbia ataskaitą apie pajamas, gautas per 12 mėnesių laikotarpį iki tų pačių metų birželio 30 d., ir apie tai, kaip jos buvo panaudotos, kartu su patvirtinimu, kad tas panaudojimas atitinka šį reglamentą ir tas gaires, ir kad visa iš perkrovos gautų pajamų suma yra panaudota vienam ar daugiau iš trijų nustatytų tikslų.
 - 6.6. Pageidautina, kad iš perkrovos gautos pajamos būtų panaudotos investicijoms, kuriomis siekiama palaikyti arba padidinti tinklų sujungimo pajėgumus, skiriant jas konkrečioms iš anksto numatytiems projektams, kurie padės sumažinti esančią susijusią perkrovą ir kuriuos galima įgyvendinti per pagrįstą laikotarpį, pirmiausia leidimų išdavimo proceso prasme.
-

II PRIEDAS

ATITIKMENŲ LENTELĖ

Reglamentas (EB) Nr. 1228/2003	Šis reglamentas
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnis	2 straipsnis
—	3 straipsnis
—	4 straipsnis
—	5 straipsnis
—	6 straipsnis
—	7 straipsnis
—	8 straipsnis
—	9 straipsnis
—	10 straipsnis
—	11 straipsnis
—	12 straipsnis
3 straipsnis	13 straipsnis
4 straipsnis	14 straipsnis
5 straipsnis	15 straipsnis
6 straipsnis	16 straipsnis
7 straipsnis	17 straipsnis
8 straipsnis	18 straipsnis
9 straipsnis	19 straipsnis
10 straipsnis	20 straipsnis
11 straipsnis	21 straipsnis
12 straipsnis	22 straipsnis
13 straipsnis	23 straipsnis
14 straipsnis	24 straipsnis
—	25 straipsnis
15 straipsnis	26 straipsnis
Priedas	I priedas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 715/2009

2009 m. liepos 13 d.

dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinant Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 95 straipsnį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Nuo 1999 m. pradėjus laipsniškai kurti gamtinių dujų vidaus rinką yra siekiama visiems Bendrijos vartotojams – ir piliečiams, ir verslo subjektams – suteikti tikrą pasirinkimo galimybę, sukurti naujų verslo galimybių ir didinti tarpvalstybinę prekybą siekiant didesnio našumo, konkurencingų kainų ir aukštesnio lygio paslaugų standartų bei siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo.
- (2) 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁴⁾ ir 2005 m. rugsėjo 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1775/2005 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų ⁽⁵⁾ buvo svariai prisidėta prie tokios gamtinių dujų vidaus rinkos kūrimo.
- (3) Patirtis, įgyta įgyvendinant ir kontroliuojant 2002 m. Europos dujų reguliavimo forumo (toliau – Madrido forumas) patvirtintą pirmąjį Geros praktikos gairių rinkinį, rodo, kad, siekiant užtikrinti visapusišką tose gairėse nustatytų taisyklių įgyvendinimą visose valstybėse narėse ir numatyti minimalias garantijas vienodoms praktinėms patekimo į rinką sąlygoms, būtina numatyti, kad jos taptų teisiškai įgyvendinamos.

- (4) Antrasis bendrųjų taisyklių rinkinys – „Antrosios geros praktikos gairės“ – buvo patvirtintas 2003 m. rugsėjo 24 ir 25 d. Madrido forumo susitikime; remiantis tomis gairėmis, šiuo reglamentu siekiama nustatyti bendruosius principus ir taisykles, reglamentuojančius teisę naudotis tinklu ir trečiosios šalies teisės naudotis tinklu paslaugas, perkrovos valdymą, skaidrumą, balansavimą ir prekybą pajėgumų teisėmis.

- (5) Pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁶⁾ leidžiama jungtinė perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriaus veikla. Todėl šiame reglamente išdėstytoje taisyklėse nereikalaujama keisti nacionalinių perdavimo ir skirstymo sistemų, atitinkančių reikiamas tos direktyvos nuostatas, struktūros.

- (6) Aukšto slėgio vamzdynai, jungiantys vietas skirstytojus prie dujų tinklo, kurie pirmiausia nėra naudojami vietos skirstymui, patenka į šio reglamento taikymo sritį.

- (7) Būtina nurodyti kriterijus, kuriais remiantis būtų nustatomi teisės naudotis tinklu tarifai, siekiant užtikrinti, kad jie visapusiškai atitiktų nediskriminavimo principą ir gerai veikiančios vidaus rinkos reikmes ir kad juose būtų visapusiškai atsižvelgta į sistemos vientisumo būtinybę bei atspindėtos faktinės sąnaudos tiek, kiek tokios sąnaudos atitinka rentabilaus ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus sąnaudas ir yra skaidrios, įskaitant atitinkamą grąžą iš investicijų ir prireikus atsižvelgiant į reguliavimo institucijų atliekamą lyginamąją tarifų analizę.

- (8) Apskaičiuojant teisės naudotis tinklais tarifus svarbu atsižvelgti į patirtas faktines sąnaudas tiek, kiek jos atitinka rentabilaus ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus sąnaudas ir yra skaidrios, ir būtinybę numatyti tinkamą grąžą iš investicijų bei paskatas naujai infrastruktūrai kurti, įskaitant ypatingą reguliavimo poveikį naujoms investicijoms, kaip numatyta Direktyvoje 2009/73/EB. Tuo atžvilgiu, ypač jei egzistuoja veiksminga vamzdynų tarpusavio konkurencija, būtina atsižvelgti į reguliavimo institucijų atliekamą lyginamąją tarifų analizę.

- (9) Rinka grindžiamų priemonių, pavyzdžiui, aukcionų, taikymas tarifams nustatyti turi būti suderinamas su Direktyvos 2009/73/EB nuostatomis.

⁽¹⁾ OL C 211, 2008 8 19, p. 23.⁽²⁾ OL C 172, 2008 7 5, p. 55.⁽³⁾ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2009 m. sausio 9 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 75 E, 2009 3 31, p. 38) ir 2009 m. balandžio 22 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2009 m. birželio 25 d. Tarybos sprendimas.⁽⁴⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 57.⁽⁵⁾ OL L 289, 2005 11 3, p. 1.⁽⁶⁾ Žr šio Oficialiojo leidinio p. 94.

- (10) Bendram minimaliam praktinės teisės naudotis tinklu standartui Bendrijoje nustatyti ir siekiant užtikrinti, kad trečiosios šalies teisės naudotis tinklu paslaugos būtų pakankamai suderintos, bei sudaryti sąlygas pasinaudoti gerai veikiančios gamtinių dujų vidaus rinkos teikiama nauda, būtinas bendras minimalus trečiosios šalies teisės naudotis tinklu paslaugų rinkinys.
- (11) Šiuo metu yra kliūčių, kurios trukdo Bendrijoje dujas parduoti vienodomis sąlygomis, be diskriminacijos ar sunkumų. Visų pirma nediskriminacinė prieiga prie tinklų ir vienodai veiksmingo lygio reguliuojamoji priežiūra dar nėra užtikrinta visose valstybėse narėse ir rinkos išlieka izoliuotos.
- (12) Turėtų būti pasiektas pakankamas tarpvalstybinio dujų tinklų sujungimo pajėgumų lygis ir skatinama integruoti rinkas siekiant sukurti gamtinių dujų vidaus rinką.
- (13) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“ pabrėžta gamtinių dujų vidaus rinkos sukūrimo ir vienodų galimybių visoms gamtinių dujų įmonėms Bendrijoje užtikrinimo svarba. 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikatai „Dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvos“ ir „Europos dujų ir elektros energijos sektorių tyrimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 17 straipsnį (Galutinė ataskaita)“ parodė, kad šiuo metu galiojančios taisyklės ir priemonės nesudaro būtinos sistemos ir nepadedą kurti tinklų sujungimo pajėgumų, kurių reikia gerai veikiančiai, veiksmingai ir atvirai vidaus rinkai pasiekti.
- (14) Nuosekliai įgyvendinant galiojančią reglamentavimo sistemą, reikėtų pakoreguoti gamtinių dujų vidaus rinkos reglamentavimo sistemą, nustatytą Reglamentu (EB) Nr. 1775/2005, atsižvelgiant į tų komunikatų nuostatas.
- (15) Visų pirma reikia skatinti glaudesnę perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą ir jų veiklos koordinavimą, siekiant parengti tinklo kodeksus, kad būtų galima teikti ir valdyti veiksmingą ir skaidrią prieigą prie tarpvalstybinių perdavimo tinklų, ir užtikrinti suderintą bei veiksmingą perspektyvinį Bendrijos perdavimo sistemos planavimą ir patikimą techninę tos sistemos plėtrą, taip pat parengti sujungimo pajėgumus, deramai atsižvelgiant į aplinką. Tinklo kodeksai turėtų atitikti bendras rekomendacijas, kurios būtų neprivalomos (bendros rekomendacijos) ir kurias parengtų Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra, įsteigta pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 713/2009, įsteigiantį Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą⁽¹⁾ (Agentūra). Agentūra turėtų turėti tam tikrą vaidmenį atliekant faktinėmis aplinkybėmis pagrįstą tinklo kodeksų projektų peržiūrą, taip pat ir jų atitikties bendroms rekomendacijoms požiūriu, ir ji turėtų turėti galimybę rekomenduoti Komisijai juos priimti. Agentūra taip pat turėtų įvertinti siūlomus tinklo kodeksų pakeitimus, ir jai turėtų būti suteikta teisė rekomenduoti Komisijai juos priimti. Perdavimo sistemos operatoriai savo tinklus turėtų eksploatuoti laikydamiesi tų tinklo kodeksų.
- (16) Siekiant užtikrinti tinkamiausią dujų perdavimo tinklo valdymą Bendrijoje, turėtų būti įsteigtas Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas (ENTSO-G). ENTSO-G savo užduotis turėtų vykdyti laikydamasis Bendrijos konkurencijos taisyklių, kurios ir toliau taikomos ENTSO-G sprendimams. ENTSO-G užduotys turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o veiklą jis turėtų vykdyti taip, kad būtų užtikrinamas veiksmingumas, skaidrumas ir ENTSO-G atstovaujamas pobūdis. ENTSO-G parengtais tinklo kodeksais neketinama pakeisti būtinų nacionalinių tinklo kodeksų su tarpvalstybiniais klausimais nesusijusiose srityse. Atsižvelgiant į tai, kad veiksmingesnę pažangą galima užtikrinti taikant vienodas taisykles regiono lygmeniu, perdavimo sistemos operatoriai bendroje bendradarbiavimo struktūroje turėtų sukurti regionines struktūras tuo pačiu užtikrindami, kad regiono lygmeniu pasiekti rezultatai atitiktų tinklo kodeksus ir neprivalomus dešimties metų tinklo plėtros planus Bendrijos lygmeniu. Siekiant bendradarbiauti tokiose regioninėse struktūrose būtina, kad tinklo veikla būtų iš tikrųjų atskirta nuo gavybos ir tiekimo veiklos. Jeigu tokio atskyrimo nėra, perdavimo sistemos operatoriams bendradarbiaujant regionų lygmeniu kyla konkurenciją iškraipiančių veiksmų pavojus. Valstybės narės turėtų skatinti bendradarbiavimą regionų lygmeniu ir stebėti tinklo veiksmingumą šiuo lygmeniu. Bendradarbiavimas regionų lygmeniu turėtų būti suderintas su konkurencingos ir veiksmingos dujų vidaus rinkos kūrimo pažanga.
- (17) Visi rinkos dalyviai yra suinteresuoti veikla, kurios laukiama iš ENTSO-G. Todėl veiksmingas konsultavimosi procesas yra būtinas, ir veikiančios struktūros, pavyzdžiui, Europos energijos mainų supaprastinimo asociacija, nacionalinės reguliavimo institucijos arba Agentūra, įsteigtos sudaryti palankesnes sąlygas šiam procesui ir jį organizuoti, turėtų atlikti svarbų vaidmenį.
- (18) Siekdamas užtikrinti didesnę dujų perdavimo tinklo plėtrą Bendrijoje skaidrumą, ENTSO-G turėtų parengti, paskelbti ir nuolat atnaujinti neprivalomą visos Bendrijos dešimties metų tinklo plėtros planą (visos Bendrijos tinklo plėtros planas). Prekybos ar tiekimo saugumo požiūriais tinkami dujų perdavimo tinklai ir būtinos regioninės jungtys, turėtų būti įtraukti į tą tinklo plėtros planą.

(¹) Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1.

- (19) Kad būtų galima padidinti konkurenciją sukuriant likvidžias didmenines dujų rinkas, būtina užtikrinti, kad dujas būtų galima parduoti neatsižvelgiant į jų buvimo vietą sistemoje. Vienintelis būdas šiam tikslui pasiekti – suteikti tinklo naudotojams teisę laisvai rezervuoti dujų įleidimo ir išleidimo pajėgumus, taip užtikrinant dujų transportavimą per zonas, o ne sutartyse numatytais maršrutais. Jau 2002 m. spalio 30 ir 31 d. įvykusiame 6-ajame Madrido forume dauguma suinteresuotųjų subjektų pirmenybę teikė įleidimo ir išleidimo sistemoms, kurios sudarytų palankesnes sąlygas konkurencijos plėtrai. Tarifai neturėtų priklausyti nuo gabenimo maršruto. Todėl tarifas, nustatytas viename ar daugiau įleidimo taškų, neturėtų būti siejamas su tarifu, nustatytu viename ar daugiau išleidimo taškų, ir atvirkščiai.
- (20) Nuorodos į suderintas transportavimo sutartis, susijusias su nediskriminacine teise naudotis perdavimo sistemos operatorių tinklu, nereiškia, kad konkretaus sistemos operatoriaus valstybėje narėje transportavimo sutarčių sąlygos turi būti tokios pačios, kaip kito tos valstybės narės ar kitos valstybės narės perdavimo sistemos operatoriaus, nebent nustatomi būtiniausi reikalavimai, kuriuos turi tenkinti visos transportavimo sutartys.
- (21) Dujų tinklams būdinga didelė sutartinė perkrova. Todėl naujose sutartyse ar sutartyse, dėl kurių iš naujo deramasi, perkrovos valdymo ir pajėgumų paskirstymo principai grindžiami galimybe išlaisvinti nepanaudotus pajėgumus tinklo naudotojams sudarant sąlygas pernuomoti arba perparduoti sutartyse numatytus pajėgumus ir įpareigojimu perdavimo sistemos operatoriams bent prieš dieną pasiūlyti nepanaudotus pertraukiamuosius pajėgumus rinkoje. Atsižvelgiant į didelę galiojančių sutarčių proporcinę dalį ir poreikį sudaryti tikrai vienodas sąlygas naujų ir esamų pajėgumų naudotojams, tuos principus reikėtų taikyti visiems sutartyse, įskaitant galiojančias sutartis, numatytiems pajėgumams.
- (22) Nors šiuo metu Bendrijoje neaktuali fizinės tinklų perkrovos problema, ji gali iškilti ateityje. Todėl svarbu numatyti pagrindinį perpildytų pajėgumų paskirstymo tokiomis aplinkybėmis principą.
- (23) Rinkos stebėseną, kurią pastaraisiais metais vykdė nacionalinės reguliavimo institucijos ir Komisija, parodė, kad šiuo metu taikomi skaidrumo reikalavimai ir teisės naudotis infrastruktūra taisyklės kol kas nėra pakankamos, kad būtų galima užtikrinti tikrą, gerai veikiančią, atvirą ir veiksmingą dujų vidaus rinką.
- (24) Reikia užtikrinti vienodas galimybes gauti informaciją apie fizinę sistemos būklę ir jos veiksmingumą, kad visi rinkos dalyviai galėtų įvertinti bendrąją paklausos ir pasiūlos padėtį bei nustatyti didmeninės kainos pokyčių priežastis. Tam reikia išsamesnės informacijos apie pasiūlą ir paklausą, tinklo pajėgumą, dujų srautus bei techninę tinklo priežiūrą, balansavimą ir turimus bei naudojamus laikymo pajėgumus. Dėl tos informacijos svarbos rinkos veikimui būtina sumažinti esamus informacijos skelbimo apribojimus dėl konfidencialumo.
- (25) Vis dėlto komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumo reikalavimai yra ypač svarbūs tuo atveju, jei duomenys bendrovei yra komercinio strateginio pobūdžio, jei yra tik vienas vienintelis saugyklos naudotojas, arba jei duomenys susiję su sistemos ar posistemės, kuri nesujungta su kita perdavimo ar skirstymo sistema, o tik su vienu galutiniu pramonės vartotoju, išleidimo taškais, jei paskelbus tokius duomenis būtų atskleidžiama su to vartotojo gamybos procesu susijusi konfidenciali informacija.
- (26) Siekiant padidinti pasitikėjimą rinka, jos dalyviams neturi kilti abejonių, kad už nederamų veiksmų atlikimą galima susilaukti veiksmingų, proporcingų ir atgrasomųjų sankcijų. Kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteikta kompetencija veiksmingai ištirti įtariamus piktnaudžiavimo rinka atvejus. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turi turėti galimybę naudotis duomenimis, susijusiais su tiekimo įmonių priimtais veiklos sprendimais. Dujų rinkoje apie visus tuos sprendimus sistemos operatoriams pranešama pajėgumų rezervavimo, paskyrimų ir realių dujų srautų duomenų forma. Sistemos operatoriai turėtų užtikrinti, kad kompetentingos institucijos nustatytą laikotarpį galėtų lengvai gauti šią informaciją. Be to, kompetentingos institucijos turėtų reguliariai stebėti, ar perdavimo sistemos operatoriai laikosi taisyklių.
- (27) Kai kuriose valstybėse narėse galimybės naudotis dujų saugyklomis ir suskystintų gamtinių dujų (SGD) įrenginiais yra nepakankamos, todėl reikia tobulinti galiojančių taisyklių taikymą. Europos elektros energijos ir dujų reguliavimo grupės atliekamos stebėsenos rezultatai rodo, kad savanoriškai taikomos laikymo sistemos operatoriams skirtos gerosios patirties, kaip suteikti trečiosioms šalims teisę naudotis saugyklomis, gairės, dėl kurių Madrido forume susitarė visi suinteresuotieji subjektai, yra taikomos nepakankamai, todėl jos turi būti privalomos.
- (28) Nediskriminacinės ir skaidrios dujų balansavimo sistemos, kurias eksploatuoja perdavimo sistemos operatoriai, yra svarbūs mechanizmai, ypač naujiems rinkos dalyviams, kurie gali susidurti su didesniais sunkumais balansuodami bendrą pardavimų portfelių, nei bendrovės, kurios jau yra įsitvirtinusios atitinkamoje rinkoje. Todėl būtina nustatyti taisykles, užtikrinančias, kad perdavimo sistemos operatoriai tokius mechanizmus eksploatuotų nediskriminacines, skaidrias ir veiksmingas teisės naudotis tinklu sąlygas atitinkančiu būdu.
- (29) Prekyba pirminėmis pajėgumų teisėmis yra svarbi konkurencingos rinkos plėtos ir likvidumo sukūrimo dalis. Todėl šiame reglamente turėtų būti nustatyti pagrindinės tokią prekybą reglamentuojančios taisyklės.

(30) Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų taisyklių ir pagal jį priimtų gairių.

(31) Prie šio reglamento pridėtos gairės apibrėžiamos konkrečios išsamios įgyvendinimo taisyklės, pagrįstos antrosiomis Geros praktikos gairėmis. Prireikus tos taisyklės laikui bėgant bus tobulinamos atsižvelgiant į nacionalinių dujų sistemų skirtumus.

(32) Siūlydama iš dalies keisti prie šio reglamento pridėtas gaires, Komisija turėtų užtikrinti, kad Madrido forume būtų iš anksto konsultuojamasi su visomis atitinkamomis gairėmis suinteresuotomis šalimis, kurioms atstovauja profesinės organizacijos, ir su valstybėmis narėmis.

(33) Iš valstybių narių ir kompetentingų nacionalinių institucijų reikėtų reikalauti teikti Komisijai atitinkamą informaciją. Komisija tokią informaciją turėtų naudoti konfidencialiai.

(34) Šis reglamentas ir pagal jį priimtose gairės nepažeidžia Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymo.

(35) Šiam reglamentui įgyvendinti būtinos priemonės turėtų būti priimtose laikantis 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽¹⁾.

(36) Visų pirma Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai nustatyti arba priimti gaires būtiniausiam suderinamumo lygiui užtikrinti, kad būtų pasiekti šio reglamento tikslai. Kadangi tos priemonės yra bendro pobūdžio ir skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas, inter alia jį papildant naujomis neesminėmis nuostatomis, jos turi būti patvirtintos pagal Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnyje numatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

(37) Kadangi šio reglamento tikslas, t.y. nustatyti sąžiningas teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais, laikymo ir SGD įrenginiais sąlygas reglamentuojančias taisykles, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti Bendrijos lygiu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.

(38) Atsižvelgiant į daromų Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 pakeitimų taikymo sritį, siekiant aiškumo ir racionalumo, atitinkamas nuostatas pageidautina išdėstyti nauja redakcija viename naujame reglamente,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiuo reglamentu siekiama:

- nustatyti nediskriminacines taisykles, reglamentuojančias teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo sistemomis sąlygas, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų savitumą ir siekiant užtikrinti tinkamą dujų vidaus rinkos veikimą;
- nustatyti nediskriminacines taisykles, reglamentuojančias teisės naudotis SGD įrenginiais ir saugyklomis sąlygas, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų savitumą; ir
- palengvinti gerai veikiančios ir skaidrios didmeninės rinkos sukūrimą užtikrinant aukštą dujų tiekimo saugumo lygį ir numatyti priemonę prie tinklo taisyklių derinimo priemones, kad būtų įmanoma vykdyti tarpvalstybinius dujų mainus.

Pirmoje pastraipoje nurodyti tikslai apima: tarifų arba jų skaičiavimo metodikų, galimybės naudotis tinklu, bet ne saugyklomis, suderintų principų nustatymą, galimybės naudotis tinklu suteikimo trečiajai šaliai paslaugų nustatymą ir pajėgumų paskirstymo bei perkrovos valdymo suderintus principus, skaidrumo reikalavimų, balansavimo taisyklių bei disbalanso mokesčių nustatymą ir prekybos pajėgumais palengvinimą.

Šis reglamentas, išskyrus 19 straipsnio 4 dalį, taikomas tik toms saugykloms, kurioms taikoma Direktyvos 2009/73/EB 33 straipsnio 3 arba 4 dalis.

Valstybės narės pagal Direktyvą 2009/73/EB gali įsteigti subjektą arba įstaigą, kuri vykdytų vieną ar kelias funkcijas, kurios paprastai priskiriamos perdavimo sistemos operatoriui, ir kuriai būtų taikomi šio reglamento reikalavimai. Tam subjektui arba įstaigai taikoma sertifikavimo tvarka pagal šio reglamento 3 straipsnį ir paskyrimo tvarka pagal Direktyvos 2009/73/EB 10 straipsnį.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžtys

1. Šiame reglamente taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

- „perdavimas“ – gamtinių dujų transportavimas tinklu, kurį daugiausia sudaro aukšto slėgio vamzdynai, išskyrus gavybos proceso vamzdynų tinklą ir aukšto slėgio vamzdynų dalį, iš esmės naudojamą gamtinių dujų vietiniam skirstymui, siekiant pristatyti jas vartotojams, išskyrus tiekimą;

⁽¹⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

- 2) „transportavimo sutartis“ – perdavimo sistemos operatoriaus ir tinklo naudotojo sudaryta sutartis siekiant vykdyti perdavimą;
 - 3) „pajėgumai“ – didžiausias srautas, išreikštas įprastais kubiniais metrais per laiko vienetą arba energijos vienetu per laiko vienetą, kuriuo tinklo naudotojas turi teisę naudotis pagal transportavimo sutarties nuostatas;
 - 4) „nepanaudoti pajėgumai“ – nuolatiniai pajėgumai, kuriuos tinklo naudotojas įgijo pagal transportavimo sutartį, tačiau kurių tas naudotojas dar nepaskyrė iki sutartyje nustatyto termino;
 - 5) „perkrovos valdymas“ – perdavimo sistemos operatoriaus pajėgumų visumos valdymas siekiant optimaliai ir maksimaliai išnaudoti techninius pajėgumus ir laiku nustatyti būsimos perkrovos ir perpildymo vietas;
 - 6) „antrinė rinka“ – ne pirminėje rinkoje parduodamų pajėgumų rinka;
 - 7) „paskyrimas“ – tinklo naudotojo išankstinis pranešimas perdavimo sistemos operatoriui apie faktinį srautą, kurį tinklo naudotojas nori įleisti į sistemą arba išleisti iš jos;
 - 8) „pakartotinis paskyrimas“ – vėlesnis pranešimas apie patikslintą paskyrimą;
 - 9) „sistemos vientisumas“ – tokia perdavimo tinklo, įskaitant reikiamus perdavimo įrenginius, padėtis, kai gamtinių dujų slėgis ir kokybė neviršija perdavimo sistemos operatoriaus nustatytų mažiausių ir didžiausių ribų, kad techniniu požiūriu būtų garantuotas gamtinių dujų perdavimas;
 - 10) „balansavimo laikotarpis“ – laikotarpis, kuriuo kiekvienas tinklo naudotojas privalo subalansuoti energijos vienetais išreikštą išleistą gamtinių dujų kiekį, tokį patį gamtinių dujų kiekį įleidžiamas į perdavimo tinklą pagal transportavimo sutartį ar tinklo kodeksą;
 - 11) „tinklo naudotojas“ – perdavimo sistemos operatoriaus klientas ar potencialus klientas bei patys perdavimo sistemos operatoriai tiek, kiek jiems tai būtina jų perdavimo funkcijoms vykdyti;
 - 12) „pertraukiamosios paslaugos“ – paslaugos, siūlomos perdavimo sistemos operatoriaus remiantis pertraukiamaisiais pajėgumais;
 - 13) „pertraukiamieji pajėgumai“ – dujų perdavimo pajėgumai, kurių veikimą gali nutraukti perdavimo sistemos operatorius transportavimo sutartyje numatytais sąlygomis;
 - 14) „ilgalaikės paslaugos“ – perdavimo sistemos operatoriaus siūlomos vienerius metus ar ilgiau teikiamos paslaugos;
 - 15) „trumpalaikės paslaugos“ – perdavimo sistemos operatoriaus siūlomos trumpiau nei vienerius metus teikiamos paslaugos;
 - 16) „nuolatiniai pajėgumai“ – dujų perdavimo pajėgumai, kurių nepertraukiamumą perdavimo sistemos operatorius garantuoja sutartimi;
 - 17) „nuolatinės paslaugos“ – paslaugos, siūlomos perdavimo sistemos operatoriaus remiantis nuolatiniais pajėgumais;
 - 18) „techniniai pajėgumai“ – didžiausi nuolatiniai pajėgumai, kuriuos perdavimo sistemos operatorius gali siūlyti tinklo naudotojams atsižvelgdamas į sistemos vientisumą ir perdavimo tinklo eksploatacijos reikalavimus;
 - 19) „sutartyje numatyti pajėgumai“ – pajėgumai, kuriuos perdavimo sistemos operatorius transportavimo sutartimi paskyrė tinklo naudotojui;
 - 20) „turimi pajėgumai“ – techninių pajėgumų dalis, kuri nėra paskirta ir tuo metu vis dar priklauso sistemai;
 - 21) „sutartinė perkrova“ – padėtis, kai nuolatinių pajėgumų paklausos lygis viršija techninius pajėgumus;
 - 22) „pirminė rinka“ – perdavimo sistemos operatoriaus tiesiogiai parduodamų pajėgumų rinka;
 - 23) „fizinė perkrova“ – padėtis, kai faktinio tiekimo paklausos lygis tam tikru metu viršija techninius pajėgumus;
 - 24) „SGD įrenginio pajėgumas“ – SGD terminalo pajėgumas gamtinėms dujoms skystinti arba SGD importuoti, priimti, papildomoms paslaugoms teikti, laikinai laikyti ir vėl joms dujinti;
 - 25) „talpa“ – saugyklos tūris, kurį saugyklos naudotojas gali naudoti dujoms laikyti;
 - 26) „išleidimo pajėgumas“ – saugyklos naudotojui nustatyta dujų išleidimo iš saugyklos norma;
 - 27) „įleidimo pajėgumas“ – saugyklos naudotojui nustatyta dujų įleidimo į saugyklą norma;
 - 28) „laikymo pajėgumas“ – talpos, įleidimo pajėgumo ir išleidimo pajėgumo derinys.
2. Nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalyje pateiktų sąvokų apibrėžčių, taip pat taikomos Direktyvos 2009/73/EB 2 straipsnyje pateiktos sąvokų apibrėžtys, aktualios taikant šį reglamentą, išskyrus to straipsnio 3 punkte pateiktą perdavimo apibrėžtį.
- Šio straipsnio 1 dalies 3–23 punktuose pateiktos sąvokų apibrėžtys, susijusios su perdavimu, pagal analogiją taikomos saugykloms ir SGD įrenginiams.

3 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių sertifikavimas

1. Gavusi pranešimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo, Komisija nedelsdama jį išnagrinėja, kaip nustatyta Direktyvos 2009/73/EB 10 straipsnio 6 dalyje. Per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos Komisija atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai pateikia nuomonę dėl jo suderinamumo su Direktyvos 2009/73/EB 10 straipsnio 2 dalies arba 11 straipsnio, ir 9 straipsnio nuostatomis.

Rengdama pirmoje pastraipoje nurodytą nuomonę Komisija gali prašyti Agentūros pateikti nuomonę dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo. Tokiu atveju pirmoje pastraipoje nurodytas dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dar dviem mėnesiais.

Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytus laikotarpius Komisija nepateikia nuomonės, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos sprendimui.

2. Per du mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo, kuo labiau į ją atsižvelgdama nacionalinė reguliavimo institucija priima galutinį sprendimą dėl perdavimo sistemos operatorių sertifikavimo. Reguliavimo institucijos sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu.

3. Bet kuriuo procedūros metu reguliavimo institucijos ir (arba) Komisija gali prašyti, kad perdavimo sistemos operatorius ir (arba) įmonė, atliekanti kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, pateiktų visą informaciją, svarbią šiame straipsnyje nustatytoms jų užduotims atlikti.

4. Reguliavimo institucijos ir Komisija išsaugo komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

5. Komisija gali priimti gaires, nustatančias išsamią tvarką, kurios reikia laikytis taikant šio straipsnio 1 ir 2 dalis. Šios priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

6. Gavusi pranešimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo, kaip nustatyta Direktyvos Nr. 2009/73/EB 9 straipsnio 10 dalyje, Komisija priima sprendimą dėl sertifikavimo. Reguliavimo institucija vykdo Komisijos sprendimą.

4 straipsnis

Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklas

Visi perdavimo sistemos operatoriai Bendrijos lygmeniu bendradarbiauja per ENTSO-G, kad būtų skatinamas gamtinių dujų vidaus rinkos sukūrimas ir veikla, bei tarpvalstybinė prekyba ir užtikrintas optimalus gamtinių dujų perdavimo tinklo valdymas, koordinuota veikla ir tinkama techninė raida.

5 straipsnis

ENTSO-G įsteigimas

1. Ne vėliau kaip 2011 m. kovo 3 d. dujų perdavimo sistemos operatoriai Komisijai ir Agentūrai pateikia įsteigiamo ENTSO-G įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą, įskaitant konsultavimosi su kitais suinteresuotaisiais subjektais tvarką.

2. Per du mėnesius nuo gavimo dienos Agentūra, oficialiai pasikonsultavusi su visus suinteresuotuosius subjektus atstovaujančiomis organizacijomis, ypač sistemos naudotojais, įskaitant vartotojus, pateikia Komisijai nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą.

3. Komisija, atsižvelgdama į pagal 2 dalį pateiktą Agentūros nuomonę, per tris mėnesius nuo Agentūros nuomonės gavimo dienos pateikia nuomonę apie įstatų projektą, narių sąrašą ir darbo tvarkos taisyklių projektą.

4. Per tris mėnesius nuo Komisijos nuomonės gavimo dienos perdavimo sistemos operatoriai įsteigia ENTSO-G, priima ir patvirtina jo įstatus bei darbo tvarkos taisykles.

6 straipsnis

Tinklo kodeksų priėmimas

1. Komisija, pasikonsultavusi su Agentūra, ENTSO-G ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, parengia metinį prioritetų sąrašą, kuriame įvardijamos 8 straipsnio 6 dalyje nustatytos sritys, įtrauktinos į rengiamus tinklo kodeksus.

2. Komisija prašo Agentūros per pagrįstą – ne ilgesnį nei šešių mėnesių – laikotarpį jai pateikti neprivalomas bendras rekomendacijas (bendros rekomendacijos), kuriose pagal 8 straipsnio 7 dalį būtų išdėstyti aiškūs ir objektyvūs tinklo kodeksų, susijusių su prioritetų sąraše nustatytomis sritimis, rengimo principai. Bet kuriomis bendromis rekomendacijomis prisidedama užtikrinant nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą. Gavusi pagrįstą Agentūros prašymą, Komisija tą laikotarpį gali pratęsti.

3. Agentūra ne trumpesnį nei dviejų mėnesių laikotarpį oficialiai, atvirai ir skaidriai konsultuojasi su ENTSO-G ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais dėl bendrų rekomendacijų.

4. Jei Komisija mano, kad bendromis rekomendacijomis neprisidedama prie nediskriminacinių sąlygų, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos veikimo užtikrinimo, ji gali prašyti Agentūros per pagrįstą laikotarpį peržiūrėti bendras rekomendacijas ir jas dar kartą pateikti Komisijai.

5. Agentūrai nepateikus ar dar kartą nepateikus bendrų rekomendacijų per laikotarpį, kurį Komisija yra nustačiusi pagal 2 ar 4 dalis, Komisija pati parengia konkrečias bendras rekomendacijas.

6. Komisija prašo ENTSO-G per pagrįstą – ne ilgesnį nei 12 mėnesių – laikotarpį pateikti Agentūrai tinklo kodeksą, kuris atitinka atitinkamas bendras rekomendacijas.

7. Per trijų mėnesių laikotarpį nuo tinklo kodekso gavimo dienos (šiuo laikotarpiu Agentūra gali oficialiai konsultuotis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais) Agentūra pateikia ENTSO-G pagrįstą nuomonę dėl tinklo kodekso.

8. Atsižvelgdamas į Agentūros nuomonę, ENTSO-G gali iš dalies keisti tinklo kodeksą ir jį dar kartą pateikti Agentūrai.

9. Kai tik Agentūra įsitikina, kad tinklo kodeksas atitinka atitinkamas bendras rekomendacijas, Agentūra pateikia tinklo kodeksą Komisijai ir gali rekomenduoti per tinkamą laikotarpį jį priimti. Jeigu Komisija nepriima to tinklo kodekso, ji nurodo priežastis, kodėl jis nebuvo priimtas.

10. ENTSO-G neparengus tinklo kodekso per Komisijos pagal 6 dalį nustatytą laikotarpį, Komisija gali prašyti Agentūros parengti tinklo kodekso projektą remiantis atitinkamomis bendromis rekomendacijomis. Rengdama tinklo kodekso projektą pagal šią dalį Agentūra gali konsultuotis papildomai. Agentūra pateikia Komisijai pagal šią dalį parengtą tinklo kodekso projektą ir gali rekomenduoti jį priimti.

11. Jei ENTSO-G neparengia tinklo kodekso ar Agentūra neparengia tinklo kodekso projekto, kaip nurodyta šio straipsnio 10 dalyje, ar Agentūrai rekomendavus pagal šio straipsnio 9 dalį, Komisija savo iniciatyva gali priimti vieną ar kelis tinklo kodeksus 8 straipsnio 6 dalyje nustatytoje srityse.

Jei Komisija siūlo priimti tinklo kodeksą savo iniciatyva, bent du mėnesius Komisija dėl tinklo kodekso projekto konsultuojasi su Agentūra, ENTSO-G ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Šios priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

12. Šio straipsnio nuostatos neturi įtakos Komisijos teisei priimti ir iš dalies keisti gaires, kaip nustatyta 23 straipsnyje.

7 straipsnis

Tinklo kodeksų keitimas

1. Bet kurio pagal 6 straipsnį priimto tinklo kodekso pakeitimų projektus Agentūrai gali siūlyti asmenys, kurie tikriausiai yra suinteresuoti tuo tinklo kodeksu, be kita ko, ENTSO-G, perdavimo sistemos operatoriai, tinklo naudotojai ir vartotojai. Be to, Agentūra gali pati inicijuoti pakeitimus.

2. Agentūra konsultuojasi su visais suinteresuotaisiais subjektais pagal Reglamento Nr. 713/2009 10 straipsnį. Taikydama šią procedūrą, Agentūra gali teikti Komisijai pagrįstus pasiūlymus dėl pakeitimų, paaiškindama, kaip tokie pasiūlymai yra suderinami su šio reglamento 6 straipsnio 2 dalyje nustatytais tinklo kodeksų tikslais.

3. Atsižvelgdama į Agentūros pasiūlymus, Komisija gali priimti bet kurio pagal 6 straipsnį priimto tinklo kodekso pakeitimus. Šios priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinamos pagal 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

4. Taikant 28 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą pasiūlytų pakeitimų svarstymas apsiriboja aspektais, susijusiais su pasiūlytu pakeitimu. Šie pasiūlyti pakeitimai nekliaudo priimti kitų pakeitimų, kuriuos gali pasiūlyti Komisija.

8 straipsnis

ENTSO-G užduotys

1. ENTSO-G parengia tinklo kodeksus šio straipsnio 6 dalyje nurodytoje srityse, Komisijai paprašius pagal 6 straipsnio 6 dalį.

2. ENTSO-G, siekdama 4 straipsnyje nustatytų tikslų, gali parengti tinklo kodeksus 6 dalyje nustatytoje srityse, jei tie tinklo kodeksai nesusiję su sritimis, kurios nurodytos jam skirtame Komisijos prašyme. Tie tinklo kodeksai pateikiami Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę. ENTSO-G tinkamai atsižvelgia į tą nuomonę.

3. ENTSO-G priima:

a) bendras tinklo eksploatavimo priemones, kuriomis siekiama užtikrinti tinklo eksploatacijos koordinavimą įprastomis ir avarinėmis sąlygomis, įskaitant bendro pobūdžio incidentų klasifikavimo skalę, ir mokslinių tyrimų planus;

b) kas dvejus metus rengiamą neprivalomą visos Bendrijos dešimties metų tinklo plėtros planą (visos Bendrijos tinklo plėtros planas), įskaitant Europos tiekimo adekvatumo prognozes;

c) Bendrijos perdavimo sistemos operatorių techninio bendradarbiavimo su trečiųjų šalių perdavimo sistemų operatoriais koordinavimo rekomendacijas;

d) metinę veiklos programą;

e) metinę ataskaitą;

f) metines tiekimo prognozes vasaros ir žiemos mėnesiais.

4. 3 dalies b punkte nurodyta Europos tiekimo adekvatumo prognozė apima duomenis apie bendrą dujų sistemos pajėgumų atitiktį dabartiniams ir prognozuojamiems dujų poreikiams kitus penkerius metus ir laikotarpiu nuo penkerių iki 10 metų nuo tos prognozės pateikimo datos. Europos tiekimo adekvatumo prognozė grindžiama nacionalinėmis tiekimo prognozėmis, kurias parengia kiekvienas perdavimo sistemos operatorius.

5. Į 3 dalies d punkte nurodytą metinę veiklos programą įtraukiamas tinklo kodeksų, kuriuos reikia parengti, sąrašas bei aprašymas, tinklo eksploatavimo koordinavimo planas, mokslinių tyrimų ir plėtros veikla, kurią reikia įgyvendinti tais metais, ir preliminarus tvarkaraštis.

6. 1 ir 2 dalyse nurodyti tinklo kodeksai rengiami šiose srityse, prireikus atsižvelgiant į regionines ypatingas charakteristikas:

- a) tinklo saugumo ir patikimumo taisyklės;
- b) tinklų sujungimo taisyklės;
- c) galimybės naudotis tinklu suteikimo trečiajai šaliai taisyklės;
- d) duomenų mainų ir atsiskaitymo taisyklės;
- e) sąveikos taisyklės;
- f) eksploatavimo procedūros avarijos atveju;
- g) pajėgumų paskirstymo ir perkrovos valdymo taisyklės;
- h) prekybos taisyklės, susijusios su techniniu ir eksploataciniu teisės naudotis tinklu suteikimo paslaugų teikimu ir sistemos balansavimu;
- i) skaidrumo taisyklės;
- j) balansavimo taisyklės, įskaitant su tinklu susijusias paskyrimų procedūros taisykles, disbalanso mokesčių taisykles ir perdavimo sistemos operatorių sistemų eksploatacinio balansavimo taisykles;
- k) suderintojo perdavimo tarifo sudedamųjų dalių taisyklės; ir
- l) dujų tinklų energijos vartojimo efektyvumas.

7. Tinklo kodeksai rengiami dėl tarpvalstybinių tinklų klausimų ir rinkos integracijos klausimų ir neturi įtakos valstybių narių teisei priimti nacionalinius tinklo kodeksus, kurie neturi poveikio tarpvalstybinei prekybai.

8. ENTSO-G stebi ir analizuoja tinklo kodeksų ir pagal 6 straipsnio 11 dalį Komisijos priimtų gairių įgyvendinimą bei jų poveikį taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai, suderinimui. ENTSO-G teikia išvadas Agentūrai, o analizės rezultatus įtraukia į šio straipsnio 3 dalies e punkte nurodytą metinę ataskaitą.

9. ENTSO-G pateikia visą informaciją, kurios Agentūra prašo savo užduotims pagal 9 straipsnio 1 dalį įvykdyti.

10. ENTSO-G kas dvejus metus priima ir paskelbia 3 dalies b punkte nurodytą visos Bendrijos tinklo plėtros planą. Visos Bendrijos tinklo plėtros plane aprašomas integruoto tinklo modeliavimas, pateikiamas veiksmų prognozuojamais atvejais aprašas, Europos tiekimo adekvatumo prognozė ir sistemos atsparumo įvertinimas.

Visos Bendrijos tinklo plėtros planas visų pirma:

- a) grindžiamas nacionaliniais investavimo planais, atsižvelgiant į 12 straipsnio 1 dalyje nurodytus regioninius investavimo planus, ir, jei reikia, Bendrijos lygmens su tinklo planavimu susijusius aspektus, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1364/2006/EB ⁽¹⁾ nurodytas gaires dėl trans-europinių energetikos tinklų;
- b) tarpvalstybinių jungiamųjų linijų atžvilgiu taip pat grindžiamas įvairių tinklo naudotojų pagrįstais poreikiais ir apima Direktyvos 2009/73/EB 14 ir 22 straipsniuose nurodytų investuotojų ilgalaikius išsipareigojimus; ir
- c) parodo investicijų, visų pirma į tarpvalstybinius pajėgumus, trūkumus.

Atsižvelgiant į antros pastraipos c punktą, prie visos Bendrijos tinklo plėtros plano gali būti pridėdama kliūčių, kurios trukdo didinti tarpvalstybinius tinklų pajėgumus ir kurios atsiranda dėl skirtingų patvirtinimo procedūrų arba praktikos, apžvalga.

11. Agentūra peržiūri nacionalinius dešimties metų tinklo plėtros planus, siekdama įvertinti jų atitiktį visos Bendrijos tinklo plėtros planui. Jeigu Agentūra nustato, kad nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas neatitinka visos Bendrijos tinklo plėtros plano, ji atitinkamai rekomenduoja iš dalies pakeisti nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą arba visos Bendrijos tinklo plėtros planą. Jei toks nacionalinis dešimties metų tinklo plėtros planas parengtas vadovaujantis Direktyvos 2009/73/EB 22 straipsniu, Agentūra kompetentingai nacionalinei reguliavimo institucijai rekomenduoja iš dalies pakeisti nacionalinį dešimties metų tinklo plėtros planą, kaip numatyta tos direktyvos 22 straipsnio 7 dalyje, ir apie tai informuoti Komisiją.

12. Komisijos prašymu ENTSO-G pateikia nuomonę Komissijai dėl 23 straipsnyje nustatytų gairių priėmimo.

9 straipsnis

Agentūros vykdoma stebėseną

1. Agentūra stebi, kaip vykdomos 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytos ENTSO-G užduotys ir teikia ataskaitą Komissijai.

⁽¹⁾ OL L 262, 2006 9 22, p. 1.

Agentūra stebi, kaip ENTSO-G vykdo pagal 8 straipsnio 2 dalį parengtus tinklo kodeksus bei laikantis 6 straipsnio 1–10 dalių parengtus tinklo kodeksus, kurių Komisija nepriėmė pagal 6 straipsnio 11 dalį. Jeigu ENTSO-G nesilaiko kurio nors iš tokių tinklo kodeksų, Agentūra prašo ENTSO-G pateikti tinkamai pagrįstą paaiškinimą, kodėl, jis jų nesilaikė. Agentūra informuoja Komisiją apie tą paaiškinimą ir pateikia savo nuomonę tuo klausimu.

Agentūra stebi ir analizuoja, kaip įgyvendinami tinklo kodeksai ir pagal 6 straipsnio 11 dalį Komisijos priimtos gairės, ir kokių poveikį jie turi taikytinų taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas rinkos integracijai bei užtikrinti nediskriminacines sąlygas, veiksmingą konkurenciją ir veiksmingą rinkos veikimą, suderinimui, bei teikia ataskaitą Komisijai.

2. ENTSO-G pateikia visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektą, metinės veiklos programos projektą, įskaitant informaciją apie konsultacijų procesą ir kitus 8 straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus, Agentūrai, kad ji pateiktų nuomonę.

Per du mėnesius nuo gavimo dienos Agentūra pateikia ENTSO-G ir Komisijai tinkamai pagrįstą nuomonę ir rekomendacijas, jei ji mano, kad metinės veiklos programos projektas ar visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektas, kuriuos pateikė ENTSO-G, neužtikrina nediskriminacinių sąlygų, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos veikimo ar pakankamo trečiųjų šalių naudojimui atvirų tarpvalstybinių jungiamųjų linijų lygio.

10 straipsnis

Konsultacijos

1. Rengdamas 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus tinklo kodeksus, visos Bendrijos tinklo plėtros plano projektą ir metinę veiklos programą, vadovaudamasis 5 straipsnio 1 dalyje nurodytomis darbo tvarkos taisyklėmis, ENTSO-G ankstyvame etape išsamiai, atvirai ir skaidriai konsultuojasi su visais atitinkamais rinkos dalyviais, visų pirma su visus suinteresuotuosius subjektus atstovaujančiomis organizacijomis. Be kita ko, konsultuojamasi su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir kitomis nacionalinėmis institucijomis, tiekimo ir gavybos įmonėmis, tinklo naudotojais, įskaitant vartotojus, skirstymo sistemos operatoriais, įskaitant atitinkamas sektoriaus asociacijas, technines įstaigas ir suinteresuotųjų subjektų forumus. Konsultuojantis siekiama sužinoti visų atitinkamų sprendimų priėmimo procese dalyvaujančių atitinkamų šalių nuomonę ir pasiūlymus.

2. Visi su 1 dalyje nurodytomis konsultacijomis susiję dokumentai ir susitikimų protokolai skelbiami viešai.

3. Prieš priimdamas metinę veiklos programą ir tinklo kodeksus, nurodytus 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, ENTSO-G nurodo, kokiu būdu buvo atsižvelgta į konsultacijų metu gautas pastabas. Tais atvejais, kai į pastabas nebuvo atsižvelgta, jis nurodo neatsižvelgimo priežastis.

11 straipsnis

Sąnaudos

Su 4–12 straipsniuose nurodyta ENTSO-G veikla susijusias sąnaudas padengia perdavimo sistemos operatoriai ir į jas atsižvelgiama skaičiuojant tarifus. Reguliavimo institucijos patvirtina tas sąnaudas tik tuo atveju, jei jos pagrįstos ir proporcingos.

12 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimas regioniniu lygiu

1. Siekdami padėti įgyvendinti 8 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytas užduotis, perdavimo sistemos operatoriai regiono mastu bendradarbiauja dalyvaudami ENTSO-G veikloje. Visų pirma jie kas devesius metus skelbia regioninį investavimo planą ir juo remdamiesi gali priimti sprendimus dėl investavimo.

2. Perdavimo sistemos operatoriai skatina veiklos priemones tinkamiausiam tinklo valdymui užtikrinti ir skatina energijos mainų vystymą, koordinuotą tarpvalstybinių pajėgumų paskirstymą taikant rinkos priemones grindžiamus nediskriminacinius sprendimo būdus ir atkreipiant dėmesį į konkrečius trumpalaikio paskirstymo netiesioginių aukcionų privalumus ir balansavimo mechanizmų integravimą.

3. Siekdama įgyvendinti 1 ir 2 dalyse nustatytus tikslus ir atsižvelgdama į esamas regioninio bendradarbiavimo struktūras, Komisija gali apibrėžti kiekvienos regioninio bendradarbiavimo struktūros geografinę veiklos regioną. Kiekvienai valstybei narei leidžiama skatinti bendradarbiavimą daugiau nei viename geografiniame veiklos regione. Pirmame sakinyje nurodyta priemonė, skirta iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas jį papildant, tvirtinama pagal 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su Agentūra ir ENTSO-G.

13 straipsnis

Naudojimosi tinklais tarifai

1. Perdavimo sistemos operatorių taikomi ir pagal Direktyvos 2009/73/EB 41 straipsnio 6 dalį reguliavimo institucijų patvirtinti tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos bei pagal tos direktyvos 32 straipsnio 1 dalį paskelbti tarifai yra skaidrūs, juose atsižvelgiama į sistemos vientisumo būtinybę ir jos gerinimą bei atspindimos faktinės sąnaudos tiek, kiek tokios sąnaudos atitinka rentabilaus ir struktūriškai palyginamo tinklo operatoriaus sąnaudas ir yra skaidrios, įskaitant atitinkamą investicijų grąžą ir prireikus atsižvelgiant į reguliavimo institucijų atliekamą lyginamąją tarifų analizę. Tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos taikomi nediskriminuojant.

Valstybės narės gali nuspręsti, kad tarifus taip pat būtų galima nustatyti rinka grindžiamomis priemonėmis, pvz. aukcionuose, jei tokios priemonės ir dėl jų atsirandančios pajamos yra patvirtintos reguliavimo institucijos.

Tarifai arba jiems apskaičiuoti naudojamos metodikos palengvina veiksmingą prekybą dujomis ir konkurenciją, tuo pat metu išvengiant tinklo naudotojų kryžminio subsidijavimo ir numatant paskatas investicijoms bei išlaikant arba sukuriant perdavimo tinklų sąveiką.

Tarifai tinklo naudotojams nustatomi nediskriminaciniai ir atskirai kiekvienam dujų įleidimo į perdavimo sistemą arba išleidimo iš perdavimo sistemos taškui. Sąnaudų paskirstymo mechanizmus ir tarifų nustatymo metodiką, susijusius su įleidimo ir išleidimo taškais, tvirtina nacionalinės reguliavimo institucijos. Valstybės narės užtikrina, kad pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, ne vėliau kaip 2011 m. rugsėjo 3 d., tinklo mokesčiai nebus skaičiuojami atsižvelgiant į sutartyse numatytus maršrutus.

2. Naudojimosi tinklu tarifai neriboja rinkos likvidumo ir neiškraipo tarpvalstybinės prekybos naudojant skirtingas perdavimo sistemas. Jei tarifų struktūros ar balansavimo mechanizmų skirtumai kliudytų prekybai naudojant perdavimo sistemas ir nepaisant Direktyvos 2009/73/EB 41 straipsnio 6 dalies, perdavimo sistemos operatoriai, glaudžiai bendradarbiaudami su atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, aktyviai siekia tarifų struktūros ir apmokestinimo principų, įskaitant susijusius su balansavimu, konvergencijos.

14 straipsnis

Teisės naudotis tinklu suteikimo trečiajai šaliai paslaugos, susijusios su perdavimo sistemos operatoriais

1. Perdavimo sistemos operatoriai:

- užtikrina, kad visiems tinklo naudotojams paslaugos būtų siūlomos jų nediskriminuojant;
- teikia tiek nuolatinės, tiek pertraukiamąsias teisės naudotis tinklu suteikimo trečiajai šaliai paslaugas. Pertraukiamųjų pajėgumų kaina atspindi nutraukimo tikimybę;
- tinklo naudotojams siūlo tiek ilgalaikes, tiek trumpalaikes paslaugas.

Atsižvelgiant į pirmos pastraipos a punktą, tais atvejais, kai perdavimo sistemos operatorius tą pačią paslaugą siūlo skirtingiems vartotojams, jis tai daro tokiomis pat sutarties sąlygomis, sudarydamas suderintas transportavimo sutartis arba bendrą tinklo kodexą, patvirtintą kompetentingos institucijos Direktyvos 2009/73/EB 41 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Transportavimo sutartyse, pasirašytose nurodant nestandartines pradžios datas arba trumpesnę nei standartinės metinės transportavimo sutarties trukmę, nenumatomi savavališkai didesni ar mažesni tarifai, kurie neatspindi paslaugos rinkos vertės pagal 13 straipsnio 1 dalyje nustatytus principus.

3. Atitinkamais atvejais teisės naudotis tinklu suteikimo trečiajai šaliai paslaugos gali būti suteikiamos iš tinklo naudotojų gavus tinkamas garantijas dėl tokių naudotojų kreditinio patikimumo. Tokios garantijos nesudaro nepagrįstų kliūčių patekti į rinką ir turi būti nediskriminacinės, skaidrios ir proporcingos.

15 straipsnis

Teisės naudotis saugyklomis ir SGD įrenginiais suteikimo trečiajai šaliai paslaugos

1. SGD ir laikymo sistemos operatoriai:

- nediskriminuodami siūlo paslaugas, atitinkančias paklausą rinkoje, visiems tinklo naudotojams; visų pirma, jei SGD ar laikymo sistemos operatorius tą pačią paslaugą siūlo skirtingiems vartotojams, jis taiko lygiavertes sutarčių sąlygas;
- siūlo paslaugas, kurios yra suderinamos su jungtinių dujų transportavimo sistemų naudojimu, ir sudaro palankesnes teisės naudotis tinklu suteikimo sąlygas bendradarbiaudami su perdavimo sistemos operatoriumi; ir
- per laikotarpį, atitinkantį pagrįstus SGD įrenginių ar saugyklų naudotojų komercinius poreikius, viešai paskelbia svarbią informaciją, pirmiausia informaciją apie prieinamas paslaugas ir naudojimąsi jomis; nacionalinė reguliavimo institucija atlieka tokio paskelbimo stebėseną.

2. Kiekvienas laikymo sistemos operatorius:

- teikia tiek nuolatinės, tiek pertraukiamąsias teisės naudotis saugyklomis suteikimo trečiosioms šalims paslaugas; pertraukiamųjų pajėgumų kaina atspindi nutraukimo tikimybę;
- saugyklų naudotojams siūlo tiek ilgalaikes, tiek trumpalaikes paslaugas; ir
- saugyklų naudotojams siūlo tiek neatskirtas, tiek atskirtas naudojimosi dujų laikymo talpa, įleidimo pajėgumais ir išleidimo pajėgumais paslaugas.

3. Sutartyse dėl SGD įrenginių ir saugyklų nenumatomi savavališkai didesni tarifai tais atvejais, kai jos pasirašomos:

- ne įprastais gamtinių dujų metais nurodant nestandartines pradžios datas; arba
- nurodant trumpesnę trukmę nei standartinė kasmet pasirašomos sutarties dėl SGD įrenginių ir saugyklų trukmė.

4. Atitinkamais atvejais teisės naudotis paslaugos trečiajai šaliai gali būti suteikiamos iš tinklo naudotojų gavus tinkamas garantijas dėl tokių naudotojų kreditinio patikimumo. Tokios garantijos nesudaro nepagrįstų kliūčių patekti į rinką ir yra nediskriminacinės, skaidrios ir proporcingos.

5. Sutartyse numatyti apribojimai, susiję su reikalaujama būsinaisiais SGD įrenginio ir saugyklos pajėgumais, turi būti pagrįsti techninio pobūdžio apribojimais ir turi sudaryti sąlygas mažesnių laikymo pajėgumų naudotojams gauti teisę naudotis laikymo paslaugomis.

16 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių pajėgumų paskirstymo mechanizmų principai ir perkrovos valdymo tvarka

1. Rinkos dalyviams leidžiama naudotis didžiausiais pajėgumais visuose atitinkamuose 18 straipsnio 3 dalyje nurodytuose taškuose atsižvelgiant į sistemos vientisumą ir veiksmingą tinklo eksploatavimą.
2. Perdavimo sistemos operatorius įgyvendina ir paskelbia nediskriminacinius ir skaidrius pajėgumų paskirstymo mechanizmus, kurie:
 - a) duoda reikiamų ekonominių ženklų veiksmingam ir maksimaliam techninių pajėgumų naudojimui, sudaro palankesnes sąlygas investicijoms į naują infrastruktūrą ir palengvina tarpvalstybinius gamtinių dujų mainus;
 - b) yra suderinami su rinkos mechanizmais, įskaitant neatidėliotinių sandorių rinkas ir prekybos centrus, ir tuo pat metu yra lankstūs ir lengvai pritaikomi prie besikeičiančių rinkos aplinkybių; ir
 - c) yra suderinami su valstybių narių teisės naudotis tinklu suteikimo sistemomis.
3. Perdavimo sistemos operatorius įgyvendina ir paskelbia nediskriminacinę ir skaidrią perkrovos valdymo tvarką, kuri palengvina tarpvalstybinius gamtinių dujų mainus nediskriminaciniais pagrindais ir kuri grindžiama šiais principais:
 - a) sutartinės perkrovos atveju perdavimo sistemos operatorius nepanaudotus pajėgumus bent prieš dieną siūlo pirminėje rinkoje ir jie yra pertraukiamieji; ir
 - b) tinklo naudotojai, norintys perparduoti arba pernuomoti nepanaudotus sutartyje numatytus pajėgumus antrinėje rinkoje, turi teisę tai daryti.

Atsižvelgiant į pirmos pastraipos b punktą, valstybė narė gali reikalauti, kad tinklo naudotojai pateiktų pranešimą ar informaciją perdavimo sistemos operatoriui.

4. Tuo atveju, jei įvyksta fizinė perkrova, perdavimo sistemos operatorius arba tam tikrais atvejais reguliavimo institucijos taiko nediskriminacinius, skaidrius pajėgumų paskirstymo mechanizmus.

5. Perdavimo sistemos operatoriai reguliariai įvertina naujų investicijų poreikį rinkoje. Planuodami naujas investicijas perdavimo sistemos operatoriai įvertina paklausą rinkoje ir atsižvelgia į tiekimo saugumą.

17 straipsnis

Su saugyklomis ir SGD įrenginiais susiję pajėgumų paskirstymo mechanizmų principai ir perkrovos valdymo tvarka

1. Rinkos dalyviams sudaromos galimybės naudotis didžiausiais saugyklos ir SGD įrenginio pajėgumais, atsižvelgiant į sistemos vientisumą ir veikimą.
2. SGD sistemos ir laikymo sistemos operatoriai įgyvendina ir paskelbia nediskriminacinius ir skaidrius pajėgumų paskirstymo mechanizmus, kurie:
 - a) duoda reikiamų ekonominių ženklų veiksmingam ir maksimaliam techninių pajėgumų naudojimui ir sudaro palankesnes sąlygas investicijoms į naują infrastruktūrą;
 - b) yra suderinami su rinkos mechanizmais, įskaitant neatidėliotinių sandorių rinkas ir prekybos centrus, ir tuo pat metu yra lankstūs ir lengvai pritaikomi prie besikeičiančių rinkos aplinkybių; ir
 - c) yra suderinami su jungtinėmis teisės naudotis tinklu suteikimo sistemomis.
3. Sutartyse dėl SGD įrenginių ir saugyklų numatomos priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią nenaudojamų pajėgumų kaupimui, atsižvelgiant į toliau nurodytus principus, taikomus sutartinės perkrovos atvejais:
 - a) sistemos operatorius nepanaudotus SGD įrenginio ir saugyklos pajėgumus nedelsiant turi siūlyti pirminėje rinkoje; saugyklų atveju pajėgumai turi būti siūlomi bent prieš dieną ir yra pertraukiamieji;
 - b) SGD įrenginio ir saugyklos naudotojai, norintys perparduoti sutartyje numatytus pajėgumus antrinėje rinkoje, turi turėti teisę tai daryti.

18 straipsnis

Skaidrumo reikalavimai, susiję su perdavimo sistemos operatoriais

1. Perdavimo sistemos operatorius viešai skelbia išsamią informaciją apie jo siūlomas paslaugas ir taikomas atitinkamas sąlygas, bei techninę informaciją, būtiną tam, kad tinklo naudotojai įgytų veiksmingą teisę naudotis tinklu.
2. Siekdami užtikrinti skaidrius, objektyvius ir nediskriminacinius tarifus bei palengvinti veiksmingą dujų tinklo panaudojimą, perdavimo sistemos operatoriai arba atitinkamos nacionalinės institucijos skelbia pagrįstai ir pakankamai išsamią informaciją apie tarifų apskaičiavimą, metodiką ir struktūrą.
3. Kiekvienas perdavimo sistemos operatorius reguliariai ir nuolat atnaujinamas duomenis viešai skelbia patogią naudoti ir standartine forma pateikiamą kiekybinę informaciją apie suteiktų paslaugų techninius, sutartyse numatytus ir turimus pajėgumus visuose atitinkamuose taškuose, įskaitant dujų įleidimo ir išleidimo taškus.

4. Atitinkamus perdavimo sistemos taškus, apie kuriuos informacija turi būti viešai skelbiama, patvirtina kompetentingos institucijos pasikonsultavusios su tinklo naudotojais.

5. Perdavimo sistemos operatorius visada atskleidžia pagal šį reglamentą privalomą informaciją suprantamu, kiekybiškai aiškiu, lengvai prieinamu ir nediskriminaciniu būdu.

6. Remdamasis paskyrimais, dujų srautų į sistemą ir iš jos prognozėmis bei faktiniais srautų duomenimis, perdavimo sistemos operatorius viešai paskelbia *ex-ante* ir *ex-post* informaciją apie pasiūlą ir paklausą. Nacionalinė reguliavimo institucija užtikrina, kad visa tokia informacija būtų skelbiama viešai. Skelbiama informacija yra tokia pat išsami, kaip ir perdavimo sistemos operatoriaus turima informacija.

Perdavimo sistemos operatorius paskelbia informaciją apie priemones, kurių ėmėsi sistemai subalansuoti, taip pat apie dėl to patirtas sąnaudas bei gautas pajamas.

Atitinkami rinkos dalyviai teikia perdavimo sistemos operatoriumi šiame straipsnyje nurodytus duomenis.

19 straipsnis

Skaidrumo reikalavimai, susiję su saugyklomis ir SGD įrenginiais

1. SGD sistemos ir laikymo sistemos operatoriai paskelbia išsamią informaciją apie jo siūlomas paslaugas ir taikomas atitinkamas sąlygas, taip pat techninę informaciją, būtiną tam, kad SGD įrenginių ir saugyklų naudotojai galėtų įgyti veiksmingą teisę naudotis SGD įrenginiais ir saugyklomis.

2. Paslaugas teikiantys SGD sistemos ir laikymo sistemos operatoriai reguliariai ir nuolat atnaujinami duomenis viešai skelbia patogią naudoti ir standartizuotą kiekybinę informaciją apie sutartyse numatytus ir turimus saugyklų ir SGD įrenginių pajėgumus.

3. SGD sistemos ir laikymo sistemos operatoriai visada atskleidžia pagal šį reglamentą privalomą informaciją suprantamu, kiekybiškai aiškiu, lengvai prieinamu ir nediskriminaciniu būdu.

4. SGD sistemos ir laikymo sistemos operatoriai viešai paskelbia kiekvienoje saugykloje ar SGD įrenginyje arba saugyklų grupėje, jei būtent tokiu būdu sistemos naudotojams suteikiama teisė jais naudotis, turimą dujų kiekį, įleidžiamą bei išleidžiamą kiekį ir turimus saugyklų bei SGD įrenginių pajėgumus, įskaitant tuos įrenginius, kuriais neturi teisės naudotis trečiosios šalys. Ši informacija taip pat teikiama perdavimo sistemos operatoriumi, kuris ją skelbia visos sistemos ar posistemės, apibrėžiamos pagal atitinkamus taškus, lygiu. Informacija atnaujinama bent kartą per dieną.

Tais atvejais, kai laikymo sistemos naudotojas yra vienintelis saugyklos naudotojas, jis gali nacionalinei reguliavimo institucijai pateikti pagrįstą prašymą užtikrinti pirmoje pastraipoje nurodytų duomenų naudojimo konfidencialumą. Jei nacionalinė reguliavimo institucija, visų pirma atsižvelgdama į poreikį užtikrinti siekio teisėtai apsaugoti verslo paslaptis, kurių atskleidimas turėtų neigiamos įtakos visai saugyklos naudotojo komercinei strategijai, ir tikslo sukurti konkurencingą dujų vidaus rinką pusiausvyrą, nustato, kad toks prašymas yra pagrįstas, ji gali leisti laikymo sistemos operatoriumi viešai neskelbti pirmoje pastraipoje nurodytų duomenų trumpesnę nei vieneri metai laikotarpį.

Antra pastraipa taikoma nepažeidžiant pirmoje pastraipoje nurodytų perdavimo sistemos operatoriaus teikimo ir paskelbimo įpareigojimų, išskyrus tuos atvejus, kai apibendrinti duomenys sutampa su konkrečios laikymo sistemos duomenimis, dėl kurių nacionalinė reguliavimo institucija priėmė sprendimą neskelbti viešai.

5. Siekdami užtikrinti skaidrius, objektyvius ir nediskriminuojančius tarifus bei palengvinti veiksmingą infrastruktūrų naudojimą, SGD ir laikymo įrenginių operatoriai arba atitinkamos reguliavimo institucijos skelbia pakankamai išsamią informaciją apie tarifų apskaičiavimą, metodiką ir trečiųjų šalių naudojamos, taikant reguliavimą, infrastruktūros tarifų struktūrą.

20 straipsnis

Sistemos operatorių atliekamas duomenų saugojimas

Perdavimo sistemos operatoriai, laikymo sistemos operatoriai ir SGD sistemos operatoriai užtikrina, kad nacionalinės institucijos, įskaitant nacionalinę reguliavimo instituciją, nacionalinę konkurencijos instituciją ir Komisiją, galėtų penkerius metus naudotis visa 18 bei 19 straipsniuose ir I priedo 3 dalyje nurodyta informacija.

21 straipsnis

Balansavimo taisyklės ir mokesčiai už disbalansą

1. Balansavimo taisyklės sudaromos sąžiningai, nediskriminuojant ir skaidriai bei remiantis objektyviais kriterijais. Balansavimo taisyklės atspindi tikras sistemos reikmes, jomis atsižvelgiama į perdavimo sistemos operatoriaus turimus išteklius. Balansavimo taisyklės grindžiamos rinkos principais.

2. Kad tinklo naudotojai galėtų laiku imtis taisomųjų veiksmų, perdavimo sistemos operatorius laiku pasitelkdamas internetą pateikia pakankamą ir patikimą informaciją apie tinklo naudotojų padėtį balansavimo atžvilgiu.

Suteiktos informacijos lygis atitinka perdavimo sistemos operatoriaus turimos informacijos lygį ir atsiskaitymo laikotarpį, už kurį skaičiuojami mokesčiai už disbalansą.

Informacija pagal šią dalį teikiama nemokamai.

3. Mokesčiuose už disbalansą kiek įmanoma labiau atspindimos išlaidos, numatant atitinkamas skatinimo priemones tinklo naudotojams, kad jie subalansuotų pristatomų ir paimamų dujų kiekius. Šiais mokesčiais vengiama tinklo naudotojų kryžminio subsidijavimo ir jie netrukdo naujiems rinkos dalyviams patekti į rinką.

Mokesčių už disbalansą apskaičiavimo metodiką ir galutinius tarifus viešai skelbia atitinkamai kompetentingos institucijos arba perdavimo sistemos operatorius.

4. Valstybės narės užtikrina, kad, siekiant palengvinti prekybą dujomis, perdavimo sistemos operatoriai stengtųsi suderinti balansavimo tvarką ir balansavimo mokesčių struktūrą bei dydžius.

22 straipsnis

Prekyba teisėmis naudotis pajėgumais

Kiekvienas perdavimo sistemos, laikymo sistemos ir SGD sistemos operatorius imasi pagrįstų veiksmų, kad būtų sudarytos sąlygos laisvai prekybai teisėmis naudotis pajėgumais ir būtų palengvinta tokia prekyba skaidriu ir nediskriminaciniu būdu. Kiekvienas toks operatorius parengia suderintas sutartis dėl transportavimo, SGD įrenginių bei saugyklų ir pirminėje rinkoje taikomas procedūras, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos antrinei prekybai pajėgumais, ir pripažįsta pirminių teisių naudotis pajėgumais perdavimą, kai apie jį praneša sistemos naudotojai.

Apie suderintas sutartis dėl transportavimo, SGD įrenginių bei saugyklų ir procedūras pranešama reguliavimo institucijoms.

23 straipsnis

Gairės

1. Tam tikrais atvejais gairėse, kuriomis užtikrinamas šio reglamento tikslams pasiekti reikalingas būtiniausias suderinimo lygis, nurodoma:

- išsami informacija apie teisės naudotis sistema suteikimo trečiosioms šalims paslaugas, įskaitant tų paslaugų pobūdį, trukmę ir kitus reikalavimus pagal 14 ir 15 straipsnius;
- išsami informacija apie pajėgumų paskirstymo mechanizmų principus ir perkrovos valdymo tvarkos taikymą sutartinės perkrovos atveju pagal 16 ir 17 straipsnius;
- išsami informacija apie informacijos teikimą, techninės informacijos, būtinos tinklo naudotojams, kad jie galėtų įgyti veiksmingą teisę naudotis tinklu, apibrėžimą ir visų atitinkamų taškų, kuriems galioja skaidrumo reikalavimai, apibrėžimą, įskaitant informaciją, kuri turi būti skelbiama visuose atitinkamuose taškuose, bei tos informacijos skelbimo tvarką pagal 18 ir 19 straipsnius;
- išsami informacija apie tarifų nustatymo metodiką, susijusi su tarpvalstybine prekyba gamtinėmis dujomis, pagal 13 straipsnį;

- išsami informacija, susijusi su 8 straipsnio 6 dalyje išvardytomis sritimis.

Tuo tikslu Komisija konsultuojasi su Agentūra ir ENTSO-G.

2. Su 1 dalies a, b ir c punktuose išvardytais klausimais susijusios gairės, skirtos perdavimo sistemos operatoriams, pateikiamos I priede.

Komisija gali priimti gaires dėl šio straipsnio 1 dalyje išvardytų klausimų ir iš dalies pakeisti jos a, b ir c punktuose nurodytas gaires. Šios priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šio reglamento nuostatas, inter alia, jį papildant, tvirtinamos pagal 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

3. Pagal šį reglamentą priimtų gairių taikymas ir dalinis keitimas atspindi nacionalinių dujų sistemų skirtumus, todėl Bendrijos lygmeniu nėra būtina nustatyti vienodas išsamias teisės naudotis tinklu suteikimo trečiosioms šalims sąlygas. Vis dėlto gali būti nustatyti būtiniausi reikalavimai, kurie turi būti tenkinami siekiant nediskriminacinių ir skaidrių teisės naudotis tinklu sąlygų, būtinų gamtinių dujų vidaus rinkai, kurie tuomet galėtų būti taikomi atsižvelgiant į nacionalinių dujų sistemų skirtumus.

24 straipsnis

Reguliavimo institucijos

Vykdydamos savo pareigas pagal šį reglamentą, reguliavimo institucijos užtikrina šio reglamento ir pagal 23 straipsnį priimtų gairių laikymąsi.

Prereikęs jos bendradarbiauja tarpusavyje, su Komisija ir su Agentūra laikydamosi Direktyvos 2009/73/EB VIII skyriaus nuostatų.

25 straipsnis

Informacijos teikimas

Valstybės narės ir reguliavimo institucijos Komisijos prašymu pateikia jai visą informaciją, būtiną 23 straipsniui taikyti.

Komisija nustato pagrįstą terminą, per kurį informacija turi būti pateikta, atsižvelgdama į reikalaujamos informacijos sudėtingumą ir jos poreikio skubumą.

26 straipsnis

Valstybių narių teisė numatyti išsamesnes priemones

Šis reglamentas neriboja valstybių narių teisės toliau taikyti arba nustatyti priemones, kurių nuostatos yra išsamesnės už nustatytas šiame reglamente arba 23 straipsnyje nurodytose gairėse.

27 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų pažeidus šio reglamento nuostatas, ir imasi visų būtinų priemonių, kuriomis užtikrinamas tų nuostatų įgyvendinimas. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomosios. Valstybės narės apie šias taisykles, atitinkančias Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 nuostatas, praneša Komisijai ne vėliau kaip 2006 m. liepos 1 d. ir nedelsdamos informuoja Komisiją apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius tų nuostatų dalinius pakeitimus. Jos praneša Komisijai apie taisykles, neatitinkančias Reglamento (EB) Nr. 1775/2005 nuostatų, ne vėliau kaip 2009 m. rugsėjo 3 d. ir nedelsdamos informuoja Komisiją apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius tų nuostatų dalinius pakeitimus.

2. Pagal 1 dalį numatytos sankcijos nėra baudžiamosios teisės pobūdžio.

28 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda pagal Direktyvos 2009/73/EB 51 straipsnį įsteigtas komitetas.

2. Jei yra nuorodą į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.

29 straipsnis

Komisijos ataskaita

Komisija stebi, kaip įgyvendinamas šis reglamentas. Pagal Direktyvos 2009/73/EB 52 straipsnio 6 dalį rengiamoje ataskaitoje Komisija taip pat praneša apie patirtį, įgytą taikant šį reglamentą. Ataskaitoje visų pirma išnagrinėjama, koku mastu šiuo reglamentu sėkmingai užtikrintos nediskriminacinės ir išlaidas atspindinčios teisės naudotis tinklu dujų perdavimo tinklams sąlygos, siekiant suteikti vartotojams pasirinkimą gerai veikiančioje vidaus rinkoje ir užtikrinti ilgalaikį tiekimo saugumą. Jei būtina, kartu su ataskaita pateikiami atitinkami pasiūlymai ir (arba) rekomendacijos.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2009 m. liepos 13 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
H.-G. PÖTTERING

30 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos ir išimtys

Šis reglamentas netaikomas:

- valstybėse narėse esančioms gamtinių dujų perdavimo sistemoms tol, kol galioja pagal Direktyvos 2009/73/EB 49 straipsnį pritaikytos leidžiančios nukrypti nuostatos;
- stambiai naujai infrastruktūrai, t.y. jungiamiesiems vamzdynams, SGD įrenginiams bei saugykloms, taip pat didelio esamos infrastruktūros pajėgumų padidėjimo atvejais bei pertvarkius tokią infrastruktūrą tokiu būdu, kuriuo sudaromos sąlygos naudoti naujus dujų tiekimo šaltinius, nurodytus Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kuriems netaikomos tos direktyvos 9, 14, 32, 33, 34 straipsnių ar 41 straipsnio 6, 8 ir 10 dalių nuostatos, kol jiems netaikomos šioje pastraipoje nurodytos nuostatos, išskyrus šio reglamento 19 straipsnio 4 dalį; arba
- gamtinių dujų perdavimo sistemoms, kurioms pagal Direktyvos 2009/73/EB 48 straipsnį buvo pritaikytos leidžiančios nukrypti nuostatos.

Atsižvelgiant į pirmos pastraipos a punktą, valstybės narės, kurioms pagal Direktyvos 2009/73/EB 49 straipsnį pritaikytos leidžiančios nukrypti nuostatos, gali kreiptis į Komisiją dėl leidimo laikinai netaikyti šio reglamento ne ilgesnį nei dvejų metų laikotarpį nuo tame punkte nurodytos nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo pabaigos.

31 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (EB) Nr. 1775/2005 panaikinamas nuo 2011 m. kovo 3 d. Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir aiškinamos pagal II priede pateiktą atitikmenų lentelę.

32 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2009 m. rugsėjo 3 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
E. ERLANDSSON

I PRIEDAS

GAIRĖS DĖL

1. Teisės naudotis tinklu suteikimo trečiajai šaliai paslaugų, susijusių su perdavimo sistemos operatoriais

1. Perdavimo sistemos operatoriai siūlo teikti nuolatinės ir pertraukiamąsias paslaugas ne trumpiau nei vieną dieną.
2. Suderintos transportavimo sutartys ir bendri tinklo kodeksai rengiami siekiant tinklo naudotojams sudaryti palankesnes sąlygas prekybai sutartyse numatytais pajėgumais ir pakartotinam jų panaudojimui, nekliudant išleisti pajėgumus.
3. Perdavimo sistemos operatoriai parengia tinklo kodeksus ir suderintas sutartis deramai pasikonsultavę su tinklo naudotojais.
4. Perdavimo sistemos operatoriai įdiegia standartizuotą paskyrimo ir pakartotinio paskyrimo tvarką. Jie sukuria informacines sistemas ir elektronines ryšių priemones, kuriomis būtų teikiami atitinkami duomenys tinklo naudotojams ir būtų supaprastinami sandoriai, pvz., paskyrimai, pajėgumų numatymas sutartimi ir pajėgumų teisių perdavimas tarp tinklo naudotojų.
5. Perdavimo sistemos operatoriai suderina nustatytą prašymų pateikimo tvarką ir atsakymo pateikimo laikotarpį atsižvelgdami į geriausią pramonės praktiką tam, kad būtų sutrumpintas atsakymo pateikimo laikotarpis. Ne vėliau kaip 2006 m. liepos 1 d., po konsultacijos su atitinkamais tinklo naudotojais, jie numato internetinio pajėgumų užsakymo ir patvirtinimo sistemas ir paskyrimų bei pakartotinių paskyrimų tvarką.
6. Perdavimo sistemos operatoriai atskirai neapmokestina tinklo naudotojų už paduodamus prašymus pateikti informaciją ir sandorius, susijusius su jų transportavimo sutartimis, kurie vykdomi pagal standartines taisykles ir tvarką.
7. Už prašymus suteikti informaciją, kuriems reikia ypatingų ar per didelių išlaidų, pvz., galimybių studijų, gali būti imami atskiri mokesčiai, jei tokie mokesčiai gali būti tinkamai pagrįsti.
8. Perdavimo sistemos operatoriai bendradarbiauja su kitais perdavimo sistemos operatoriais koordinuodami atitinkamų jų tinklų priežiūrą tam, kad būtų kiek įmanoma mažiau trikdomas perdavimo paslaugų teikimas tinklo naudotojams ir perdavimo sistemos operatoriams kitose teritorijose ir užtikrinta vienoda saugaus tiekimo, įskaitant tranzitinę, teikiama nauda.
9. Perdavimo sistemos operatoriai ne rečiau nei kartą per metus iki iš anksto nustatyto galutinio termino paskelbia visus planuojamus techninės priežiūros laikotarpius, kurie gali turėti įtakos transportavimo sutartyse numatytoms tinklo naudotojų teisėms, bei iš anksto pateikia atitinkamą eksploataavimo informaciją. Tai apima paskelbimą laiku ir nedisminuojant apie visus planuojamų techninės priežiūros laikotarpių pakeitimus ir pranešimą apie neplanuotą techninę priežiūrą, kai tik tokią informaciją gauna perdavimo sistemos operatorius. Vykstant techninei priežiūrai perdavimo sistemos operatoriai reguliariai skelbia atnaujintus išsamius duomenis apie techninę priežiūrą, numatomą jos trukmę bei poveikį.
10. Perdavimo sistemos operatoriai kasdien tvarko ir kompetentingos institucijos prašymu jai pateikia faktinės techninės priežiūros ir srauto sutrikdymo atvejų žurnalą. Pateikę prašymą su informacija taip pat gali susipažinti tie asmenys, kuriems bet koks sutrikdymas turėjo poveikį.

2. Perdavimo sistemos operatoriams skirtų pajėgumų paskirstymo mechanizmų principų ir perkrovos valdymo tvarkos bei jų taikymo sutartinės perkrovos atveju**2.1. Perdavimo sistemos operatoriams skirti pajėgumų paskirstymo mechanizmų principai ir perkrovos valdymo tvarka**

1. Pajėgumų paskirstymo mechanizmai ir perkrovos valdymo tvarka sudaro palankesnes sąlygas konkurencijos raidai ir likvidžiai pajėgumų prekybai bei yra suderinami su rinkos mechanizmais, įskaitant išankstinių sandorių rinkas bei prekybos centrus. Jie yra lankstūs ir gali prisitaikyti prie besivystančių rinkos aplinkybių.
2. Tuose mechanizmuose ir tvarkoje atsižvelgiama į konkrečios sistemos vientisumą bei tiekimo saugumą.

3. Tie mechanizmai ir tvarka netrukdo naujiems rinkos dalyviams patekti į rinką ir nesukuria nepagrįstų kliūčių patekti į rinką. Jie neužkerta kelio rinkos dalyviams, įskaitant naujus rinkos dalyvius ir nedidelę rinkos dalį užimančias bendroves, veiksmingai konkuruoti.
4. Tie mechanizmai ir tvarka teikia reikiamus ekonominius ženklus veiksmingam ir maksimaliam techninių pajėgumų naudojimui bei sudaro palankesnes sąlygas investicijoms į naują infrastruktūrą.
5. Tinklo naudotojai informuojami apie aplinkybių, kurios galėtų turėti įtakos sutartyje nustatytų pajėgumų turėjimui, pobūdį. Informacijos apie nutraukimą lygis turėtų atitikti perdavimo sistemos operatoriaus turimos informacijos lygį.
6. Jei dėl sistemos vientisumo priežasčių kiltų sunkumų vykdant sutartinius skirstymo išsipareigojimus, perdavimo sistemos operatoriai turėtų apie tai pranešti tinklo naudotojams ir nedelsdami ieškoti nediskriminacinio sprendimo.

Prieš pradėdami įgyvendinti tvarką, perdavimo sistemos operatoriai dėl jos konsultuojasi su tinklo naudotojais ir ją suderina su reguliavimo institucija.

2.2. *Perkrovos valdymo tvarka sutartinės perkrovos atveju*

1. Jei sutartiniai pajėgumai neišnaudojami, perdavimo sistemos operatoriai tuos pajėgumus pertraukiamuoju būdu siūlo pirminėje rinkoje sudarydami įvairios trukmės sutartis, kol tų pajėgumų pagrįsta kaina nepasiūlo teikti atitinkamas tinklo naudotojas antrinėje rinkoje.
2. Pajamos, gautos už panaudotus pertraukiamuosius pajėgumus, atskiriamos laikantis atitinkamos reguliavimo institucijos nustatytų ar patvirtintų taisyklių. Tos taisyklės yra suderinamos su veiksmingo ir produktyvaus sistemos naudojimo reikalavimu.
3. Pagrįstą panaudotų pertraukiamųjų pajėgumų kainą gali nustatyti atitinkamos reguliavimo institucijos atsižvelgdamos į vyraujančias konkrečias aplinkybes.
4. Tam tikrais atvejais perdavimo sistemos operatoriai deda pagrįstas pastangas rinkai pasiūlyti bent jau nepanaudotų pajėgumų dalis kaip nuolatinius pajėgumus.

3. **Techninės informacijos, būtinos tinklo naudotojams, kad jie galėtų įgyti veiksmingą teisę naudotis sistema, ir visų atitinkamų taškų, kuriems galioja skaidrumo reikalavimai, apibrėžimo, taip pat informacijos, kuri turi būti skelbiama visuose atitinkamuose taškuose, bei tos informacijos skelbimo tvarkaraščio**

3.1. *Techninės informacijos, būtinos tinklo naudotojams, kad jie galėtų įgyti veiksmingą teisę naudotis sistema, apibrėžimas*

Perdavimo sistemos operatoriai skelbia bent šią informaciją apie savo sistemas ir paslaugas:

- a) nuodugnų ir visa apimančių įvairių siūlomų paslaugų ir mokesčių už jas aprašymą;
- b) įvairias toms paslaugoms sudaromų transportavimo sutarčių rūšis ir, jei taikoma, tinklo kodeksą ir (arba) standartines visų tinklo naudotojų teisėms ir pareigoms keliamas sąlygas, įskaitant suderintas transportavimo sutartis ir kitus atitinkamus dokumentus;
- c) suderintą perdavimo sistemos naudojimo tvarką, įskaitant pagrindinių sąvokų apibrėžtis;
- d) nuostatas dėl pajėgumų paskirstymo, perkrovos valdymo, draudimo kaupti atsargas ir pakartotinio panaudojimo tvarkos;
- e) taisykles, taikomas prekybai pajėgumais antrinėje rinkoje perdavimo sistemos operatoriumi;
- f) jei taikoma, lankstumą ir paklaidas, kurie įskaitomi į transportavimą ir kitas paslaugas jų atskirai neapmokestinant, bei papildomą lankstumą ir atitinkamus mokesčius;

- g) išsamų perdavimo sistemos operatoriaus dujų sistemos aprašymą, nurodant visus atitinkamus taškus, jungiančius jo sistemą ir kitų perdavimo sistemos operatorių sistemas ir (arba) dujų infrastruktūrą, pavyzdžiui, suskystintų gamtinių dujų (SGD) infrastruktūrą, bei infrastruktūrą, būtiną papildomoms paslaugoms, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/73/EB 2 straipsnio 14 punkte, teikti;
- h) informaciją apie dujų kokybę ir slėgio reikalavimus;
- i) prisijungimo prie perdavimo sistemos operatoriaus eksploatuojamos sistemos taisykles;
- j) laiku pateikiamą informaciją apie siūlomus ir (arba) faktinius paslaugų ar sąlygų, įskaitant a–i punktuose išvardytus dalykus, pasikeitimus.

3.2. Visų atitinkamų taškų, kuriems galioja skaidrumo reikalavimai, apibrėžimas

Nurodomi bent šie atitinkami taškai:

- a) visi dujų įleidimo į perdavimo sistemos operatoriaus eksploatuojamą tinklą taškai;
- b) svarbiausi dujų išleidimo taškai ir išleidimo zonos, apimančios ne mažiau nei 50 % bendro iš konkretaus perdavimo sistemos operatoriaus tinklo paimamų pajėgumų kiekio, įskaitant visus išleidimo taškus ar išleidimo zonas, apimančias daugiau nei 2 % bendro iš tinklo paimamų pajėgumų kiekio;
- c) visi taškai, jungiantys skirtingus perdavimo sistemos operatorių tinklus;
- d) visi taškai, jungiantys perdavimo sistemos operatoriaus tinklą ir SGD terminalą;
- e) visi svarbūs konkretaus perdavimo sistemos operatoriaus tinklo taškai, įskaitant taškus, jungiančius su dujų centrais. Visi taškai, kuriuose, remiantis patirtimi, gali įvykti fizinė perkrova, laikomi svarbiais;
- f) visi taškai, jungiantys konkretaus perdavimo sistemos operatoriaus tinklą ir infrastruktūrą, būtiną papildomoms paslaugoms, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/73/EB 2 straipsnio 14 punkte, teikti.

3.3. Informacija, kuri turi būti skelbiama visuose atitinkamuose taškuose, bei tos informacijos skelbimo tvarkaraštis

1. Visuose atitinkamuose taškuose perdavimo sistemos operatoriai reguliariai ir (arba) nuolat atnaujinami duomenis internete skelbia šią patogią naudoti standartine forma pateikiamą informaciją apie kiekvienos dienos pajėgumus:
 - a) didžiausius techninius abipusių srautų pajėgumus;
 - b) bendrus sutartinius ir pertraukiamuosius pajėgumus; ir
 - c) turimus pajėgumus.
2. Visuose atitinkamuose taškuose perdavimo sistemos operatoriai ne mažiau nei prieš 18 mėnesių paskelbia turimus pajėgumus ir ne rečiau nei kas mėnesį ar dažniau atnauja tą informaciją, jei gauna naujos informacijos.
3. Perdavimo sistemos operatoriai kasdien skelbia atnaujintus duomenis apie visuose atitinkamuose taškuose siūlomas trumpalaikes paslaugas (prieš dieną ir prieš savaitę), pagrįstus, inter alia, paskyrimais, vyraujančiais sutartiniais įsipareigojimais ir reguliariomis ilgalaikėmis turimų metinių pajėgumų prognozėmis, apimančiomis iki dešimties metų laikotarpį.
4. Perdavimo sistemos operatoriai nuolat atnaujinami duomenis skelbia užfiksuotas didžiausias ir mažiausias mėnesines pajėgumų panaudojimo normas ir metinius vidutinius srautus visuose atitinkamuose taškuose per pastaruosius trejus metus.
5. Perdavimo sistemos operatoriai kasdien tvarko faktinių bendrų bent jau trijų mėnesių srautų žurnalą.
6. Perdavimo sistemos operatoriai veiksmingai tvarko visų pajėgumų sutarčių dokumentus ir visą kitą su turimų pajėgumų apskaičiavimu ir teisės naudotis tinklu suteikimu susijusią informaciją, su kuriais atitinkamos nacionalinės institucijos turi teisę susipažinti, kad galėtų vykdyti savo pareigas.

7. Perdavimo sistemos operatoriai aprūpina patogiomis naudoti priemonėmis, skirtomis apskaičiuoti tarifams už siūlomas paslaugas ir internete patikrinti turimiems pajėgumams.
 8. Jei perdavimo sistemos operatoriai negali paskelbti informacijos pagal 1, 3 ir 7 punktus, jie konsultuojasi su savo atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ir nedelsdami, bet ne vėliau kaip 2006 m. gruodžio 31 d., sudaro įgyvendinimo veiksmų planą.
-

II PRIEDAS

ATITIKMENŲ LENTELĖ

Reglamentas (EB) Nr. 1775/2005	Šis reglamentas
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnis	2 straipsnis
—	3 straipsnis
—	4 straipsnis
—	5 straipsnis
—	6 straipsnis
—	7 straipsnis
—	8 straipsnis
—	9 straipsnis
—	10 straipsnis
—	11 straipsnis
—	12 straipsnis
3 straipsnis	13 straipsnis
4 straipsnis	14 straipsnis
—	15 straipsnis
5 straipsnis	16 straipsnis
—	17 straipsnis
6 straipsnis	18 straipsnis
—	19 straipsnis
—	20 straipsnis
7 straipsnis	21 straipsnis
8 straipsnis	22 straipsnis
9 straipsnis	23 straipsnis
10 straipsnis	24 straipsnis
11 straipsnis	25 straipsnis
12 straipsnis	26 straipsnis
13 straipsnis	27 straipsnis
14 straipsnis	28 straipsnis
15 straipsnis	29 straipsnis
16 straipsnis	30 straipsnis
—	31 straipsnis
17 straipsnis	32 straipsnis
Priedas	I priedas

DIREKTYVOS

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2009/72/EB

2009 m. liepos 13 d.

dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB

(Tekstas svarbusEEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 47 straipsnio 2 dalį ir 55 bei 95 straipsnius,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Nuo 1999 m. Bendrijoje pradėjus palaipsniui kurti elektros energijos vidaus rinką buvo siekiama visiems Europos Sąjungos vartotojams – ir piliečiams, ir verslo subjektams – suteikti tikrą pasirinkimo galimybę, sukurti naujų verslo galimybių ir didinti tarpvalstybinę prekybą siekiant didesnio našumo, konkurencingų kainų ir aukštesnio lygio paslaugų standartų bei siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo.
- (2) 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁴⁾ buvo svariai prisidėta prie tokios elektros energijos vidaus rinkos kūrimo.
- (3) Laisvės, kurios Sąjungos piliečiams garantuojamos Sutartimi, *inter alia*, laisvą prekių judėjimą, įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas, galima pasiekti tik visiškai atviros

rinkos sąlygomis, kai vartotojams suteikiama galimybė laisvai rinktis savo tiekėjus, o visiems tiekėjams – laisvai tiekti savo vartotojams.

- (4) Tačiau šiuo metu Bendrijoje yra kliūčių, trukdančių elektros energijos pardavimui vienodomis sąlygomis ir be diskriminacijos ar sunkumų. Visų pirma nediskriminacinė prieiga prie tinklo ir vienodai veiksmingo lygio reguliuojamoji priežiūra dar nėra užtikrinta kiekvienoje valstybėje narėje.

- (5) Elektros energijos tiekimo saugumas itin svarbus Europos visuomenės vystymuisi, tvarios klimato kaitos politikos įgyvendinimui ir konkurencingumo vidaus rinkoje skatinimui. Siekiant to tikslo reikėtų toliau plėtoti tarpvalstybinį tinklų sujungimą siekiant užtikrinti energijos iš visų šaltinių tiekimą Bendrijos vartotojams ir pramonei konkurencingiausiomis kainomis.

- (6) Gerai veikianti elektros energijos vidaus rinka turėtų užtikrinti tinkamas paskatas gamintojams investuoti į naują energijos gamybą, įskaitant elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių, ypatingą dėmesį skiriant Bendrijos energijos rinkoje labiausiai atskirtoms šalims ir regionams. Be to, gerai veikianti rinka turėtų užtikrinti vartotojams tinkamas priemones, kurios padėtų skatinti efektyvesnę energijos naudojimą, ir šito siekiant, energijos tiekimo saugumas yra išankstinė sąlyga.

- (7) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“ pabrėžiama elektros energijos vidaus rinkos sukūrimo ir vienuodų galimybių visoms Bendrijoje įsisteigusioms elektros energijos įmonėms užtikrinimo svarba. 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikatuose „Dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvos“ ir „Europos dujų ir elektros energijos sektorių tyrimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 17 straipsnį (Galutinė ataskaita)“ buvo parodyta, kad šiuo metu galiojančios taisyklės ir priemonės nesudaro reikiamos sistemos gerai veikiančiai vidaus rinkai sukurti.

⁽¹⁾ OL C 211, 2008 8 19, p. 23.⁽²⁾ OL C 172, 2008 7 5, p. 55.⁽³⁾ 2008 m. birželio 18 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2009 m. sausio 9 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 70 E, 2009 3 24, p. 1) ir 2009 m. balandžio 22 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2009 m. birželio 25 d. Tarybos sprendimas⁽⁴⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.

- (8) Siekdamas užtikrinti konkurenciją ir elektros energijos tiekimą konkurencingiausiomis kainomis, valstybės narės ir nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų padėti naujiems elektros energijos iš įvairių rūšių energijos išteklių tiekėjams ir naujiems energijos gamintojams patekti į tarpvalstybinę rinką.
- (9) Tinklų veiksmingai neatskyrus nuo gamybos ir tiekimo veiklos (toliau – veiksmingas atskyrimas), lieka diskriminacijos pavojus ne tik eksploatuojant tinklą, bet ir skatinant vertikalios integracijos įmones pakankamai investuoti į savo tinklus.
- (10) Tačiau taikant teisinio ir funkcinio veiklos rūšių atskyrimo taisykles, kaip numatyta Direktyvoje 2003/54/EB, perdavimo sistemos operatorių veiksmingai atskirti nepavyko. Todėl 2007 m. kovo 8 ir 9 d. vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime Komisijos buvo paprašyta parengti pasiūlymus dėl teisės aktų, kuriais „gamybos ir tiekimo veikla būtų veiksmingai atskirta nuo tinklo eksploatavimo veiklos“.
- (11) Veiksmingą atskyrimą įmanoma užtikrinti tik pašalinus vertikalios integracijos įmonių siekį diskriminuoti konkurentus prieigos prie tinklų ir investicijų atžvilgiu. Be jokios abejonės, nuosavybės atskyrimas, t. y. tinklo savininko pasiskyrimas sistemos operatoriumi ir jo nepriklausomumas nuo bet kokių su tiekimu ir gamyba susijusių interesų, yra veiksmingas ir patikimas būdas šalinti nuolat kylantį interesų konfliktą ir užtikrinti tiekimo saugumą. Dėl tos priežasties Europos Parlamentas savo 2007 m. liepos 10 d. rezoliucijoje dėl dujų ir elektros energijos vidaus rinkos perspektyvų ⁽¹⁾ nurodė, kad nuosavybės atskyrimas perdavimo lygyje yra veiksmingiausias būdas nediskriminuojant skatinti investicijas į infrastruktūrą, naujiems rinkos dalyviams užtikrinti sąžiningą prieigą prie tinklo ir rinkos skaidrumą. Todėl atskiriant nuosavybę iš valstybių narių turėtų būti reikalaujama užtikrinti, kad tas pats asmuo arba asmenys neturėtų teisės kontroliuoti gamybos arba tiekimo įmonės ir kartu kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą arba turėti kokių nors teisių perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos atžvilgiu. Ir atvirkščiai, kontroliuojant perdavimo sistemą arba perdavimo sistemos operatorių turėtų būti draudžiama kontroliuoti gamybos arba tiekimo įmonę arba turėti kokių nors teisių jos atžvilgiu. Laikantis šių apribojimų gamybos arba tiekimo įmonė turėtų turėti galimybę turėti mažiau nei pusę perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos akcijų paketo.
- (12) Pagal bet kurią veiklos rūšių atskyrimo sistemą turėtų būti veiksmingai pašalinamas gamintojų, tiekėjų ir perdavimo sistemos operatorių interesų konfliktas, kad būtų skatinama vykdyti būtinas investicijas ir užtikrinti prieigą naujiems rinkos dalyviams pagal skaidrų ir veiksmingą reguliavimo režimą, o nacionalinėms reguliavimo institucijoms neturėtų būti sukuriama apsunkinantis reguliavimo režimas.
- (13) Terminas „kontrolė“ apibrėžtis yra paimta iš 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (EB Susijungimų reglamentas) ⁽²⁾.
- (14) Kadangi tam tikrais atvejais dėl nuosavybės atskyrimo reikia pertvarkyti įmones, valstybėms narėms, kurios nusprendžia įgyvendinti nuosavybės atskyrimą, turėtų būti suteikta papildomo laiko atitinkamoms nuostatoms taikyti. Atsižvelgiant į vertikaliosios saitus, siejančius elektros energijos ir dujų sektorius, atskyrimo nuostatos turėtų būti taikomos abiejuose sektoriuose.
- (15) Atskiriant nuosavybę, kad būtų galima užtikrinti visišką tinklo eksploatavimo atskyrimą nuo su tiekimu ir gamyba susijusių interesų bei užkirsti kelią keitimuisi bet kokia konfidencialia informacija, tas pats asmuo neturėtų būti ir perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos, ir įmonės, atliekančios kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, valdybų nariu. Dėl tos pačios priežasties tas pats asmuo neturėtų turėti teisės skirti perdavimo sistemos operatoriaus valdybos narių arba perdavimo sistemos valdybos narių ir kontroliuoti gamybos arba tiekimo įmonę ar turėti kokių nors teisių jos atžvilgiu.
- (16) Paskyrus nuo tiekimo ir gamybos interesų nepriklausomą sistemos operatorių ar perdavimo operatorių, vertikalios integracijos įmonei būtų sudaryta galimybė išlaikyti tinklo turto nuosavybę ir kartu būtų užtikrintas veiksmingas interesų atskyrimas, jeigu toks nepriklausomas sistemos operatorius arba toks nepriklausomas perdavimo operatorius atlieka visas sistemos operatoriaus funkcijas ir įdiegiami išsamūs reguliavimo ir visapusiškos reguliuojamosios kontrolės mechanizmai.
- (17) Todėl, jeigu įmonė, perdavimo sistemos savininkė, 2009 m. rugsėjo 3 d. yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, valstybėms narėms turėtų būti suteikiama galimybė rinktis, ar taikyti nuosavybės atskyrimą, ar paskirti nuo tiekimo ir gamybos interesų nepriklausomą sistemos operatorių arba perdavimo operatorių.
- (18) Siekiant visapusiškai apsaugoti vertikalios integracijos įmonių akcininkų interesus, valstybėms narėms įgyvendinant nuosavybės atskyrimą turėtų būti suteikiama galimybė rinktis, ar taikyti tiesioginį aktyvų išpardavimą, ar integracijos įmonės akcijas padalyti į tinklo įmonės akcijas ir likusias tiekimo ir gamybos įmonės akcijas, su sąlyga, kad būtų laikomasi dėl nuosavybės atskyrimo atsiradusių reikalavimų.

⁽¹⁾ OL C 175 E, 2008 7 10, p. 206.

⁽²⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1.

- (19) Visapusiškas nepriklausomo sistemos operatoriaus ar nepriklausomo perdavimo operatoriaus sprendimų veiksmingumas turėtų būti užtikrintas pagal specialias papildomas taisykles. Taikant šias taisykles nepriklausomam perdavimo operatoriui užtikrinama tinkama reguliavimo sistema, pagal kurią užtikrinama sąžininga konkurencija, pakankamai investicijų, naujų dalyvių pateikimas į rinką ir elektros energijos rinkų integracija. Veiksmingas atskyrimas taikant nepriklausomam perdavimo operatoriui skirtas nuostatas turėtų būti paremtas organizacinėmis ir su perdavimo sistemų operatorių valdymu susijusiomis priemonėmis bei priemonėmis, susijusiomis su investicijomis, naujų gamybos pajėgumų įtraukimu į tinklą ir rinkos integracija vykdančią regioninę bendradarbiavimą. Perdavimo operatoriaus nepriklausomumas taip pat turėtų būti užtikrinamas, *inter alia*, nustatant tam tikrus pereinamuosius laikotarpius, kurių metu vertikalios integracijos įmonėje neatliekama vadovavimo ar kita atitinkama veikla, suteikianti galimybę gauti tą pačią informaciją, kuri galėtų būti gaunama užimant vadovaujamą pareigą. Nepriklausomų perdavimo operatorių veiksmingo atskyrimo modelis atitinka Europos Vadovų Tarybos 2007 m. kovo 8 ir 9 d. susitikime nustatytus reikalavimus.
- (20) Siekiant plėtoti konkurenciją elektros energijos vidaus rinkoje, stambiems ne namų ūkio vartotojams turėtų būti suteikiama galimybė rinktis tiekėjus ir sudaryti elektros energijos tiekimo sutartis su keliais tiekėjais, kad būtų užtikrinti jų elektros energijos poreikiai. Tokie vartotojai turėtų būti apsaugoti nuo sąlygų dėl išimtinių teisių, pagal kurias siekiama neatsižvelgti į konkuruojančius arba papildomus pasiūlymus.
- (21) Valstybė narė turi teisę pasirinkti visišką nuosavybės atskyrimą savo teritorijoje. Jeigu valstybė narė pasinaudojo šia teise, įmonė neturi teisės paskirti nepriklausomą sistemos operatorių ar nepriklausomą perdavimo operatorių. Be to, įmonė, atliekanti gamybos ar tiekimo funkcijas, negali tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti visišką nuosavybės atskyrimą pasirinkusios valstybės narės perdavimo sistemos operatoriaus arba turėti kokių nors teisių jo atžvilgiu.
- (22) Pagal šią direktyvą elektros energijos vidaus rinkoje bus nustatyti skirtingi rinkos organizavimo modeliai. Priemonės, kurių valstybės narės galėtų imtis siekdamos užtikrinti vienodas sąlygas, turėtų būti grindžiamos pagrindiniais bendro intereso reikalavimais. Dėl priemonių suderinamumo su Sutartimi ir Bendrijos teise turėtų būti konsultuojamasi su Komisija.
- (23) Igyvendinant veiksmingą atskyrimą turėtų būti laikomasi viešojo ir privataus sektorių nediskriminavimo principo. Tuo tikslu tas pats asmuo neturėtų turėti galimybės, vienas ar kartu su kitais, pažeisdamas taisykles dėl nuosavybės atskyrimo arba dėl nepriklausomo sistemos operatoriaus galimybės pasirinkimo, kontroliuoti ir perdavimo sistemos operatorių arba perdavimo sistemų, ir gamybos arba tiekimo įmonių organų sudėtį, balsavimą ar sprendimų priėmimą ar turėti teisių jų atžvilgiu. Nuosavybės atskyrimo ir nepriklausomo sistemos operatoriaus sprendimo srityje, jeigu atitinkama valstybė narė gali įrodyti, kad laikomasi reikalavimo, tuomet dvi atskiros viešosios įstaigos turėtų turėti galimybę kontroliuoti gamybos bei tiekimo ir perdavimo veiklą.
- (24) Visiškai veiksmingas tinklo veiklos atskyrimas nuo tiekimo ir gamybos veiklos turėtų būti taikomas visoje Bendrijoje ir Bendrijos, ir ne Bendrijos įmonėms. Siekiant užtikrinti, kad tinklo veikla ir tiekimo bei gamybos veikla visoje Bendrijoje išliktų viena nuo kitos atskirtos, reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai atsakyti sertifikuoti atskyrimo taisyklių nesilaikančius perdavimo sistemos operatorius. Siekiant užtikrinti tų taisyklių vienodą taikymą visoje Bendrijoje, reguliavimo institucijos, priimdamos sprendimus dėl sertifikavimo turėtų kuo labiau atsižvelgti į Komisijos nuomonę. Be to, siekiant užtikrinti tarptautinių Bendrijos išipareigojimų laikymąsi, solidarumą ir energijos tiekimo saugumą Bendrijoje, Komisija turėtų turėti teisę teikti nuomonę dėl sertifikavimo perdavimo sistemos savininko arba perdavimo sistemos operatoriaus, kuri kontroliuoja asmuo arba asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių, atžvilgiu.
- (25) Energijos tiekimo saugumas – esminė sudedamoji visuomenės saugumo dalis, todėl jis glaudžiai susijęs su veiksmingu elektros energijos vidaus rinkos veikimu ir su valstybių narių atskirtų elektros energijos rinkų integracija. Elektros energiją Sąjungos piliečiams galima tiekti tik tinklais. Veikiančios elektros energijos rinkos, ypač tinklai ir kita su elektros energijos tiekimu susijusi įranga, yra labai svarbūs visuomenės saugumui, ekonomikos konkurencingumui ir Sąjungos piliečių gerovei. Todėl asmenims iš trečiųjų šalių turėtų būti leista kontroliuoti perdavimo sistemą arba perdavimo sistemos operatorių tik tuomet, jei jie laikosi veiksmingo atskyrimo reikalavimų, kurie taikomi Bendrijoje. Nepažeisdama savo tarptautinių išipareigojimų, Bendrija mano, kad elektros energijos perdavimo sistemos sektorius yra labai svarbus Bendrijai, todėl reikia papildomų apsaugos priemonių, susijusių su energijos tiekimu Bendrijai saugumu, kad nekiltų grėsmės viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui Bendrijoje bei Sąjungos piliečių gerovei. Siekiant užtikrinti energijos tiekimo Bendrijai saugumą, visų pirma būtina atlikti tinklo eksploatavimo nepriklausomumo, Bendrijos ir atskirų valstybių narių priklausomumo nuo energijos tiekimo iš trečiųjų šalių, lygio ir vidaus bei išorės prekybai energija bei investicijoms į energetiką konkrečioje trečiojoje šalyje, taikomų sąlygų įvertinimą. Todėl energijos tiekimo saugumas turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į faktines kiekvieno atvejo aplinkybes, taip pat į teises ir pareigas, nustatytas pagal tarptautinę teisę, visų pirma pagal Bendrijos ir atitinkamos

trečiosios šalies tarptautinius susitarimus. Komisija raginama atitinkamai atvejais pateikti rekomendacijas derėtis dėl atitinkamų susitarimų su trečiosiomis šalimis, kuriais sprendžiamas energijos tiekimo Bendrijai saugumo klausimas, arba įtraukti būtinus klausimus kitose derybose su tomis trečiosiomis šalimis.

- (26) Nediskriminacinė prieiga prie skirstymo tinklo užtikrina galimybę pasiekti vartotojus mažmeniniu lygiu. Tačiau diskriminavimo pavojus suteikiant trečiosioms šalims prieigą ir investuojant skirstymo lygyje yra mažesnis nei perdavimo lygyje, kuriame perkrova ir su gamyba arba tiekimu susijusių interesų poveikis paprastai būna didesni nei skirstymo lygyje. Be to, pagal Direktyvą 2003/54/EB teisinis ir funkcinis skirstymo sistemos operatorių atskyrimas tapo privalomas tik nuo 2007 m. liepos 1 d., o jo poveikį elektros energijos vidaus rinkai dar reikia įvertinti. Pagal dabar galiojančias teisinio ir funkcinio atskyrimo taisykles veiksmingas atskyrimas galimas tik tada, jeigu tos taisyklės yra aiškiau apibrėžtos, tinkamai įgyvendinamos ir atidžiai prižiūrimas jų taikymas. Todėl, siekiant mažmeniniame lygyje sukurti vienodas sąlygas, skirstymo sistemos operatorių veiklą taip pat reikėtų prižiūrėti, kad jie negalėtų naudotis vertikalios integracijos pranašumais, susijusiais su jų užimama konkurencine padėtimi rinkoje, ypač namų ūkio ar mažų ne namų ūkio vartotojų atžvilgiu.
- (27) Valstybės narės turėtų skatinti modernizuoti skirstymo tinklus, pvz., pradėti naudoti pažangiuosius tinklus, kurie turėtų būti kuriami taip, kad būtų skatinama decentralizuota elektros energijos gamyba ir energijos vartojimo efektyvumas.
- (28) Mažų sistemų atveju gali prireikti, kad papildomas paslaugas užtikrintų perdavimo sistemos operatoriai, sujungti su mažomis sistemomis.
- (29) Siekiant išvengti neproporcingos finansinės ir administracinės naštos mažiems skirstymo sistemos operatoriams, valstybės narės turėtų turėti galimybę, jei būtina, atleisti atitinkamas įmones nuo teisinių reikalavimų taikyti skirstymo atskyrimą.
- (30) Kai siekiant užtikrinti optimalų integruoto energijos tiekimą, kuriam taikomi specialūs veiklos standartai, efektyvumą naudojama uždara skirstymo sistema, arba uždara skirstymo sistema eksploatuojama visų pirma sistemos savininko reikmėms, turėtų būti įmanoma skirstymo sistemos operatorių atleisti nuo įpareigojimų, dėl kurių, turint mintyje ypatingą skirstymo sistemos operatoriaus ir sistemos vartotojų santykių pobūdį, būtų užkrauta nereikalinga administracinė našta. Gamybinių, komercinių arba

bendrų paslaugų vietose, pvz., traukinių stotyse, oro uostuose, ligoninėse, didelėse stovyklavietėse su integruota infrastruktūra arba chemijos pramonės vietose, dėl ypatingo veiklos pobūdžio gali būti naudojamos uždaros skirstymo sistemos.

- (31) Dėl leidimų išdavimo tvarkos neturėtų atsirasti administracinė našta, kuri būtų neproporcinga elektros energijos gamintojų dydžiui ir potencialiam poveikiui. Pernelyg ilgai truncančios leidimų suteikimo procedūros gali trukdyti į rinką patekti naujiems dalyviams.
- (32) Reikėtų imtis papildomų priemonių siekiant užtikrinti skaidrius ir nediskriminacinius prieigos prie tinklų tarifus. Tie tarifai visiems sistemos naudotojams turėtų būti taikomi nediskriminuojant.
- (33) Direktyvoje 2003/54/EB buvo nustatytas reikalavimas valstybėms narėms įsteigti reguliavimo institucijas, kurioms būtų suteikta speciali kompetencija. Tačiau remiantis patirtimi galima padaryti išvadą, kad reguliavimo veiksmingumą dažnai mažina pernelyg mažas reguliavimo institucijų nepriklausomumas nuo Vyriausybės, nepakankami įgaliojimai ir apribota veiksmų laisvė. Dėl tos priežasties 2007 m. kovo 8 ir 9 d. Europos Vadovų Tarybos susitikime Komisija buvo paraginta parengti pasiūlymus dėl teisės aktų, kurių tikslas – toliau derinti nacionalinių energetikos reguliavimo institucijų įgaliojimus ir stiprinti jų nepriklausomumą. Šios nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų turėti galimybę spręsti su elektros energijos ir dujų sektoriais susijusius klausimus.
- (34) Kad elektros energijos vidaus rinka tinkamai veiktų, energetikos reguliavimo institucijos turi turėti galimybę priimti sprendimus visais svarbiais reguliavimo klausimais ir būti visiškai nepriklausomos nuo visų kitų viešųjų ar privačiųjų interesų įtakos. Tai nesudaro kliūčių vykdyti nei teisminę peržiūrą, nei parlamentinę priežiūrą pagal valstybių narių konstitucinius įstatymus. Be to, nacionaliniame teisės aktų leidėjui tvirtinant reguliavimo institucijos biudžetą nesudaro kliūtis biudžetui savarankiškumui. Nuostatos, susijusios su reguliavimo institucijai skirtu biudžeto vykdymo savarankiškumu, turėtų būti įgyvendinamos pagal nacionaliniame biudžeto įstatyme ir nacionalinėse biudžeto taisyklėse apibrėžtą sistemą. Valstybės narės, siekdamos didinti nacionalinės reguliavimo institucijos nepriklausomumą nuo bet kokių politinių arba ekonominių interesų ir taikydamos atitinkamą rotacijos sistemą, turėtų turėti galimybę tinkamai atsižvelgti į turimus žmogiškuosius išteklius ir valdybos dydį.
- (35) Siekiant visiems rinkos dalyviams, taip pat ir naujiems dalyviams, užtikrinti veiksmingą rinkos prieinamumą, būtini nediskriminaciniai ir išlaidas atspindintys balansuojantys

mechanizmai. Kai tik elektros energijos rinka taps pakankamai likvidi, tai turėtų būti pasiekama suformuojant skaidrius, rinkos pagrindu veikiančius elektros energijos tiekimo ir pirkimo mechanizmus, reikalingus atsižvelgiant į subalansavimo reikalavimus. Kai tokios likvidžios rinkos nėra, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atlikti aktyvų vaidmenį užtikrinant, kad balansuojantys tarifai būtų nediskriminaciniai ir atspindėtų išlaidas. Tuo pat metu turėtų būti numatytos tam tikros lengvatos, siekiant subalansuoti elektros energijos sąnaudas ir pardavimą bei nesukelti pavojaus sistemai. Perdavimo sistemos operatoriai turėtų palengvinti galutinių vartotojų ir galutinių vartotojų susivienijimų dalyvavimo rezervinėse ir balansavimo rinkose sąlygas.

- (36) Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų turėti galimybę nustatyti ar patvirtinti tarifus arba metodikas, kuriomis remiantis apskaičiuojami tarifai, atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstymo sistemos operatoriaus (-ių) pasiūlymą, arba į pasiūlymą, dėl kurio susitarė šis (-ie) operatorius (-iai) ir tinklo naudotojai. Atlikdamos šias užduotis, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad perdavimo ir skirstymo tarifai būtų nediskriminaciniai ir atspindintys išlaidas, ir turėtų atsižvelgti į ilgalaikes, ribines ir išvengtas tinklo išlaidas dėl gamybos skirstymo ir paklausos valdymo priemonių.
- (37) Energetikos reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti privalomus sprendimus dėl elektros energijos įmonių ir skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas elektros energijos įmonėms, kurios nevykdo savo įsipareigojimų, arba pasiūlyti kompetentingam teismui joms skirti tokias sankcijas. Energetikos reguliavimo institucijoms taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai neatsižvelgiant į taikomas konkurencijos taisykles nuspręsti imtis tinkamų priemonių, kuriomis, skatinant veiksmingą konkurenciją, būtina tam, kad tinkamai veiktų elektros energijos vidaus rinka, būtų užtikrinama nauda vartotojams. Virtualių jėgainių steigimas – elektros energijos tiekimo programos, kurias taikant elektros energijos įmonės privalo tam tikrą laiką suinteresuotiems tiekėjams parduoti ar tiekti tam tikrą elektros energijos kiekį arba suteikti galimybę naudotis jų gamybos pajėgumų dalimi – yra viena iš galimų priemonių, kuri gali būti panaudota veiksmingai konkurencijai skatinti ir tinkamam rinkos veikimui užtikrinti. Energetikos reguliavimo institucijoms taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai, kad jos galėtų prisidėti užtikrinant aukštus visuotinių ir viešųjų paslaugų standartus, siekiant atverti rinką, apsaugant pažeidžiamus vartotojus ir užtikrinant visišką vartotojų apsaugos priemonių veiksmingumą. Tos nuostatos neturėtų pažeisti Komisijos įgaliojimų, kurie jai suteikti taikant konkurencijos taisykles, įskaitant įgaliojimą tikrinti Bendrijos masto įmonių susijungimus, ir vidaus rinkos taisyklių, pvz., laisvo kapitalo judėjimo taisyklių. Nepriklausoma įstaiga, į kurią turi teisę kreiptis

šalis, kuriai nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas turėjo įtakos, galėtų būti teismas ar tribunolas, turintis įgaliojimus atlikti teisminę peržiūrą.

- (38) Bet koks nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimų derinimas turėtų apimti įgaliojimus teikti paskatas elektros energijos įmonėms ir skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas elektros energijos įmonėms arba siūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas. Be to, reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikiami įgaliojimai reikalauti iš elektros energijos įmonių reikiamos informacijos, atlikti atitinkamus ir pakankamus tyrimus ir spręsti ginčus.
- (39) Elektros energijos vidaus rinkai trūksta likvidumo ir skaidrumo, o tai trukdo veiksmingai skirti išteklis, mažina rizikos ribojimo galimybes ir užkerta kelią naujiems dalyviams patekti į rinką. Reikia didinti konkurenciją ir tiekimo saugumą sudarant palankesnes sąlygas naujų jėgainių integravimui į elektros energijos tinklą visose valstybėse narėse, visų pirma skatinant į rinką ateiti naujus rinkos dalyvius. Reikia, kad padidėtų pasitikėjimas rinka, jos likvidumas ir rinkos dalyvių skaičius, todėl būtina griežtinti įmonių, užsiimančių elektros energijos tiekimo veikla, teisės aktais nustatytą priežiūrą. Tokie reikalavimai neturėtų pažeisti galiojančių Bendrijos teisės aktų dėl finansų rinkų ir būti su jais suderinami. Energetikos reguliavimo institucijos ir finansų rinkos reguliavimo institucijos turi bendradarbiauti, kad galėtų suteikti vienos kitoms galimybę gauti atitinkamų rinkų apžvalgas.
- (40) Prieš Komisijai priimant gaires, kuriose išsamiau apibrėžiami duomenų saugojimo reikalavimai, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra, įsteigta 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 713/2009 dėl Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros įsteigimo ⁽¹⁾ (toliau – Agentūra), ir Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas (toliau – EVPRPIK), įsteigtas Komisijos sprendimu 2009/77/EB ⁽²⁾, turėtų tartis su Komisija dėl gairių turinio ir ją konsultuoti. Agentūra ir EVPRPIK taip pat turėtų bendradarbiauti atlikdami išsamesnius tyrimus ir konsultuoti, ar sandoriams, susijusiems su elektros energijos tiekimo sutartimis arba elektros energijos rinkos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, skaidrumo reikalavimai turėtų būti taikomi iki arba po sandorio sudarymo, ir, jei taip, koks turėtų būti šių reikalavimų turinys.
- (41) Valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, reguliavimo institucija turėtų skatinti sudaryti nepertraukiamo tiekimo sutartis.
- (42) Visai Bendrijos pramonei ir prekybai, įskaitant mažąsias ir vidutinio dydžio įmones, bei visiems Sąjungos piliečiams,

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1

⁽²⁾ OL L 25, 2009 1 29, p. 18.

kurie naudojami vidaus rinkos teikiama ekonomine nauda, taip pat turėtų būti užtikrintas aukštas vartotojų apsaugos lygis ir, visų pirma siekiant užtikrinti teisingumą, konkurenciją ir (netiesiogiai) darbo vietų kūrimą, visų pirma namų ūkio vartotojams ir, kai valstybės narės mano, kad to reikia, – mažosioms įmonėms taip pat turėtų būti sudaryta galimybė naudotis viešųjų paslaugų garantijomis, ypač atsižvelgiant į tiekimo saugumą ir pagrįstus tarifus. Tiems vartotojams taip pat turėtų būti užtikrinama teisė pasirinkti, teisė į sąžiningą elgesį su jais, į atstovavimą ir į ginčų sprendimo priemones.

viešųjų paslaugų standartams pasiekti. Valstybės narės turėtų imtis būtinų priemonių, kuriomis elektros energijos vidaus rinkoje būtų apsaugoti pažeidžiami vartotojai. Tokios priemonės gali skirtis, atsižvelgiant į ypatingas aplinkybes atitinkamose valstybėse narėse, tai gali būti specifinės priemonės, susijusios su elektros energijos sąskaitų apmokėjimu, ar bendresnės priemonės, kurių imasi socialinės apsaugos sistemoje. Kai universaliosios paslaugos taip pat teikiamos mažosioms įmonėms, priemonės, užtikrinančios tokių universaliųjų paslaugų teikimą, gali skirtis priklausomai nuo to, ar jos skirtos namų ūkio vartotojams, ar mažosioms įmonėms.

(43) Siekdamas užtikrinti konkurenciją elektros energijos gamybos rinkoje, beveik visos valstybės narės pasirinko skaidrią leidimų išdavimo tvarką. Tačiau valstybės narės turėtų užtikrinti galimybę padidinti tiekimo saugumą taikydamos konkurso ar lygiavertę tvarką, kai, taikant leidimų išdavimo tvarką, nesukuriami pakankami elektros energijos gamybos pajėgumai. Siekiant apsaugoti aplinką ir skatinti naujų technologijų plėtrą, valstybės narės turėtų turėti galimybę remiantis paskelbtais kriterijais rengti naujų pajėgumų konkursus. Tokie nauji pajėgumai apima, *inter alia*, elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių bei tuo pačiu metu gaminamą šilumą ir energiją.

(44) Siekiant užtikrinti tiekimo saugumą, skirtingose valstybėse narėse reikėtų stebėti pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą, o remiantis tokios stebėsenos rezultatais reikėtų teikti ataskaitą apie padėtį Bendrijos lygmeniu, atsižvelgiant į regionų tinklų sujungimo pajėgumus. Tokia stebėseną turėtų būti atlikta prieš pakankamą laiką, kad būtų galima imtis atitinkamų priemonių, kai tiekimo saugumui išsilyga grėsmė. Būtinios tinklo infrastruktūros, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumus, statyba ir priežiūra turėtų prisidėti prie stabilaus elektros energijos tiekimo užtikrinimo. Būtinios tinklo infrastruktūros, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumus ir decentralizuotą elektros energijos gamybą, priežiūra ir statyba yra svarbūs veiksniai užtikrinant stabilų elektros energijos tiekimą.

(45) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad namų ūkio vartotojams ir, kai valstybės narės mano, kad to reikia, – mažosioms įmonėms būtų suteikta teisė gauti konkrečios kokybės elektros energiją už aiškiai palyginamą, skaidrią ir pagrįstą kainą. Siekiant užtikrinti aukštą viešųjų paslaugų standartų išlaikymą Bendrijoje, Komisijai reikėtų periodiškai pranešti apie visas priemones, kurių imasi valstybės narės, kad pasiektų šios direktyvos tikslą. Komisija turėtų periodiškai skelbti ataskaitą, analizuojančią priemones, kurių imtasi nacionaliniu lygmeniu, kuriomis siekiama įgyvendinti viešųjų paslaugų tikslus, ir palyginančią jų veiksmingumą, siekiant pateikti rekomendacijas dėl priemonių, kurių reikia imtis nacionaliniu lygmeniu aukštesiems

(46) Viešųjų paslaugų reikalavimų laikymasis yra pagrindinis šios direktyvos reikalavimas, todėl šioje direktyvoje svarbu pateikti bendrus minimalius standartus, kurių turi laikytis visos valstybės narės, atsižvelgiant į vartotojų apsaugos, tiekimo saugumo, aplinkos apsaugos ir lygiavertę konkurencijos laipsnio užtikrinimo visose valstybėse narėse tikslus. Svarbu, kad viešųjų paslaugų reikalavimus būtų galima aiškinti nacionaliniu pagrindu, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir laikantis Bendrijos teisės.

(47) Valstybės narės turėtų turėti galimybę paskirti tiekėją, į kurį galima kreiptis kraštutiniu atveju. Tuo tiekėju gali būti vertikalios integracijos įmonė, kuri atlieka ir skirstymo funkcijas, pardavimų padalinys, su sąlyga, kad ta įmonė atitinka šia direktyva nustatytus atskyrimo reikalavimus.

(48) Priemonės, kurias valstybės narės įgyvendina, siekdamas socialinės ir ekonominės sanglaudos tikslų, turėtų galėti apimti visų pirma atitinkamų ekonominių lengvatų taikymą, tam tikrais atvejais – panaudojant visas turimas nacionalines ir Bendrijos priemones. Tarp tokių priemonių gali būti atsakomybės mechanizmai, kad būtų garantuotos būtinios investicijos.

(49) Tiek, kiek priemonės, kurių imasi valstybės narės, vykdydamos viešųjų paslaugų įpareigojimus, sudaro valstybės pagalbą pagal Sutarties 87 straipsnio 1 dalį, pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį apie jas reikia pranešti Komisijai.

(50) Siekiant užtikrinti, kad visi vartotojai, ypač pažeidžiamieji, galėtų pasinaudoti konkurencijos ir sąžiningų kainų teikiama nauda, reikia dar labiau sugriežtinti viešųjų paslaugų, įskaitant visuotines paslaugas, reikalavimus ir su jais susijusius bendruosius minimalius standartus. Viešųjų paslaugų reikalavimai turėtų būti apibrėžti nacionaliniu lygmeniu, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes; vis dėlto valstybės narės turėtų laikytis Bendrijos teisės. Sąjungos piliečiams ir, kai valstybės narės mano, kad to reikia, mažosioms įmonėms turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti

įpareigojimais viešųjų paslaugų teikimo srityje, ypač susijusiais su tiekimo saugumu, ir prieinamomis kainomis. Pagrindinis tiekimo vartotojams veiklos aspektas – galimybė susipažinti su objektyviais ir skaidriais suvartojimo duomenimis. Taigi vartotojams turėtų būti suteikta galimybė susipažinti su jų suvartojimo duomenimis, taip pat su susijusiomis kainomis ir paslaugų sąnaudomis, kad jie galėtų paskatinti konkurentus pateikti tais duomenimis pagrįstą pasiūlymą. Vartotojai taip pat turėtų turėti teisę gauti tinkamą informaciją apie jų suvartotą energijos kiekį. Pagal išankstinius mokėjimus turėtų būti galima spręsti apie elektros energijos suvartojimą ir įvairios mokėjimo sistemos turėtų būti nediskriminacinės. Vartotojams pakankamai dažnai teikiant duomenis apie energijos sąnaudas bus skatinama taupyti energiją, nes šie duomenys suteiks tiesioginės informacijos vartotojams apie investicijų į energijos vartojimo efektyvumą ir vartojimo pokyčių poveikį. Taigi visiškai įgyvendinus 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2006/32/EB dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų ⁽¹⁾ vartotojams bus padedama sumažinti jų energijos sąnaudas.

(51) Vartotojų interesai turėtų būti svarbiausias šios direktyvos objektas, o paslaugų kokybės užtikrinimas turėtų būti viena iš pagrindinių elektros energijos įmonių pareigų. Turi būti stiprinamos ir užtikrinamos esamos vartotojų teisės, jos turėtų būti skaidresnės. Nustatant vartotojų apsaugą, reikėtų užtikrinti, kad visi vartotojai platesniu Bendrijos mastu iš konkurencingos rinkos gautų naudos. Vartotojų teisių laikymąsi turėtų užtikrinti valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, reguliavimo institucijos.

(52) Vartotojus reikėtų aprūpinti aiškia ir suprantama informacija apie jų teises, susijusias su energetikos sektoriumi. Komisija, pasikonsultavusi su atitinkamais suinteresuotais subjektais, įskaitant valstybes nares, nacionalines reguliavimo institucijas, vartotojų organizacijas ir elektros energijos įmones, turėtų parengti prieinamą ir patogų naudoti energijos vartotojams skirtą klausimų ir atsakymų sąrašą, kuriame pateikiama praktinė informacija apie jų teises. Tas klausimų ir atsakymų sąrašas turėtų būti pateikiamas visiems vartotojams ir prieinamas viešai.

(53) Energijos nepriteklis – vis didesnė Bendrijos problema. Valstybės narės, patiriančios minėtąją problemą ir iki šiol neparengusios nacionalinių veiksmų planų arba kitų atitinkamų programų, skirtų energijos nepritekliaus klausimui spręsti, siekiant sumažinti skaičių žmonių, nukentėjusių dėl tokios padėties, turėtų juos parengti. Bet kuriuo atveju valstybės narės turėtų užtikrinti būtiną energijos tiekimą pažeidžiamiesiems vartotojams. Siekdamos šio tikslo, jos galėtų taikyti integruotą požiūrį, pvz., vykdant socialinę politiką, ir priemonės galėtų apimti socialinę politiką arba

būsto energijos vartojimo efektyvumo didinimą. Pagal šią direktyvą bent jau turėtų būti sudaryta pažeidžiamiesiems vartotojams palankios nacionalinės politikos galimybė.

(54) Veiksmingos ir visiems vartotojams prieinamos ginčų sprendimo priemonės užtikrina geresnę vartotojų apsaugą. Valstybės narės turėtų pradėti taikyti sparčias ir veiksmingas ginčų nagrinėjimo procedūras.

(55) Pažangių matavimo sistemų taikymą turėtų būti galima pagrįsti atlikus ekonominį vertinimą. Jei pagal to vertinimo rezultatus galima spręsti, kad tokias matavimo sistemas ekonomiškai tikslinga ir rentabili taikyti tik vartotojams, kurie suvartoja tam tikrą elektros energijos kiekį, valstybės narės, pradėdamos taikyti pažangias matavimo sistemas, turėtų turėti galimybę į tai atsižvelgti.

(56) Rinkos kainos turėtų užtikrinti tinkamas paskatas tinklui plėtoti ir investuoti į naują elektros energijos gamybą.

(57) Sąžiningos konkurencijos ir įvairių tiekėjų lengvos prieigos skatinimas bei naujos elektros energijos gamybos pajėgumų didinimo skatinimas turėtų būti itin svarbūs valstybės narėms siekiant užtikrinti, kad vartotojai visiškai pasinaudotų liberalizuotos elektros energijos vidaus rinkos galimybėmis.

(58) Siekdamos sukurti elektros energijos vidaus rinką valstybės narės turėtų skatinti savo nacionalinių rinkų integravimą ir sistemos operatorių bendradarbiavimą Bendrijos bei regionų lygmeniu, taip pat įtraukti izoliuotas sistemas, sudarančias vis dar Bendrijoje esančias vadinamąsias elektros energijos salas.

(59) Tikros elektros energijos vidaus rinkos sukūrimas panaudojant sujungtą Bendrijos tinklą turėtų būti vienas iš pagrindinių šios direktyvos tikslų, ir dėl šios priežasties tarpvalstybinio tinklų sujungimo ir regionų rinkų reglamentavimo klausimai turėtų būti viena iš pagrindinių reguliavimo institucijų, kurios prireikus glaudžiai bendradarbiauja su Agentūra, užduočių.

(60) Be to, vienas iš pagrindinių šios direktyvos tikslų turėtų būti bendrų tikros vidaus rinkos veikimo ir visuotinio visiems prieinamo elektros energijos tiekimo taisyklių užtikrinimas. Tuo tikslu neiškreiptos rinkos kainos, kurios ilgainiui suvienodėtų, būtų tarpvalstybinio tinklų sujungimo ir investicijų į naują energijos gamybą paskata.

(61) Reguliavimo institucijos turėtų teikti informaciją apie rinką dar ir todėl, kad Komisija galėtų vykdyti elektros energijos vidaus rinkos stebėjimo ir priežiūros funkciją ir trumpalaikes, vidutinės trukmės bei ilgalaikes raidos

⁽¹⁾ OL L 114, 2006 4 27, p. 64.

tendencijas, įskaitant šiuos aspektus: gamybos pajėgumus, skirtingus elektros energijos gamybos išteklius, perdavimo ir skirstymo infrastruktūrą, paslaugų kokybę, tarpvalstybinę prekybą, perkrovos valdymą, investicijas, didmenines ir mažmenines kainas, rinkos likvidumą ir aplinkosaugos gerinimą bei veiksmingumo didinimą. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų pranešti konkurencijos institucijoms ir Komisijai apie tas valstybes nares, kuriose dėl kainų trukdoma konkurencijai ir tinkamam rinkos veikimui.

(62) Kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. sukurti visiškai veikiančią elektros energijos vidaus rinką, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti Bendrijos lygiu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.

(63) Pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų ⁽¹⁾ Komisija gali priimti gaires, kad būtų užtikrintas būtinas suderinamumo lygis. Tokios gairės, kurios sudaro privalomas įgyvendinimo priemones, yra (taip pat ir tam tikrų šios direktyvos nuostatų atžvilgiu) naudinga priemonė, kurią prireikus galima greitai pritaikyti.

(64) Šiai direktyvai įgyvendinti būtinos priemonės turėtų būti tvirtinamos pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽²⁾.

(65) Visų pirma Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti gaires, būtinas minimaliam suderinamumo lygiui užtikrinti, kurio reikia, kad būtų pasiektas šios direktyvos tikslas. Kadangi tos priemonės yra bendro pobūdžio ir skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant naujomis neesminėmis nuostatomis, jos turi būti tvirtinamos pagal Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnyje numatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

(66) Pagal Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros ⁽³⁾ 34 punktą valstybės narės raginamos savo ir Bendrijos interesų labui parengti lenteles, kurios kuo geriau iliustruotų šios direktyvos ir perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių atitikį, bei viešai jas paskelbti.

(67) Atsižvelgiant į daromų Direktyvos 2003/54/EB pakeitimų taikymo sritį, siekiant aiškumo ir racionalumo, visas atitinkamas nuostatas pageidautina išdėstyti nauja redakcija viename naujos direktyvos tekste.

(68) Šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

DALYKAS, TAIKymo SRITIS IR SĄVOKŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šia direktyva nustatomos elektros energijos gamybos, perdavimo, skirstymo ir tiekimo bendrosios taisyklės ir vartotojų apsaugos nuostatos siekiant patobulinti ir integruoti konkurencingas Bendrijos elektros energijos rinkas. Joje nustatomos taisyklės, reglamentuojančios elektros energijos sektoriaus organizavimą ir veikimą, atvirą patekimą į rinką, kvietimams teikti paraiškas dalyvauti konkurse taikomus kriterijus ir tvarką, leidimų išdavimą ir sistemų eksploatavimą. Be to, direktyvoje nustatomi visuotinių paslaugų teikimo įpareigojimai ir elektros energijos vartotojų teisės bei išaiškinami konkurencijos reikalavimai.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžtys

Šioje direktyvoje taikomos šios sąvokų apibrėžtys:

1. gamyba – elektros energijos gaminimas;
2. gamintojas – elektros energiją gaminantis fizinis ar juridinis asmuo;
3. perdavimas – elektros energijos transportavimas ypač aukštos ir aukštosios įtampos jungtine sistema siekiant ją pristatyti galutiniams vartotojams ar skirstytojams, išskyrus tiekimą;
4. perdavimo sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, atsakingas už perdavimo sistemos eksploatavimą ir techninės priežiūros užtikrinimą, ir, jei būtina, už jos plėtrą konkrečioje teritorijoje ir tam tikrais atvejais – už jos sujungimą su kitomis sistemomis bei už tai, kad būtų užtikrintas ilgalaikis sistemos pajėgumas pagrįstiems elektros energijos perdavimo poreikiams tenkinti;
5. skirstymas – elektros energijos transportavimas aukštosios, vidutinės ir žemosios įtampos skirstymo sistemomis siekiant ją pristatyti vartotojams, išskyrus tiekimą;

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 15.

⁽²⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

⁽³⁾ OL C 321, 2003 12 31, p. 1.

6. skirstymo sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, atsakingas už skirstymo sistemos eksploatavimą ir techninės priežiūros užtikrinimą, ir, jei būtina, už jos plėtrą konkrečioje teritorijoje ir tam tikrais atvejais – už jos sujungimą su kitomis sistemomis bei už tai, kad būtų užtikrintas sistemos ilgalaikis pajėgumas pagrįstiems elektros energijos skirstymo poreikiams tenkinti;
7. vartotojas – elektros energijos didmeninis ar galutinis vartotojas;
8. didmeninis vartotojas – fizinis ar juridinis asmuo, perkantis elektros energiją siekdamas ją perparduoti sistemoje, kurioje jis įsisteigęs, ar už jos ribų;
9. galutinis vartotojas – elektros energiją savo asmeniniam vartojimui perkantis vartotojas;
10. namų ūkio vartotojas – vartotojas, perkantis elektros energiją savo namų ūkio vartojimui, išskyrus komercinę ar profesinę veiklą;
11. ne namų ūkio vartotojas – fizinis ar juridinis asmuo, perkantis elektros energiją ne savo namų ūkio vartojimui, įskaitant gamintojus ir didmeninius vartotojus;
12. reikalavimus atitinkantis vartotojas – vartotojas, kuris gali pirkti elektros energiją iš jo pasirinkto tiekėjo, kaip apibrėžta 33 straipsnyje;
13. jungiamoji linija – elektros energijos sistemas jungiantis įrenginys;
14. jungtinė sistema – kelios perdavimo ir skirstymo sistemos, sujungtos viena ar daugiau jungiamųjų linijų;
15. tiesioginė linija – elektros energijos linija, jungianti atskirą gamybos vietą su atskiru vartotoju, arba elektros energijos linija, jungianti elektros energijos gamintoją ir elektros energijos tiekimo įmonę, siekiant tiesiogiai aprūpinti elektros energija savo patalpas, pavaldžiąsias įmones ir reikalavimus atitinkančius vartotojus;
16. ekonominė pirmumo teisė – elektros energijos tiekimo šaltinių klasifikavimas pagal ekonominius kriterijus;
17. papildoma paslauga – paslauga, būtina perdavimo ar skirstymo sistemai eksploatuoti;
18. sistemos naudotojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris tiekia elektros energiją arba kuriam ji tiekama perdavimo ar skirstymo sistema;
19. tiekimas – elektros energijos pardavimas, įskaitant jos perpardavimą, vartotojams;
20. integruota elektros energijos įmonė – vertikalios ar horizontalios integracijos įmonė;
21. vertikalios integracijos įmonė – elektros energijos įmonė ar elektros energijos įmonių grupė, kai tas pats asmuo ar tie patys asmenys turi teisę tiesiogiai ar netiesiogiai vykdyti kontrolę, ir kai įmonė ar įmonių grupė atlieka bent vieną iš perdavimo ar skirstymo funkcijų ir bent vieną iš elektros energijos gamybos ar tiekimo funkcijų;
22. susijusi įmonė – susijusi įmonė, kaip apibrėžta 1983 m. birželio 13 d. Septintosios Tarybos direktyvos 83/349/EEB, pagrįstos Sutarties 44 straipsnio 2 dalies g punktu (*) dėl konsoliduotos atskaitomybės (1), 41 straipsnyje, ir (arba) asocijuota įmonė, kaip apibrėžta tos direktyvos 33 straipsnio 1 dalyje, ir (arba) įmonė, priklausanti tiems patiems akcininkams;
23. horizontalios integracijos įmonė – įmonė, atliekanti bent vieną iš šių funkcijų: elektros energijos gamyba pardavimui arba elektros energijos perdavimas, skirstymas arba tiekimas, ir užsiimanti kita su elektros energetika nesusijusia veikla;
24. konkurso procedūra – procedūra, kurią taikant numatyti papildomi poreikiai ir keistini pajėgumai padengiami naudojant naujus ar turimus gamybos pajėgumus;
25. ilgalaikis planavimas – ilgalaikių investicijų į gamybos, perdavimo ir skirstymo pajėgumus poreikių planavimas, siekiant tenkinti sistemos elektros energijos paklausą ir užtikrinti tiekimą vartotojams;
26. maža atskira sistema – sistema, kurios suvartojimas 1996 m. buvo mažesnis nei 3 000 GWh, kai mažiau kaip 5 % per metus suvartotos elektros energijos gaunama sujungiant ją su kitomis sistemomis;
27. atskira mikrosistema – sistema, kurios suvartojimas 1996 m. buvo mažesnis nei 500 GWh, kai ji nėra sujungiamą su kitomis sistemomis;
28. saugumas – elektros energijos tiekimo bei aprūpinimo jį saugumas ir techninė sauga;
29. energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymas – visuotinis ar integruotas būdas, kuriuo siekiama daryti poveikį elektros energijos suvartojimo kiekiui ir trukmei bei taip mažinti pirminį energijos suvartojimą bei didžiausias apkrovas, teikiant pirmenybę investicijoms ne į gamybos pajėgumų didinimą, o į energijos vartojimo efektyvumo ar kitas priemones, pvz., nutraukiamo tiekimo sutartys, jei pastarosios priemonės yra veiksmingiausios ir ekonomiškiausios, atsižvelgiant į teigiamą poveikį aplinkai dėl sumažėjusio energijos suvartojimo bei su tuo susijusius tiekimo saugumo ir skirstymo išlaidų aspektus;

(*) Direktyvos 83/349/EEB pavadinimas buvo pakeistas, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties straipsnių numeravimo pakeitimus pagal Amsterdamo sutarties 12 straipsnį; pirminė nuoroda buvo į 54 straipsnio 3 dalies g punktą.

(1) OL L 193, 1983 7 18, p. 1.

30. atsinaujinantys energijos ištekliai – atsinaujinantys neiškastinės energijos ištekliai (vėjo, saulės energija, geoterminiai šaltiniai, jūros bangų, potvynių ir atoslūgių energija, hidroenergija, biomasė, švartynų dujos, kanalizacijos atliekų perdirbimo įrenginių dujos ir biodujos);
31. paskirstyta gamyba – prie skirstymo sistemos prijungti gamybos įrenginiai;
32. elektros energijos tiekimo sutartis – elektros energijos tiekimo sutartis, išskyrus elektros energijos rinkos išvestinę finansinę priemonę;
33. elektros energijos rinkos išvestinė finansinė priemonė – 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų ⁽¹⁾ I priedo C skirsnio 5, 6 ar 7 punktuose apibrėžta finansinė priemonė, jeigu ta priemonė susijusi su elektros energija;
34. kontrolė – teisės, sutartys arba kitos priemonės, kurios kiekviena atskirai ar visos kartu bei atsižvelgiant į atitinkamas fakto ar teisės aplinkybes suteikia galimybę turėti lemiamą įtaką įmonei, visų pirma naudojantis:
- a) nuosavybės teise arba teise naudotis visu įmonės turtu arba jo dalimi;
- b) teisėmis arba sutartimis, kurios turi lemiamą įtaką formuojant įmonės organus, balsuojant arba priimant sprendimus;
35. elektros energijos įmonė – fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis bent vieną iš šių funkcijų: elektros energijos gamyba, pardavimas, skirstymas, tiekimas ar pirkimas, atsakingas už komercines, technines arba technines priežiūros užduotis, susijusias su šiomis funkcijomis, išskyrus galutinius vartotojus.

II SKYRIUS

SEKTORIAUS ORGANIZAVIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS

3 straipsnis

Įpareigojimai teikti viešąsias paslaugas ir vartotojų apsauga

1. Valstybės narės, remdamosi savo institucine struktūra ir de-ramai laikydamosi subsidiarumo principo, užtikrina, kad nedarant įtakos 2 daliai, elektros energijos įmonės būtų eksploatuojamos laikantis šios direktyvos principų siekiant sukurti konkurencingą, saugią ir aplinką tausojančią elektros energijos rinką, bei nediskriminuoja tų įmonių jų teisių ar įsipareigojimų požiūriu.

⁽¹⁾ OL L 145, 2004 4 30, p. 1.

2. Visiškai atsižvelgdamos į atitinkamas Sutarties nuostatas, visų pirma į jos 86 straipsnį, valstybės narės elektros energijos sektoriuje veikiančioms įmonėms gali nustatyti įpareigojimus teikti bendros ekonominės svarbos viešąsias paslaugas, kurie gali būti susiję su saugumu, įskaitant tiekimo saugumą, reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, energiją iš atsinaujinančių išteklių ir klimato apsaugą. Tokie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai, patikrinami ir turi užtikrinti Bendrijos elektros energijos įmonėms vienodas galimybes teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams. Siekdamos užtikrinti tiekimo saugumą bei energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymą bei įgyvendinti aplinkosaugos tikslus ir tikslus, susijusius su energija iš atsinaujinančių išteklių, kaip nurodyta šioje dalyje, valstybės narės gali pradėti įgyvendinti ilgalaikį planavimą, atsižvelgdamos į galimybę, kad trečiosios šalys gali pageidauti prieigos prie sistemos.

3. Valstybės narės užtikrina, kad visiems namų ūkio vartotojams ir, kai valstybės narės mano, kad to reikia, mažosioms įmonėms (t. y. įmonėms, kuriose dirba mažiau kaip 50 darbuotojų, o metinė apyvarta arba balansas neviršija 10 milijonų EUR) būtų teikiamos universaliosios paslaugos, t. y. kad jos turėtų teisę savo teritorijoje gauti nustatytos kokybės elektros energiją už pagrįstas, lengvai bei aiškiai palyginamas, skaidrias ir nediskriminacines kainas. Siekdamos užtikrinti universaliųjų paslaugų teikimą, valstybės narės gali paskirti tiekėją, kurio paslaugomis naudojamosi kraštutiniu atveju. Valstybės narės nustato skirstymo bendrovėms įpareigojimą prijungti vartotojus prie savo tinklo 37 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka nustatytais sąlygomis bei taikant tą pačią tvarką nustatytus tarifus. Nė viena šios direktyvos nuostata netrukdo valstybėms narėms stiprinti namų ūkio, mažųjų ir vidutinio dydžio vartotojų pozicijų rinkoje, skatinant savanoriško jungimosi, kuriuo siekiama geriau atstovauti tai vartotojų grupei, galimybes.

Pirma pastraipa įgyvendinama skaidriai ir nediskriminuojant, o jos įgyvendinimas neturi trukdyti 33 straipsnyje numatytam rinkos atvėrimui.

4. Valstybės narės užtikrina, kad tiekėjui sutikus visi vartotojai turėtų teisę iš jo gauti elektros energiją nepaisant to, kurioje valstybėje narėje tiekėjas įregistruotas, jei tiekėjas laikosi taikytinų prekybos ir balansavimo taisyklių. Todėl valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad taikant administracines procedūras nebūtų diskriminuojamos tiekimo įmonės, jau įregistruotos kitoje valstybėje narėje.

5. Valstybės narės užtikrina, kad:

- a) vartotojui pageidaujant pakeisti tiekėją laikantis sutartyje numatytų sąlygų, pakeitimą per tris savaites atliktų atitinkamas(-i) operatorius(-iai); ir
- b) vartotojai turėtų teisę gauti visus atitinkamus suvartojimo duomenis.

Valstybės narės užtikrina, kad a ir b punktuose nurodytos teisės būtų suteikiamos vartotojams jų nediskriminuojant sąnaudų, pastangų arba laiko požiūriu.

6. Kai yra numatyta finansinė kompensacija, kitos kompensavimo formos ir išimtinės teisės, kurias valstybė narė suteikia 2 ir 3 dalyse nustatytiems įpareigojimams vykdyti, tai daroma nedisrimuojant ir skaidriai.

7. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių galutiniam vartotojams apsaugoti ir visų pirma užtikrina, kad būtų taikomos adekvačios priemonės pažeidžiamiesiems vartotojams apsaugoti. Šiomis aplinkybėmis kiekviena valstybė narė apibrėžia pažeidžiamų vartotojų koncepciją, kuri gali būti susijusi su energijos nepritekliais ir, *inter alia*, su draudimu kritiniais atvejais tokiems vartotojams atjungti elektros energijos tiekimą. Valstybės narės užtikrina, kad būtų paisoma su pažeidžiamais vartotojais susijusių teisių ir pareigų. Visų pirma jos imasi priemonių atokiose vietovėse esantiems galutiniam vartotojams apsaugoti. Jos užtikrina aukštą vartotojų apsaugos lygį, ypač susijusį su sutarties sąlygų, bendros informacijos ir ginčų sprendimo mechanizmų skaidrumu. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimus atitinkantis vartotojas faktiškai galėtų lengvai pasirinkti naują tiekėją. Bent namų ūkio vartotojų atžvilgiu tos priemonės apima I priede nustatytas priemones.

8. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kurios skirtos nustatyto energijos nepritekliaus klausimams spręsti, įskaitant kovą su skurdu platesniu mastu, kaip antai nacionalinių energetikos veiksmų planų rengimas, socialinės apsaugos sistemos lengvatų, skirtų užtikrinti reikiamą elektros energijos tiekimą pažeidžiamiesiems vartotojams, teikimas arba paramos siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą teikimas. Tokios priemonės netrukdo veiksmingai atverti rinką, kaip nustatyta 33 straipsnyje, ar rinkos veikimui ir, prireikus, apie jas pranešama Komisijai, atsižvelgiant į šio straipsnio 15 dalies nuostatas. Į tokį pranešimą taip pat gali būti įtraukiamos priemonės, kurių imtasi bendrojoje socialinės apsaugos sistemoje.

9. Valstybės narės užtikrina, kad elektros energijos tiekėjai sąskaitose arba kartu su sąskaitomis bei reklaminėje medžiagoje, kurie pateikiami galutiniam vartotojams, pateiktų:

- a) suprantamą informaciją apie tai, kokią tiekėjo visų kuro išteklių dalį praėjusiais metais sudarė kiekvienas energijos šaltinis, nacionaliniu lygmeniu lengvai palyginamu būdu;
- b) bent nuorodas į esamus informacijos šaltinius, tokius kaip interneto tinklavietės, kuriuose viešai pateikiama informacija apie poveikį aplinkai, kurį per praėjusius metus padarė bent išmetamos CO₂ dujos ir radioaktyviosios atliekos, susidariusios dėl elektros energijos gamybos iš visų kuro išteklių;
- c) informaciją apie jų teises, susijusias su jiems prieinamais ginčų sprendimo būdais kilus ginčui.

Pirmos pastraipos a ir b punktų atžvilgiu, pateikiant informaciją apie elektros energiją, gautą elektros energijos mainų būdu arba importuotą iš įmonės, kuri yra už Bendrijos ribų, gali būti naudojami biržos ar atitinkamos įmonės pateikti praėjusių metų apibendrinti duomenys.

Reguliavimo institucija arba kita kompetentinga nacionalinė institucija imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų informacijos, kurią pagal šį straipsnį tiekėjai teikia savo vartotojams, patikimumą ir kad ji būtų pateikiama nacionaliniu lygmeniu lengvai palyginamu būdu.

10. Valstybės narės įgyvendina priemones socialinės ir ekonominės sanglaudos bei aplinkosaugos tikslams pasiekti, kurios prireikus apima energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymo, kovos su klimato kaita ir tiekimo saugumo užtikrinimo priemones. Tokios priemonės visų pirma gali apimti atitinkamų ekonominių paskatų taikymą, tam tikrais atvejais panaudojant visas galiojančias nacionalines ir Bendrijos priemones, reikalingas tinklo infrastruktūros, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumą, priežiūrai ir statybai.

11. Siekiant skatinti energijos vartojimo efektyvumą, valstybės narės arba, valstybei narei nusprendus, reguliavimo institucija griežtai rekomenduoja elektros energijos įmonėms optimizuoti elektros energijos vartojimą, pvz., teikiant energijos valdymo paslaugas, kuriant naujoviškas kainodaros formules arba kai kuriais atvejais pradedant taikyti pažangias matavimo sistemas arba pažangiuosius tinklus.

12. Valstybės narės užtikrina, kad bus įsteigti bendri informacijos centrai, skirti teikti vartotojams visą reikiamą informaciją apie jų teises, galiojančius teisės aktus ir jiems prieinamus ginčų sprendimo būdus kilus ginčui. Tokie informacijos centrai gali įeiti į bendrų vartotojų informacijos centrų sudėtį.

13. Valstybės narės užtikrina, kad egzistuočių nepriklausomas mechanizmas, pvz., ombudsmenas energetikos reikalams arba vartotojų institucija, skirtas veiksmingai nagrinėti skundams ir ne teismo būdu spręsti ginčams.

14. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 7, 8, 32 ir (arba) 34 straipsnių nuostatų, jeigu šių nuostatų taikymas teisiškai ar faktiškai trukdytų vykdyti elektros energijos įmonėms nustatytus įpareigojimus teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas ir jeigu tai nedarys tokio poveikio prekybos plėtrai, kuris prieštarautų Bendrijos interesams. Bendrijos interesai, laikantis šios direktyvos ir Sutarties 86 straipsnio apima, *inter alia*, konkurenciją, susijusią su reikalavimus atitinkančiais vartotojais.

15. Įgyvendindamos šią direktyvą, valstybės narės praneša Komisijai apie visas priemones, patvirtintas įpareigojimams teikti universaliasias paslaugas ir viešąsias paslaugas vykdyti, įskaitant vartotojų ir aplinkos apsaugos priemones, bei apie galimą jų poveikį nacionalinei ir tarptautinei konkurencijai, neatsižvelgiant į tai, ar tokioms priemonėms taikyti reikalinga nuo šios direktyvos leidžianti nukrypti nuostata. Vėliau jos kas dveji metai praneša Komisijai apie visus tokių priemonių pakeitimus, neatsižvelgiant į tai, ar tokioms priemonėms reikalinga nuo šios direktyvos leidžianti nukrypti nuostata.

16. Komisija, pasikonsultavusi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant valstybes nares, nacionalines reguliavimo institucijas, vartotojų organizacijas, elektros energijos įmones ir, remiantis pasiekta pažanga, socialiniais partneriais, parengia aiškų ir glaustą energijos vartotojams skirtą klausimų ir atsakymų sąrašą, kuriame pateikiama praktinė informacija apie energijos vartotojų teises. Valstybės narės užtikrina, kad elektros energijos tiekėjai ar skirstymo sistemos operatoriai, bendradarbiaudami su reguliavimo institucija, imtųsi reikiamų veiksmų tam, kad visi jų vartotojai gautų energijos vartotojams skirtą klausimų ir atsakymų sąrašą kopiją ir kad jis būtų viešai prieinamas.

4 straipsnis

Tiekimo saugumo stebėseną

Valstybės narės užtikrina tiekimo saugumo klausimų stebėseną. Jei valstybės narės mano, kad tai tikslinga, šią funkciją jos gali perduoti 35 straipsnyje nurodytoms reguliavimo institucijoms. Tokia stebėseną visų pirma apima pasiūlos ir paklausos pusiausvyros nacionalinėje rinkoje, laukiamo būsimo paklausos lygio ir numatytų papildomų pajėgumų (planuojamų arba statomų), tinklų techninės priežiūros kokybės ir lygio bei priemonių, skirtų tenkinti paklausą, kai ji yra didžiausia, bei spręsti vienam ar keliems tiekėjams kylančias tiekimo trūkumo problemas, stebėseną. Kas dveji metai ne vėliau kaip liepos 31 d. kompetentingos institucijos paskelbia ataskaitą, kurioje pateikia tų klausimų stebėsenos rezultatus bei nurodo priemones, kurių buvo imtasi arba kurios buvo numatytos jiems spręsti, ir tą ataskaitą nedelsdamos perduoda Komisijai.

5 straipsnis

Techninės taisyklės

Reguliavimo institucijos, valstybėms narėms taip nusprendus, arba valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyti techniniai saugos kriterijai ir būtų parengtos bei paskelbtos techninės taisyklės, nustatančios būtiniausius techninės konstrukcijos ir eksploataavimo reikalavimus, taikomus gamybos įrenginių, skirstymo sistemų, tiesiogiai prijungtos vartotojų įrangos, jungiamųjų linijų grandynų ir tiesioginių linijų prijungimui prie sistemos. Tos techninės taisyklės užtikrina sistemų sąveiką, yra objektyvios bei nediskriminacinės. Prireikus, Agentūra gali parengti atitinkamas rekomendacijas, skirtas toms taisyklėms suderinti. Tos taisyklės pateikiamos Komisijai laikantis 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/34/EB, nustatančios informacijos apie techninius standartus ir reglamentus bei apie informacinės visuomenės paslaugas reglamentuojančias taisykles teikimo tvarką ⁽¹⁾, 8 straipsnio.

6 straipsnis

Regioninio bendradarbiavimo skatinimas

1. Valstybės narės, taip pat reguliavimo institucijos bendradarbiauja tarpusavyje siekdamos vieno ar kelių regionų lygmeniu integruoti savo nacionalines rinkas, nes tai būtų pirmasis žingsnis siekiant sukurti visiškai liberalizuotą vidaus rinką. Visų pirma

reguliavimo institucijos, valstybėms narėms taip nusprendus, arba valstybės narės skatina perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą regionų lygmeniu, įskaitant bendradarbiavimą tarpvalstybiniais klausimais, siekiant sukurti konkurencingą elektros energijos vidaus rinką, ir sudaro jam palankias sąlygas, stiprina savo teisinių, reguliavimo ir techninių sistemų suderinamumą ir sudaro palankias sąlygas izoliuotų sistemų, sudarančių vis dar Bendrijoje esančias vadinamąsias elektros energijos salas, integravimui. Geografiniai regionai, kuriuose įgyvendinamas toks regioninis bendradarbiavimas, turi apimti ir bendradarbiavimą geografiniuose regionuose, kurie yra apibrėžti pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 12 straipsnio 3 dalį. Toks bendradarbiavimas gali apimti kitus geografinius regionus.

2. Agentūra, siekdama užtikrinti regionų reguliavimo sistemų suderinamumą ir turėdama tikslą sukurti konkurencingą elektros energijos vidaus rinką, bendradarbiauja su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir perdavimo sistemos operatoriais. Kai Agentūra mano, kad reikia parengti privalomas tokio bendradarbiavimo taisykles, ji teikia atitinkamas rekomendacijas.

3. Įgyvendindamos šią direktyvą valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatoriai turėtų vieną ar daugiau regionų lygmeniu integruotų pajėgumų paskirstymo ir tinklo saugumo užtikrinimo sistemų, apimančių vieną ar daugiau valstybių narių.

4. Jei vertikalios integracijos perdavimo sistemos operatoriai dalyvauja bendros įmonės, įsteigtos tokiam bendradarbiavimui vykdyti, veikloje, bendra įmonė nustato ir įgyvendina atitikties programą, kurioje nurodomos priemonės, taikytinos siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacinio bei antikonkurencinio elgesio. Toje atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos siekiant išvengti diskriminacinio bei antikonkurencinio elgesio. Ją tvirtina Agentūra. Programos atitiktį nepriklausomai kontroliuoja vertikalios integracijos perdavimo sistemos operatorių už atitikties programos priežiūrą atsakingi pareigūnai.

III SKYRIUS

GAMYBA

7 straipsnis

Leidimų dėl naujų pajėgumų išdavimo tvarka

1. Valstybės narės nustato leidimų statyti naujus gamybos pajėgumus išdavimo tvarką, kuri įgyvendinama laikantis objektyvių, skaidrių ir nediskriminacinių kriterijų.

2. Valstybės narės nustato kriterijus, kuriais remiantis išduodami leidimai statyti elektros energijos gamybos pajėgumus jų teritorijoje. Valstybės narės, nustatydamos atitinkamus kriterijus, atsižvelgia į:

a) elektros energijos sistemos, įrenginių ir susijusios įrangos saugą ir saugumą;

⁽¹⁾ OL L 204, 1998 7 21, p. 37.

- b) visuomenės sveikatos apsaugą ir saugą;
- c) aplinkos apsaugą;
- d) žemės naudojimą ir statybos vietos parinkimą;
- e) valstybės žemės panaudojimą;
- f) energijos vartojimo efektyvumą;
- g) pirminių išteklių pobūdį;
- h) tam tikras pareiškėjo savybes, tokias kaip techniniai, ekonominiai ir finansiniai pajėgumai;
- i) atitiktį pagal 3 straipsnį patvirtintoms priemonėms;
- j) gamybos pajėgumų dalį, norint pasiekti bendrą Bendrijos tikslą, kad 2020 m. atsinaujinančių išteklių energijos dalis sudarytų bent 20 % Bendrijos bendro galutinio energijos suvartojimo, kaip nurodyta 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją ⁽¹⁾; ir
- k) gamybos pajėgumų dalį siekiant sumažinti išlaidas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyta speciali leidimų dėl nedidelės apimties decentralizuotos ir (arba) paskirstytos gamybos išdavimo tvarka, pagal kurią būtų atsižvelgiama į jos ribotą apimtį ir galimą poveikį.

Valstybės narės gali nustatyti tos specialios leidimų išdavimo tvarkos gaires. Nacionalinės reguliavimo institucijos ar kitos kompetentingos nacionalinės institucijos, įskaitant planavimo institucijas, peržiūri tas gaires ir gali rekomenduoti jų pakeitimus.

Kai valstybės narės nustato tam tikrą žemės naudojimo paskirtį, pagal kurią procedūras galima taikyti dideliems naujos infrastruktūros gamybos pajėgumų didinimo projektams, valstybės narės prirėkus įtraukia naujų gamybos pajėgumų statybą į tų procedūrų taikymo sritį ir įgyvendina jas nediskriminuojamai ir per nurodytą terminą.

4. Leidimų išdavimo tvarka ir kriterijai paskelbiami. Pareiškėjams pranešama apie atsisakymo išduoti leidimą priežastis. Tos priežastys turi būti objektyvios, nediskriminacinės ir tinkamai pagrįstos. Pareiškėjui suteikiama galimybė naudotis apeliacijos procedūromis.

8 straipsnis

Konkursai dėl naujų pajėgumų

1. Siekdamas užtikrinti tiekimo saugumą valstybės narės užtikrina galimybę suteikti naujus pajėgumus ar energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymo priemones taikant

konkurso procedūrą ar procedūrą, kuri remiantis paskelbtais kriterijais yra tokia pat skaidri ir nediskriminacinė. Tačiau tos procedūros gali būti taikomos tik tuo atveju, jei remiantis leidimų išdavimo tvarka statytinų gamybos pajėgumų ar energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymo priemonių, kurių reikia imtis, nepakanka tiekimo saugumui užtikrinti.

2. Siekdamas apsaugoti aplinką ir skatinti naujų kuriamų technologijų plėtrą, valstybės narės gali užtikrinti galimybę remiantis paskelbtais kriterijais skelbti konkursus dėl naujų pajėgumų. Toks konkursas gali būti susijęs su naujais pajėgumais ar su energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymo priemonėmis. Tačiau konkursas gali būti skelbiamas tik tada, kai remiantis leidimų išdavimo tvarka statytinų gamybos pajėgumų ar priemonių, kurių reikia imtis, nepakanka tiems tikslams pasiekti.

3. Išsami informacija apie konkurso dėl gamybos pajėgumų ar energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymo priemonių procedūrą skelbiama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* likus ne mažiau kaip šešioms mėnesiams iki paskutinės paraiškų dalyvauti konkurse pateikimo dienos.

Kiekvienai valstybės narės teritorijoje įsteigta suinteresuotai įmonei pateikiamos konkurso sąlygos, kad ji turėtų pakankamai laiko paraiškai pateikti.

Siekiant užtikrinti skaidrumą ir nediskriminacines sąlygas, konkurso sąlygose išsamiai aprašomos sutarties sąlygos ir tvarka, kurios turi laikytis visi konkurso dalyviai, bei pateikiamas išsamus kriterijų, kuriais remiantis atrenkami konkurso dalyviai ir sudaromos sutartys, įskaitant konkurse numatytas paskatas, pavyzdžiui, subsidijos, sąrašas. Tos sąlygos taip pat gali būti susijusios su 7 straipsnio 2 dalyje nurodytomis sritimis.

4. Kvietimuose dalyvauti konkurse dėl reikalingų gamybos pajėgumų taip pat būtina atsižvelgti į pasiūlymus dėl ilgalaikio elektros energijos tiekimo iš veikiančių gamybos vienetų užtikrinimo, su sąlyga, kad taip būtų galima įvykdyti papildomus reikalavimus.

5. Valstybės narės paskiria instituciją, viešąją ar privačiąją įstaigą, nesusijusią su elektros energijos gamybos, perdavimo, skirstymo ir tiekimo veikla, kuri gali būti ir 35 straipsnio 1 dalyje nurodyta reguliavimo institucija, kuri būtų atsakinga už šio straipsnio 1–4 dalyse nurodytos konkurso procedūros organizavimą, stebėseną ir kontrolę. Kai perdavimo sistemos operatorius yra visiškai nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nuosavybės teisės atžvilgiu nesusijusių su perdavimo sistema, toks perdavimo sistemos operatorius gali būti paskirtas įstaiga, atsakinga už konkurso procedūros organizavimą, priežiūrą ir kontrolę. Ta institucija ar įstaiga imasi visų reikiamų veiksmų paraiškose konkursui pateiktos informacijos konfidencialumui užtikrinti.

⁽¹⁾ OL L 140, 2009 6 5, p. 16.

IV SKYRIUS

PERDAVIMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS

9 straipsnis

Perdavimo sistemų ir perdavimo sistemos operatorių veiklos rūšių atskyrimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nuo 2012 m. kovo 3 d.:
 - a) kiekviena įmonė, kuriai priklauso perdavimo sistema, veiktų kaip perdavimo sistemos operatorius;
 - b) tas pats asmuo ar asmenys neturėtų teisės:
 - i) nei tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą arba turėti kokių nors teisių tokio perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos atžvilgiu;
 - ii) nei tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, arba turėti kokių nors teisių tokios įmonės atžvilgiu;
 - c) tas pats asmuo ar asmenys neturėtų teisės skirti perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisės klausimais įmonei atstovaujančių organų narius ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, arba turėti kokių nors teisių tokios įmonės atžvilgiu; ir
 - d) tas pats asmuo neturėtų teisės būti ir įmonės, atliekančios kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, ir perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisės klausimais įmonei atstovaujančių organų nariu.
2. 1 dalies b ir c punktuose nurodytos teisės visų pirma apima:
 - a) įgaliojimus naudotis balsavimo teisėmis;
 - b) įgaliojimus skirti stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisės klausimais įmonei atstovaujančių organų narius; arba
 - c) kontrolinio akcijų paketo turėjimą.
3. 1 dalies b punkte sąvoka „įmonė, atliekanti kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų“ apima sąvoką „įmonė, atliekanti kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų“, kaip apibrėžta 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų

taisyklių ⁽¹⁾, o sąvokos „perdavimo sistemos operatorius“ ir „perdavimo sistema“ apima sąvokas „perdavimo sistemos operatorius“ ir „perdavimo sistema“, kaip apibrėžta toje direktyvoje.

4. Valstybės narės gali leisti taikyti nuo 1 dalies b ir c punktų leidžiančias nukrypti nuostatas iki 2013 m. kovo 3 d., jeigu perdavimo sistemos operatoriai nėra vertikalios integracijos įmonės padalinys.

5. Laikoma, kad 1 dalies a punkte nustatytas įpareigojimas yra įvykdytas tuo atveju, jeigu viena ar daugiau įmonių, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistemos, įsteigia bendrąją įmonę, atliekančią atitinkamo perdavimo sistemos operatoriaus funkcijas vienoje ar daugiau valstybių narių. Jokia kita įmonė negali būti bendrosios įmonės padaliniu, jeigu tokia įmonė nebuvo pagal 13 straipsnį patvirtinta nepriklausomu sistemos operatoriumi arba nepriklausomu perdavimo operatoriumi V skyriaus taikymo tikslais.

6. Įgyvendinant šį straipsnį, jei 1 dalies b, c ir d punktuose nurodytas asmuo yra valstybė narė ar kitas viešasis subjektas, du atskiri viešieji subjektai, kontroliuojantys perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą ir įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, nėra laikomi tuo pačiu asmeniu ar asmenimis.

7. Valstybės narės užtikrina, kad nei perdavimo sistemos operatoriaus, kuris yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, turima 16 straipsnyje nurodyta komerciniu požiūriu neskelbtina informacija, nei jo darbuotojai nebūtų perduodami įmonėms, atliekančioms kurias nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų.

8. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei, valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 1 dalies.

Tokiu atveju atitinkama valstybė narė:

- a) paskiria nepriklausomą sistemos operatorių laikydamasi 13 straipsnio nuostatų; arba
- b) laikosi V skyriaus nuostatų.

9. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei ir yra nustatyta tvarka, perdavimo sistemos operatoriumi garantuojanti daugiau faktinio nepriklausomumo nei V skyriaus nuostatos, valstybė narė gali nuspręsti 1 dalies netaikyti.

10. Prieš įmonę patvirtinant ir paskiriant perdavimo sistemos operatoriumi pagal šio straipsnio 9 dalį, ji sertifikuojama taikant šios direktyvos 10 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse ir Reglamento (EB) Nr. 714/2009 3 straipsnyje nustatytas procedūras, pagal kurias Komisija patikrina, ar esama tvarka perdavimo sistemos operatoriumi aiškiai garantuoja daugiau faktinio nepriklausomumo nei V skyriaus nuostatos.

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 94.

11. Vertikali integracijos įmonėms, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema, jokių atvejų netrukdoma imtis veiksmų, kad jos galėtų laikytis 1 dalies nuostatų.

12. Įmonės, atliekančios kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, jokių būdu negali turėti galimybės tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti atskirtų perdavimo sistemos operatorių valstybėse narėse, kurios taiko 1 dalį, ar turėti kokių nors teisių jų atžvilgiu.

10 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių paskyrimas ir sertifikavimas

1. Prieš patvirtinant ir paskiriant įmonę perdavimo sistemos operatoriumi, ji turi būti sertifikuojama taikant šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse bei Reglamento (EB) Nr. 714/2009 3 straipsnyje nustatytas procedūras.

2. Įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema ir kurioms nacionalinė reguliavimo institucija, taikydama toliau nurodytą sertifikavimo procedūrą, išdavė sertifikatą, patvirtinantį, kad tos įmonės atitinka 9 straipsnio reikalavimus, valstybės narės patvirtina ir paskiria perdavimo sistemos operatoriais. Apie perdavimo sistemos operatorių paskyrimą pranešama Komisijai ir paskelbiama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

3. Perdavimo sistemos operatoriai reguliavimo institucijai praneša apie visus numatytus sandorius, kuriuos gali reikėti iš naujo įvertinti, ar jie atitinka 9 straipsnio reikalavimus.

4. Reguliavimo institucijos prižiūri, ar perdavimo sistemos operatoriai nuolat laikosi 9 straipsnio reikalavimų. Siekdamas užtikrinti tokią laikymąsi jos pradeda sertifikavimo procedūrą:

- a) gavusios perdavimo sistemos operatoriaus pranešimą pagal 3 dalį;
- b) savo iniciatyva, jeigu jos sužino, kad dėl numatyto teisių pažeidimo ar poveikio perdavimo sistemos savininkams arba perdavimo sistemos operatoriams gali būti pažeistas 9 straipsnis, arba jeigu jos turi pagrindo manyti, jog toks pažeidimas jau buvo padarytas; arba
- c) gavusios pagrįstą Komisijos prašymą.

5. Reguliavimo institucijos priima sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo per keturių mėnesių laikotarpį nuo perdavimo sistemos operatoriaus pranešimo arba nuo Komisijos prašymo pateikimo dienos. Pasibaigus tam laikotarpiui laikoma, kad sertifikatas išduotas. Oficialus arba numanomas reguliavimo institucijos sprendimas įsigalioja tik užbaigus 6 dalyje nustatytą procedūrą.

6. Apie oficialų arba numanomą sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo reguliavimo institucija nedelsdama praneša Komisijai kartu pateikdama visą svarbią su tuo sprendimu susijusią informaciją. Komisija imasi veiksmų Reglamento (EB) Nr. 714/2009 3 straipsnyje nustatyta tvarka.

7. Reguliavimo institucijos ir Komisija perdavimo sistemos operatorių ir įmonių, atliekančių kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, gali prašyti pateikti visą informaciją, kuri reikalinga šiame straipsnyje nustatytoms jų užduotims atlikti.

8. Reguliavimo institucijos ir Komisija išsaugo komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

11 straipsnis

Su trečiosiomis šalimis susijęs sertifikavimas

1. Jeigu perdavimo sistemos savininkas arba perdavimo sistemos operatorius, kuriuos kontroliuoja asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių, prašo atlikti sertifikavimą, reguliavimo institucija apie tai praneša Komisijai.

Reguliavimo institucija taip pat nedelsdama praneša Komisijai apie aplinkybes, kurių rezultatas būtų tas, kad asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių įgytų perdavimo sistemos ar perdavimo sistemos operatoriaus kontrolę.

2. Perdavimo sistemos operatorius praneša reguliavimo institucijai apie aplinkybes, kurių rezultatas būtų tas, kad asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių įgytų perdavimo sistemos ar perdavimo sistemos operatoriaus kontrolę.

3. Reguliavimo institucija priima sprendimo dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo projektą per keturis mėnesius nuo perdavimo sistemos operatoriaus pranešimo dienos. Ji atsisako išduoti sertifikatą, jei neįrodoma:

- a) kad atitinkamas subjektas laikosi 9 straipsnio reikalavimų; ir
- b) reguliavimo institucijai arba kitai valstybės narės paskirtai kompetentingai institucijai, kad sertifikato išdavimas nesukels pavojaus energijos tiekimo valstybei narei ir Bendrijai saugumui. Svarstydamas šį klausimą reguliavimo institucija arba kita taip paskirta kompetentinga institucija atsižvelgia į:
 - i) Bendrijos teises ir pareigas tos trečiosios šalies atžvilgiu, kurios numatytos pagal tarptautinę teisę, įskaitant bet kokią susitarimą, sudarytą su viena ar daugiau trečiųjų šalių, kurio šalis yra Bendrija ir kuriame nagrinėjami energijos tiekimo saugumo klausimai;

- ii) valstybės narės teisės ir pareigos tos trečiosios šalies atžvilgiu, kurios numatytos pagal su ja sudarytus susitarimus, jei jie atitinka Bendrijos teisę; ir
 - iii) konkrečius to atvejo faktus bei aplinkybes ir į atitinkamą trečiąją šalį.
4. Reguliavimo institucija nedelsdama praneša Komisijai apie sprendimą ir kartu pateikia visą svarbią su tuo sprendimu susijusią informaciją.
5. Valstybės narės numato, kad reguliavimo institucija arba paskirta kompetentinga institucija, nurodyta 3 dalies b punkte, prieš reguliavimo institucijai priimant sprendimą dėl sertifikavimo turi prašyti Komisijos nuomonės dėl to, ar:
- a) atitinkamas subjektas laikosi 9 straipsnio reikalavimų; ir
 - b) išdavus sertifikatą nekils pavojus energijos tiekimo Bendrijai saugumui.
6. Komisija 5 dalyje nurodytą prašymą nagrinėja iš karto, kai tik jį gauna. Per dviejų mėnesių laikotarpį nuo prašymo gavimo dienos ji pateikia savo nuomonę nacionalinei reguliavimo institucijai arba, jei prašymą pateikė paskirta kompetentinga institucija – tai institucijai.
- Rengdama nuomonę, Komisija gali prašyti, kad Agentūra, atitinkama valstybė narė ir suinteresuotosios šalys pateiktų savo nuomones. Jeigu Komisija pateikia tokį prašymą, dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.
- Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytą laikotarpį Komisija nepriima nuomonės, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos sprendimui.
7. Vertindama, ar dėl asmens arba asmenų iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių vykdomos kontrolės kils pavojus energijos tiekimo Bendrijai saugumui, Komisija atsižvelgia į:
- a) konkrečius to atvejo faktus ir atitinkamą trečiąją šalį ar trečiąsias šalis; ir
 - b) Bendrijos teisės ir pareigos tos trečiosios šalies ar trečiųjų šalių atžvilgiu, kurios numatytos pagal tarptautinę teisę ir susitarimą, sudarytą su viena ar daugiau trečiųjų šalių, kurio Šalis yra Bendrija ir kuriame nagrinėjami tiekimo saugumo klausimai.
8. Nacionalinė reguliavimo institucija per dviejų mėnesių laikotarpį nuo 6 dalyje nurodyto laikotarpio pabaigos priima galutinį sprendimą dėl sertifikavimo. Priimdama galutinį sprendimą, nacionalinė reguliavimo institucija kuo labiau atsižvelgia į Komisijos nuomonę. Bet kuriuo atveju valstybės narės turi teisę atsiskaityti išduoti sertifikatą, jei jį išdavus kiltų pavojus valstybės narės energijos tiekimo saugumui arba kitos valstybės narės energijos

tiekimo saugumui. Jei valstybė narė yra paskyrusi kitą kompetentingą instituciją vertinimui pagal 3 dalies b punktą atlikti, ji gali reikalauti, kad nacionalinė reguliavimo institucija priimtų galutinį savo sprendimą laikydamosi tos kompetentingos institucijos įvertinimo. Galutinis nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu. Kai galutinis sprendimas skiriasi nuo Komisijos nuomonės, atitinkama valstybė narė kartu su tuo sprendimu pateikia ir paskelbia tokio sprendimo pagrindimą.

9. Jokia šio straipsnio nuostata neturi įtakos valstybių narių teisei pagal Bendrijos teisę vykdyti nacionalinę teisinę kontrolę, kad būtų apsaugoti teisėti visuomenės saugumo interesai.

10. Komisija gali priimti gaires, išsamiai nustatančias procedūrą, kurios turi būti laikomasi taikant šį straipsnį. Šios priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 46 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

11. Šis straipsnis, išskyrus 3 dalies a punktą, taip pat taikomas toms valstybėms narėms, kurioms pagal 44 straipsnį taikoma leidžianti nukrypti nuostata.

12 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių užduotys

Kiekvienas perdavimo sistemos operatorius:

- a) užtikrina ilgalaikį sistemos pajėgumą tenkinti pagrįstus elektros energijos perdavimo poreikius, saugų, patikimų ir efektyvių perdavimo sistemų eksploatavimą, techninę priežiūrą ir plėtrą ekonominėmis sąlygomis bei deramai atsižvelgdamas į aplinką;
- b) numato atitinkamas priemones, kurių reikia įpareigojimams dėl paslaugų vykdyti;
- c) prisideda užtikrinant tiekimo saugumą naudodamas tinkamus perdavimo pajėgumus ir remdamasis sistemos patikimumu;
- d) valdo elektros energijos srautus sistemoje atsižvelgdamas į mainus su kitomis jungtinėmis sistemomis. Tuo tikslu perdavimo sistemos operatorius turi užtikrinti elektros energijos sistemos saugumą, patikimumą ir efektyvumą bei, atsižvelgdamas į tai, užtikrinti galimybę naudotis visomis reikalingomis papildomomis paslaugomis, įskaitant tas, kurios teikiamos reaguojant į paklausą, jeigu tokios galimybės užtikrinimas nepriklauso nuo kitos perdavimo sistemos, su kuria sujungta jo sistema;
- e) pateikia kitos sistemos, su kuria sujungta jo sistema, operatoriui pakankamai informacijos, kad būtų užtikrinamas saugus ir efektyvus jungtinės sistemos eksploatavimas, koordinuojama jos plėtra bei sąveika;

- f) užtikrina sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų grupių nediskriminavimą, ypač savo susijusių įmonių naudai;
- g) teikia sistemos naudotojams informaciją, kuri jiems reikalinga efektyviai prieigai prie sistemos; ir
- h) renka perkrovos valdymo mokesčius ir sumas, mokėtinas pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 13 straipsnyje nustatytą perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą, suteikia trečiajai šaliai prieigą ir ją valdo bei pateikia išsamius paaiškinimus, kai tokia prieiga, kurią kontroliuoja nacionalinės reguliavimo institucijos, nesuteikiama; perdavimo sistemos operatoriai, atlikdami šiame straipsnyje nustatytas užduotis, visų pirma lengvina rinkos integraciją.

13 straipsnis

Nepriklausomas sistemos operatorius

1. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei, valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 9 straipsnio 1 dalies ir perdavimo sistemos savininko siūlymu paskirti nepriklausomą sistemos operatorių. Tokį paskyrimą tvirtina Komisija.
2. Valstybė narė nepriklausomą sistemos operatorių gali patvirtinti ir paskirti tik tuo atveju, jeigu:
 - a) kandidatas į operatorius įrodė, kad atitinka 9 straipsnio 1 dalies b, c ir d punktų reikalavimus;
 - b) kandidatas į operatorius įrodė, kad turi reikiamų finansinių, techninių, materialinių ir žmogiškųjų išteklių užduotims pagal 12 straipsnį vykdyti;
 - c) kandidatas į operatorius išsipareigoja laikytis dešimties metų tinklo plėtros plano, kurio priežiūrą vykdo reguliavimo institucija;
 - d) perdavimo sistemos savininkas įrodė, kad gali vykdyti savo išsipareigojimus pagal 5 dalį. Tuo tikslu jis pateikia visus sutarčių su įmone kandidate ir bet kuriuo kitu atitinkamu subjektu projektus; ir
 - e) kandidatas į operatorius įrodė, kad gali vykdyti savo išsipareigojimus pagal Reglamentą (EB) Nr. 714/2009, įskaitant bendradarbiavimą su perdavimo sistemos operatoriais Europos ir regionų lygmeniu.
3. Įmonės, kurioms reguliavimo institucija išdavė sertifikatą, patvirtinantį, kad jos atitinka 11 straipsnio ir šio straipsnio 2 dalies reikalavimus, valstybės narės patvirtina ir paskiria nepriklausomais sistemos operatoriais. Taikoma arba šios direktyvos 10 straipsnyje ir Reglamente (EB) Nr. 714/2009 straipsnyje, arba šios direktyvos 11 straipsnyje nustatyta sertifikavimo procedūra.

4. Kiekvienas nepriklausomas sistemos operatorius yra atsakingas už prieigos suteikimą trečiajai šaliai ir už tokios prieigos valdymą, įskaitant prieigos mokesčio, perkrovos mokesčių ir mokėjimų, mokamų pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 13 straipsnyje nustatytą perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmą, surinkimą, taip pat už perdavimo sistemos eksploatavimą, techninę priežiūrą ir plėtrą bei ilgalaikio sistemos pajėgumo tenkinti pagrįstą paklausą užtikrinimą planuojant investicijas. Plėtodamas perdavimo sistemą nepriklausomas sistemos operatorius yra atsakingas už planavimą (įskaitant leidimų išdavimo tvarką), naujos infrastruktūros statybą ir jos atidavimą eksploatuoti. Šiuo tikslu nepriklausomas sistemos operatorius atlieka perdavimo sistemos operatoriaus funkcijas taip, kaip nustatyta šiame skyriuje. Perdavimo sistemos savininkas neatsako už prieigos suteikimą trečiajai šaliai ir tokios prieigos valdymą ar už investavimo planavimą.

5. Jeigu paskiriamas nepriklausomas sistemos operatorius, perdavimo sistemos savininkas:

- a) visapusiškai bendradarbiauja su nepriklausomu sistemos operatoriumi ir teikia paramą jam vykdamas savo užduotis, be kita ko, visų pirma teikia visą reikiamą informaciją;
- b) finansuoja investicijas, dėl kurių nusprendžia nepriklausomas sistemos operatorius ir kurias patvirtina reguliavimo institucija, arba sutinka, kad jas finansuotų bet kuri suinteresuota šalis, įskaitant nepriklausomą sistemos operatorių. Atitinkamas finansavimo priemonės patvirtina reguliavimo institucija. Prieš patvirtindama jas, reguliavimo institucija konsultuojasi su perdavimo sistemos savininku ir kitomis suinteresuotomis šalimis;
- c) prisiima atsakomybę, susijusią su tinklo turtu, išskyrus atsakomybės dalį, susijusią su nepriklausomo sistemos operatoriaus užduotimis; ir
- d) užtikrina, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos finansuoti bet kokią tinklo plėtrą, išskyrus investavimą tuo atveju, jeigu pagal b punktą jis sutiko, kad finansuotų bet kokia suinteresuota šalis, įskaitant nepriklausomą sistemos operatorių.

6. Glaudžiai bendradarbiaujant su reguliavimo institucija atitinkamai nacionalinei konkurencijos institucijai suteikiami visi reikiami įgaliojimai veiksmingai prižiūrėti, ar perdavimo sistemos savininkas laikosi 5 dalyje jam nustatytų įpareigojimų.

14 straipsnis

Perdavimo sistemos savininkų veiklos rūšių atskyrimas

1. Jeigu buvo paskirtas nepriklausomas sistemos operatorius, perdavimo sistemos savininkas, kuris yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, bent teisinės formos, organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo tvarkos požiūriu turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su perdavimu.

2. Siekiant užtikrinti 1 dalyje nurodytą perdavimo sistemos savininko nepriklausomumą, taikomi šie būtiniausi kriterijai:

- a) asmenys, atsakingi už perdavimo sistemos savininko valdymą, neturi priklausyti integruotos elektros energijos įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už kasdienę elektros energijos gamybos, skirstymo ir tiekimo veiklą, organizacinei struktūrai;
- b) imamasi tinkamų priemonių siekiant užtikrinti, kad į atsakingų už perdavimo sistemos savininko valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jiems būtų užtikrinta galimybė veikti savarankiškai; ir
- c) perdavimo sistemos savininkas parengia atitikties programą, nustatančią priemones, kurios taikomos siekiant užkirsti kelią diskriminaciniam elgesiui, bei užtikrina tinkamo jos įgyvendinimo priežiūrą. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tiems tikslams pasiekti. Už atitikties programos įgyvendinimo priežiūrą atsakingas asmuo ar įstaiga reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą, kurioje nurodo taikytas priemones ir ši ataskaita paskelbiama.

3. Komisija gali priimti gaires, kuriomis siekiama užtikrinti, kad perdavimo sistemos savininkas visiškai ir veiksmingai laikytųsi šio straipsnio 2 dalies. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 46 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

15 straipsnis

Dispečerinis valdymas ir balansavimas

1. Nepažeidžiant sutartinių elektros energijos tiekimo įpareigojimų, įskaitant konkurso sąlygose numatytus įpareigojimus, perdavimo sistemos operatorius, kai jis privalo atlikti tokią funkciją, yra atsakingas už jo teritorijoje esančių gamybos įrenginių dispečerinį valdymą ir jungiamųjų linijų su kitomis sistemomis naudojimo nustatymą.

2. Gamybos įrenginių dispečerinis valdymas ir jungiamųjų linijų naudojimas nustatomi remiantis kriterijais, kuriuos patvirtina kompetentingos nacionalinės reguliavimo institucijos ir kurie turi būti objektyvūs, paskelbti ir taikomi nediskriminaciniu būdu, užtikrinant tinkamą elektros energijos vidaus rinkos veikimą. Kriterijuose atsižvelgiama į elektros energijos, kuri tiekama iš turimų gamybos įrenginių ar jungiamųjų linijų, ekonominę pirmumo teisę bei į techninius sistemos apribojimus.

3. Valstybė narė reikalauja, kad sistemos operatoriai gamybos įrenginių, naudojančių atsinaujinančius energijos išteklius, dispečerinį valdymą vykdytų atsižvelgdami į Direktyvos 2009/28/EB 16 straipsnį. Be to, ji gali reikalauti, kad sistemos operatorius, vykdydamas gamybos įrenginių dispečerinį valdymą, pirmenybę teiktų gamybos įrenginiams, kurie gamina bendrą šilumos ir elektros energiją.

4. Valstybė narė, siekdama užtikrinti tiekimo saugumą, gali nustatyti, kad pirmenybė būtų teikiama gamybos įrenginių, kuriems naudojami vietiniai pirminiai energijos šaltiniai neviršijant 15 % visos pirminės energijos kiekio, reikalingo atitinkamoje valstybėje narėje suvartojamai elektros energijai pagaminti per kalendorinius metus, valdymui.

5. Reguliavimo institucijos, jei taip nusprendžia valstybės narės, arba valstybės narės reikalauja, kad perdavimo sistemos operatoriai laikytųsi būtiniausių perdavimo sistemos, įskaitant sujungimo pajėgumą, techninės priežiūros ir plėtros standartų.

6. Perdavimo sistemos operatoriai perka elektros energiją, kuri naudojama jų sistemoje patiriamoms energijos nuostoliams padengti ir atsarginiams pajėgumams sukaupti, laikydamiesi skaidrios, nediskriminacinės, rinkos veikimu pagrįstos tvarkos visais atvejais, kai jie privalo atlikti tokią funkciją.

7. Perdavimo sistemos operatorių priimtos taisyklės, skirtos elektros energijos sistemai subalansuoti, turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminacinės, įskaitant taisykles, reglamentuojančias jų tinklų sistemos naudotojų apmokestinimą už energijos disbalansą. Sąlygos, kuriomis remdamosi perdavimo sistemos operatoriai teikia tokias paslaugas, įskaitant taisykles ir tarifus, nustatomos nediskriminuojant bei atsižvelgiant į išlaidas, taikant 37 straipsnio 6 dalį atitinkančią metodiką, ir jos paskelbiamos.

16 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriams ir perdavimo sistemos savininkams taikomi konfidencialumo reikalavimai

1. Nepažeisdamas 30 straipsnio ar bet kurios kitos teisinės prievolės atskleisti informaciją kiekvienas perdavimo sistemos operatorius ir kiekvienas perdavimo sistemos savininkas išsaugo komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos, gautos vykdant savo veiklą, konfidencialumą ir pasirūpina, kad informacija apie jų pačių veiklą, kurią atskleidus gali būti suteiktas komercinis pranašumas, nebūtų skelbiama diskriminuojant. Visų pirma jis neatskleidžia jokios komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos kitiems įmonės padaliniais, nebent tokia informacija reikalinga verslo sandoriui atlikti. Siekiant užtikrinti griežtą informacijos atskyrimo taisyklių laikymąsi, valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos savininkas ir kiti įmonės padaliniai nesinaudotų bendromis tarnybomis, pvz., bendromis teisės tarnybomis, išskyrus vykdant išimtinai administracinės arba su informacinėmis technologijomis (toliau – IT) susijusias funkcijas.

2. Susijusioms įmonėms parduodant ar perkant elektros energiją, perdavimo sistemos operatoriai nenaudoja ne pagal paskirtį komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos, gautos iš trečiųjų šalių, suteikdami joms prieigą prie sistemos arba derėdamiesi dėl tokios prieigos.

3. Skelbiama informacija, būtina veiksmingai konkurencijai ir veiksmingam rinkos veikimui užtikrinti. Tas įpareigojimas nepažeidžia reikalavimo užtikrinti komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

V SKYRIUS

NEPRIKLAUSOMAS PERDAVIMO OPERATORIUS

17 straipsnis

Turtas, įranga, personalas ir tapatybė

1. Perdavimo sistemos operatoriai turi turėti visus žmogiškuosius, techninius, materialinius ir finansinius išteklius, kurių reikia jų įsipareigojimams pagal šią direktyvą įgyvendinti ir užsiimti elektros energijos perdavimo veikla, visų pirma:

- a) elektros energijos perdavimo veiklai būtinas turtas, įskaitant perdavimo sistemą, yra perdavimo sistemos operatoriaus nuosavybė;
- b) elektros energijos perdavimo veiklai, įskaitant visų įmonės užduočių atlikimą, būtiną personalą įdarbina perdavimo sistemos operatorius;
- c) vieno vertikalios integracijos įmonės padalinio personalo nuoma ir paslaugų teikimas kitiems vertikalios integracijos įmonės padaliniais yra draudžiamas. Tačiau perdavimo sistemos operatorius gali teikti paslaugas vertikalios integracijos įmonei tol, kol:
 - i) tų paslaugų teikimas nediskriminuoja sistemos naudotojų, paslaugos yra prieinamos visiems sistemos naudotojams tokiomis pačiomis sąlygomis ir gamybos arba tiekimo srityje neapriboja konkurencijos, neiškreipia jos arba neužkerta jai kelio; ir
 - ii) tų paslaugų teikimo sąlygas patvirtino reguliavimo institucija;
- d) nepažeidžiant priežiūros organo sprendimų pagal 20 straipsnį, atitinkamus finansinius išteklius būsimiems investiciniams projektams ir (arba) išteklius, skirtus esamam turtui pakeisti, vertikalios integracijos įmonė skiria perdavimo sistemos operatoriumi laikui, gavusi atitinkamą perdavimo sistemos operatoriaus prašymą.

2. Be 12 straipsnyje išvardytų užduočių, elektros energijos perdavimo veikla apima bent šias užduotis:

- a) perdavimo sistemos operatoriaus atstovavimą ir ryšių su trečiosiomis šalimis bei reguliavimo institucijomis palaikymą;
- b) atstovavimą perdavimo sistemos operatoriumi Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinkle (ENTSO-E);
- c) prieigos suteikimą trečiosioms šalims nediskriminuojant sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų grupių ir tokios prieigos valdymą;
- d) su perdavimo sistema susijusių mokesčių, įskaitant prieigos mokesčius, balansavimo mokesčius už papildomas paslaugas, pavyzdžiui, paslaugų pirkimą (balansavimo sąnaudos, energijos nuostoliai) rinkimą;
- e) saugios, veiksmingos ir ekonomiškios perdavimo sistemos eksploatavimą, priežiūrą ir plėtojimą;
- f) investicijų planavimą, užtikrinant ilgalaikį sistemos pajėgumą tenkinti pagrįstą paklausą ir garantuojant tiekimo saugumą;
- g) atitinkamų bendrų įmonių, įskaitant bendras įmones su vienu ar daugiau perdavimo sistemos operatorių, energijos biržų ir kitų svarbių dalyvių kūrimą, siekiant tikslų – plėtoti regioninių rinkų kūrimą arba sudaryti palankesnes sąlygas liberalizavimo procesui; ir
- h) visas verslo paslaugas, įskaitant teisinės paslaugas, apskaitą ir IT paslaugas.

3. Perdavimo sistemos operatorių įsisteigimo teisinė forma yra tokia, kaip nurodyta Tarybos direktyvos 68/151/EEB ⁽¹⁾ 1 straipsnyje.

4. Užtikrindamas bendrą tapatybę, teikdamas informaciją, kurdamas prekės ženklą ir vykdydamas veiklą savo patalpose perdavimo sistemos operatorius nesukuria painiavos dėl vertikalios integracijos įmonės ar bet kurio jos padalinio atskiros tapatybės.

5. Perdavimo sistemos operatorius nesidalija IT sistemomis ar įranga, fizinėmis patalpomis ir prieigos apsaugos sistemomis su jokia vertikalios integracijos įmonės padaliniu, taip pat nesinaudoja tų pačių konsultantų ar išorės rangovų paslaugomis IT sistemų ar įrangos ir prieigos apsaugos sistemų srityje.

6. Perdavimo sistemos operatorių sąskaitų auditą atlieka kitas nei vertikalios integracijos įmonės ar bet kurio jos padalinio auditą atliekantis auditorius.

⁽¹⁾ 1968 m. kovo 9 d. Pirmoji Tarybos direktyva 68/151/EEB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo (OL L 65, 1968 3 14, p. 8).

18 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriaus nepriklausomumas

1. Nedarant poveikio pagal 20 straipsnį įsteigto priežiūros organo sprendimams, perdavimo sistemos operatorius turi:
 - a) faktinę teisę nepriklausomai nuo vertikalios integracijos įmonės priimti sprendimus dėl perdavimo sistemos eksploatavimui, priežiūrai ar plėtojimui reikalingo turto; ir
 - b) įgaliojimą didinti lėšas kapitalo rinkoje, visų pirma skolindamasis ir didindamas kapitalą.
2. Perdavimo sistemos operatorius visuomet veikia taip, kad užtikrintų pakankamai išteklių, kurių jam reikia perdavimo veiklai tinkamai bei veiksmingai vykdyti ir veiksmingai, saugiai bei ekonomiškai perdavimo sistemai plėtoti bei prižiūrėti.
3. Gamybos ar tiekimo funkcijas atliekančios vertikalios integracijos įmonės pavaldžiosios įmonės negali būti tiesioginės arba netiesioginės perdavimo sistemos operatoriaus akcininkės. Perdavimo sistemos operatorius negali būti jokios vertikalios integracijos įmonės pavaldžiosios įmonės, vykdančios gamybos arba tiekimo funkcijas, tiesioginis arba netiesioginis akcininkas ar gauti iš tos pavaldžiosios įmonės dividendus arba bet kurią kitą finansinę naudą.
4. Perdavimo sistemos operatoriaus bendra valdymo struktūra ir įstatai užtikrina faktinį perdavimo sistemos operatoriaus nepriklausomumą pagal šio skyriaus nuostatas. Vertikalios integracijos įmonė negali tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti perdavimo sistemos operatoriaus konkurencinio elgesio, susijusio su perdavimo sistemos operatoriaus kasdiene veikla ir tinklo valdymu arba su veikla, būtina dešimties metų tinklo plėtros planui parengti pagal 22 straipsnį.
5. Vykdydami savo užduotis, nurodytas šios direktyvos 12 straipsnyje ir 17 straipsnio 2 dalyje, ir laikydamiesi Reglamento (EB) Nr. 714/2009 14, 15 ir 16 straipsnių, perdavimo sistemos operatoriai nediskriminuoja asmenų ar subjektų ir gamybos ar tiekimo srityse neapriboja konkurencijos, neiškreipia jos ir neužkertą jai kelio.
6. Visi vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komerciniai ir finansiniai ryšiai, įskaitant perdavimo sistemos operatoriaus teikiamas paskolas vertikalios integracijos įmonei, turi atitikti rinkos sąlygas. Perdavimo sistemos operatorius saugo išsamius duomenis apie tokius komercinius bei finansinius ryšius ir paprašius pateikia juos reguliavimo institucijai.
7. Perdavimo sistemos operatorius teikia reguliavimo institucijai tvirtinti visus komercinius ir finansinius susitarimus su vertikalios integracijos įmone.

8. Perdavimo sistemos operatorius informuoja reguliavimo instituciją apie 17 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytus finansinius išteklius, kurie gali būti skirti būsimiems investiciniams projektams ir (arba) esamo turto pakeitimui.

9. Vertikalios integracijos įmonė susilaiko nuo visų veiksmų, kurie perdavimo sistemos operatoriumi sukliudytų vykdyti šiame skyriuje nustatytas jo pareigas ar turėtų jų vykdymui įtakos, ir nereikalauja, kad perdavimo sistemos operatorius, vykdydamas tas pareigas, prašytų vertikalios integracijos įmonės leidimo.

10. Įmonę, kuriai reguliavimo institucija yra išdavusi sertifikatą, kad ji atitinka šio skyriaus reikalavimus, atitinkama valstybė narė patvirtina ir paskiria perdavimo sistemos operatoriumi. Taip komą arba šios direktyvos 10 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 714/2009 3 straipsnyje, arba šios direktyvos 11 straipsnyje nustatyta sertifikavimo procedūra.

19 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriaus personalo ir atliekamo valdymo nepriklausomumas

1. Sprendimus dėl už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių skyrimo bei įgaliojimų pratęsimo, darbo sąlygų, įskaitant atlyginimą, ir kadencijos pabaigos priima pagal 20 straipsnį paskirtas perdavimo sistemos operatoriaus priežiūros organas.
 2. Reguliavimo institucijai pranešama asmenų, kuriuos priežiūros organas pasiūlė paskirti už perdavimo sistemos operatoriaus vykdomąjį valdymą atsakingais asmenimis ir (arba) jo administracinių organų nariais arba pratęsti jų įgaliojimus, vardai ir pavardės, kadencijos sąlygos, trukmė ir pabaiga, taip pat siūlomų sprendimų nutraukti tokią kadenciją motyvai. Tos 1 dalyje nurodytos sąlygos ir sprendimai tampa privalomi tik tuo atveju, jei per tris savaites nuo pranešimo dienos reguliavimo institucija nepareiškė prieštaravimo.
- Reguliavimo institucija gali prieštarauti 1 dalyje nurodytiems sprendimams, jeigu:
- a) iškyla abejonių dėl paskirto už valdymą atsakingo asmens ir (arba) administracinių organų nario profesinio nepriklausomumo; arba
 - b) pirmalaikio kadencijos nutraukimo atveju iškyla abejonių dėl tokio pirmalaikio nutraukimo pagrindimo.
3. Trejų metų laikotarpiu prieš už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių, kuriems taikoma ši dalis, paskyrimą jie neina tiesiogiai ar netiesiogiai profesinių pareigų vertikalios integracijos įmoneje arba neturi joje profesinės atsakomybės, interesų ar verslo ryšių su ja arba bet kuriuo jos padaliniu, arba kontrolinį akcijų paketą turinčiais akcininkais, išskyrus perdavimo sistemos operatorių.

4. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai bei darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai neina profesinių pareigų jokiame kitame vertikalios integracijos įmonės padalinyje arba neturi jame profesinės atsakomybės, interesų ar verslo ryšių su juo arba jo kontrolinį akcijų paketą turinčiais akcininkais.

5. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai bei darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai neturi jokių interesų jokiame vertikalios integracijos įmonės padalinyje ar negauna iš jo finansinės naudos, išskyrus interesus ir finansinę naudą, susijusius su perdavimo sistemos operatoriumi. Jų atlyginimas nepriklauso nuo vertikalios integracijos įmonės veiklos ar rezultatų, o tik nuo perdavimo sistemos operatoriaus veiklos ar rezultatų.

6. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių skundų dėl pirmalaikio jų kadencijos nutraukimo atžvilgiu užtikrinamos faktinės teisės reguliavimo institucijai pateikti apeliaciją.

7. Pasibaigus už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių kadencijai, šie asmenys ne trumpesnę kaip ketverių metų laikotarpį neturi eiti profesinių pareigų jokiame vertikalios integracijos įmonės padalinyje, išskyrus perdavimo sistemos operatorių, arba turėti jame profesinės atsakomybės, interesų ar verslo santykių su juo arba jo kontrolinį akcijų paketą turinčiais akcininkais.

8. 3 dalis taikoma už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių daugumai.

Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai, kuriems netaikoma 3 dalis, bent šešių mėnesių laikotarpiu prieš jų paskyrimą neturi būti vykdę valdymo ar kitos susijusios veiklos vertikalios integracijos įmonėje.

Šios dalies pirmą pastraipą ir 4–7 dalys taikomos visiems asmenims, kurie dalyvauja vykdomajame valdyme, ir asmenims, kurie yra pastariesiems tiesiogiai atskaitingi su tinklo eksploatavimu, priežiūra ar plėtojimu susijusiais klausimais.

20 straipsnis

Priežiūros organas

1. Perdavimo sistemos operatorius turi priežiūros organą, kuris atsako už didelį poveikį perdavimo sistemos operatoriaus akcininkų turto vertei turinčių sprendimų priėmimą, visų pirma dėl metinių ir ilgesnės trukmės finansinių planų patvirtinimo, perdavimo sistemos operatoriaus išskolinimo lygio ir akcininkams skirstomų dividendų kiekio. Priežiūros organo kompetencijai priklausantys sprendimai neapima sprendimų, susijusių su perdavimo sistemos operatoriaus kasdiene veikla ir tinklo valdymu, ir

su veikla, kuri yra būtina dešimties metų tinklo plėtros planui parengti pagal 22 straipsnį.

2. Priežiūros organą sudaro vertikalios integracijos įmonei atstovaujantys nariai, trečiosios šalies akcininkams atstovaujantys nariai ir, jei tai numatyta atitinkamuose valstybės narės teisės aktuose, kitoms suinteresuotoms šalims, pavyzdžiui, perdavimo sistemos operatoriaus darbuotojams, atstovaujantys nariai.

3. 19 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ir 19 straipsnio 3–7 dalys taikomos ne mažiau kaip pusei (atėmus vieną) priežiūros organo narių.

19 straipsnio 2 dalies antros pastraipos b punktas taikomas visiems priežiūros organo nariams.

21 straipsnis

Atitikties programa ir už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas

1. Valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatoriai nustatytų ir įgyvendintų atitikties programą, nustatančią priemones, kurios taikomos siekiant užkirsti kelią diskriminaciniam elgesiui, bei užtikrintų tinkamą atitikties tai programai stebėseną. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tiems tikslams pasiekti. Ją tvirtina reguliavimo institucija. Nedarydamas įtakos nacionalinės reguliavimo institucijos įgaliojimams, atitiktį programai nepriklausomai stebi už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas.

2. Priežiūros organas skiria už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną, kurį turi patvirtinti reguliavimo institucija. Reguliavimo institucija gali atsisakyti patvirtinti už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną tik dėl priežasčių, susijusių su nepriklausomumo ar profesinių gebėjimų stoka. Už atitikties programos priežiūrą atsakingu pareigūnu gali būti fizinis arba juridinis asmuo. Už atitikties programos priežiūrą atsakingam pareigūnui taikomos 19 straipsnio 2–8 dalys.

3. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas atsako už:

- a) atitikties programos įgyvendinimo stebėseną;
- b) metinės ataskaitos rengimą, priemonių, taikytų siekiant įgyvendinti atitikties programą, nustatymą ir jos pateikimą reguliavimo institucijai;
- c) ataskaitų teikimą priežiūros organui ir rekomendacijų dėl atitikties programos ir jos įgyvendinimo teikimą;
- d) reguliavimo institucijos informavimą apie visus esminius pažeidimus, susijusius su atitikties programos įgyvendinimu; ir
- e) ataskaitų dėl vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinių ir finansinių ryšių teikimą reguliavimo institucijai.

4. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas pateikia reguliavimo institucijai siūlomus sprendimus dėl investicijų plano arba dėl individualių investicijų į tinklą. Jis juos pateikia ne vėliau, kai šiuos siūlomus sprendimus perdavimo sistemos operatoriaus vadovybė ir (arba) jo kompetentingas administracinis organas perduoda priežiūros organui.

5. Kai vertikalios integracijos įmonė visuotinio susirinkimo metu ar jos paskirtiems priežiūros organo nariams balsuojant su-trukdė priimti sprendimą, ir dėl to buvo užkirstas kelias investi-cijoms, kurios pagal dešimties metų tinklo plėtros planą turėjo būti padarytos per ateinančius trejus metus, arba šios investicijos buvo vilkinamos, už atitikties programos priežiūrą atsakingas pa-reigūnas apie tai praneša reguliavimo institucijai, kuri tokiu atve-ju imasi veiksmų pagal 22 straipsnį.

6. Už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno įga-liojimus ar įdarbinimą reglamentuojančias sąlygas, įskaitant jo ka-dencijos trukmę, tvirtina reguliavimo institucija. Tomis sąlygomis užtikrinamas už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigū-no nepriklausomumas, įskaitant tai, kad jam suteikiami visi ištekl-iai, kurių reikia jo pareigoms atlikti. Už atitikties programą atsakingas pareigūnas savo kadencijos metu vertikalios integraci-jos įmonėje ar jos padalinyje negali eiti jokių kitų pareigų arba tie-siogiai ar netiesiogiai turėti verslo įsipareigojimų ar interesų su ja arba jos kontrolinį paketą turinčiais akcininkais.

7. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas žo-džiu arba raštu reguliariai teikia ataskaitas reguliavimo instituci-jai ir turi teisę žodžiu arba raštu reguliariai teikti ataskaitas perdavimo sistemos operatoriaus priežiūros organui.

8. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas gali dalyvauti perdavimo sistemos operatoriaus vadovybės ar adminis-tracinių organų posėdžiuose, taip pat priežiūros organo posė-džiuose bei visuotiniame susirinkime. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas dalyvauja visuose posėdžiuose, kuriuose sprendžiami šie klausimai:

- a) prieigos prie tinklo sąlygos, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 714/2009, visų pirma susijusios su tarifais, trečiosios ša-lies prieigos paslaugomis, pajėgumų paskirstymu ir perkro-vos valdymu, skaidrumu, subalansavimu bei antrinėmis rinkomis;
- b) projektai, kurių imtasi siekiant eksploatuoti, prižiūrėti ir plė-toti perdavimo sistemą, įskaitant sujungimą ir investicijas į sujungimą;
- c) perdavimo sistemos eksploatacijai būtinas energijos pirkimas ar pardavimas.

9. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas pri-žiūri, ar perdavimo sistemos operatorius laikosi 16 straipsnio.

10. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas gali naudotis visais atitinkamais duomenimis ir gali patekti į per-davimo sistemos operatoriaus biurus bei savo užduotims atlikti naudojasi visa reikiama informacija.

11. Gavęs išankstinį reguliavimo institucijos pritarimą, priežiū-ros organas gali atleisti už atitikties programos priežiūrą atsakin-gą pareigūną. Pareikalavus reguliavimo institucijai, jis atleidžia už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną dėl priežasčių, susijusių su nepriklausomumo ar profesinių gebėjimų stoka.

12. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas turi teisę patekti į perdavimo sistemos operatoriaus biurus be iš-ankstinio pranešimo.

22 straipsnis

Tinklo plėtra ir įgaliojimai priimti sprendimus dėl investavimo

1. Kiekvienais metais perdavimo sistemos operatoriai, pasi-konsultavę su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, re-guliavimo institucijai pateikia dešimties metų tinklo plėtros planą, grindžiamą esama ir numatoma pasiūla ir paklausa. Tame tinklo plėtros plane nurodomos veiksmingos priemonės, skirtos siste-mos pajėgumų pakankamumui ir tiekimo saugumui užtikrinti.

2. Dešimties metų tinklo plėtros plane visų pirma:

- a) rinkos dalyviams nurodoma svarbiausia perdavimo infra-struktūra, kurią reikia sukurti ar atnaujinti per ateinančius de-šimt metų;
- b) nurodomos visos investicijos, dėl kurių jau priimtas sprendi-mas, ir nustatomos naujos investicijos, kurias reikės padaryti per ateinančius trejus metus; ir
- c) nustatomas visų investicinių projektų terminas.

3. Rengdamas dešimties metų tinklo plėtros planą perdavimo sistemos operatorius daro pagrįstas prielaidas apie gamybos, tie-kimo, vartojimo ir mainų su kitomis valstybėmis raidą, atsižvelg-damas į regioninius ir visos Bendrijos tinklams skirtus investicijų planus.

4. Reguliavimo institucija dėl dešimties metų tinklo plėtros plano viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais faktiniais ar poten-cialiais sistemos naudotojais. Asmenų ar įmonių, teigiančių, jog yra potencialūs sistemos naudotojai, gali būti paprašyta pagrįsti tokius teiginius. Reguliavimo institucija paskelbia konsultavimosi proceso rezultatus, visų pirma galimą investavimo poreikį.

5. Reguliavimo institucija išnagrinėja, ar dešimties metų tink-lo plėtros plane atsižvelgta į visus investavimo poreikius, kurie buvo nustatyti konsultavimosi procese, ir ar jis neprieštarauja ne-privalomam visos Bendrijos dešimties metų tinklo plėtros planui (toliau – visos Bendrijos tinklo plėtros planas), nurodytam Regla-mento (EB) Nr. 714/2009 8 straipsnio 3 dalies b punkte. Jei išky-la abejonių dėl suderinamumo su visos Bendrijos tinklo plėtros planu, reguliavimo institucija konsultuojasi su Agentūra. Regulia-vimo institucija perdavimo sistemos operatoriaus gali paprašyti iš dalies pakeisti savo dešimties metų tinklo plėtros planą.

6. Reguliavimo institucija vykdo dešimties metų tinklo plėtros plano įgyvendinimo stebėseną ir atlieka jo vertinimą.

7. Tuo atveju, kai perdavimo sistemos operatorius dėl kitų nei nuo jo priklausančių svarbių priežasčių nepadaro investicijos, kuri pagal dešimties metų tinklo plėtros planą turėjo būti padaryta per ateinančius trejus metus, valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucija privalėtų imtis bent vienos iš toliau nurodytų priemonių tam, kad atitinkama investicija būtų padaryta, jei tokia investicija vis dar svarbi atsižvelgiant į naujausią dešimties metų tinklo plėtros planą:

- a) reikalauti, kad perdavimo sistemos operatorius atliktų atitinkamas investicijas;
- b) dėl atitinkamos investicijos organizuoti konkurso procedūrą, kurioje galėtų dalyvauti bet kurie investuotojai; arba
- c) įpareigoti perdavimo sistemos operatorių sutikti padidinti kapitalą, siekiant finansuoti reikiamas investicijas ir sudaryti sąlygas nepriklausomiems investuotojams dalyvauti kapitale.

Kai reguliavimo institucija pasinaudoja pirmos pastraipos b punkte nurodytais įgaliojimais, ji gali reikalauti, kad perdavimo sistemos operatorius sutiktų su vienu ar daugiau iš šių reikalavimų:

- a) jog bet kuri trečioji šalis teiktų finansavimą;
- b) jog bet kuri trečioji šalis vykdytų statybą;
- c) jog pats sukurtų atitinkamą naują turtą;
- d) jog pats eksploatuotų atitinkamą naują turtą.

Perdavimo sistemos operatorius suteikia investuotojams visą investavimui reikalingą informaciją, prijungia naują turtą prie perdavimo tinklo ir apskritai deda visas pastangas sudaryti palankesnes sąlygas investicinio projekto įgyvendinimui.

Atitinkamas finansavimo priemonės patvirtina reguliavimo institucija.

8. Kai reguliavimo institucija pasinaudoja 7 dalies pirmoje pastraipoje nurodytais įgaliojimais, atitinkamose tarifų taisyklėse atsižvelgiama į atitinkamų investicijų sąnaudas.

23 straipsnis

Įgaliojimai priimti sprendimus dėl naujų jėgainių prijungimo prie perdavimo sistemos

1. Perdavimo sistemos operatorius nustato ir paskelbia skaidrią ir veiksmingą procedūrą, skirtą nediskriminaciniam naujų jėgainių prijungimui prie perdavimo sistemos. Tokias procedūras patvirtina nacionalinės reguliavimo institucijos.

2. Perdavimo sistemos operatorius neturi teisės atsisakyti prijungti naują jėgainę dėl turimų tinklo pajėgumų galimų apribojimų ateityje, pvz., perkrovos nutolusiose perdavimo sistemos dalyse. Perdavimo sistemos operatorius teikia reikiamą informaciją.

3. Perdavimo sistemos operatorius neturi teisės atsisakyti naujos jungties dėl to, kad atsirastų papildomų išlaidų, susijusių su būtinu sistemos elementų pajėgumų netoli tos jungties padidinimu.

VI SKYRIUS

SKIRSTYMO SISTEMOS EKSPLOATAVIMAS

24 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių paskyrimas

Laikotarpiui, kurį valstybės narės nustato atsižvelgdamos į efektyvumo ir ekonominės pusiausvyros aspektus, valstybės narės paskiria vieną ar kelis skirstymo sistemos operatorius, arba reikalauja, kad tai padarytų įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso skirstymo sistemos arba kurios yra atsakingos už šias sistemas. Valstybės narės užtikrina, kad skirstymo sistemos operatoriai laikytųsi 25, 26 ir 27 straipsnių.

25 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių užduotys

1. Skirstymo sistemos operatorius yra atsakingas už ilgalaikio sistemos gebėjimo patenkinti pagrįstą elektros energijos skirstymo paklausą, atsižvelgiant į ekonomines sąlygas, savo teritorijoje eksploatuoti, vykdyti techninę priežiūrą ir plėtoti saugią, patikimą ir efektyvią elektros energijos skirstymo sistemą, tinkamai atsižvelgiant į aplinkos apsaugą ir energijos vartojimo efektyvumą.

2. Bet kuriuo atveju jis nediskriminuoja sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų grupių, ypač savo susijusių įmonių naudai.

3. Skirstymo sistemos operatorius teikia sistemos naudotojams informaciją, kuri jiems reikalinga siekiant turėti efektyvią prieigą prie sistemos, įskaitant naudojimąsi ja.

4. Valstybė narė gali reikalauti, kad skirstymo sistemos operatorius, vykdydamas gamybos įrenginių dispečerinį valdymą, pirmenybę teiktų gamybos įrenginiams, kuriems naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai ar atliekos arba kurie gamina bendrą šilumos ir elektros energiją.

5. Kiekvienas perdavimo sistemos operatorius perka elektros energiją, kurią jis naudoja savo sistemoje patiriamoms energijos nuostoliams padengti ir atsarginiams pajėgumams sukaupti, laikydamasis skaidrios, nediskriminacinės, rinkos veikimu pagrįstos tvarkos visais atvejais, kai jis privalo atlikti tokią funkciją. Tas reikalavimas neturi įtakos elektros energijos, išgytos pagal sutartis, sudarytas iki 2002 m. sausio 1 d., naudojimui.

6. Kai skirstymo sistemos operatorius atsako už skirstymo sistemos subalansavimą, tuo tikslu jo priimtos taisyklės turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminacinės, įskaitant taisykles, reglamentuojančias jų tinklų sistemos naudotojų apmokestinimą už energijos disbalansą. Sąlygos, kuriomis remdamiesi skirstymo sistemos operatoriai teikia tokias paslaugas, įskaitant taisykles ir tarifus, nustatomos nediskriminuojant bei atsižvelgiant į išlaidas, remiantis 37 straipsnio 6 dalimi, ir jos yra skelbiamos.

7. Planuodamas skirstymo tinklo plėtrą, skirstymo sistemos operatorius turi atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymo priemones arba paskirstytą gamybą, dėl kurios gali nebelyti poreikio atnaujinti ar pakeisti elektros energijos pajėgumus.

26 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių veiklos rūšių atskyrimas

1. Kai skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, bent teisinės formos, organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo tvarkos požiūriu jis turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su skirstymu. Tos taisyklės nenustato įpareigojimo skirstymo sistemos operatoriaus turto nuosavybę atskirti nuo vertikalios integracijos įmonės.

2. Kai skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, be 1 dalyje nustatytų reikalavimų, savo organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo tvarkos požiūriu jis turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su skirstymu. Siekiant tai užtikrinti, taikomi šie būtiniausi kriterijai:

- a) asmenys, atsakingi už skirstymo sistemos operatoriaus valdymą, nepriklauso integruotos elektros energijos įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už kasdienę elektros energijos gamybos, perdavimo ar tiekimo veiklą, organizacijai struktūrai;
- b) būtina imtis atitinkamų priemonių, užtikrinančių, kad į atsakingų už skirstymo sistemos operatoriaus valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jiems būtų užtikrinta galimybė veikti savarankiškai;
- c) skirstymo sistemos operatoriui turi būti suteiktos faktinės teisės priimti sprendimus nepriklausomai nuo integruotos elektros energijos įmonės, susijusių su turtu, kuris reikalingas tinklo eksploatavimui, techninei priežiūrai ar plėtrai. Toms užduotims atlikti skirstymo sistemos operatorius turi turėti reikiamus išteklius, įskaitant žmogiškuosius, techninius, materialinius ir finansinius išteklius. Tai netruko taikyti tinkamus koordinavimo mechanizmus siekiant užtikrinti, kad

būtų saugomos pagrindinės bendrovės ekonominės ir valdymo reguliavimo teisės dėl pavaldžiosios įmonės turto grąžos, kurios netiesiogiai reglamentuojamos 37 straipsnio 6 dalyje. Visų pirma pagrindinė bendrovė tokiu būdu galės patvirtinti skirstymo sistemos operatoriaus metinį finansinį planą ar bet kurį lygiavertį dokumentą bei nustatyti savo pavaldžiosios įmonės bendras išsiskolinimų ribas. Ši nuostata nesuteikia pagrindinei bendrovei teisės duoti nurodymus dėl kasdienės veiklos ar dėl atskirų sprendimų, susijusių su skirstymo linijų statyba ar atnaujinimu, kurie neviršija patvirtinto finansinio plano ar bet kurio lygiavertio dokumento sąlygų; ir

- d) skirstymo sistemos operatorius turi parengti atitikties programą, kurioje nurodomos taikytos priemonės siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacinio elgesio, ir turi užtikrinti tinkamą jos vykdymo priežiūrą. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tam tikslui pasiekti. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas asmuo ar įstaiga (už skirstymo sistemos operatoriaus atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas) 35 straipsnio 1 dalyje nurodytai reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą, kurioje nurodo taikytas priemones ir kuri paskelbiama. Už skirstymo sistemos operatoriaus atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas turi būti visiškai nepriklausomas ir savo užduočiai atlikti gali naudotis visa reikiama skirstymo sistemos operatoriaus ir visų susijusių įmonių informacija.

3. Jeigu skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, valstybės narės užtikrina, jog skirstymo sistemos operatoriaus veikla būtų stebima reguliavimo institucijų ar kitų kompetentingų įstaigų, kad jis negalėtų pasinaudoti vertikalios integracijos pranašumu konkurencijai iškraipyti. Visų pirma vertikalios integracijos skirstymo sistemos operatoriai, teikdami informaciją ir kurdami prekės ženklą, neturi sukurti panašios dėl vertikalios integracijos įmonės tiekimo padalinio atskiros tapatybės.

4. Valstybės narės gali priimti sprendimą netaikyti 1, 2 ir 3 dalių integruotoms elektros energijos įmonėms, aptarnaujančioms mažiau kaip 100 000 sujungtų vartotojų arba mažas atskiras sistemas.

27 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių konfidencialumo įsipareigojimas

Nepažeisdamas 30 straipsnio ar bet kurios kitos teisinės prievolės atskleisti informaciją skirstymo sistemos operatorius turi išsaugoti komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos, gautos vykdant savo veiklą, konfidencialumą ir pasirūpina, kad informacija apie jo paties veiklą, kurią atskleidus gali būti suteiktas komercinis pranašumas, nebūtų skelbiama diskriminuojant.

28 straipsnis

Uždaros skirstymo sistemos

1. Valstybės narės gali nurodyti nacionalinėms reguliavimo institucijoms ar kitoms kompetentingoms institucijoms laikyti sistemą, kurioje elektros energija skirstoma geografiškai ribotoje pramoninėje, komercinėje ar bendrų paslaugų vietovėje ir nepažeidžiant 4 dalies neteikiama namų ūkio vartotojams, uždara skirstymo sistema, jeigu:

- a) dėl konkrečių techninių ar sauga susijusių priežasčių tos sistemos naudotojų veikla ar gamybos procesas yra integruoti; arba
- b) pagal tą sistemą elektros energija pirmiausia paskirstoma sistemos savininkui ar operatoriui arba jų susijusioms įmonėms.

2. Valstybės narės gali nurodyti nacionalinėms reguliavimo institucijoms suteikti uždaros skirstymo sistemos operatoriui išimtis ir netaikyti:

- a) 25 straipsnio 5 dalyje nurodyto reikalavimo, pagal kurį išgydamas energiją, kuri naudojama jo sistemoje patiriamoms energijos nuostoliams padengti ir pajėgumų atsargoms sukaupti, jis taikytų skaidrią, nediskriminacinę ir rinkos veikimu paremtą tvarką;
- b) 32 straipsnio 1 dalyje nurodyto reikalavimo, pagal kurį tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos būtų patvirtinti prieš jiems įsigaliojant laikantis 37 straipsnio.

3. Kai suteikiama 2 dalyje nurodyta išimtis, taikomi tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos peržiūrimi ir tvirtinami uždaros skirstymo sistemos naudotojo prašymu laikantis 37 straipsnio.

4. Jei uždara skirstymo sistema epizodiškai naudojasi nedidelis skaičius namų ūkių, kuriuos sieja darbiniai santykiai ar panašūs ryšiai su skirstymo sistemos savininku ir kurie įsikūrę šios sistemos teritorijoje, 2 dalyje nurodytos išimties turėtų būti suteikiamos.

29 straipsnis

Jungtinis operatorius

26 straipsnio 1 dalis neturi trukdyti jungtiniam perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriui vykdyti veiklą, jeigu tas operatorius laikosi 9 straipsnio 1 dalies arba 13 ir 14 straipsnių ar V skyriaus arba jam taikoma 44 straipsnio 2 dalis.

VII SKYRIUS

APSKAITOS ATSKYRIMAS IR SKAIDRUMAS

30 straipsnis

Teisė susipažinti su finansinėmis ataskaitomis

1. Valstybės narės ar jų paskirta kompetentinga institucija, įskaitant 35 straipsnyje nurodytas reguliavimo institucijas, kiek tai

yra būtina jų funkcijoms atlikti, turi teisę 31 straipsnyje nustatyta tvarka susipažinti su elektros energijos įmonių finansinėmis ataskaitomis.

2. Valstybės narės ir paskirta kompetentinga institucija, įskaitant reguliavimo institucijas, užtikrina komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą. Valstybės narės gali numatyti, kad tokia informacija gali būti atskleidžiama, kai tai būtina kompetentingoms institucijoms atlikti savo funkcijas.

31 straipsnis

Apskaitos atskyrimas

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad elektros energijos įmonės apskaitą tvarkytų 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.

2. Elektros energijos įmonės, neatsižvelgiant į jų nuosavybės sistemą ar teisinę formą, savo metines finansines ataskaitas parengia, pateikia auditui ir paskelbia pagal ribotos atsakomybės bendrovių metines finansines ataskaitas reglamentuojančias nacionalinės teisės taisykles, priimtas pagal 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtąją Tarybos direktyvą 78/660/EEB, grindžiamą Sutarties 44 straipsnio 2 dalies g punktu (*), dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių ⁽¹⁾.

Įmonės, kurios teisiškai nėra įpareigosios skelbti savo metinių finansinių atskaitų, jų kopiją laiko savo pagrindinėje buveinėje, kur su jomis gali susipažinti visuomenė.

3. Savo vidaus apskaitos sistemoje elektros energijos įmonės atskirai tvarko perdavimo ir skirstymo veiklos apskaitą, kaip turėtų daryti, jei atitinkamomis veiklos rūšimis užsiimtų atskiros įmonės, taip siekiant išvengti diskriminavimo, subsidijavimo kryžminių būdu ir konkurencijos iškraipymo. Jos taip pat tvarko kitų su elektros energija susijusių veiklos rūšių, išskyrus susijusias su perdavimu ar skirstymu, apskaitą, kuri gali būti konsoliduota. Iki 2007 m. liepos 1 d. jos atskirai tvarko tiekimo reikalavimus atitinkančių vartotojų veiklos ir tiekimo reikalavimų neatitinkančių vartotojų veiklos apskaitas. Apskaitose nurodomos pajamos, gautos naudojantis perdavimo ar skirstymo sistemos nuosavybės teisėmis. Tam tikrais atvejais jos tvarko kitų, su elektros energija nesusijusių veiklos rūšių konsoliduotą apskaitą. Tvarkant vidaus apskaitą, sudaromas kiekvienos veiklos rūšies balansas ir pelno bei nuostolių ataskaita.

4. 2 dalyje nurodyto audito metu visų pirma siekiama nustatyti, ar laikomasi 3 dalyje nurodyto įpareigojimo vengti diskriminavimo ir subsidijavimo kryžminių būdu.

(*) Direktyvos 78/660/EEB pavadinimas buvo pakeistas, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties straipsnių numeravimo pakeitimus pagal Amsterdamo sutarties 12 straipsnį; pirminė nuoroda buvo į 54 straipsnio 3 dalies g punktą.

⁽¹⁾ OL L 222, 1978 8 14, p. 11.

VIII SKYRIUS

PRIEIGOS PRIE SISTEMOS ORGANIZAVIMAS

32 straipsnis

Trečiosios šalies prieiga prie sistemos

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų įgyvendinta paskelbtais tarifais grindžiama sistema, suteikianti trečiosioms šalims prieigą prie perdavimo ir skirstymo sistemų ir taikoma visiems reikalavimus atitinkantiems vartotojams, bei kad ši sistema būtų taikoma objektyviai, nediskriminuojant sistemos naudotojų. Valstybės narės užtikrina, kad tie tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos būtų patvirtinti pagal 37 straipsnį iki jų įsigaliojimo ir kad tie tarifai (jei patvirtinamos tik metodikos – metodikos) būtų paskelbti iki jų įsigaliojimo.

2. Perdavimo ar skirstymo sistemos operatorius gali atsisakyti suteikti prieigą, jeigu trūksta reikiamų pajėgumų. Privaloma pateikti tinkamai pagrįstas tokio atsisakymo priežastis, visų pirma atsižvelgiant į 3 straipsnį ir remiantis objektyviais ir techniškai bei ekonomiškai pagrįstais kriterijais. Reguliavimo institucijos, jei valstybės narės yra taip nustačiusios, arba valstybės narės užtikrina, kad tie kriterijai būtų nuosekliai taikomi ir kad sistemos naudotojas, kuriam atsisakyta suteikti prieigą, galėtų pasinaudoti ginčų sprendimo procedūra. Tam tikrais atvejais ir kai atsisakoma suteikti prieigą, reguliavimo institucijos taip pat užtikrina, kad perdavimo ar skirstymo sistemos operatorius pateiktų atitinkamos informacijos apie priemones, kurių reikėtų imtis tinklui sustiprinti. Iš tokios informacijos prašančios šalies gali būti imamas pagrįstas mokestis, atitinkantis tokios informacijos pateikimo išlaidas.

33 straipsnis

Rinkos atvėrimas ir abipusiškumas

1. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimus atitinkančiais vartotojais būtų:

a) iki 2004 m. liepos 1 d. – Direktyvos 96/92/EB 19 straipsnio 1–3 dalyse nurodyti reikalavimus atitinkantys vartotojai. Kiekvienais metais ne vėliau kaip sausio 31 d. valstybės narės paskelbia kriterijus, kuriais remiantis nustatoma, ar tie vartotojai atitinka reikalavimus;

b) nuo 2004 m. liepos 1 d. – visi ne namų ūkio vartotojai;

c) nuo 2007 m. liepos 1 d. – visi vartotojai.

2. Siekiant išvengti pusiausvyros sutrikimo atveriant elektros energijos rinkas:

a) nedraudžiama sudaryti elektros energijos tiekimo sutarčių su reikalavimus atitinkančiu vartotoju, kuris priklauso kitos valstybės narės sistemai, jei pagal abi susijusias sistemas vartotojas laikomas reikalavimus atitinkančiu; ir

b) kai atsisakoma sudaryti a punkte aprašytus sandorius, nes vartotojas atitinka tik vienos iš dviejų sistemų reikalavimus, Komisija, atsižvelgdama į padėtį rinkoje ir bendrą interesą, valstybės narės, kurioje gyvena reikalavimus atitinkantis vartotojas, prašymu gali reikalauti, kad atsisakiusioji sudaryti sandorį šalis įvykdytų prašomą tiekimą.

34 straipsnis

Tiesioginės linijos

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, sudarančių sąlygas:

a) visiems jų teritorijoje įsisteigusiems elektros energijos gamintojams ir elektros energijos tiekimo įmonėms aprūpinti elektros energija naudojant tiesioginę liniją jų pačių patalpas, pavaldžiasias įmones ir reikalavimus atitinkančius vartotojus; ir

b) visiems jų teritorijoje esantiems reikalavimus atitinkantiems vartotojams gauti iš gamintojo ir tiekimo įmonių elektros energiją naudojant tiesioginę liniją.

2. Valstybės narės nustato leidimų statyti tiesiogines linijas jų teritorijoje išdavimo kriterijus. Tie kriterijai turi būti objektyvūs ir nediskriminaciniai.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta galimybė tiekti elektros energiją naudojant tiesioginę liniją nedraudžia sudaryti elektros energijos tiekimo sutarčių pagal 32 straipsnį.

4. Valstybės narės gali suteikti leidimą statyti tiesioginę liniją su sąlyga, kad arba atitinkamai atsisakoma suteikti prieigą prie sistemos remiantis 32 straipsniu, arba pradedama ginčo sprendimo procedūra pagal 37 straipsnį.

5. Valstybės narės gali atsisakyti išduoti leidimą statyti tiesioginę liniją, jei ji suteikus būtų pažeidžiamos 3 straipsnio nuostatos. Pateikiamos tinkamai pagrįstos tokio atsisakymo priežastys.

IX SKYRIUS

NACIONALINĖS REGULIAVIMO INSTITUCIJOS

35 straipsnis

Reguliavimo institucijų paskyrimas ir nepriklausomumas

1. Kiekviena valstybė narė paskiria vieną nacionalinę reguliavimo instituciją nacionaliniu lygmeniu.

2. Šio straipsnio 1 dalis nekliudo valstybėse narėse paskirti kitas reguliavimo institucijas regionų lygmeniu, jeigu Agentūros Reguliavimo valdyboje yra vienas vyresnysis atstovas atstovavimo ir ryšių palaikymo Bendrijos lygmeniu tikslais laikantis Reglamento (EB) Nr. 713/2009 14 straipsnio 1 dalies.

3. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, valstybė narė gali paskirti reguliavimo institucijas, skirtas mažoms sistemoms geografiškai atskirtame regione, kurio suvartojimas 2008 m. sudarė mažiau kaip 3 % bendro valstybėje narėje, kuriai šis regionas priklauso, suvartoto kiekio. Ši leidžianti nukrypti nuostata neklaido paskirti vieną vyresniąją atstovą atstovavimo ir ryšių palaikymo Bendrijos lygmeniu tikslais Agentūros Reguliavimo valdyboje laikantis Reglamento (EB) Nr. 713/2009 14 straipsnio 1 dalies.

4. Valstybės narės garantuoja reguliavimo institucijos nepriklausomumą ir užtikrina, kad ji nešališkai ir skaidriai naudotųsi savo įgaliojimais. Šiuo tikslu valstybė narė užtikrina, kad reguliavimo institucija, vykdydama jai šia direktyva ir susijusiais teisės aktais nustatytas reguliavimo užduotis:

- a) būtų teisiškai atskirta ir funkcinio atžvilgiu nepriklausoma nuo kito viešojo ar privačiojo subjekto;
- b) užtikrintų, kad jos personalas ir už jos valdymą atsakingi asmenys:
 - i) veiktų nepriklausomai nuo visų rinkos interesų; ir
 - ii) vykdydami reguliavimo užduotis, nesiektų gauti jokios Vyriausybės arba kito viešojo ar privačiojo subjekto tiesioginių nurodymų ir jų nevykdytų. Šis reikalavimas neturi įtakos atitinkamam glaudžiam bendradarbiavimui su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ar Vyriausybės pateiktoms bendrosioms politinėms gairėms, nesusijusioms su reguliavimo įgaliojimais ir pareigomis pagal 37 straipsnį.

5. Siekdamas apsaugoti reguliavimo institucijos nepriklausomumą, valstybės narės pirmiausia užtikrina, kad:

- a) reguliavimo institucija galėtų priimti savarankiškus sprendimus, nepriklausomai nuo jokio politinio organo, ir turėtų atskirus metinius biudžeto asignavimus, kuriuos naudojant suteikiama galimybė savarankiškai įgyvendinti paskirtą biudžetą, bei adekvačius žmogiškuosius ir finansinius išteklius savo pareigoms vykdyti; ir
- b) reguliavimo institucijos valdybos nariai arba, jei valdybos nėra, reguliavimo institucijos aukščiausioji vadovybė būtų skiriama nustatytam laikotarpiui nuo penkerių iki septynerių metų, kurį galima pratęsti vieną kartą.

Atsižvelgdamos į pirmos pastraipos b punktą valstybės narės užtikrina, kad valdybai arba aukščiausiąjai vadovybei būtų taikoma tinkama rotacijos sistema. Valdybos nariai arba, jei valdybos nėra, aukščiausiosios vadovybės nariai gali būti atleisti tik tuo atveju, jei jie nebeatitinka šiame straipsnyje nustatytų sąlygų arba yra pripažinti kaltais dėl nusižengimo pagal nacionalinę teisę.

36 straipsnis

Reguliavimo institucijos bendrieji tikslai

Vykdydama šioje direktyvoje nustatytas reguliavimo užduotis, reguliavimo institucija, atsižvelgdama į 37 straipsnyje nustatytas savo pareigas ir įgaliojimus, prirėkus glaudžiai konsultuodamasi su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, įskaitant konkurencijos institucijas, ir nedarydama įtakos jų kompetencijai, imasi visų pagrįstų priemonių siekdama šių tikslų:

- a) glaudžiai bendradarbiaujant su Agentūra, kitų valstybių narių reguliavimo institucijomis ir Komisija skatinti konkurencingos, saugios ir aplinką tausojančios elektros energijos vidaus rinkos kūrimą Bendrijoje ir veiksmingą rinkos atvėrimą visiems Bendrijos vartotojams ir tiekėjams ir užtikrinti tinkamas veiksmingo ir patikimo elektros energijos tinklų veikimo sąlygas, atsižvelgiant į ilgalaikius tikslus;
- b) siekiant a punkte nurodytų tikslų, plėtoti konkurencingas ir tinkamai veikiančias regionines rinkas Bendrijoje;
- c) panaikinti prekybos elektros energija tarp valstybių narių apribojimus, įskaitant reikiamą tarpvalstybinio elektros energijos perdavimo pajėgumų plėtrą, kad būtų patenkinta paklausa ir didinama nacionalinių rinkų integracija, kuri gali sudaryti palankesnes sąlygas elektros energijos srautų perdavimui Bendrijoje;
- d) kuo rentablesniu būdu padėti plėtoti saugias, patikimas, efektyvias ir nediskriminacines sistemas, kurias naudojant būtų orientuojamasi į vartotoją, ir skatinti sistemų tinkamumą ir bendruosius energetikos politikos tikslus atitinkančią energijos vartojimo efektyvumą, taip pat elektros energijos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gamybos bei paskirstytos gamybos integravimą dideliu ir mažu mastu tiek perdavimo, tiek skirstymo tinkluose;
- e) sudaryti palankesnes sąlygas naujų gamybos pajėgumų prieigai prie tinklo, visų pirma pašalinant kliūtis, kurios galėtų sutrukdyti naujų rinkos dalyvių prieigą į elektros energijos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gamybą;
- f) siekiant didinti sistemos efektyvumą ir skatinti rinkos integraciją, užtikrinti, kad sistemos operatoriams ir sistemos naudotojams būtų suteiktos tinkamos paskatos trumpalaikiu ir ilgalaikiu laikotarpiu;
- g) užtikrinti, kad veiksmingai veikiant nacionalinėms rinkoms vartotojai gautų naudos, skatinti veiksmingą konkurenciją ir padėti užtikrinti vartotojų apsaugą;
- h) padėti siekti aukštų visuotinių ir viešųjų elektros energijos tiekimo paslaugų standartų, prisidėti prie pažeidžiamų vartotojų apsaugos ir padėti suderinti keitimosi būtinais duomenimis procedūras vartotojams keičiant tiekėjus.

37 straipsnis

Reguliavimo institucijos pareigos ir įgaliojimai

1. Reguliavimo institucijos pareigos yra šios:

- a) laikantis skaidrumo kriterijų, nustatyti ar patvirtinti perdavimo ar skirstymo tarifus arba jų metodikas;
- b) užtikrinti, kad perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriai bei, prireikus, sistemos savininkai, taip pat visos elektros energijos įmonės laikytųsi pagal šią direktyvą ir kitus atitinkamus Bendrijos teisės aktus nustatytų įpareigojimų, įskaitant tuos, kurie susiję su tarpvalstybiniais klausimais;
- c) tarpvalstybiniais klausimais bendradarbiauti su atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucija ar institucijomis ir su Agentūra;
- d) laikytis visų atitinkamų teisiškai privalomų Agentūros ir Komisijos sprendimų bei juos įgyvendinti;
- e) kasmet teikti savo veiklos ir pareigų vykdymo ataskaitą atitinkamoms valstybių narių institucijoms, Agentūrai ir Komisijai. Tokiose ataskaitose nurodomi veiksmai, kurių imtasi kiekvienai iš šio straipsnyje išvardytų užduočių vykdyti, ir pasiekti rezultatai;
- f) užtikrinti, kad perdavimo, skirstymo ir tiekimo veikla nebūtų subsidijuojama kryžminiu būdu;
- g) prižiūrėti perdavimo sistemos operatorių investicijų planus ir savo metinėje ataskaitoje juos įvertinti atsižvelgiant į tai, ar jie atitinka visos Bendrijos tinklo plėtros planą, nurodytą Reglamento (EB) Nr. 714/2009 8 straipsnio 3 dalies b punkte; tokiame vertinime gali būti pateiktos rekomendacijos pakeisti tuos investicinius planus;
- h) stebėti, ar laikomasi tinklo saugumo ir patikimumo taisyklių, ir peržiūrėti, kaip jų buvo laikomasi praeityje, taip pat nustatyti arba patvirtinti paslaugų kokybei ir tiekimui taikomus standartus ir reikalavimus arba kartu su kitomis kompetentingomis institucijomis prisidėti prie šių veiksmų;
- i) stebėti veiklos skaidrumo lygį, įskaitant didmenines kainas, ir užtikrinti, kad elektros energijos įmonės laikytųsi skaidrumo įpareigojimų;
- j) stebėti rinkos atvėrimo ir konkurencijos didmeninėje bei mažmeninėje prekyboje lygius ir veiksmingumą, įskaitant elektros energijos biržose, namų ūkio vartotojams taikomas kainas, įskaitant išankstinio apmokėjimo sistemas, tiekėjų pakeitusių vartotojų procentinę dalį, nuo elektros energijos tinklo atjungtų vartotojų procentinę dalį, mokesčius už priežiūros paslaugas ir šių paslaugų vykdymą, namų ūkio vartotojų pateiktus skundus, taip pat visus konkurencijos išskraidymo ar apribojimo atvejus, įskaitant visos svarbios informacijos teikimą atitinkamoms konkurencijos institucijoms, ir pranešti joms apie visus atitinkamus atvejus;

- k) stebėti, ar nepasitaiko konkurenciją ribojančios sutartinės praktikos, įskaitant išimtinių teisių sąlygas, kurias taikant stambiems ne namų ūkio vartotojams gali būti užkirstas kelias arba apribota galimybė vienu metu sudaryti sutartis su daugiau negu vienu tiekėju ir, jei reikia, apie tokią praktiką pranešti nacionalinėms konkurencijos institucijoms;
- l) pripažinti laisvę sudaryti nutraukiamas tiekimo sutartis ir ilgalaikio tiekimo sutartis, jeigu jos atitinka Bendrijos teisę ir yra suderinamos su Bendrijos politika;
- m) stebėti, per kiek laiko perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriai sujungia linijas ir atlieka remonto darbus;
- n) kartu su kitomis atitinkamomis institucijomis padėti užtikrinti, kad vartotojų apsaugos priemonės, įskaitant tas, kurios nustatytos I priede, būtų veiksmingos ir taikomos;
- o) bent kartą per metus skelbti rekomendacijas, susijusias su tiekimo kainų atitiktimi 3 straipsniui, ir tam tikrais atvejais išsiųsti jas konkurencijos institucijoms;
- p) užtikrinti galimybę naudotis duomenimis apie vartotojų suvartotą elektros energiją, tokių duomenų teikimą nacionaliniu lygmeniu lengvai suprantama ir suderinta forma neprivalomo naudojimo tikslais ir galimybę visiems vartotojams nedelsiant pasinaudoti tokiais duomenimis pagal I priedo h punktą;
- q) stebėti, kaip įgyvendinamos taisyklės, susijusios su perdavimo sistemos operatorių, skirstymo sistemos operatorių, tiekėjų, vartotojų ir kitų rinkos dalyvių vaidmenimis bei pareigomis pagal Reglamentą (EB) Nr. 714/2009;
- r) stebėti investavimą į gamybos pajėgumus siekiant užtikrinti tiekimo saugumą;
- s) stebėti Bendrijos ir trečiųjų šalių perdavimo sistemos operatorių techninį bendradarbiavimą;
- t) stebėti 42 straipsnyje nurodytų apsaugos priemonių įgyvendinimą; ir
- u) prisidėti prie keitimosi duomenimis procesų derinimo su svarbiausiais rinkos procesais regioniniu lygmeniu.

2. 1 dalyje nustatytas stebėsenos pareigas gali vykdyti kitos institucijos nei reguliavimo institucija, jei valstybė narė taip yra nustačiusi. Tokiu atveju turi būti nedelsiant sudaryta galimybė reguliavimo institucijai naudotis atlikus tokią stebėseną gauta informacija.

Reguliavimo institucija, vykdydama 1 dalyje nustatytas pareigas, atitinkamai konsultuojasi su perdavimo sistemos operatoriais ir atitinkamai glaudžiai bendradarbiauja su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, išsaugodama jų nepriklausomumą, nedarydama įtakos jų specialiai kompetencijai ir laikydamosi geresnio reglamentavimo principų.

Reguliavimo institucijos ar Agentūros pagal šią direktyvą duotas pritarimas nedaro įtakos jokiai deramai pagrįstam reguliavimo institucijos būsimam naudojimuisi jos įgaliojimais pagal šį straipsnį ar kitų atitinkamų institucijų ar Komisijos nustatytoms sankcijoms.

3. Kai pagal 13 straipsnį paskiriamas nepriklausomas sistemos operatorius, be šio straipsnio 1 dalyje jai pavestų pareigų, reguliavimo institucija taip pat:

- a) stebi, ar perdavimo sistemos savininkas ir nepriklausomas sistemos operatorius vykdo savo įpareigojimus pagal šį straipsnį, ir skiria sankcijas už įpareigojimų nevykdymą pagal 4 dalies d punktą;
- b) stebi nepriklausomo sistemos operatoriaus ir perdavimo sistemos savininko ryšius ir bendradarbiavimą, siekdama užtikrinti, kad nepriklausomas sistemos operatorius vykdytų savo įpareigojimus, ir visų pirma tvirtina sutartis bei vykdo nepriklausomo sistemos operatoriaus ir perdavimo sistemos savininko ginčų sprendimo institucijos funkcijas, kai bet kuri iš šalių pateikia skundą pagal 11 dalį;
- c) nepažeisdama 13 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytos tvarkos, pirmajame dešimties metų tinklo plėtros plane patvirtina investicijų planus ir daugiametį tinklo plėtros planą, kurį kasmet teikia nepriklausomas sistemos operatorius;
- d) užtikrina, kad į nepriklausomo sistemos operatoriaus renkamų mokesčių už prieigą prie tinklo tarifus būtų įskaičiuotas tinkamas atlygis tinklo savininkui ar tinklo savininkams už naudojimąsi tinklu ir bet kokias naujas investicijas į jį, su sąlyga, kad taikomi ekonomiškai ir efektyvūs tarifai;
- e) turi įgaliojimus atlikti patikrinimus, taip pat ir iš anksto apie juos nepranešus, perdavimo sistemos savininko ir nepriklausomo sistemos operatoriaus patalpose; ir
- f) prižiūri, kaip nepriklausomas sistemos operatorius naudoja pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 16 straipsnio 6 dalį surinktus perkrovos valdymo mokesčius.

4. Valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucijoms būtų suteikti įgaliojimai, kuriais naudodamosi jos galėtų efektyviai ir operatyviai vykdyti 1, 3 ir 6 dalyse nurodytas pareigas. Šiuo tikslu reguliavimo institucija turi bent šiuos įgaliojimus:

- a) priimti privalomus sprendimus dėl elektros energijos įmonių;
- b) atlikti elektros energijos rinkų veikimo tyrimą ir nuspręsti, kokių reikia imtis būtinų ir proporcingų priemonių veiksmingai konkurencijai skatinti bei tinkamam rinkos veikimui užtikrinti, bei nustatyti šias priemones. Tam tikrais atvejais

reguliavimo institucija, atlikdama su konkurencijos teise susijusį tyrimą, taip pat turi įgaliojimus bendradarbiauti su nacionaline konkurencijos institucija ir finansų rinkų reguliavimo institucijomis arba Komisija;

- c) reikalauti, kad elektros energijos įmonės pateiktų visą informaciją, būtiną jos užduotims atlikti, įskaitant visus paaiškinimus, kodėl atsisakoma trečiosioms šalims suteikti prieigą, ir informaciją apie priemones, kurių reikia tinklui sustiprinti;
- d) pagal šią direktyvą arba bet koki atitinkamą teisiškai privalomą reguliavimo institucijos ar Agentūros sprendimą nustatytų įpareigojimų nevykdančioms elektros energijos įmonėms skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas arba pasiūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas. Tai apima įgaliojimą perdavimo sistemos operatoriumi skirti arba siūlyti jam skirti sankcijas, kurios sudaro iki 10 % metinės perdavimo sistemos operatoriaus apyvartos, arba vertikalios integracijos įmonei skirti arba siūlyti jai skirti sankcijas, kurios sudaro iki 10 % metinės vertikalios integracijos įmonės apyvartos, tuo atveju, kai jie nesilaiko atitinkamų įpareigojimų pagal šią direktyvą; ir
- e) turi tinkamas teises atlikti tyrimus ir atitinkamus įgaliojimus rengti nurodymus kaip spręsti ginčus pagal 11 ir 12 dalis.

5. Kai pagal V skyrių paskiriamas perdavimo sistemos operatorius, be šio straipsnio 1 ir 4 dalyse jai pavestų pareigų ir įgaliojimų, reguliavimo institucija turi bent šias pareigas ir jai suteikiami bent šie įgaliojimai:

- a) skirti sankcijas pagal 4 dalies d punktą už diskriminacinę elgesį vertikalios integracijos įmonės naudai;
- b) stebėti perdavimo sistemos operatoriaus ir vertikalios integracijos įmonės ryšius, siekiant užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatorius vykdytų įpareigojimus;
- c) vykdyti vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus ginčų sprendimo institucijos funkcijas, kai bet kuri iš šalių pateikia skundą pagal 11 dalį;
- d) stebėti vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinius ir finansinius ryšius, įskaitant paskolas;
- e) tvirtinti visus vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinius ir finansinius susitarimus su sąlyga, kad jie atitinka rinkos sąlygas;

- f) gavus pranešimą iš už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno pagal 21 straipsnio 4 dalį, reikalauti iš vertikalios integracijos įmonės pateisinančių įrodymų. Tokie pateisinantys įrodymai visų pirma apima įrodymus apie tai, kad nebuvo jokio diskriminacinio elgesio, kuris buvo naudingas vertikalios integracijos įmonei, atvejo;
- g) atlikti patikrinimus, taip pat iš anksto apie juos nepranešus, vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus patalpose; ir
- h) paskirti visas arba tam tikras perdavimo sistemos operatoriaus užduotis pagal 13 straipsnį paskirtam nepriklausomam sistemos operatoriui, jei perdavimo sistemos operatorius nuolat nesilaiko įpareigojimų pagal šią direktyvą, visų pirma dažno diskriminacinio elgesio vertikalios integracijos įmonės naudai atveju.
6. Reguliavimo institucijos atsako už tai, kad likus pakankamai laiko iki jų įsigaliojimo būtų nustatytos ar patvirtintos bent tos metodikos, pagal kurias apskaičiuojama ar nustatomos sąlygos, susijusios su:
- a) prijungimu ir prieiga prie nacionalinių tinklų, įskaitant perdavimo ir skirstymo tarifus ar jų metodikas. Taikant tuos tarifus ar metodikas sudaromos galimybės būtinąsias investicijas į tinklus vykdyti tokiu būdu, kad šios investicijos užtikrintų tinklų gyvybingumą;
- b) balansavimo paslaugų, kurios teikiamos ekonomiškiausiu būdu ir padeda užtikrinti tinkamas paskatas tinklo naudotojams subalansuoti savo teikiamą galingumą ir suvartojamą energiją, teikimu. Balansavimo paslaugos teikiamos sąžiningai, nediskriminuojant ir grindžiamos objektyviais kriterijais; ir
- c) prieiga prie tarpvalstybinių infrastruktūrų, įskaitant pajėgumų paskirstymo ir perkrovos valdymo procedūras.
7. 6 dalyje nurodytos metodikos arba sąlygos paskelbiamos.
8. Nustatydamos ar tvirtindamos tarifus arba metodikas ir balansavimo paslaugas, reguliavimo institucijos užtikrina, kad perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriams būtų suteiktos tinkamos paskatos trumpalaikiu ir ilgalaikiu laikotarpiu didinti energijos vartojimo efektyvumą, skatinti rinkos integraciją ir tiekimo saugumą bei remti susijusius mokslinius tyrimus.
9. Reguliavimo institucijos stebi nacionalinių elektros energijos sistemų, įskaitant jungiamąsias linijas, perkrovos valdymą ir perkrovos valdymo taisyklių įgyvendinimą. Tuo tikslu perdavimo sistemos operatoriai arba rinkos operatoriai pateikia nacionalinėms reguliavimo institucijoms savo perkrovos valdymo taisykles, įskaitant pajėgumų paskirstymą. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali reikalauti pakeisti tas taisykles.

10. Reguliavimo institucijoms suteikiami įgaliojimai reikalauti, kad perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriai, prireikus, pakeistų sąlygas, įskaitant šiame straipsnyje nurodytus tarifus ar metodikas, siekiant užtikrinti, kad jie būtų proporcingi ir taikomi nediskriminuojant. Jeigu vėluojama nustatyti perdavimo ir skirstymo tarifus, reguliavimo institucijos turi teisę nustatyti ar patvirtinti laikinuosius perdavimo ir skirstymo tarifus ar metodikas ir nuspręsti, kokios atitinkamos kompensavimo priemonės bus taikomos, jeigu galutiniai perdavimo ir skirstymo tarifai ar metodikos būtų kitokie nei tie laikinieji tarifai ar metodikos.

11. Bet kuri šalis, turinti nusiskundimų perdavimo ar skirstymo sistemos operatoriaus veiksmais, susijusiais su to operatoriaus įpareigojimais pagal šią direktyvą, gali pateikti skundą reguliavimo institucijai, kuri, veikdama kaip ginčų sprendimo institucija, priima sprendimą per dviejų mėnesių laikotarpį nuo skundo gavimo dienos. Jei reguliavimo institucijai reikia papildomos informacijos, tas laikotarpis gali būti pratęstas dviem mėnesiais. Tą pratęstą laikotarpį galima dar pratęsti, jei su tuo sutinka skundą pateikusi šalis. Reguliavimo institucijos sprendimas yra privalomas, nebent ir iki tol, kol jis panaikinamas apeliacine tvarka.

12. Šalis, kurios atžvilgiu priimtas sprendimas ir kuri turi teisę pateikti skundą, susijusį su sprendimu dėl pagal šį straipsnį priimtų metodikų, arba kai reguliavimo institucija privalo konsultuotis – dėl pasiūlytų tarifų ar metodų, ne vėliau kaip per du mėnesius arba per valstybių narių nustatytą trumpesnę laikotarpį nuo sprendimo ar jo pasiūlymo paskelbimo dienos, pateikia skundą dėl peržiūros. Toks skundas nesustabdo sprendimo įgyvendinimo.

13. Valstybės narės sukuria tinkamus ir efektyvius reguliavimo, kontrolės ir skaidrumo mechanizmus, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, ypač kai tai kenkia vartotojų interesams, ir agresyvaus elgesio. Nustatant tuos mechanizmus atsižvelgiama į Sutarties, ypač į jos 82 straipsnio, nuostatas.

14. Valstybės narės užtikrina, kad būtų imtasi tinkamų priemonių, įskaitant patraukimą atsakomybėn administracine ar baudžiamąja tvarka pagal jų nacionalinę teisę, prieš atsakingus fizinius ar juridinius asmenis, nesilaikančius šia direktyva nustatytą konfidencialumo taisyklių.

15. 11 ir 12 dalyse nurodyti skundai nedaro įtakos teisei paduoti apeliaciją pagal Bendrijos arba nacionalinę teisę.

16. Reguliavimo institucijų priimti sprendimai turi būti visiškai motyvuoti ir pagrįsti, kad būtų galima atlikti teisminę peržiūrą. Sprendimai turi būti viešai prieinami, tačiau turi būti užtikrinamas komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumas.

17. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu veiktų tinkami mechanizmai, kuriuos taikant šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą, turėtų teisę paduoti apeliaciją nuo suinteresuotųjų šalių ir nuo bet kokios Vyriausybės nepriklausomai įstaigai.

38 straipsnis

Tarpvalstybinių klausimų reguliavimo tvarka

1. Reguliavimo institucijos glaudžiai konsultuojasi ir bendradarbiauja tarpusavyje, taip pat teikia viena kitai ir Agentūrai visą informaciją, būtiną jų užduotims pagal šią direktyvą vykdyti. Keičiantis informacija, informaciją gaunanti institucija užtikrina tokio paties lygio konfidencialumą, kurio reikalaujama iš ją teikiančios institucijos.

2. Reguliavimo institucijos bendradarbiauja bent regionų lygmeniu, kad:

- a) būtų skatinama rengti eksploatacines priemones, skirtas sudaryti optimalaus tinklo valdymo sąlygas, skatinami bendros elektros energijos biržos ir tarpvalstybinių pajėgumų paskirstymas ir sudaromos sąlygos tinkamam sujungimo pajėgumų, įskaitant naujas jungiamąsias linijas, lygiui užtikrinti regione ir tarp regionų siekiant sudaryti galimybes plėtoti veiksmingą konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą nediskriminuojant tiekimo įmonių įvairiose valstybėse narėse;
- b) būtų koordinuojamas visų tinklo kodeksų atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams ir kitiems rinkos dalyviams rengimas; ir
- c) būtų koordinuojamas perkrovos valdymo taisyklių rengimas.

3. Siekdamas skatinti bendradarbiavimą reguliavimo srityje, nacionalinės reguliavimo institucijos turi teisę tarpusavyje sudaryti bendradarbiavimo susitarimus.

4. 2 dalyje nurodyti veiksmai vykdomi atitinkamai glaudžiai konsultuojantis su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ir nedarant įtakos jų specialiai kompetencijai.

5. Komisija gali priimti gaires, koku mastu reguliavimo institucijos privalo bendradarbiauti tarpusavyje ir su Agentūra. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesminės šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 46 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

39 straipsnis

Atitiktis gairėms

1. Reguliavimo institucija ir Komisija gali prašyti, kad Agentūra pateiktų nuomonę, ar reguliavimo institucijos priimtas sprendimas atitinka šioje direktyvoje arba Reglamente (EB) Nr. 714/2009 nurodytas gaires.

2. Agentūra per tris mėnesius nuo prašymo gavimo datos pateikia nuomonę atitinkamai reguliavimo institucijai, paprašiusiai pateikti nuomonę, arba Komisijai ir reguliavimo institucijai, priėmusiai atitinkamą sprendimą.

3. Jei sprendimą priėmusi reguliavimo institucija neatsižvelgia į Agentūros nuomonę per keturis mėnesius nuo tos nuomonės gavimo dienos, Agentūra apie tai atitinkamai praneša Komisijai.

4. Jeigu reguliavimo institucija mano, kad kitos reguliavimo institucijos priimtas sprendimas dėl tarpvalstybinės prekybos neatitinka šioje direktyvoje arba Reglamente (EB) Nr. 714/2009 nurodytų gairių, per du mėnesius nuo to sprendimo priėmimo dienos ji gali pranešti apie tai Komisijai.

5. Jeigu Komisija per du mėnesius nuo Agentūros pranešimo pagal 3 dalį arba reguliavimo institucijos pranešimo pagal 4 dalį gavimo dienos ar savo iniciatyva per tris mėnesius nuo sprendimo priėmimo dienos nustato, kad dėl reguliavimo institucijos priimto sprendimo kyla pagrįstų abejonų, ar toks sprendimas atitinka šioje direktyvoje arba Reglamente (EB) Nr. 714/2009 nurodytas gaires, Komisija gali nuspręsti toliau nagrinėti atvejį. Tokiu atveju Komisija paprašo reguliavimo institucijos ir procedūros, vykstančios reguliavimo institucijoje, šalių pateikti pastabas.

6. Jei Komisija priima sprendimą toliau nagrinėti atvejį, per keturis mėnesius nuo tokio sprendimo priėmimo dienos ji priima galutinį sprendimą:

- a) neprieštarauti reguliavimo institucijos priimtam sprendimui; arba
- b) pareikalauti, kad atitinkama reguliavimo institucija panaikintų savo sprendimą, remiantis tuo, kad nesilaikyta gairių.

7. Jei Komisija nenusprendžia toliau nagrinėti atvejo arba nepriima galutinio sprendimo atitinkamai per 5 ir 6 dalyse nustatytus terminus, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos priimtam sprendimui.

8. Reguliavimo institucija per dviejų mėnesių laikotarpį įvykdo Komisijos sprendimą atšaukti savo sprendimą ir atitinkamai apie tai informuoja Komisiją.

9. Komisija gali priimti gaires, išsamiai nustatančias procedūrą, kurios turi būti laikomasi taikant šį straipsnį. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesminės šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 46 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

40 straipsnis

Duomenų saugojimas

1. Valstybės narės reikalauja, kad tiekimo įmonės bent penkerius metus saugotų ir nacionalinėms institucijoms, įskaitant nacionalinę reguliavimo instituciją ir nacionalines konkurencijos institucijas, taip pat Komisijai, pateiktų, kad jos galėtų vykdyti savo užduotis, visų sandorių su didmeniniais vartotojais ir perdavimo sistemos operatoriais, sudarytų pagal elektros energijos tiekimo sutartis ir elektros energijos rinkos išvestines finansines priemones, atitinkamus duomenis.

2. Duomenis sudaro išsamūs atitinkamų sandorių duomenys, pvz., trukmė, tiekimo ir apmokėjimo taisyklės, kiekis, vykdymo datos ir terminai, sandorio kainos, atitinkamo didmeninio vartotojo identifikavimo priemonės, taip pat konkreti informacija apie visas neįvykdytas elektros energijos tiekimo sutartis ir elektros energijos rinkos išvestines finansines priemones.

3. Reguliavimo institucija gali nuspręsti tam tikrą tos informacijos dalį pateikti rinkos dalyviams, su sąlyga, kad komerciniu požiūriu neskelbtina informacija apie atskirus rinkos dalyvius ar atskirus sandorius nebus atskleista. Ši dalis netaikoma informacijai apie finansines priemones, kurioms taikoma Direktyva 2004/39/EB.

4. Siekdama užtikrinti vienodą šio straipsnio taikymą, Komisija gali priimti gaires, kuriose apibrėžiami duomenų saugojimo metodai ir priemonės, taip pat saugomų duomenų forma ir turinys. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesminės šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 46 straipsnio 2 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

5. Su elektros energijos rinkos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis susijusiems sandoriams, kuriuos tiekimo įmonės sudaro su didmeniniais vartotojais ir perdavimo sistemos operatoriais, šis straipsnis taikomas tik tada, kai Komisija priima 4 dalyje nurodytas gaires.

6. Šio straipsnio nuostatomis 1 dalyje nurodytų institucijų atžvilgiu nenustatoma papildomų įpareigojimų subjektams, kuriems taikoma Direktyva 2004/39/EB.

7. Jei 1 dalyje nurodytoms institucijoms reikia susipažinti su subjektų, kuriems taikoma Direktyva 2004/39/EB, turimais duomenimis, pagal tą direktyvą atsakingos institucijos pateikia joms prašomus duomenis.

X SKYRIUS

MAŽMENINĖS RINKOS

41 straipsnis

Mažmeninės rinkos

Siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas gerai veikiančių ir skaidrių mažmeninių rinkų formavimuisi Bendrijoje, valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatorių, skirstymo sistemos

operatorių, tiekimo įmonių, vartotojų ir, prireikus, kitų rinkos dalyvių funkcijos bei pareigos būtų apibrėžtos atsižvelgiant į sutarčių sąlygas, įsipareigojimus vartotojams, keitimosi duomenimis ir atsiskaitymo taisykles, duomenų nuosavybę ir įsipareigojimą pateikti skaitiklių rodmenis.

Tos taisyklės turi būti paviešintos, jomis siekiama vartotojams ir tiekėjams sudaryti palankesnes prieigos prie tinklų sąlygas ir jas turi peržiūrėti reguliavimo institucijos ar kitos atitinkamos nacionalinės institucijos.

Stambūs ne namų ūkio vartotojai turi teisę sudaryti sutartis iš karto su keliais tiekėjais.

XI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

42 straipsnis

Apsaugos priemonės

Staiga įvykus elektros energijos rinkos krizei ar iškilus grėsmei asmenų fizinei sveikatai ar saugumui, aparatūros ar įrenginių arba sistemos vientisumo saugumui, valstybė narė gali imtis būtinų laikinų apsaugos priemonių.

Tokios priemonės turi kuo mažiau trikdyti vidaus rinkos veikimą ir neturi būti taikomos platesniu mastu nei būtina staiga kilusiems sunkumams įveikti.

Atitinkama valstybė narė apie tas priemones nedelsdama praneša kitoms valstybėms narėms ir Komisijai, kuri gali nuspręsti, kad atitinkama valstybė narė turi iš dalies pakeisti ar panaikinti tokias priemones, jeigu jos iškreipia konkurenciją ir neigiamai veikia prekybą tokiu būdu, kuris neatitinka bendro intereso.

43 straipsnis

Vienodos sąlygos

1. Priemonės, kurių valstybės narės gali imtis pagal šią direktyvą, kad užtikrintų vienodas sąlygas, turi būti suderinamos su Sutartimi, visų pirma su jos 30 straipsniu, ir su Bendrijos teise.

2. 1 dalyje nurodytos priemonės turi būti proporcingos, nediskriminacinės ir skaidrios. Tos priemonės gali būti taikomos tik tuo atveju, jei apie jas pranešta Komisijai ir ji tas priemones patvirtino.

3. Komisija sprendimą dėl 2 dalyje nurodyto pranešimo priima per du mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos. Tas laikotarpis prasideda kitą dieną po to, kai gaunama visa informacija. Jei per tą dviejų mėnesių laikotarpį Komisija nepriima sprendimo, laikoma, kad ji neprieštarauja priemonėms, apie kurias buvo pranešta.

44 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos

1. Valstybės narės, kurios, įsigaliojus šiai direktyvai, gali įrodyti, kad yra esminių problemų, susijusių su jų mažų atskirų sistemų eksploatavimu, gali pateikti prašymą Komisijai dėl nuostatų, leidžiančių nukrypti nuo IV, VI, VII ir VIII skyrių, o atskirų mikrosistemų atveju – nuo III skyriaus atitinkamų nuostatų, susijusių su turimų pajėgumų atnaujinimu, modernizavimu ir plėtra. Prieš priimdama sprendimą, Komisija apie tokius prašymus praneša valstybėms narėms, laikydamasi konfidencialumo reikalavimų. Tas sprendimas skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2. 9 straipsnis netaikomas Kiprui, Liuksemburgui ir (arba) Maltai. Be to, 26, 32 ir 33 straipsniai netaikomi Maltai.

9 straipsnio 1 dalies b punkto tikslais sąvoka „įmonė, atliekanti kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų“ neapima galutinių vartotojų, kurie atlieka elektros energijos gamybos ir (arba) tiekimo funkcijas tiesiogiai ar per jų individualiai ar bendrai kontroliuojamas įmones, jeigu galutiniai vartotojai, įskaitant kontroliuojamoje įmonėje pagamintą jų elektros energijos dalį, pagal metinį vidurkį yra grynosios elektros energijos vartotojai ir jeigu jų trečiosioms šalims parduodamos elektros energijos ekonominė vertė yra nereikšminga, palyginti su kitomis jų verslo sritimis.

45 straipsnis

Peržiūros procedūra

Kai 47 straipsnio 6 dalyje nurodytoje ataskaitoje Komisija padaro išvadą, kad, atsižvelgiant į veiksmingą būdą, kuriuo valstybėje narėje buvo suteikta prieiga prie tinklo ir kuriuo suteikiama visapusiškai veiksminga, nediskriminacinė ir netrikdoma prieiga prie tinklo, tam tikri šia direktyva įmonėms nustatyti įpareigojimai (įskaitant įpareigojimus teisiškai atskirti skirstymo sistemos operatorius) nėra proporcingi siekiamam tikslui, atitinkama valstybė narė gali pateikti Komisijai prašymą netaikyti tokio reikalavimo.

Tokį prašymą valstybė narė nedelsdama perduoda Komisijai ir kartu pateikia visą svarbią informaciją, būtiną ataskaitos išvadai, kad reikia užtikrinti veiksmingą prieigą prie tinklo, įrodyti.

Per tris mėnesius nuo pranešimo gavimo Komisija priima nuomonę dėl atitinkamos valstybės narės prašymo ir atitinkamais atvejais pateikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai iš dalies pakeisti atitinkamas šios direktyvos nuostatas. Pasiūlymuose iš dalies keisti šią direktyvą Komisija gali pasiūlyti, kad atitinkamai valstybei narei būtų netaikomi konkretūs reikalavimai, jei ta valstybė narė atitinkamai įgyvendina lygiavertės poveikio priemones.

46 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas.

2. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.

47 straipsnis

Ataskaitų teikimas

1. Komisija stebi ir peržiūri šios direktyvos taikymą bei pirmą kartą ne vėliau kaip 2004 m. rugpjūčio 4 d., o vėliau kasmet pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai bendros pažangos ataskaitą. Pažangos ataskaitoje turi būti apžvelgti bent šie dalykai:

- a) sukaupta patirtis ir padaryta pažanga kuriant užbaigtą ir visapusiškai veikiančią elektros energijos vidaus rinką, taip pat su tuo susijusios likusios kliūtys, įskaitant dominavimo rinkoje, koncentracijos rinkoje, agresyvaus ar antikonkurencinio elgesio aspektus bei jų poveikį, kuriuo iškreipiama rinką;
- b) kiek šioje direktyvoje nustatyti atskyrimo ir tarifų nustatymo reikalavimai padėjo užtikrinti sąžiningą ir nediskriminacinę prieigą prie Bendrijos elektros energijos sistemos bei lygiavertčius konkurencijos lygius, taip pat elektros energijos rinkos atvėrimo ekonominės, aplinkos apsaugos ir socialinės pasekmės vartotojams;
- c) nagrinėjami klausimai, susiję su sistemos pajėgumo lygiais ir elektros energijos tiekimo saugumu Bendrijoje, visų pirma esama ir numatoma paklausos ir pasiūlos pusiausvyra, atsižvelgiant į mainams tarp vietovių skirtus fizinius pajėgumus;
- d) ypatingas dėmesys bus skirtas priemonėms, kurių valstybės narės ėmėsi siekdamas patenkinti paklausą, kai ji yra didžiausia, ir problemoms, susijusioms su vieno ar kelių tiekėjų tiekimo trūkumais, spręsti;
- e) 26 straipsnio 4 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos įgyvendinimas atsižvelgiant į galimybę peržiūrėti ribinę vertę;
- f) bendras pažangos, padarytos plėtojant dvišalius santykius su trečiosiomis šalimis, kurios gamina, eksportuoja ar transportuoja elektros energiją, įskaitant pažangą, padarytą integruojant rinką, prekybos elektros energija socialines pasekmes ir poveikį aplinkai bei prieigą prie tokių trečiųjų šalių tinklų, įvertinimas;

- g) poreikis nustatyti galimus suderinimo reikalavimus, nesusiėjusius su šios direktyvos nuostatomis; ir
- h) kaip valstybės narės praktiškai įgyvendina 3 straipsnio 9 dalyje nustatytus informacijos apie elektros energiją pateikimo reikalavimus, ir kaip buvo atsižvelgta į Komisijos rekomendacijas tuo klausimu.

Tam tikrais atvejais pažangos ataskaitoje gali būti pateiktos rekomendacijos, ypač dėl ženklavimo nuostatų taikymo srities ir sąlygų, įskaitant būdą, kaip pateikti nuorodą į turimus informacijos šaltinius, ir dėl tokių šaltinių turinio, ir visų pirma dėl to, kaip visoje Bendrijoje būtų galima skaidriai, lengvai prieinama ir palyginama forma teikti informaciją, susijusią su poveikiu aplinkai, kuri daro bent išmetamos CO₂ dujos ir radioaktyviosios atliekos, susidariusios dėl elektros energijos gamybos iš įvairių energijos šaltinių, ir kaip modernizuoti priemonės, kurių ėmėsi valstybės narės, siekdamos kontroliuoti tiekėjų teiktos informacijos tikslumą, taip pat kokiomis priemonėmis galima būtų neutralizuoti neigiamus dominavimo rinkoje ar koncentracijos rinkoje padarinius.

2. Kas dvejus metus 1 dalyje nurodytoje pažangos ataskaitoje taip pat pateikiama įvairių priemonių, kurių ėmėsi valstybės narės įpareigojimams teikti viešąsias paslaugas įgyvendinti, analizė bei tų priemonių veiksmingumo vertinimas ir visų pirma jų poveikis konkurencijai elektros energijos rinkoje. Atitinkamais atvejais ataskaitoje gali būti pateikiamos rekomendacijos dėl priemonių, kurių reikia imtis nacionaliniu lygiu aukštesiems viešųjų paslaugų standartams pasiekti, arba dėl priemonių, skirtų užkirsti kelią rinkos protekcionizmui.

3. Ne vėliau kaip 2013 m. kovo 3 d. Komisija, atlikdama bendrą peržiūrą, pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai išsamią specialią ataskaitą, kurioje nurodoma, koku mastu V skyriuje nustatyti atskyrimo reikalavimai padėjo užtikrinti visišką faktinį perdavimo sistemos operatorių nepriklausomumą, kaip rodiklį naudodama efektyvų bei veiksmingą atskyrimą.

4. Atlikdama įvertinimą pagal 3 dalį, Komisija visų pirma atsižvelgia į šiuos kriterijus: sąžiningą ir nediskriminacinę prieigą prie tinklo, veiksmingą reguliavimą, tinklo plėtrą, kad jis atitiktų rinkos poreikius, neiškraipytas investavimo paskatas, jungiamųjų linijų infrastruktūros plėtrą, veiksmingą konkurenciją Bendrijos energetikos rinkose ir tiekimo saugumo padėtį Bendrijoje.

5. Tam tikrais atvejais ir ypač tuo atveju, kai 3 dalyje nurodytoje išsamioje specialioje ataskaitoje yra nustatyta, kad 4 dalyje nurodytos sąlygos praktikoje nebuvo užtikrintos, Komisija ne vėliau kaip 2014 m. kovo 3 d. pateikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai dėl perdavimo sistemos operatorių visišką faktinio nepriklausomumo užtikrinimo

6. Ne vėliau kaip 2006 m. sausio 1 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai išsamią ataskaitą, kurioje apžvelgiama pažanga kuriant elektros energijos vidaus rinką. Toje ataskaitoje visų pirma nagrinėjami šie klausimai:

- nediskriminacinės prieigos prie tinklo buvimas;
- veiksmingas reguliavimas;
- jungiamųjų linijų infrastruktūros plėtra ir tiekimo saugumo padėtis Bendrijoje;
- kokia yra rinkos atvėrimo visapusiška nauda mažosioms įmonėms ir namų ūkio vartotojams, ypač atsižvelgiant į viešųjų paslaugų ir universaliųjų paslaugų standartus;
- koku mastu rinkos yra praktiškai atviros veiksmingai konkurencijai, įskaitant dominavimo rinkoje, rinkos koncentracijos ir agresyvaus ar antikonkurencinio elgesio aspektus;
- koku mastu vartotojai faktiškai keičia tiekėjus ar iš naujo derasi dėl tarifų;
- kainų pokyčiai, įskaitant tiekimo kainas, lyginant su rinkų atvėrimo laipsniu; ir
- šios direktyvos taikymo patirtis, susijusi su vertikalios integracijos įmonėms priklausančių sistemos operatorių faktiniu nepriklausomumu, ir tai, ar be funkcinio nepriklausomumo ir apskaitos atskyrimo buvo parengta kitų priemonių, kurių poveikis yra lygiavertis teisiniam atskyrimui.

Atitinkamais atvejais Komisija teikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai, visų pirma siekdama užtikrinti aukštus viešųjų paslaugų standartus.

Atitinkamais atvejais Komisija teikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai, visų pirma siekdama užtikrinti, kad iki 2007 m. liepos 1 d. skirstymo sistemos operatoriai turėtų visišką faktinį nepriklausomumą. Prireikus, laikantis konkurencijos teisės, tuose pasiūlyimuose taip pat nurodomos problemų, susijusių su dominavimu rinkoje, rinkos koncentracija ir agresyviu ar antikonkurenciniu elgesiu, sprendimo priemonės.

48 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2003/54/EB panaikinama nuo 2011 m. kovo 3 d. nedarant įtakos valstybių narių įsipareigojimams, susijusiems su tos direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir taikymo terminais. Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir aiškinamos pagal II priede pateiktą atitikmenų lentelę.

49 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini šiai direktyvai įgyvendinti ne vėliau kaip 2011 m. kovo 3 d. Jos nedelsdamos informuoja apie tai Komisiją.

Tas priemonės jos taiko nuo 2011 m. kovo 3 d., išskyrus 11 straipsnį, kurį jos taiko nuo 2013 m. kovo 3 d.

Valstybės narės, tvirtindamos tas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Tokios nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

50 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

51 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2009 m. liepos 13 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
H.-G. PÖTTERING

Tarybos vardu
Pirmininkas
E. ERLANDSSON

I PRIEDAS

VARTOTOJŲ APSAUGOS PRIEMONĖS

1. Nepažeidžiant Bendrijos taisyklių dėl vartotojų apsaugos, ypač 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis ⁽¹⁾ ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais ⁽²⁾, 3 straipsnyje nurodytos priemonės skirtos užtikrinti, kad vartotojai:

- a) turėtų teisę sudaryti sutartį su savo elektros energijos paslaugų tiekėju, kurioje nurodoma:
- tiekėjo tapatybė ir adresas;
 - teikiamos paslaugos, siūlomas paslaugų kokybės lygis bei pradinio prijungimo terminas;
 - siūlomų techninės priežiūros paslaugų rūšys;
 - priemonės, kurias naudojant galima gauti naujausią informaciją apie visus taikomus tarifus ir mokesčius už techninę priežiūrą;
 - sutarties galiojimo laikotarpis, paslaugų teikimo atnaujinimo bei nutraukimo ir sutarties pratęsimo ir nutraukimo sąlygos bei informacija, ar numatyta teisė be mokesčio nutraukti sutartį;
 - kompensavimas ir pinigų grąžinimas tuo atveju, kai paslaugų kokybė neatitinka sutartyje nurodyto lygio, įskaitant netikslas ir vėluojančias sąskaitas;
 - metodas, kuriuo pradedamos ginčų sprendimo procedūros pagal f punktą;
 - informacija apie vartotojų teises, įskaitant informaciją apie skundų nagrinėjimą, ir visa šiame punkte nurodyta informacija, kuri aiškiai pateikiama sąskaitose ar elektros energijos įmonės tinklavietėje.
- Sąlygos turi būti sąžiningos ir iš anksto gerai žinomos. Bet kuriuo atveju ši informacija turėtų būti pateikta prieš sudarant ar patvirtinant sutartį. Jei sutartys sudaromos per tarpininkus, su šiame punkte nustatytais klausimais susijusią informaciją taip pat reikia pateikti prieš sutarties sudarymą;
- b) būtų tinkamai informuojami apie ketinimą pakeisti sutarties sąlygas, o informuojant apie šį ketinimą, jiems turi būti pranešta apie jų teisę nutraukti sutartį. Paslaugų teikėjai savo vartotojams apie mokesčių padidinimą praneša tiesiogiai, skaidriai, suprantamai ir tinkamu laiku, ne vėliau kaip per vieną įprastą sąskaitų pateikimo laikotarpį nuo didesnių mokesčių įsigaliojimo. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai galėtų laisvai nutraukti sutartis, jei nesutinka su naujomis sąlygomis, apie kurias jiems pranešė elektros energijos paslaugų teikėjas;
- c) gautų skaidrią informaciją apie taikomas kainas ir tarifus bei apie standartines sąlygas, susijusias su galimybe naudotis elektros energijos paslaugomis ir naudojimusi jomis;
- d) galėtų rinktis iš įvairių mokėjimo būdų, kuriais vartotojai nebūtų neteisingai diskriminuojami. Išankstinio mokėjimo sistemos turi būti sąžiningos ir atitikti galimą suvartojimą. Bet koks sąlygų skirtumas turi atspindėti tiekėjo išlaidas, susijusias su skirtingų mokėjimo sistemų taikymu. Bendros sąlygos turi būti sąžiningos ir skaidrios. Jos turi būti apibrėžtos aiškiai ir suprantamai ir jose neturi būti nesutartinių kliūčių, trukdančių vartotojui pasinaudoti savo teisėmis, pavyzdžiui, perdėtų reikalavimų, susijusių su sutarties dokumentais. Vartotojai turi būti apsaugoti nuo nesąžiningų ar klaidinančių pardavimo metodų;
- e) nebūtų apmokestinami už tiekėjo pakeitimą;

⁽¹⁾ OL L 144, 1997 6 4, p. 19.

⁽²⁾ OL L 95, 1993 4 21, p. 29.

- f) gautų naudos taikant skaidrias, nesudėtingas ir nebrangias jų skundų nagrinėjimo procedūras. Pirmiausia visi vartotojai turi teisę reikalauti, kad jų elektros energijos paslaugų teikėjas teiktų geros kokybės paslaugas ir tinkamai nagrinėtų skundus. Taikant tokias ginčų sprendimo ne teismo keliu procedūras, ginčai turi būti sprendžiami sąžiningai ir operatyviai (pageidautina per 3 mėnesius), numatant, kad pagrįstais atvejais turi būti taikoma išlaidų grąžinimo ir (arba) kompensavimo sistema. Jei įmanoma, procedūros turėtų atitikti 1998 m. kovo 30 d. Komisijos rekomendacijoje 98/257/EB dėl institucijoms, atsakingoms už vartotojų ginčų sprendimą ne teismo tvarka, taikomų principų ⁽¹⁾ pateiktus principus;
 - g) kai pagal nuostatas, kurias valstybės narės patvirtina 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, suteikiama galimybė naudotis universaliosiomis paslaugomis, vartotojams turi būti pranešta apie jų teises, susijusias su universaliosiomis paslaugomis;
 - h) turėtų galimybę naudotis savo suvartojimo duomenimis ir sudarius aiškų susitarimą bei nemokamai galėtų leisti bet kokiai registruotai tiekimo įmonei naudotis savo skaitiklių duomenimis. Už duomenų tvarkymą atsakinga šalis privalo įmonei pateikti tuos duomenis. Valstybės narės nustato duomenų formą ir tvarką, pagal kurią tiekėjams ir vartotojams suteikiama galimybė naudotis duomenimis. Už tą paslaugą nenustatomas papildomas mokestis vartotojui;
 - i) būtų pakankamai dažnai tinkamai informuojami apie faktinį elektros energijos suvartojimą ir kainas, kad galėtų reguliuoti savo elektros energijos suvartojimą. Ta informacija pateikiama tinkamais intervalais, atsižvelgiant į vartotojo matavimo įrangos pajėgumus ir atitinkamą elektros energijos produktą. Turi būti tinkamai atsižvelgta į tokių priemonių ekonominę naudą. Už tą paslaugą nenustatomas papildomas mokestis vartotojui;
 - j) pakeitus elektros energijos tiekėją, galutinę uždarymo sąskaitą gautų ne vėliau kaip praėjus šešioms savaitėms po to, kai buvo pakeistas energijos tiekėjas.
2. Valstybės narės užtikrina pažangių matavimo sistemų įdiegimą, kad jas naudodami vartotojai galėtų aktyviai dalyvauti elektros energijos tiekimo rinkoje. Sprendimas dėl šių matavimo sistemų diegimo gali būti priimtas atlikus visų ilgalaikių sąnaudų ir numatomos naudos rinkai ir atskiriems vartotojams ekonominį vertinimą arba nustatius, kokias pažangias matavimo sistemas ekonomiškai tikslinga ir rentabili taikyti ir per kokią laikotarpį jas būtų galima įdiegti.

Toks vertinimas atliekamas ne vėliau kaip 2012 m. rugsėjo 3 d.

Remdamosi tuo vertinimu, valstybės narės arba bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija parengia pažangių matavimo sistemų įdiegimo darbotvarkę (iki 10 metų laikotarpiui).

Vietovėse, kuriose pažangių skaitiklių diegimas vertinamas palankiai, ne vėliau kaip 2020 m. bent 80 % vartotojų turi būti įdiegtos pažangios matavimo sistemos.

Valstybės narės arba bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija užtikrina jų teritorijoje diegiamų matavimo sistemų sąveiką ir tinkamai atsižvelgia į tai, kaip taikomi atitinkami standartai ir remiamasi geriausia praktika bei kreipiamas dėmesys į elektros energijos vidaus rinkos vystymosi svarbą.

⁽¹⁾ OL L 115, 1998 4 17, p. 31.

II PRIEDAS

ATITIKMENŲ LENTELĖ

Direktyva 2003/54/EB	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnis	2 straipsnis
3 straipsnis	3 straipsnis
4 straipsnis	4 straipsnis
5 straipsnis	5 straipsnis
—	6 straipsnis
6 straipsnis	7 straipsnis
7 straipsnis	8 straipsnis
10 straipsnis	9 straipsnis
8 straipsnis	10 straipsnis
—	11 straipsnis
9 straipsnis	12 straipsnis
—	13 straipsnis
—	14 straipsnis
11 straipsnis	15 straipsnis
12 straipsnis	16 straipsnis
—	17 straipsnis
—	18 straipsnis
—	19 straipsnis
—	20 straipsnis
—	21 straipsnis
—	22 straipsnis
—	23 straipsnis
13 straipsnis	24 straipsnis
14 straipsnis	25 straipsnis
15 straipsnis	26 straipsnis
16 straipsnis	27 straipsnis
17 straipsnis	29 straipsnis
18 straipsnis	30 straipsnis
19 straipsnis	31 straipsnis
20 straipsnis	32 straipsnis
21 straipsnis	33 straipsnis
22 straipsnis	34 straipsnis
23 straipsnio 1 dalies pirmas ir antras sakiniai	35 straipsnis
—	36 straipsnis
23 straipsnio likęs tekstas	37 straipsnis
—	38 straipsnis
—	39 straipsnis
—	40 straipsnis
—	41 straipsnis
24 straipsnis	42 straipsnis

Direktyva 2003/54/EB	Ši direktyva
—	43 straipsnis
25 straipsnis	—
26 straipsnis	44 straipsnis
27 straipsnis	45 straipsnis
—	46 straipsnis
28 straipsnis	47 straipsnis
29 straipsnis	48 straipsnis
30 straipsnis	49 straipsnis
31 straipsnis	50 straipsnis
32 straipsnis	51 straipsnis
A priedas	I priedas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2009/73/EB

2009 m. liepos 13 d.

dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 47 straipsnio 2 dalį bei 55 ir 95 straipsnius,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Nuo 1999 m. Bendrijoje pradėjus palaipsniui kurti gamtinių dujų vidaus rinką buvo siekiama visiems Europos Sąjungos vartotojams – ir piliečiams, ir verslo subjektams – suteikti tikrą galimybę rinktis, sukurti naujų verslo galimybių ir didinti tarpvalstybinę prekybą siekiant didesnio našumo, konkurencingų kainų ir aukštesnio lygio paslaugų standartų bei siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tvarumo.
- (2) 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁴⁾ buvo svariai prisidėta prie tokios gamtinių dujų vidaus rinkos kūrimo.
- (3) Laisvės, kurios Sąjungos piliečiams garantuojamos Sutartimi, *inter alia*, laisvas prekių judėjimas, įsisteigimo laisvė ir laisvė teikti paslaugas, galimos tik visiškai atviros rinkos sąlygomis, kai visiems vartotojams suteikiama galimybė laisvai rinktis savo tiekėjus, o visiems tiekėjams – laisvai aprūpinti savo vartotojus.
- (4) Tačiau šiuo metu esama kliūčių, kurios trukdo Bendrijoje dujas parduoti vienodomis sąlygomis, be diskriminacijos ar sunkumų. Visų pirma kiekvienoje valstybėje narėje kol kas nėra užtikrinama nediskriminacinė prieiga prie tinklo ir vienodai veiksmingo lygio reguliuojamoji priežiūra.

- (5) 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate „Europos energetikos politika“ pabrėžiama, kaip svarbu sukurti gamtinių dujų vidaus rinką ir sudaryti vienodas konkurencijos sąlygas visoms Bendrijoje įsisteigusioms gamtinių dujų įmonėms. 2007 m. sausio 10 d. Komisijos komunikatuose „Dujų ir elektros vidaus rinkos perspektyvos“ ir „Europos dujų ir elektros energijos sektorių tyrimas pagal Reglamentą (EB) Nr. 1/2003 17 straipsnį (Galutinė ataskaita)“ buvo parodyta, kad šiuo metu galiojančios taisyklės ir priemonės nesudaro būtinos sistemos, kurios reikia gerai veikiančiai vidaus rinkai pasiekti.

- (6) Tinklų veiksmingai neatskyrus nuo gavybos ir tiekimo veiklos (toliau – veiksmingas atskyrimas), diskriminacijos pavojus kyla ne tik eksploatuojant tinklą, bet ir skatinant vertikalios integracijos įmones pakankamai investuoti į savo tinklus.

- (7) Tačiau taikant teisinio ir funkcinio veiklos rūšių atskyrimo taisykles, kaip numatyta Direktyvoje 2003/55/EB, perdavimo sistemos operatorių veiklos rūšių veiksmingai atskirti nepavyko. Todėl 2007 m. kovo 8 ir 9 d. vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime Komisijos buvo paprašyta parengti pasiūlymus dėl teisės aktų, kuriais „tiekimo ir gavybos veikla būtų veiksmingai atskirta nuo tinklo eksploatavimo veiklos“.

- (8) Veiksmingą veiklos rūšių atskyrimą imanoma įgyvendinti tik pašalinus vertikalios integracijos įmonėms paskatas diskriminuoti konkurentus prieigos prie tinklų ir investicijų atžvilgiu. Be jokios abejonės, nuosavybės atskyrimas, t. y. tinklo savininko paskyrimas sistemos operatoriumi ir jo nepriklausomumas nuo bet kokių su tiekimu ir gavyba susijusių interesų yra veiksmingas ir patikimas būdas šalinti interesų konfliktą ir užtikrinti tiekimo saugumą. Dėl tos priežasties Europos Parlamentas savo 2007 m. liepos 10 d. rezoliucijoje dėl dujų ir elektros energijos vidaus rinkos perspektyvų ⁽⁵⁾ nurodė, kad nuosavybės atskyrimas perdavimo lygyje yra veiksmingiausias būdas nediskriminuojant skatinti investicijas į infrastruktūrą, naujiems rinkos dalyviams užtikrinti sąžiningą prieigą prie tinklo ir rinkos skaidrumą. Todėl atskiriant nuosavybę iš valstybių narių turėtų būti reikalaujama užtikrinti, kad tas pats asmuo arba asmenys neturėtų teisės kontroliuoti gavybos arba tiekimo įmonės ir tuo pačiu metu kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą arba turėti teisių perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos atžvilgiu.

⁽¹⁾ OL C 211, 2008 8 19, p. 23.

⁽²⁾ OL C 172, 2008 7 5, p. 55.

⁽³⁾ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje), 2009 m. sausio 9 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 70 E, 2009 3 24, p. 37) ir 2009 m. balandžio 22 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). 2009 m. birželio 25 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 57.

⁽⁵⁾ OL C 175 E, 2008 7 10, p. 206.

Ir atvirkščiai, kontroliuojant perdavimo sistemą arba perdavimo sistemos operatorių turėtų būti draudžiama kontroliuoti gavybos ar tiekimo įmonę arba turėti kokių nors teisių gavybos ar tiekimo įmonės atžvilgiu. Laikantis šių apribojimų gavybos arba tiekimo įmonė turėtų turėti galimybę turėti mažiau nei pusę perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos akcijų paketo.

(9) Bet kokia veiklos rūšių atskyrimo sistema turėtų būti veiksminga šalinant gamintojų, tiekėjų ir perdavimo sistemos operatorių interesų konfliktus, kad būtų sukurtos paskatos vykdyti būtinas investicijas ir užtikrinti prieigą naujiems rinkos dalyviams pagal skaidrų ir veiksmingą reguliavimo režimą, ir neturėtų sukurti pernelyg apsunkinančio reguliavimo režimo nacionalinėms reguliavimo institucijoms.

(10) Termino „kontrolė“ apibrėžtis yra paimta iš 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (EB Susijungimų reglamentas) ⁽¹⁾.

(11) Tam tikrais atvejais dėl nuosavybės atskyrimo reikia pertvarkyti įmones, todėl valstybės narėms, kurios nusprendžia įgyvendinti nuosavybės atskyrimą, turėtų būti suteikta papildomo laiko atitinkamoms nuostatomis taikyti. Atsižvelgiant į vertikaliosios sąsajos, siejančios elektros energijos ir dujų sektorius, veiklos rūšių atskyrimo nuostatos turėtų būti taikomos šiuose abiejuose sektoriuose.

(12) Atskiriant nuosavybę, kad būtų galima užtikrinti visišką tinklo eksploatavimo nepriklausomumą nuo su tiekimu ir gavyba susijusių interesų bei užkirsti kelią keitimuisi bet kokia konfidencialia informacija, tas pats asmuo neturėtų būti ir perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos, ir įmonės, atliekančios bet kokias gavybos ar tiekimo funkcijas, valdybų nariu. Dėl tos pačios priežasties tas pats asmuo neturėtų turėti teisės skirti perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos valdybos narių ir kontroliuoti kurią nors gavybos arba tiekimo įmonę ar tos įmonės atžvilgiu turėti kokių nors teisių.

(13) Paskyrus nuo tiekimo ir gavybos interesų nepriklausomą sistemos operatorių ar perdavimo operatorių, vertikalios integracijos įmonei būtų sudaryta galimybė išlaikyti tinklo turto nuosavybę, ir kartu būtų užtikrintas veiksmingas interesų atskyrimas, jeigu toks nepriklausomas sistemos operatorius arba toks nepriklausomas perdavimo operatorius

atlieka visas sistemos operatoriaus funkcijas ir įdiegiami išsamūs reguliavimo ir visapusiškos reguliuojamosios kontrolės mechanizmai.

(14) Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. įmonė, kuri yra perdavimo sistemos savininkė, yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, valstybės narėms turėtų būti suteikiama galimybė rinktis, ar taikyti nuosavybės atskyrimą, ar paskirti nuo tiekimo ir gavybos interesų nepriklausomą sistemos operatorių arba perdavimo operatorių.

(15) Siekiant visapusiškai apsaugoti vertikalios integracijos įmonių akcininkų interesus, valstybės narės turėtų turėti galimybę įgyvendinti nuosavybės atskyrimą tiesiogiai parduodant turtą arba padalijant integruotos įmonės akcijas tinklo įmonei ir likusiai tiekimo ir gavybos įmonei, su sąlyga, kad būtų laikomasi iš nuosavybės atskyrimo kylančių reikalavimų.

(16) Nepriklausomo sistemos operatoriaus ar nepriklausomo perdavimo operatoriaus sprendimų visapusiškas veiksmingumas turėtų būti užtikrintas specialiomis papildomomis taisyklėmis. Nustatant taisykles dėl nepriklausomo perdavimo operatoriaus sukuriama tinkama reguliavimo sistema, užtikrinanti sąžiningą konkurenciją, pakankamas investicijas, naujų rinkos dalyvių prieigą ir dujų rinkų integraciją. Veiksmingas atskyrimas, pagrįstas nuostatomis dėl nepriklausomo perdavimo operatoriaus, turėtų būti paremtas organizacinėmis ir su perdavimo sistemos operatorių valdymu susijusiomis priemonėmis bei priemonėmis, susijusiomis su investicijomis, naujų gamybos pajėgumų įtraukimu į tinklą ir rinkos integracija vykdančią regioninį bendradarbiavimą. Perdavimo operatoriaus nepriklausomumas taip pat turėtų būti, *inter alia*, užtikrinamas nustatant tam tikrus pereinamuosius laikotarpius, kurių metu vertikalios integracijos įmonėje neatliekamos vadovavimo funkcijos ar kitos atitinkamos funkcijos, kurias atliekant atsiranda galimybės gauti tą pačią informaciją, kuri gali būti gaunama užimant vadovaujamą pareigą. Veiksmingo atskyrimo modelis, susijęs su nepriklausomu perdavimo operatoriumi, atitinka Europos Vadovų Tarybos 2007 m. kovo 8 ir 9 d. susitikime išdėstytus reikalavimus.

(17) Siekiant plėtoti konkurenciją dujų vidaus rinkoje, stambiems ne namų ūkio vartotojams turėtų būti suteikta galimybė pasirinkti tiekėjus ir sudaryti sutartis dėl dujų tiekimo su keliais tiekėjais, kad būtų užtikrinti jų dujų poreikiai. Tokie vartotojai turėtų būti apsaugoti nuo į sutartis įtraukiamų sąlygų dėl išimtinių teisių, pagal kurias siekiama neatsižvelgti į konkuruojančius arba papildomus pasiūlymus.

⁽¹⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1.

- (18) Valstybė narė turi teisę pasirinkti visišką nuosavybės atskyrimą savo teritorijoje. Jeigu valstybė narė pasinaudoja šia teise, įmonė neturi teisės paskirti nepriklausomo sistemos operatoriaus ar nepriklausomo perdavimo operatoriaus. Be to, įmonė, atliekanti kurią nors gavybos ar tiekimo funkciją, negali tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti visišką nuosavybės atskyrimą pasirinkusios valstybės narės perdavimo sistemos operatoriaus arba turėti kokių nors teisių jo atžvilgiu.
- (19) Pagal šią direktyvą gamtinių dujų vidaus rinkoje egzistuos skirtingi rinkos organizavimo modeliai. Priemonės, kurių valstybės narės galėtų imtis siekdamas užtikrinti vienodas sąlygas, turėtų būti grindžiamos viršesniais visuotinės svarbos reikalavimais. Su Komisija turėtų būti konsultuojamasi dėl priemonių suderinamumo su Sutartimi ir Bendrijos teise.
- (20) Įgyvendinant veiksmingą veiklos rūšių atskyrimą turėtų būti laikomasi viešojo ir privatačio sektorių nediskriminavimo principo. Tuo tikslu tas pats asmuo neturėtų turėti galimybės, pavieniui ar kartu su kitais, pažeisdamas taisykles dėl nuosavybės atskyrimo arba nepriklausomo sistemos operatoriaus sprendimo, kontroliuoti ir perdavimo sistemos operatorių arba perdavimo sistemų, ir gavybos arba tiekimo įmonių organų sudėtį, balsavimą ar sprendimų priėmimą ar turėti kokių nors teisių jų atžvilgiu. Nuosavybės atskyrimo ir nepriklausomo sistemos operatoriaus sprendimo srityje, jeigu atitinkama valstybė narė gali įrodyti, kad šio reikalavimo laikomasi, dvi atskiros viešosios įstaigos turėtų turėti galimybę kontroliuoti ir gavybą bei tiekimą, ir perdavimo veiklą.
- (21) Visiškai veiksmingas tinklo veiklos atskyrimas nuo tiekimo ir gavybos veiklos turėtų būti įgyvendintas visoje Bendrijoje ir Bendrijos, ir ne Bendrijos įmonių atžvilgiu. Siekiant užtikrinti, kad tinklo veikla ir tiekimo bei gavybos veikla visoje Bendrijoje būtų viena nuo kitos atskirtos, reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai atsakyti sertifikuoti veiklos rūšių atskyrimo taisyklių nesilaikančius perdavimo sistemos operatorius. Kad tos taisyklės būtų vienodai taikomos visoje Bendrijoje, reguliavimo institucijos, priimdamos sprendimus dėl sertifikavimo, turėtų kuo labiau atsižvelgti į Komisijos nuomonę. Kad būtų užtikrintas ir tarptautinių Bendrijos išpareigojimų, bei solidarumo ir energijos tiekimo saugumo Bendrijoje principų laikymasis, Komisija turėtų turėti teisę teikti nuomonę dėl sertifikavimo perdavimo sistemos savininko arba perdavimo sistemos operatoriaus, kurį kontroliuoja asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių, atžvilgiu.
- (22) Energijos tiekimo saugumas – esminė sudedamoji visuomenės saugumo dalis, todėl jis glaudžiai susijęs su veiksmingu dujų vidaus rinkos veikimu ir valstybių narių izoliuotų dujų rinkų integravimu. Dujas Sąjungos piliečiams galima tiekti tik tinklais. Veikiančios atviros dujų rinkos, ypač tinklai ir kita su dujų tiekimu susijusi įranga, yra labai svarbūs visuomenės saugumui, ekonomikos konkurencingumui ir Sąjungos piliečių gerovei. Todėl asmenims iš trečiųjų šalių turėtų būti leista kontroliuoti perdavimo sistemą arba perdavimo sistemos operatorių tik tuomet, jei jie laikosi veiksmingo atskyrimo reikalavimų, kurie taikomi Bendrijoje. Nepažeisdama savo tarptautinių išpareigojimų, Bendrija mano, kad dujų perdavimo sistemos sektorius yra labai svarbus Bendrijai, todėl reikia papildomų apsaugos priemonių, susijusių su energijos tiekimo Bendrijai saugumo išsaugojimu, kad nekiltų grėsmės viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui Bendrijoje bei Sąjungos piliečių gerovei. Siekiant užtikrinti energijos tiekimo Bendrijai saugumą, visų pirma būtina atlikti tinklo veikimo nepriklausomumo, Bendrijos ir atskirų valstybių narių priklausomumo nuo energijos tiekimo, kurį vykdo trečiosios šalys, lygio ir vidaus bei išorės prekybai energija bei investicijoms į energetiką konkrečioje trečiojoje šalyje taikomų sąlygų įvertinimą. Todėl energijos tiekimo saugumas turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į faktines kiekvieno atvejo aplinkybes, taip pat į teises ir pareigas, nustatytas pagal tarptautinę teisę, visų pirma pagal Bendrijos ir atitinkamos trečiosios šalies tarptautinius susitarimus. Komisija raginama atitinkamais atvejais pateikti rekomendacijas dėl atitinkamų susitarimų su trečiosiomis šalimis, kuriais sprendžiamas energijos tiekimo Bendrijai saugumo klausimas, arba įtraukti būtinus klausimus kitose derybose su tomis trečiosiomis šalimis.
- (23) Reikėtų imtis papildomų priemonių, siekiant užtikrinti, kad prieigos prie transportavimo tarifai būtų skaidrūs ir nediskriminaciniai. Tie tarifai visiems naudotojams turėtų būti taikomi nediskriminuojant. Kai saugyklų, dujų laikymo vamzdyne ar papildomų paslaugų rinka yra pakankamai konkurencinga, teisė naudotis galėtų būti suteikiama remiantis skaidriais ir nediskriminaciniais rinkos pagrindu veikiančiais mechanizmais.
- (24) Būtina užtikrinti laikymo sistemos operatorių nepriklausomumą, kad trečiosios šalys turėtų geresnes galimybes naudotis saugyklomis, kurios yra techniškai ir (arba) ekonomiškai būtinos siekiant užtikrinti teisę veiksmingai naudotis sistema vartotojų aprūpinimo tikslais. Todėl saugyklos turėtų valdyti teisiškai atskirti subjektai, turintys veiksmingas teises priimti sprendimus, susijusius su turtu, kuris būtinas saugyklų techninei priežiūrai, eksploatavimui ir plėtrai. Taip pat reikia padidinti informacijos apie trečiosioms šalims siūlomus laikymo pajėgumus skaidrumą įpareigojant valstybes nares apibūdinti ir paskelbti nediskriminacinę ir aiškią sistemą, pagal kurią būtų nustatoma

tinkama saugyklų reguliavimo tvarka. Tuo įpareigojimu neturėtų būti reikalaujama naujo sprendimo dėl teisės naudotis saugyklomis tvarkos, bet turėtų būti pagerinamas teisės naudotis saugyklomis tvarkos skaidrumas. Komerčinio požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumo reikalavimai yra ypač svarbūs strateginio pobūdžio duomenų atveju arba tuo atveju, jei saugykla naudojasi tik vienas naudotojas.

- (25) Nediskriminacinė prieiga prie skirstymo tinklo užtikrina galimybę pasiekti vartotojus mažmeniniu lygiu. Tačiau diskriminavimo pavojus suteikiant trečiajai šaliai prieigą ir investuojant skirstymo lygiu yra mažesnis nei perdavimo lygiu, nes perdavimo lygiu perkrova ir gavybos interesų poveikis paprastai yra didesnis nei skirstymo lygiu. Be to, pagal Direktyvą 2003/55/EB teisinis ir funkcinis skirstymo sistemos operatorių atskyrimas tapo privalomas tik nuo 2007 m. liepos 1 d., o jo poveikį gamtinių dujų vidaus rinkai dar reikia įvertinti. Pagal dabar galiojančias teisinio ir funkcinio veiklos rūšių atskyrimo taisyklės veiklos rūšių veiksmingas atskyrimas galimas tik tada, jeigu tos taisyklės būtų aiškiau apibrėžtos, tinkamai įgyvendinamos ir atidžiai prižiūrimas jų taikymas. Todėl siekiant mažmeniniu lygiu sukurti vienodas sąlygas, skirstymo sistemos operatorių veiklą reikėtų prižiūrėti, kad jie negalėtų naudotis vertikalios integracijos pranašumais, susijusiais su jų konkurencine padėtimi rinkoje, ypač namų ūkio ar mažų ne namų ūkio vartotojų atžvilgiu.
- (26) Valstybės narės turėtų imtis konkrečių priemonių siekdamas padėti plačiau naudoti biomasas ir iš biomasės gaunamas dujas, kurių gamintojams turėtų būti suteikta nediskriminacinė prieiga prie dujų sistemos, su sąlyga, kad tokia prieiga būtų nuolat suderinama su atitinkamomis techninėmis taisyklėmis ir saugos standartais.
- (27) Siekiant išvengti neproporcingos finansinės ir administracinės naštos mažiems skirstymo sistemos operatoriams, valstybės narės turėtų turėti galimybę, jei būtina, atleisti atitinkamas įmones nuo teisinių skirstymo atskyrimo reikalavimų.
- (28) Tais atvejais, kai siekiant užtikrinti optimalų integruoto energijos tiekimo, kuriam taikomi atskiri eksploataavimo standartai, veiksmingumą naudojama uždara skirstymo sistema arba kai uždara skirstymo sistemą daugiausiai naudoja sistemos savininkas, turėtų būti galima skirstymo sistemos operatoriui netaikyti įpareigojimų, kurie dėl ypatingo skirstymo sistemos operatoriaus ir sistemos

naudotojų santykių pobūdžio būtų nereikalinga administracinė našta. Pramonės, prekybos ar bendrų paslaugų teritorijose, pvz., geležinkelio stočių pastatuose, oro uostuose, ligoninėse, didelėse stovyklavietėse, kuriose integruotai teikiamos paslaugos, ar chemijos pramonės gamyklose, dėl specializuoto jų veiklos pobūdžio gali būti uždaryti skirstymo sistemų.

- (29) Direktyvoje 2003/55/EB nustatytas reikalavimas valstybėms narėms įsteigti reguliavimo institucijas, kurioms būtų suteikta speciali kompetencija. Tačiau remiantis patirtimi galima daryti išvadą, kad reguliavimo veiksmingumą dažnai mažina pernelyg mažas reguliavimo institucijų nepriklausomumas nuo Vyriausybės, nepakankami įgaliojimai ir apribota veiksmų laisvė. Dėl tos priežasties 2007 m. kovo 8 ir 9 d. susitikime Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją parengti pasiūlymus dėl teisės aktų, kurių tikslas – toliau derinti nacionalinių energetikos reguliavimo institucijų įgaliojimus ir stiprinti jų nepriklausomumą. Tos nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų turėti galimybę spręsti su elektros energijos ir dujų sektoriais susijusius klausimus.
- (30) Kad gamtinių dujų vidaus rinka tinkamai veiktų, energetikos reguliavimo institucijos turi turėti galimybę priimti sprendimus visais svarbiais reguliavimo klausimais ir būti visiškai nepriklausomos nuo visų kitų viešųjų ar privačiųjų interesų. Tai nesudaro kliūčių vykdyti nei teisminę peržiūrą, nei parlamentinę priežiūrą pagal valstybių narių konstitucinės teisės nuostatas. Be to, nacionaliniam teisės aktų leidėjui tvirtinant reguliavimo institucijos biudžetą nesudaroma kliūtis biudžetiniam savarankiškumui. Nuostatos, susijusios su reguliavimo institucijai skirtu biudžeto vykdymo savarankiškumu, turėtų būti įgyvendinamos pagal nacionaliniame biudžeto įstatyme ir nacionalinėse taisyklėse apibrėžtą sistemą. Valstybės narės, tinkama rotacijos sistema prisidedančios prie nacionalinės reguliavimo institucijos nepriklausomumo nuo bet kokių politinių ar ekonominių interesų, turėtų turėti galimybę deramai atsižvelgti į turimus žmoniškumus išteklius ir į valdybos dydį.
- (31) Siekiant visiems rinkos dalyviams, taip pat ir naujiems rinkos dalyviams, užtikrinti veiksmingą rinkos prieinamumą, būtini nediskriminaciniai ir išlaidas atspindintys balansuojantys mechanizmai. Tai turėtų būti pasiekama suformuojant skaidrius, rinkos pagrindu veikiančius dujų tiekimo ir pirkimo mechanizmus, reikalingus atsižvelgiant į subalansavimo reikalavimus. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atlikti aktyvų vaidmenį užtikrinant, kad balansavimo tarifai būtų nediskriminaciniai ir atspindintys išlaidas. Tuo pat metu turėtų būti numatytos tam tikros skatinimo priemonės, siekiant subalansuoti paduodamą ir paimamą dujų kiekį ir nesukelti pavojaus sistemai.

- (32) Nacionalinėms reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikta teisė nustatyti ar patvirtinti tarifus arba metodikas, kuriomis remiantis apskaičiuojami tarifai, atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatoriaus ar skirstymo sistemos operatoriaus (-ių) arba suskystintų gamtinių dujų (SGD) sistemos operatoriaus pasiūlymą, arba į pasiūlymą, dėl kurio susitarė tas (-ie) operatorius (-iai) ir tinklo naudotojai. Atlikdamos šias užduotis, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad perdavimo ir skirstymo tarifai būtų nediskriminaciniai ir atspindintys išlaidas, ir turėtų atsižvelgti į ilgalaikes, ribines ir išvengtas tinklo išlaidas dėl paklausos valdymo priemonių.
- (33) Energetikos reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti privalomus sprendimus dėl gamtinių dujų įmonių ir pačioms taikyti arba pasiūlyti kompetentingam teismui taikyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas įsipareigojimų nevykdančioms gamtinių dujų įmonėms. Energetikos reguliavimo institucijoms taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai neatsižvelgiant į taikomas konkurencijos taisykles nuspręsti imtis tinkamų priemonių, kuriomis būtų užtikrinama nauda vartotojams, pasitelkus veiksmingos konkurencijos, būtinos tam, kad tinkamai veiktų gamtinių dujų vidaus rinka, skatinimą. Dujų perdavimo programų sukūrimas yra viena iš galimų priemonių, kurią galima panaudoti veiksmingai konkurencijai skatinti ir tinkamam rinkos veikimui užtikrinti. Energetikos reguliavimo institucijoms taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai, kad jos galėtų prisidėti užtikrinant aukštus viešųjų paslaugų standartus, siekiant atverti rinką, apsaugoti pažeidžiamus vartotojus ir užtikrinti visišką vartotojų apsaugos priemonių veiksmingumą. Tos nuostatos neturėtų pažeisti Komisijos įgaliojimų, kurie jai suteikti taikant konkurencijos taisykles, įskaitant Bendrijos masto įmonių susijungimų tikrinimą, ir vidaus rinkos taisykles, pvz., laisvą kapitalo judėjimą. Nepriklausoma įstaiga, į kurią turėtų teisę kreiptis šalis, kuriai poveikio turi nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimas, galėtų būti teismas ar tribunolas, turintis įgaliojimus atlikti teisminę peržiūrą.
- (34) Bet koks nacionalinių reguliavimo institucijų įgaliojimų derinimas turėtų apimti įgaliojimus teikti paskatas gamtinių dujų įmonėms ir skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas gamtinių dujų įmonėms arba pasiūlyti, kad kompetentingas teismas skirtų tokias sankcijas. Be to, reguliavimo institucijoms turėtų būti suteikiami įgaliojimai iš gamtinių dujų įmonių reikalauti reikiamos informacijos, atlikti tinkamus ir pakankamus tyrimus bei spręsti ginčus.
- (35) Reikėtų aktyviai skatinti investuoti į stambią naują infrastruktūrą tuo pat metu užtikrinant tinkamą gamtinių dujų vidaus rinkos veikimą. Siekiant sustiprinti infrastruktūros projektų, kuriems taikoma išimtis, teigiamą poveikį konkurencijai ir tiekimo saugumui, projekto planavimo etape reikėtų ištirti rinkos dalyvių suinteresuotumą projektu ir įgyvendinti perkrovos valdymo taisykles. Jei infrastruktūra yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, prašymus taikyti išimtis kaip kraštutinę priemonę turėtų nagrinėti Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra, įsteigta 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 713/2009, įsteigiančiu Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą ⁽¹⁾ (toliau – Agentūra), kad būtų galima geriau atsižvelgti į infrastruktūros tarpvalstybinį poveikį ir palengvinti administracinį darbą. Be to, atsižvelgiant į išskirtinę tų stambių infrastruktūros projektų, kuriems taikoma išimtis, įgyvendinimo riziką, tiekimo ir gavybos interesų turinčioms įmonėms laikinai turėtų būti galima dalinai nukrypti nuo veiklos rūšių atskyrimo taisyklių taikymo įgyvendinant minėtus projektus. Laikinos leidžiančios nukrypti nuostatos tiekimo saugumo sumetimais visų pirma turėtų būti taikomos naujiems Bendrijos dujotiekiams, kuriais dujos transportuojamos iš trečiųjų šalių į Bendriją. Išimties, suteiktos pagal Direktyvą 2003/55/EB, toliau taikomos iki nustatytos galiojimo pabaigos datos, dėl kurios nuspręsta sprendime suteikti išimtį.
- (36) Gamtinių dujų vidaus rinkai trūksta likvidumo ir skaidrumo, o tai trukdo veiksmingai skirti išteklius, mažina rizikos ribojimo galimybes ir užkerta kelią naujiems dalyviams patekti į rinką. Reikia siekti, kad padidėtų pasitikėjimas rinka, jos likvidumas ir rinkos dalyvių skaičius, todėl būtina griežtinti įmonių, užsiimančių dujų tiekimo veikla, teisės aktais nustatytą priežiūrą. Tokie reikalavimai neturėtų pažeisti galiojančių Bendrijos teisės aktų dėl finansų rinkų ir su jais derėti. Energetikos reguliavimo institucijos ir finansų rinkų reguliavimo institucijos turi bendradarbiauti, kad galėtų suteikti viena kitai galimybę gauti atitinkamų rinkų apžvalgas.
- (37) Gamtinės dujos į Bendriją daugiausia ir vis labiau importuojamos iš trečiųjų šalių. Bendrijos teisėje turėtų būti atsižvelgta į gamtinių dujų ypatybes, pvz., į tam tikrą struktūrinį nelankstumą, kylantį dėl tiekėjų koncentracijos, ilgalaikių sandorių ar paskesnio likvidumo trūkumo. Todėl reikia didesnio skaidrumo, įskaitant kainų sudarymo skaidrumą.
- (38) Prieš Komisijai priimant gaires, kuriose bus išsamiau apibrėžiami duomenų saugojimo reikalavimai, Agentūra ir Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komitetas, įsteigtas Komisijos sprendimu 2009/77/EB (EVPRPIK) ⁽²⁾, turėtų tartis su Komisija ir ją konsultuoti dėl gairių turinio. Agentūra ir EVPRPIK taip pat turėtų bendradarbiauti atlikdami išsamesnius tyrimus ir konsultuodami,

(1) Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1.

(2) OL L 25, 2009 1 29, p. 18.

ar sandoriams, susijusiems su dujų tiekimo sutartimis ir dujų rinkos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, skaidrumo reikalavimai turėtų būti taikomi iki ir (arba) po sandorio sudarymo, ir, jei taip, koks turėtų būti tų reikalavimų turinys.

(39) Valstybės narės arba, jei taip numato valstybė narė, reguliavimo institucija turėtų skatinti nutraukiamų tiekimo sutarčių plėtrą.

(40) Siekiant užtikrinti tiekimo saugumą, atskirose valstybėse narėse reikėtų stebėti pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą, ir remiantis tokia stebėsena reikėtų teikti ataskaitą apie padėtį Bendrijos lygmeniu, atsižvelgiant į regionų tarpusavio sujungimo pajėgumus. Tokį stebėjimą reikėtų atlikti pakankamai anksti, kad būtų galima imtis reikiamų priemonių, jei tiekimo saugumui iškiltų grėsmė. Būtinąsios tinklo infrastruktūros, įskaitant sujungimo pajėgumų, statyba ir priežiūra turėtų būti prisidedama prie stabilaus dujų tiekimo užtikrinimo.

(41) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad, atsižvelgiant į būtinuosius kokybės reikalavimus, biudėjoms ir iš biomasės gaunamoms dujoms ar kitų tipų dujoms būtų sudarytos nediskriminacinės galimybės patekti į dujų sistemą, su sąlyga, kad tokia prieiga yra nuolat suderinama su atitinkamomis techninėmis taisyklėmis ir saugos standartais. Tomis taisyklėmis ir standartais turėtų būti užtikrinama, kad, atsižvelgiant į technines ir saugos sąlygas, tas dujas būtų galima įleisti į gamtinių dujų sistemą ir ją transportuoti, ir turėtų būti apibūdinamos jų cheminės savybės.

(42) Ilgalaikės sutartys ir toliau bus svarbi valstybių narių aprūpinimo dujomis sudėtinė dalis, o dujų tiekimo įmonės turėtų ir toliau turėti galimybę jas taikyti su sąlyga, kad šios sutartys neprieštarautų šios direktyvos tikslui ir būtų suderinamos su Sutartimi, įskaitant konkurencijos taisykles. Todėl planuojant gamtinių dujų įmonių tiekimo ir transportavimo pajėgumus būtina atsižvelgti į ilgalaikes sutartis.

(43) Siekiant Bendrijoje užtikrinti aukštą viešųjų paslaugų standartų išlaikymą, Komisijai reikėtų nuolat pranešti apie visas priemones, kurių imasi valstybės narės, siekdamos šios direktyvos tikslų. Komisija turėtų periodiškai skelbti ataskaitą, analizuojančią priemones, kurių imtasi nacionaliniu lygmeniu, kuriomis siekiama viešųjų paslaugų tikslų, ir palyginančią jų veiksmingumą, siekiant pateikti rekomendacijas dėl priemonių, kurių reikėtų imtis nacionaliniu lygmeniu aukštesiems viešųjų paslaugų standartams pasiekti. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad prie dujų sistemos prisijungiantiems vartotojams būtų pranešta apie jų teises

pagrįstomis kainomis gauti nustatytos kokybės gamtines dujas. Valstybės narės gali taikyti skirtingas galutinių vartotojų gynimo priemones priklausomai nuo to, ar jos skirtos namų ūkio vartotojams ar mažosioms ir vidutinio dydžio įmonėms.

(44) Viešųjų paslaugų reikalavimų laikymasis yra pagrindinis šios direktyvos reikalavimas, todėl šioje direktyvoje svarbu pateikti bendrus minimalius standartus, kurių laikosi visos valstybės narės, atsižvelgiant į bendros apsaugos, tiekimo saugumo, aplinkos apsaugos ir lygiaverčio konkurencijos laipsnio užtikrinimo visose valstybėse narėse tikslus. Svarbu, kad viešųjų paslaugų reikalavimus būtų galima aiškinti nacionaliniu pagrindu, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir laikantis Bendrijos teisės.

(45) Priemonės, kurias valstybės narės įgyvendina, siekdamos socialinės ir ekonominės sanglaudos tikslų, turėtų turėti galimybę apimti visų pirma atitinkamų ekonominių lengvatų taikymą, tam tikrais atvejais – panaudojant visas turimas nacionalines ir Bendrijos priemones. Tarp tokių priemonių turėtų būti galimybė būti atsakomybės mechanizmai, kad būtų garantuotos būtinos investicijos.

(46) Tiek, kiek priemonės, kurių imasi valstybės narės, vykdydamos viešųjų paslaugų įpareigojimus, sudaro valstybės pagalbą pagal Sutarties 87 straipsnio 1 dalį, pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį apie jas reikia pranešti Komisijai.

(47) Siekiant užtikrinti, kad visi vartotojai, ypač pažeidžiami vartotojai, galėtų pasinaudoti konkurencijos ir sąžiningų kainų teikiama nauda, reikia dar labiau sugriežtinti viešųjų paslaugų reikalavimus ir su jais susijusius bendrus minimalius standartus. Viešųjų paslaugų reikalavimai turėtų būti nustatomi nacionaliniu lygiu, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes; tačiau valstybės narės turėtų laikytis Bendrijos teisės. Sąjungos piliečiams ir – kai valstybės narės mano, kad to reikia – mažosioms įmonėms taip pat turėtų būti sudaryta galimybė naudotis viešųjų paslaugų įpareigojimais, visų pirma susijusiais su tiekimo saugumu ir pagrįstais tarifais. Pagrindinis tiekimo vartotojams veiklos aspektas – galimybė naudotis objektyviais ir skaidriais suvartojimo duomenimis. Todėl vartotojams turėtų būti suteikiama galimybė gauti savo suvartojimo duomenis ir duomenis apie susijusias kainas ir paslaugų sąnaudas, kad jie galėtų paskatinti konkurentus pateikti tais duomenimis pagrįstą pasiūlymą. Vartotojai taip pat turėtų turėti teisę gauti tinkamą informaciją apie jų suvartotą energijos kiekį. Išankstiniai mokėjimai turėtų atspindėti tikėtiną gamtinių dujų suvartojimą, o skirtingos mokėjimo sistemos turėtų būti nediskriminacinės. Vartotojams pakankamai dažnai teikiant duomenis apie energijos sąnaudas bus skatinama taupyti energiją, nes šie duomenys – tiesioginė informacija vartotojams apie investicijų į energijos vartojimo efektyvumą ir vartojimo pokyčių poveikį.

- (48) Vartotojų interesams šioje direktyvoje turėtų būti skiriama daugiausia dėmesio ir paslaugų kokybė turėtų būti svarbiausia gamtinių dujų įmonių pareiga. Reikia stiprinti ir užtikrinti esamas vartotojų teises ir jos turėtų būti skaidresnės. Nustatant vartotojų apsaugą, turėtų būti užtikrinama, kad Bendrijoje visi vartotojai iš konkurencingos rinkos gautų naudos. Vartotojų teisių laikymąsi turėtų užtikrinti valstybės narės arba, jei taip numato valstybė narė, reguliavimo institucijos.
- (49) Vartotojus reikėtų aprūpinti aiškia ir suprantama informacija apie jų teises, susijusias su energetikos sektoriumi. Komisija, pasikonsultavusi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant valstybes nares, nacionalines reguliavimo institucijas, vartotojų organizacijas ir gamtinių dujų įmones, turėtų parengti prieinamą, patogų energijos vartotojams skirtą klausimų ir atsakymų sąrašą, kuriuo vartotojams būtų teikiama praktinė informacija apie jų teises. Tas energijos vartotojams skirtas klausimų ir atsakymų sąrašas turėtų būti pateikiamas visiems vartotojams ir skelbiamas viešai.
- (50) Energijos nepriteklus – vis didesnė Bendrijos problema. Su ja susiduriančios valstybės narės, kurios dar neparengė nacionalinių veiksmų planų ar kitų tinkamų sistemų, pagal kurias būtų sprendžiamas energijos nepritekliaus klausimas ir būtų siekiama sumažinti dėl tokios padėties kenčiančių žmonių skaičių, turėtų tai padaryti. Bet kuriuo atveju valstybės narės turėtų užtikrinti reikiamą energijos tiekimą pažeidžiamiesiems vartotojams. Tai darant galėtų būti naudojamas integruotas požiūris, pvz., vykdant socialinę politiką, o priemonės galėtų apimti socialinę politiką ar būsto energijos vartojimo efektyvumo didinimą. Pagal šią direktyvą bent jau turėtų būti sudaryta pažeidžiamiesiems vartotojams palankios nacionalinės politikos galimybė.
- (51) Geresnė vartotojų apsauga užtikrinama turint veiksmingų ginčų sprendimo priemonių, skirtų visiems vartotojams. Valstybės narės turėtų pradėti taikyti greitas ir veiksmingas skundų nagrinėjimo procedūras.
- (52) Įrengiant pažangias matavimo sistemas turėtų būti galima remtis ekonominiu vertinimu. Jei tame vertinime nustatoma, kad tokių matavimo sistemų įrengimas ekonomiškai pagrįstas ir rentabilus tik vartotojams, sunaudojantiems tam tikrą dujų kiekį, valstybės narės, įrengdamos pažangias matavimo sistemas, turėtų turėti galimybę į tai atsižvelgti.
- (53) Rinkos kainos turėtų suteikti tinkamų tinklo plėtros paskatų.
- (54) Valstybėms narėms turėtų būti ypatingai svarbu skatinti sąžiningą konkurenciją ir suteikti lengvą prieigą skirtingiems tiekėjams siekiant, kad vartotojai galėtų visapusiškai pasinaudoti liberalizuotos gamtinių dujų vidaus rinkos galimybėmis.
- (55) Siekiant prisidėti prie tiekimo saugumo ir tuo pat metu užtikrinti valstybių narių solidarumą, ypač energijos tiekimo krizės atveju, svarbu sukurti solidaraus regioninio bendradarbiavimo sistemą. Valstybėms narėms nusprendus toks bendradarbiavimas gali būti grindžiamas pirmiausia rinka grindžiamais mechanizmais. Bendradarbiaujant siekiant skatinti regioninį ir dvišalį solidarumą rinkos dalyviams neturėtų būti užkraunama neproporcinga našta ar jie neturėtų būti diskriminuojami.
- (56) Siekdamas sukurti gamtinių dujų vidaus rinką valstybės narės turėtų skatinti savo nacionalinių rinkų integravimą ir sistemos operatorių bendradarbiavimą Bendrijos bei regionų lygmeniu, taip pat įtraukiant izoliuotas sistemas, sudarančias vis dar Bendrijoje esančias vadinamąsias dujų salas.
- (57) Vienas pagrindinių šios direktyvos tikslų turėtų būti tikros gamtinių dujų vidaus rinkos sukūrimas, sujungiant Bendrijos tinklus, ir todėl tarpvalstybinio tinklų sujungimo bei regioninių rinkų reguliavimo klausimai turėtų būti vienas iš pagrindinių reguliavimo institucijų, prireikus glaudžiai bendradarbiaujančių su Agentūra, tikslų.
- (58) Taip pat vienas iš pagrindinių šios direktyvos tikslų turėtų būti tikros vidaus rinkos ir plataus dujų tiekimo bendrų taisyklių užtikrinimas. Tuo tikslu dėl neiškraipytų rinkos kainų atsirastų tarpvalstybinio tinklų sujungimo paskatų ir, ilgalaičiu laikotarpiu, kainos suvienodėtų.
- (59) Reguliavimo institucijos taip pat turėtų teikti informaciją apie rinką tam, kad Komisija galėtų vykdyti gamtinių dujų vidaus rinkos stebėjimo ir priežiūros funkciją ir jos trumpalaikes, vidutinės trukmės bei ilgalaikes raidos tendencijas, įskaitant šiuos aspektus: pasiūla ir paklausa, perdavimo ir skirstymo infrastruktūra, paslaugų kokybė, tarpvalstybinė prekyba, perkrovos valdymas, investicijos, didmeninės ir mažmeninės kainos, rinkos likvidumas ir aplinkosaugos gerinimas bei veiksmingumo didinimas. Nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų pranešti konkurencijos institucijoms ir Komisijai apie valstybės nares, kuriose dėl kainų trukdoma konkurencijai ir tinkamam rinkos veikimui.

(60) Kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. sukurti visiškai veikiančią gamtinių dujų vidaus rinką, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi to tikslo būtų geriau siekti Bendrijos lygiu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.

(61) Pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų ⁽¹⁾ Komisija gali priimti gaires, kad būtų užtikrintas būtinas suderinimo lygis. Tokios gairės – privalomos įgyvendinimo priemonės – yra (taip pat ir tam tikrų šios direktyvos nuostatų atžvilgiu) naudinga priemonė, kurią prireikus galima greitai pritaikyti.

(62) Šiai direktyvai įgyvendinti būtinos priemonės turėtų būti tvirtinamos pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką ⁽²⁾.

(63) Visų pirma Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti gaires, būtinas minimaliam suderinamumo lygiui užtikrinti, kurio reikia, kad būtų pasiektas šios direktyvos tikslas. Kadangi tos priemonės yra bendro pobūdžio ir skirtos iš dalies pakeisti neesminės šios direktyvos nuostatas ją papildant naujomis neesminėmis nuostatomis, jos turi būti tvirtinamos pagal Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnyje nustatytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

(64) Pagal Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros ⁽³⁾ 34 punktą valstybės narės raginamos savo ir Bendrijos interesų labui parengti lenteles, kurios kuo geriau atspindėtų šios direktyvos ir perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių atitikį, bei viešai jas paskelbti.

(65) Atsižvelgiant į daromų Direktyvos 2003/55/EB pakeitimų taikymo sritį, siekiant aiškumo ir racionalumo, visas atitinkamas nuostatas pageidautina išdėstyti nauja redakcija viename naujos direktyvos tekste.

(66) Šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

DALYKAS, TAIKymo SRITIS IR SĄVOKŲ APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šia direktyva nustatomos gamtinių dujų perdavimo, skirstymo, tiekimo ir laikymo bendros taisyklės. Joje nustatomos taisyklės, susijusios su gamtinių dujų sektoriaus organizavimu ir funkcionavimu, patekimu į rinką, kriterijais ir tvarka, pagal kurią suteikiami leidimai perduoti, skirstyti, tiekti ir laikyti gamtines dujas bei eksploatuoti sistemas.

2. Šia direktyva nustatytos taisyklės, taikomos gamtinėms dujoms, įskaitant SGD, taip pat nediskriminuojant taikomos biudujoms ir iš biomasės gautoms dujoms ar kitų rūšių dujoms, jei tik šias dujas galima techniškai ir saugiai įleisti į gamtinių dujų sistemą ir ją transportuoti.

2 straipsnis

Sąvokų apibrėžtys

Šioje direktyvoje taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

- 1) gamtinių dujų įmonė – fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis bent vieną iš šių funkcijų: gamtinių dujų, įskaitant SGD, gavybą, perdavimą, skirstymą, tiekimą, pirkimą ar laikymą, atsakingas už komercines, technines ir (arba) priežiūros užduotis, susijusias su šiomis funkcijomis, išskyrus galutinius vartotojus;
- 2) gavybos proceso vamzdynų tinklas – vamzdynas ar vamzdynų tinklas, eksploatuojamas ir (arba) pastatytas kaip naftos ar dujų gavybos objekto dalis, arba naudojamas gamtinėms dujoms perduoti iš vieno ar kelių tokių objektų į perdirbimo gamyklą ar terminalą arba į galutinį pakrantės iškrovimo terminalą;
- 3) perdavimas – tai gamtinių dujų transportavimas tinklu, kurį daugiausia sudaro aukšto slėgio vamzdynai, išskyrus gavybos proceso vamzdynų tinklą ir aukšto slėgio vamzdynų dalį, iš esmės naudojamą gamtinių dujų vietiniam skirstymui, siekiant jas pristatyti vartotojams, išskyrus tiekimą;
- 4) perdavimo sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis perdavimo funkciją ir atsakingas už perdavimo sistemos eksploatavimą bei techninės priežiūros užtikrinimą ir prireikus už jos plėtrą konkrečioje teritorijoje ir tam tikrais atvejais – už jos sujungimą su kitomis sistemomis bei už tai, kad būtų užtikrintas ilgalaikis sistemos pajėgumas pagristai dujų transportavimo paklausai patenkinti;

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 36.

⁽²⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

⁽³⁾ OL C 321, 2003 12 31, p. 1.

- 5) skirstymas – gamtinių dujų transportavimas vietos ar regiono vamzdynų tinklais siekiant pristatyti jas vartotojams, išskyrus tiekimą;
- 6) skirstymo sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis skirstymo funkciją ir atsakingas už skirstymo sistemos eksploatavimą ir techninės priežiūros užtikrinimą ir prireikus už jos plėtrą konkrečioje teritorijoje ir tam tikrais atvejais – už jos sujungimą su kitomis sistemomis bei už tai, kad būtų užtikrintas ilgalaikis sistemos pajėgumas pagrįstai dujų skirstymo paklausai patenkinti;
- 7) tiekimas – gamtinių dujų, įskaitant SGD, pardavimas, įskaitant perpardavimą, vartotojams;
- 8) tiekimo įmonė – fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis tiekimo funkciją;
- 9) saugykla – gamtinių dujų įmonei nuosavybės teise priklausantis ir (arba) jos eksploatuojamas įrenginys gamtinėms dujoms laikyti, įskaitant laikymui skirtą SGD įrenginių dalį, tačiau išskyrus tą dalį, kuri naudojama gavybos operacijoms vykdyti, bei įrenginius, skirtus vien tik perdavimo sistemos operatoriams, atliekantiems savo funkcijas;
- 10) laikymo sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis laikymo funkciją ir atsakingas už saugyklos eksploatavimą;
- 11) SGD įrenginys – terminalas gamtinėms dujoms suskystinti arba SGD importuoti, priimti ir pakartotinai dujinti, įskaitant papildomas paslaugas ir laikinąjį laikymą, būtinas pakartotinio dujinimo procesui ir vėlesniam pateikimui į perdavimo sistemą atlikti, tačiau išskyrus bet kurią SGD terminalų dalį, naudojamą laikymui;
- 12) SGD sistemos operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis gamtinių dujų skystinimo funkciją arba importuojantis, priimančias ir pakartotinai dujinantis SGD bei atsakingas už SGD įrenginio eksploatavimą;
- 13) sistema – gamtinių dujų įmonei nuosavybės teise priklausančios ir (arba) jos eksploatuojamos perdavimo tinklai, skirstymo tinklai, SGD įrenginiai ir (arba) saugyklos, įskaitant dujų laikymą vamzdyne ir jo įrenginius, teikiančius papildomas paslaugas, bei susijusių įmonių įrenginiai, kurie yra reikalingi suteikiant galimybę naudotis perdavimu, skirstymu ir SGD;
- 14) papildomos paslaugos – visos paslaugos, būtinos suteikiant galimybę naudotis perdavimo tinklais, skirstymo tinklais, SGD įrenginiais ir (arba) saugyklomis bei juos eksploatuoti, įskaitant apkrovos balansavimo, maišymo ir inertinių dujų įleidimo paslaugas, tačiau išskyrus įrenginius, skirtus vien tik perdavimo sistemos operatoriams, atliekantiems savo funkcijas;
- 15) dujų laikymas vamzdyne – dujų laikymas jas suspaudžiant dujų perdavimo ir skirstymo sistemose, tačiau išskyrus įrenginius, skirtus perdavimo sistemos operatoriams, atliekantiems savo funkcijas;
- 16) jungtinė sistema – kelios viena su kita sujungtos sistemos;
- 17) jungiamasis vamzdynas – valstybių narių sieną kertantis ar tarp valstybių narių nutiestas perdavimo vamzdynas, kurio vienintelė paskirtis – sujungti tų valstybių narių nacionalines perdavimo sistemas;
- 18) tiesioginis vamzdynas – gamtinių dujų vamzdynas, papildantis jungtinę sistemą;
- 19) integruota gamtinių dujų įmonė – vertikalios ar horizontalios integracijos įmonė;
- 20) vertikalios integracijos įmonė – gamtinių dujų įmonė ar gamtinių dujų įmonių grupė, kai tas pats asmuo ar tie patys asmenys turi teisę tiesiogiai arba netiesiogiai vykdyti kontrolę ir kai įmonė ar įmonių grupė atlieka bent vieną iš perdavimo, skirstymo, SGD ar laikymo funkcijų ir bent vieną iš gamtinių dujų gavybos ar tiekimo funkcijų;
- 21) horizontalios integracijos įmonė – įmonė, atliekanti bent vieną iš gamtinių dujų gavybos, perdavimo, skirstymo, tiekimo ar laikymo funkcijų, ir užsiimanti su dujomis nesusijusia veikla;
- 22) susijusi įmonė – susijusi įmonė, kaip apibrėžta 1983 m. birželio 13 d. Septintosios Tarybos direktyvos 83/349/EEB, pagrįstos Sutarties 44 straipsnio 2 dalies g punktu (*), dėl konsoliduotos atskaitomybės (¹), 41 straipsnyje ir (arba) asocijuota įmonė, kaip apibrėžta tos direktyvos 33 straipsnio 1 dalyje, ir (arba) įmonė, priklausanti tiems patiems akcininkams;
- 23) sistemos naudotojas – fizinis ar juridinis asmuo, tiekiantis gamtines dujas sistemai arba kuriam jos tiekiamos iš sistemos;
- 24) vartotojas – gamtinių dujų didmeninis ar galutinis vartotojas arba gamtinių dujų įmonė, perkanti gamtines dujas;
- 25) namų ūkio vartotojas – vartotojas, perkantis gamtines dujas naudoti savo namų ūkio reikmėms;
- 26) ne namų ūkio vartotojas – vartotojas, perkantis gamtines dujas naudoti ne savo namų ūkio reikmėms;
- 27) galutinis vartotojas – vartotojas, perkantis gamtines dujas savo reikmėms;
- 28) reikalavimus atitinkantis vartotojas – vartotojas, kuris gali laisvai pirkti dujas iš jo pasirinkto tiekėjo, kaip apibrėžta 37 straipsnyje;

(*) Direktyvos 83/349/EEB pavadinimas buvo pakeistas, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties straipsnių numeravimo pakeitimus pagal Amsterdamo sutarties 12 straipsnį; pirminė nuoroda buvo į 54 straipsnio 3 dalies g punktą.

(¹) OL L 193, 1983 7 18, p. 1.

- 29) didmeninis vartotojas – fizinis ar juridinis asmuo, išskyrus perdavimo sistemos operatorių ar skirstymo sistemos operatorių, perkantis gamtines dujas ketindamas jas perparduoti sistemoje, kurioje jis yra įsisteigęs, ar už jos ribų;
- 30) ilgalaikis planavimas – gamtinių dujų įmonių ilgalaikio tiekimo ir transportavimo pajėgumų planavimas siekiant patenkinti sistemos gamtinių dujų paklausą, diversifikuoti šaltinius ir užtikrinti tiekimą vartotojams;
- 31) naujai besiformuojanti rinka – valstybė narė, kurioje pirmas komercinis tiekimas pagal jos pirmąją ilgalaikę gamtinių dujų tiekimo sutartį prasidėjo ne anksčiau kaip prieš 10 metų;
- 32) saugumas – gamtinių dujų tiekimo saugumas ir techninė sauga;
- 33) nauja infrastruktūra – infrastruktūra, kuri nėra baigta 2003 m. rugpjūčio 4 d.;
- 34) dujų tiekimo sutartis – gamtinių dujų tiekimo sutartis, išskyrus dujų rinkos išvestinę finansinę priemonę;
- 35) dujų rinkos išvestinė finansinė priemonė – finansinė priemonė, nurodyta 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų ⁽¹⁾ I priedo C skirsnio 5, 6 arba 7 punkte, jeigu ta priemonė susijusi su gamtinėmis dujomis;
- 36) kontrolė – visos teisės, sutartys arba kitos priemonės, kurios kiekviena atskirai ar visos kartu bei atsižvelgiant į atitinkamas fakto ar teisės aplinkybes suteikia galimybę daryti lemiamą poveikį įmonei, visų pirma naudojantis:
- a) nuosavybės teise arba teise naudotis visu įmonės turtu arba jo dalimi;
 - b) teisėmis arba sutartimis, kurios leidžia daryti lemiamą poveikį formuojant įmonės organus, jiems balsuojant arba priimanč sprendimus.

II SKYRIUS

SEKTORIAUS ORGANIZAVIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS

3 straipsnis

Ipareigojimai teikti viešąsias paslaugas ir vartotojų apsauga

1. Valstybės narės, remdamosi savo institucine struktūra ir de-ramai laikydamosi subsidiarumo principo, užtikrina, kad, nepažeidžiant 2 dalies, gamtinių dujų įmonės būtų eksploatuojamos laikantis šios direktyvos principų siekiant sukurti konkurencingą, saugią ir aplinkosauginiu požiūriu tvarią gamtinių dujų rinką, bei nediskriminuoja tų įmonių jų teisių ar pareigų atžvilgiu.

⁽¹⁾ OL L 145, 2004 4 30, p. 1.

2. Visiškai atsižvelgdamos į atitinkamas Sutarties nuostatas, visų pirma į jos 86 straipsnį, valstybės narės gamtinių dujų sektoriuje veikiančioms įmonėms gali dėl bendros ekonominės svarbos nustatyti ipareigojimus teikti viešąsias paslaugas, kurie gali būti susiję su saugumu, įskaitant tiekimo saugumą, reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, energiją iš atsinaujinančių išteklių ir klimato apsaugą. Tokie ipareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai, patikrinami ir turi užtikrinti Bendrijos gamtinių dujų įmonėms vienodas galimybes teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams. Siekdamos užtikrinti tiekimo saugumą bei energijos vartojimo efektyvumo ir paklausos valdymą bei įgyvendinti aplinkosaugos ir energijos iš atsinaujinančių išteklių tikslus, kaip nurodyta šioje dalyje, valstybės narės gali pradėti įgyvendinti ilgalaikį planavimą, atsižvelgdamos į galimybę, kad trečiosios šalys gali pageidauti prieigos prie sistemos.

3. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad apsaugotų galutinius vartotojus, ir visų pirma užtikrina, kad būtų taikomos adekvačios pažeidžiamų vartotojų apsaugos priemonės. Atsižvelgdama į tai, kiekviena valstybė narė apibrėžia pažeidžiamų vartotojų koncepciją, kurią jie gali susieti su energijos nepriteklumi ir, *inter alia*, draudimu kritiniu metu nutraukti dujų tiekimą tokiems vartotojams. Valstybės narės užtikrina, kad būtų taikomos su pažeidžiamais vartotojais susijusios teisės ir pareigos. Visų pirma jos imasi tinkamų priemonių prie dujų sistemos prisijungusiems galutiniams vartotojams atokiais vietovėse apsaugoti. Valstybės narės gali paskirti tiekėją, kuris kraštutiniu atveju aprūpina prie dujų sistemos prisijungusius vartotojus. Jos užtikrina aukštą vartotojų apsaugos lygį, ypač susijusį su sutarties sąlygų, bendros informacijos ir ginčų sprendimo mechanizmų skaidrumu. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimus atitinkantis vartotojas faktiškai galėtų laisvai pasirinkti naują tiekėją. Bent namų ūkio vartotojų atžvilgiu tos priemonės turi apimti I priede nustatytas priemones.

4. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kurios skirtos nustatyti energijos nepritekliaus klausimams spręsti, įskaitant kovą su skurdu platesniu mastu, kaip antai nacionalinių energijos veiksmų planų rengimas, socialinės apsaugos sistemos lengvatų, skirtų užtikrinti reikiamą dujų tiekimą pažeidžiamiems vartotojams, teikimas ar paramos siekiant didinti energijos vartojimo efektyvumą teikimas. Tokios priemonės neturi stabdyti 37 straipsnyje nustatyto veiksmingo rinkos atvėrimo ir rinkos veikimo ir prirėkus apie jas pranešama Komisijai laikantis šio straipsnio 11 dalies. Į tokių pranešimą neįtraukiamos priemonės, kurių imamasi pagal bendrą socialinės apsaugos sistemą.

5. Valstybės narės užtikrina, kad visi prie dujų tinklo prisijungę vartotojai turėtų teisę gauti dujas iš tiekėjo, jei pastarasis su tuo sutinka, neatsižvelgiant į tai, kokioje valstybėje narėje tiekėjas registruotas, jei jis laikosi taikytinų prekybos ir balansavimo taisyklių ir jei laikomasi tiekimo saugumo reikalavimų. Šiuo atžvilgiu valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų, jog administracinės procedūros netaptų kliūtimi kitoje valstybėje narėje jau registruotoms tiekimo įmonėms.

6. Valstybės narės užtikrina, kad:

- a) kai vartotojas, kuris laikosi sutarties sąlygų, nori pakeisti tiekėją, šį pakeitimą atitinkamas (-i) operatorius (-iai) įvykdytų per tris savaites; ir
- b) vartotojai turėtų teisę gauti visus atitinkamus suvartojimo duomenis.

Valstybės narės užtikrina, kad pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodytos teisės nediskriminuojant būtų suteikiamos vartotojams, kiek tai susiję su sąnaudomis, pastangomis ar laiku.

7. Valstybės narės įgyvendina tinkamas priemones, kuriomis siekiama įgyvendinti socialinės bei ekonominės sanglaudos ir aplinkos apsaugos, kuri gali apimti kovą su klimato kašta, ir tiekimo saugumo tikslus. Tokios priemonės gali apimti visų pirma atitinkamų ekonominių paskatų taikymą, tam tikrais atvejais panaudojant visas galiojančias nacionalines ir Bendrijos priemones, reikalingas tinklo infrastruktūros, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumus, priežiūrai ir statybai.

8. Siekiant skatinti energijos vartojimo efektyvumą valstybės narės arba, jei taip numato valstybė narė, reguliavimo institucija labai rekomenduoja, kad gamtinių dujų įmonės optimizuotų dujų vartojimą, pvz., teikiant energijos valdymo paslaugas, kuriant naujoviškas kainodaros formules ar prirėkus pradedant taikyti pažangias matavimo sistemas arba pažangiuosius tinklus.

9. Valstybės narės užtikrina, kad būtų įsteigti bendri informacijos centrai, teikiantys vartotojams visą reikiamą informaciją apie jų teises, galiojančius teisės aktus ir, kilus ginčui, jiems prieinamus ginčo sprendimo būdus. Tokie informacijos centrai gali būti bendrų vartotojų informacijos centrų dalimi.

Valstybės narės užtikrina, kad egzistuočių nepriklausomas mechanizmas, pvz., energetikos ombudsmenas ar vartotojų institucija, skirtas veiksmingam skundų nagrinėjimui ir ginčų sprendimui ne teisminiū būdu.

10. Valstybės narės gali nuspręsti skirstymui netaikyti 4 straipsnio nuostatų, jeigu tų nuostatų taikymas teisiškai ar faktiškai trukdytų vykdyti gamtinių dujų įmonėms nustatytus įpareigojimus dėl bendros ekonominės svarbos ir jeigu tai nedarys tokio poveikio prekybos plėtrai, kuris prieštarautų Bendrijos interesams. Bendrijos interesai, laikantis šios direktyvos ir Sutarties 86 straipsnio, apima, *inter alia*, konkurenciją, susijusią su reikalavimus atitinkančiais vartotojais.

11. Įgyvendinusios šią direktyvą, valstybės narės praneša Komisijai apie visas priemones, patvirtintas siekiant vykdyti įsipareigojimus teikti viešąsias paslaugas, įskaitant vartotojų ir aplinkos apsaugą, bei apie galimą jų poveikį nacionalinei ir tarptautinei konkurencijai, neatsižvelgdamos į tai, ar tokioms priemonėms taikyti reikalinga nuo šios direktyvos leidžianti nukrypti nuostata.

Vėliau jos kas dvejus metus praneša Komisijai apie visus tokių priemonių pakeitimus, neatsižvelgdamos į tai, ar tokioms priemonėms taikyti reikalinga nuo šios direktyvos leidžianti nukrypti nuostata.

12. Komisija, konsultuodamasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant valstybes nares, nacionalines reguliavimo institucijas, vartotojų organizacijas ir gamtinių dujų įmones, parengia aiškų ir glaustą energijos vartotojams skirtą klausimų ir atsakymų sąrašą, kuriame teikiama praktinė informacija apie energijos vartotojų teises. Valstybės narės užtikrina, kad dujų tiekėjai ar skirstymo sistemos operatoriai, bendradarbiaudami su reguliavimo institucija, imtųsi reikiamų veiksmų ir perduotų savo vartotojams energijos vartotojams skirto klausimų ir atsakymų sąrašo kopiją, ir užtikrina, kad jis būtų paskelbtas viešai.

4 straipsnis

Leidimų išdavimo tvarka

1. Kai gamtinių dujų įrenginiams statyti ar eksploatuoti reikia leidimo (pvz., licencijos, leidimo, koncesijos, sutikimo ar patvirtinimo), valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija, laikydamosi 2–4 dalių, išduoda leidimus tokiems įrenginiams, vamzdynams ir su jais susijusiai įrangai statyti ir (arba) eksploatuoti savo teritorijoje. Be to, valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija gali tuo pačiu pagrindu išduoti leidimą gamtinėms dujoms tiekti ir leidimą didmeniniams vartotojams.

2. Kai valstybės narės yra nustačiusios leidimų išdavimo sistemą, jos nustato objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus, kuriuos turi įvykdyti įmonė, prašanti išduoti jai leidimą gamtinių dujų įrenginiams statyti ir (arba) eksploatuoti arba prašanti išduoti leidimą gamtinėms dujoms tiekti. Leidimų išdavimo nediskriminaciniai kriterijai ir tvarka skelbiami viešai. Valstybės narės užtikrina, kad vykdant leidimų išdavimo procedūras, susijusias su įrenginiais, vamzdynais ir su jais susijusia įranga, jei reikia, būtų tinkamai atsižvelgiama į gamtinių dujų vidaus rinkos projekto svarbą.

3. Valstybės narės užtikrina, kad atsisakymo išduoti leidimą priežastys būtų objektyvios ir nediskriminacinės, ir kad apie jas būtų pranešta pareiškėjui. Apie tokio atsisakymo priežastis informaciniais tikslais pranešama Komisijai. Valstybės narės nustato tvarką, kuria pareiškėjas gali paduoti skundą dėl tokio atsisakymo išduoti leidimą.

4. Plėtodamos naujai aprūpinamas vietas ir veiksmingą eksploatavimą apskritai bei nepažeisdamos 38 straipsnio, valstybės narės gali atsisakyti išduoti papildomą leidimą skirstymo vamzdynų sistemoms statyti ir eksploatuoti bet kuriame konkrečiame regione, kai tame regione tokios vamzdynų sistemos jau yra pastatytos arba yra gautas pasiūlymas jas pastatyti ir kai esami ar siūlomi pajėgumai nėra išnaudoti.

5 straipsnis

Tiekimo saugumo stebėseną

Valstybės narės užtikrina tiekimo saugumo klausimų stebėseną. Jei valstybės narės mano, kad tai tikslinga, tą funkciją jos gali perduoti 39 straipsnio 1 dalyje nurodytoms reguliavimo institucijoms. Vykdam tą stebėseną visų pirma stebima pasiūlos ir paklausos pusiausvyra nacionalinėje rinkoje, numatomas būsimos paklausos ir galimo tiekimo lygis, numatyti papildomi pajėgumai (planuojami arba statomi), tinklų techninės priežiūros kokybė ir lygis bei priemonės, skirtos tenkinti paklausą, kai ji yra didžiausia, bei spręsti vienam ar keliems tiekėjams kylančias tiekimo trūkumo problemas. Ne vėliau kaip kiekvienų metų liepos 31 d. kompetentingos institucijos paskelbia ataskaitą, kurioje pateiktų klausimų stebėsenos rezultatus bei nurodo priemones, kurių buvo imtasi arba kurios buvo numatytos jiems spręsti, ir tą ataskaitą nedelsdamos perduoda Komisijai.

6 straipsnis

Regioninis solidarumas

1. Tam, kad užtikrintų patikimą tiekimo saugumą gamtinių dujų vidaus rinkoje, valstybės narės bendradarbiauja siekdamos skatinti regioninį ir dvišalį solidarumą.

2. Toks bendradarbiavimas vykdomas susidarius aplinkybėms, kurios sukelia ar per trumpą laiką gali sukelti didelį tiekimo sutrikimą, darantį poveikį valstybei narei. Bendradarbiavimas apima:

- a) ekstremalios padėties nacionalinių priemonių, nurodytų 2004 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvos 2004/67/EB dėl priemonių, skirtų gamtinių dujų tiekimo patikimumui užtikrinti ⁽¹⁾, 8 straipsnyje, koordinavimą;
- b) jungiamųjų elektros energijos linijų ir gamtinių dujų vamzdinių nustatymą ir prirėkus plėtojimą ar atnaujinimą; ir
- c) tarpusavio pagalbos teikimo sąlygas ir praktines priemones.

3. Komisija ir kitos valstybės narės nuolat informuojamos apie tokį bendradarbiavimą.

4. Komisija gali priimti solidaraus regioninio bendradarbiavimo gaires. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

7 straipsnis

Regioninio bendradarbiavimo skatinimas

1. Valstybės narės, taip pat ir reguliavimo institucijos bendradarbiauja tarpusavyje siekdamos vieno ar kelių regionų lygmeniu integruoti savo nacionalines rinkas, nes tai būtų pirmas žingsnis siekiant sukurti visiškai liberalizuotą vidaus rinką. Visų pirma reguliavimo institucijos, jei taip numato valstybės narės, arba

valstybės narės skatina perdavimo sistemos operatorių bendradarbiavimą regionų lygmeniu, įskaitant bendradarbiavimą tarpvalstybiniais klausimais, siekiant sukurti konkurencingą gamtinių dujų vidaus rinką, ir sudaro jam palankias sąlygas, stiprina savo teisinių, reguliavimo ir techninių sistemų suderinamumą ir sudaro palankias sąlygas izoliuotų sistemų, sudarančių vis dar Bendrijoje esančias vadinamąsias dujų salas, integravimui. Geografiniai regionai, kuriuose įgyvendinamas toks regioninis bendradarbiavimas, apima bendradarbiavimą geografiniuose regionuose, apibrėžtuose pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009 12 straipsnio 3 dalį. Toks bendradarbiavimas gali apimti kitus geografinius regionus.

2. Agentūra bendradarbiauja su nacionalinėmis reguliavimo institucijomis ir perdavimo sistemos operatoriais, siekdama užtikrinti regionų reguliavimo sistemų suderinamumą, kad būtų sukurta konkurencinga gamtinių dujų vidaus rinką. Kai Agentūra mano, kad reikia parengti privalomas tokio bendradarbiavimo taisykles, ji teikia atitinkamas rekomendacijas.

3. Įgyvendindamos šią direktyvą valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatoriai turėtų vieną ar daugiau regionų lygmeniu integruotų pajėgumų paskirstymo ir tinklo saugumo patikrinimo sistemų, apimančių dvi ar daugiau valstybių narių.

4. Jei vertikalios integracijos perdavimo sistemos operatoriai dalyvauja tokiam bendradarbiavimui vykdyti įsteigtos bendros įmonės veikloje, bendra įmonė nustato ir įgyvendina atitikties programą, kurioje nustatomos priemonės, kurias reikia taikyti siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacinio bei antikonkurencinio elgesio. Toje atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos šiam tikslui, t. y. išvengti diskriminacinio bei antikonkurencinio elgesio, pasiekti. Ją tvirtina Agentūra. Programos laikymąsi nepriklausomai stebi vertikalios integracijos perdavimo sistemos operatorių už atitikties programos priežiūrą atsakingi pareigūnai.

8 straipsnis

Techninės taisyklės

Reguliavimo institucijos, jei taip numato valstybės narės, arba valstybės narės užtikrina, kad būtų apibrėžti techniniai saugos kriterijai ir būtų parengtos bei viešai paskelbtos techninės taisyklės, nustatančios būtiniausius techninės konstrukcijos ir eksploataavimo reikalavimus, taikomus prijungiant prie sistemos SGD įrenginius, saugyklas, kitas perdavimo ar skirstymo sistemas bei tiesioginius vamzdinius. Tos techninės taisyklės užtikrina sistemų sąveiką ir turi būti objektyvios bei nediskriminacinės. Tam tikrais atvejais Agentūra gali teikti atitinkamas rekomendacijas apie tų taisyklių suderinimą. Apie tas taisykles pranešama Komisijai laikantis 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/34/EB, nustatančios informacijos apie techninius standartus ir reglamentus bei apie informacinės visuomenės paslaugas reglamentuojančias taisykles teikimo tvarką ⁽²⁾, 8 straipsnio.

⁽¹⁾ OL L 127, 2004 4 29, p. 22.

⁽²⁾ OL L 204, 1998 7 21, p. 37.

III SKYRIUS

PERDAVIMAS, LAIKYMAS IR SGD

9 straipsnis

Perdavimo sistemų ir perdavimo sistemos operatorių veiklos rūšių atskyrimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nuo 2012 m. kovo 3 d.:
 - a) kiekviena įmonė, kuriai nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema, veiktų kaip perdavimo sistemos operatorius;
 - b) tas pats asmuo ar asmenys neturėtų teisės:
 - i) nei tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą arba turėti kokių nors teisių perdavimo sistemos operatoriaus arba perdavimo sistemos atžvilgiu;
 - ii) nei tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, arba turėti kokių nors teisių tokios įmonės atžvilgiu;
 - c) tas pats asmuo ar asmenys neturėtų teisės skirti perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisiškai įmonei atstovaujančių organų narius ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, arba turėti kokių nors teisių tokios įmonės atžvilgiu; ir
 - d) tas pats asmuo neturėtų teisės būti ir įmonės, atliekančios kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, ir perdavimo sistemos operatoriaus ar perdavimo sistemos stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisiškai įmonei atstovaujančių organų nariu.
2. 1 dalies b ir c punktuose nurodytos teisės visų pirma apima:
 - a) įgaliojimus naudotis balsavimo teisėmis;
 - b) įgaliojimus skirti stebėtojų tarybos, administracinės valdybos arba teisiškai įmonei atstovaujančių organų narius; arba
 - c) kontrolinio akcijų paketo turėjimą.

3. 1 dalies b punkte sąvoka „įmonė, atliekanti kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų“ apima sąvoką „įmonė, atliekanti kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų“, kaip apibrėžta 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽¹⁾, o sąvokos „perdavimo sistemos operatorius“ ir „perdavimo sistema“ apima sąvokas „perdavimo sistemos operatorius“ ir „perdavimo sistema“, kaip apibrėžta toje direktyvoje.

4. Valstybės narės gali leisti taikyti nuo 1 dalies b ir c punktų leidžiančias nukrypti nuostatas iki 2013 m. kovo 3 d., jeigu perdavimo sistemos operatoriai nėra vertikalios integracijos įmonės padalinys.

5. Laikoma, kad šio straipsnio 1 dalies a punkte nustatytas įpareigojimas yra įvykdytas tuo atveju, jeigu dvi ar daugiau įmonių, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistemos, įsteigia bendrąją įmonę, atliekančią perdavimo sistemos operatoriaus funkcijas dviejose ar daugiau valstybių narių atitinkamų perdavimo sistemų atžvilgiu. Bendrajai įmonei gali priklausyti tik tos įmonės, kurios pagal 14 straipsnį patvirtinamos kaip nepriklausomi sistemos operatoriai arba kaip nepriklausomi perdavimo operatoriai pagal IV skyrių.

6. Įgyvendinant šį straipsnį, jei 1 dalies b, c ir d punktuose nurodytas asmuo yra valstybė narė ar kitas viešasis subjektas, du atskiri viešieji subjektai, kontroliuojantys perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą ir įmonę, atliekančią kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, nėra laikomi tuo pačiu asmeniu ar asmenimis.

7. Valstybės narės užtikrina, kad nei perdavimo sistemos operatoriaus, kuris priklausė vertikalios integracijos įmonei, turima 16 straipsnyje nurodyta komerciniu požiūriu neskelbtina informacija, nei tokio perdavimo sistemos operatoriaus darbuotojai nebūtų perduoti įmonėms, atliekančioms kurias nors iš gavybos ir tiekimo funkcijų.

8. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei, valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 1 dalies.

Tokiu atveju atitinkama valstybė narė:

- a) paskiria nepriklausomą sistemos operatorių pagal 14 straipsnį; arba
- b) laikosi IV skyriaus nuostatų.

9. Jei 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei ir yra nustatyta tvarka, perdavimo sistemos operatoriui garantuojanti daugiau faktinio nepriklausomumo nei IV skyriaus nuostatos, valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 1 dalies.

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 55.

10. Prieš įmonę patvirtinant ir paskiriant perdavimo sistemos operatoriumi pagal šio straipsnio 9 dalį, ji sertifikuojama taikant šios direktyvos 10 straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3 straipsnyje nustatytas procedūras, pagal kurias Komisija patikrina, ar esama tvarka perdavimo sistemos operatoriui aiškiai garantuoja daugiau faktinio nepriklausomumo nei IV skyriaus nuostatos.

11. Vertikalios integracijos įmonėms, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema, jokių būdu netrukdoma imtis veiksmų, kad jos galėtų laikytis 1 dalies.

12. Įmonės, atliekančios kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, jokių būdu negali turėti galimybės tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoti atskirtų perdavimo sistemos operatorių ar turėti tokių nors teisių jų atžvilgiu valstybėse narėse, kurios taiko 1 dalį.

10 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių paskyrimas ir sertifikavimas

1. Prieš patvirtinant ir paskiriant įmonę perdavimo sistemos operatoriumi, ji turi būti sertifikuojama taikant šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalyse bei Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3 straipsnyje nustatytas procedūras.

2. Įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso perdavimo sistema ir kurioms nacionalinė reguliavimo institucija, taikydama sertifikavimo procedūrą, išdavė sertifikatą, patvirtinantį, kad tos įmonės atitinka 9 straipsnio reikalavimus, valstybės narės patvirtina ir paskiria perdavimo sistemos operatoriais. Apie perdavimo sistemos operatorių paskyrimą pranešama Komisijai ir paskelbiama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

3. Perdavimo sistemos operatoriai reguliavimo institucijai praneša apie visus planuojamus sandorius, kuriuos gali reikėti iš naujo įvertinti, siekiant nustatyti, ar jie atitinka 9 straipsnio reikalavimus.

4. Reguliavimo institucijos prižiūri, ar perdavimo sistemos operatoriai nuolat laikosi 9 straipsnio reikalavimų. Jos pradeda sertifikavimo procedūrą siekdamas užtikrinti tokią atitiktį:

- a) gavusios perdavimo sistemos operatoriaus pranešimą pagal 3 dalį;
- b) savo iniciatyva, jeigu jos sužino, kad dėl numatyto teisių pakeitimo ar poveikio perdavimo sistemos savininkams arba perdavimo sistemos operatoriams gali būti pažeistas 9 straipsnis, arba jeigu jos turi pagrindo manyti, jog toks pažeidimas jau galėjo būti padarytas; arba
- c) gavusios pagrįstą Komisijos prašymą.

5. Reguliavimo institucijos priima sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo per keturių mėnesių laikotarpį nuo perdavimo sistemos operatoriaus pranešimo arba Komisijos prašymo pateikimo dienos. Pasibaigus tam laikotarpiui laikoma, kad sertifikatas išduotas. Oficialus arba numanomas reguliavimo institucijos sprendimas įsigalioja tik užbaigus 6 dalyje nustatytą procedūrą.

6. Apie oficialų arba numanomą sprendimą dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo reguliavimo institucija nedelsdama praneša Komisijai kartu pateikdama visą svarbią su tuo sprendimu susijusią informaciją. Komisija imasi veiksmų Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3 straipsnyje nustatyta tvarka.

7. Reguliavimo institucijos ir Komisija perdavimo sistemos operatorių ir įmonių, atliekančių kurią nors iš gavybos ar tiekimo funkcijų, gali prašyti pateikti visą informaciją, kuri reikalinga šiame straipsnyje nustatytoms jų užduotims atlikti.

8. Reguliavimo institucijos ir Komisija išsaugo komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

11 straipsnis

Su trečiosiomis šalimis susijęs sertifikavimas

1. Jeigu perdavimo sistemos savininkas arba perdavimo sistemos operatorius, kuriuos kontroliuoja asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių, prašo atlikti sertifikavimą, reguliavimo institucija apie tai praneša Komisijai.

Reguliavimo institucija taip pat nedelsdama praneša Komisijai apie visas aplinkybes, kurių rezultatas būtų tas, kad asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių įgytų perdavimo sistemos ar perdavimo sistemos operatoriaus kontrolę.

2. Perdavimo sistemos operatorius praneša reguliavimo institucijai apie visas aplinkybes, kurių rezultatas būtų tas, kad asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių įgytų perdavimo sistemos ar perdavimo sistemos operatoriaus kontrolę.

3. Reguliavimo institucija priima sprendimo dėl perdavimo sistemos operatoriaus sertifikavimo projektą per keturis mėnesius nuo perdavimo sistemos operatoriaus pranešimo pateikimo dienos. Ji atsisako išduoti sertifikatą, jei:

- a) neįrodoma, kad atitinkamas subjektas laikosi 9 straipsnio reikalavimų; ir
- b) reguliavimo institucijai arba kitai valstybės narės paskirtai kompetentingai institucijai neįrodoma, kad sertifikato išdavimas nesukels pavojaus energijos tiekimo valstybei narei ir Bendrijai saugumui. Svarstydamą tą klausimą reguliavimo institucija arba kita taip paskirta kompetentinga institucija atsižvelgia į:

- i) Bendrijos teises ir pareigas tos trečiosios šalies atžvilgiu, kurios numatytos pagal tarptautinę teisę, įskaitant visus susitarimus, sudarytus su viena ar daugiau trečiųjų šalių, kurių Susitariančioji Šalis yra Bendrija ir kuriuose nagrinėjami energijos tiekimo saugumo klausimai;
- ii) valstybės narės teises ir pareigas tos trečiosios šalies atžvilgiu, kurios numatytos pagal su ja sudarytus susitarimus, jei jie atitinka Bendrijos teisę; ir
- iii) kitus konkrečius to atvejo faktus bei aplinkybes ir atitinkamą trečiąją šalį.

4. Reguliavimo institucija nedelsdama praneša Komisijai apie sprendimą ir kartu pateikia visą svarbią su tuo sprendimu susijusią informaciją.

5. Valstybės narės numato, kad reguliavimo institucija arba paskirta kompetentinga institucija, nurodyta 3 dalies b punkte, prieš reguliavimo institucijai priimant sprendimą dėl sertifikavimo turi prašyti Komisijos nuomonės dėl to, ar:

- a) atitinkamas subjektas laikosi 9 straipsnio reikalavimų; ir
- b) išdavus sertifikatą nekils pavojus energijos tiekimo Bendrijai saugumui.

6. Komisija 5 dalyje nurodytą prašymą nagrinėja iš karto, kai tik jį gauna. Per dviejų mėnesių laikotarpį nuo prašymo gavimo dienos ji pateikia savo nuomonę nacionalinei reguliavimo institucijai arba, jei prašymą pateikė paskirta kompetentinga institucija – tai institucijai.

Rengdama nuomonę, Komisija gali prašyti, kad Agentūra, atitinkama valstybė narė ir suinteresuotosios šalys pateiktų savo nuomones. Jeigu Komisija pateikia tokį prašymą, dviejų mėnesių laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

Jei per pirmoje ir antroje pastraipose nurodytą laikotarpį Komisija nepateikia nuomonės, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos sprendimui.

7. Vertindama, ar dėl asmens arba asmenų iš trečiosios šalies ar trečiųjų šalių vykdomos kontrolės kils pavojus energijos tiekimo Bendrijai saugumui, Komisija atsižvelgia į:

- a) konkrečius to atvejo faktus ir atitinkamą trečiąją šalį ar trečiąsias šalis; ir
- b) Bendrijos teises ir pareigas tos trečiosios šalies ar trečiųjų šalių atžvilgiu, kurios numatytos pagal tarptautinę teisę, įskaitant susitarimą, sudarytą su viena ar daugiau trečiųjų šalių, kurio Susitariančioji Šalis yra Bendrija ir kuriame nagrinėjami tiekimo saugumo klausimai.

8. Nacionalinė reguliavimo institucija per du mėnesius nuo 6 dalyje nurodyto laikotarpio pabaigos priima galutinį sprendimą dėl sertifikavimo. Priimdama galutinį sprendimą, nacionalinė reguliavimo institucija kuo labiau atsižvelgia į Komisijos nuomonę. Bet kuriuo atveju valstybės narės turi teisę atsisakyti išduoti sertifikatą, jei jį išdavus kiltų pavojus valstybės narės energijos tiekimo saugumui arba kitos valstybės narės energijos tiekimo saugumui. Jei valstybė narė yra paskyrusi kitą kompetentingą instituciją vertinimui pagal 3 dalies b punktą atlikti, ji gali reikalauti, kad nacionalinė reguliavimo institucija priimtų galutinį savo sprendimą laikydamosi tos kompetentingos institucijos įvertinimo. Reguliavimo institucijos galutinis sprendimas ir Komisijos nuomonė skelbiami kartu. Kai galutinis sprendimas skiriasi nuo Komisijos nuomonės, atitinkama valstybė narė kartu su tuo sprendimu pateikia ir paskelbia tokio sprendimo pagrindimą.

9. Jokia šio straipsnio nuostata neturi įtakos valstybių narių teisei pagal Bendrijos teisę vykdyti nacionalinę teisinę kontrolę, kad būtų apsaugoti teisėti visuomenės saugumo interesai.

10. Komisija gali priimti gaires, kuriose išsamiai išdėstoma procedūra, kurios reikia laikytis taikant šį straipsnį. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

11. Šis straipsnis, išskyrus 3 dalies a punktą, taip pat taikomas toms valstybėms narėms, kurioms pagal 49 straipsnį taikoma leidžianti nukrypti nuostata.

12 straipsnis

Laikymo ir SGD sistemos operatorių paskyrimas

Laikotarpiui, kurį nustato valstybės narės, valstybės narės, atsižvelgdamos į efektyvumo ir ekonominės pusiausvyros aspektus, paskiria vieną ar kelis laikymo ir SGD sistemos operatorius arba reikalauja, kad tai padarytų gamtinių dujų įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso saugyklos ar SGD įrenginiai.

13 straipsnis

Perdavimo, laikymo ir (arba) SGD sistemos operatorių užduotys

1. Kiekvienas perdavimo, laikymo ir (arba) SGD sistemos operatorius:

- a) ekonomikos sąlygomis eksploatuoja, prižiūri ir plėtoja saugius, patikimus ir efektyvius perdavimo, laikymo ir (arba) SGD įrenginius, skirtus atvirai rinkai užtikrinti, deramai atsižvelgdamas į aplinkos apsaugą, užtikrina atitinkamas priemones paslaugų teikimo įpareigojimams vykdyti;

- b) nediskriminuoja sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų kategorijų, ypač savo susijusių įmonių naudai;
- c) bet kuriam kitam perdavimo sistemos operatoriui, laikymo sistemos operatoriui, SGD sistemos operatoriui ir (arba) skirstymo sistemos operatoriui pateikia pakankamai informacijos, kad užtikrintų, jog gamtinių dujų transportavimą ir laikymą būtų galima atlikti laikantis saugaus ir veiksmingo jungtinės sistemos eksploatavimo reikalavimų; ir
- d) teikia sistemos naudotojams informaciją, kurios jiems reikia, kad galėtų veiksmingai naudotis sistema.
2. Kiekvienas perdavimo sistemos operatorius pastato pakankamus tarpvalstybinius pajėgumus, skirtus Europos perdavimo infrastruktūrai integruoti, atsižvelgdamas į visą ekonomiškai pagrįstą ir techniškai įmanomą pajėgumų paklausą ir atsižvelgdamas į dujų tiekimo saugumą.
3. Perdavimo sistemos operatorių priimtos taisyklės, kuriomis siekiama subalansuoti dujų perdavimo sistemą, turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminacinės; ši nuostata taip pat taikoma taisyklėms, reglamentuojančioms tvarką, pagal kurią imamas mokestis iš jų tinklų sistemos naudotojų už energijos disbalansą. Sąlygos, kuriomis perdavimo sistemos operatoriai teikia tokias paslaugas, įskaitant taisykles ir tarifus, nustatomos nediskriminaciniu išlaidas atspindinčiu būdu, taikant 41 straipsnio 6 dalies reikalavimus atitinkančią metodiką, ir paskelbiamos viešai.
4. Reguliavimo institucijos, jei taip numato valstybės narės, arba valstybės narės gali reikalauti, kad perdavimo sistemos operatoriai laikytųsi būtiniausių perdavimo sistemos, įskaitant sujungimo pajėgumus, priežiūros ir plėtros standartų.
5. Perdavimo sistemos operatoriai energiją, kurią jie suvartoja atlikdami savo funkcijas, įsigyja laikydamiesi skaidrios, nediskriminacinės ir rinkos pagrindu veikiančios tvarkos.
- b) kandidatas į operatorius įrodo, kad jis turi reikiamų finansinių, techninių, materialinių ir žmogiškųjų išteklių savo užduotims pagal 13 straipsnį vykdyti;
- c) kandidatas į operatorius įsipareigoja laikytis dešimties metų tinklo plėtros plano, kurio priežiūrą vykdo reguliavimo institucija;
- d) perdavimo sistemos savininkas įrodo, kad jis gali vykdyti savo įsipareigojimus pagal 5 dalį. Tuo tikslu jis pateikia visus sutarčių su įmone kandidate ir bet kuriuo kitu atitinkamu subjektu projektus; ir
- e) kandidatas į operatorius įrodo, kad gali vykdyti savo įsipareigojimus pagal Reglamentą (EB) Nr. 715/2009, įskaitant bendradarbiavimą su perdavimo sistemos operatoriais Europos ir regionų lygmeniu.
3. Įmonės, kurioms reguliavimo institucija yra išdavusi sertifikatą, patvirtinantį, kad jos atitinka 11 straipsnio ir šio straipsnio 2 dalies reikalavimus, valstybės narės patvirtina ir paskiria nepriklausomais sistemos operatoriais. Taikoma arba šios direktyvos 10 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3 straipsnyje, arba šios direktyvos 11 straipsnyje nustatyta sertifikavimo procedūra.
4. Kiekvienas nepriklausomas sistemos operatorius yra atsakingas už prieigos suteikimą trečiajai šaliai ir už tokios prieigos valdymą, įskaitant prieigos mokesčių ir perkrovos valdymo mokesčių surinkimą, už perdavimo sistemos eksploatavimą, priežiūrą ir plėtrą, taip pat už ilgalaikio sistemos pajėgumo tenkinti pagrįstą paklausą užtikrinimą planuojant investicijas. Plėtodamas perdavimo sistemą nepriklausomas sistemos operatorius yra atsakingas už planavimą (įskaitant leidimų išdavimo tvarką), naujos infrastruktūros statybą ir jos atidavimą eksploatuoti. Šiuo tikslu nepriklausomas sistemos operatorius atlieka perdavimo sistemos operatoriaus funkcijas taip, kaip nustatyta šiame skyriuje. Perdavimo sistemos savininkas nėra atsakingas nei už prieigos suteikimą trečiajai šaliai ir tokios prieigos valdymą, nei už investavimo planavimą.
5. Jeigu paskiriamas nepriklausomas sistemos operatorius, perdavimo sistemos savininkas:

14 straipsnis

Nepriklausomi sistemos operatoriai

1. Jeigu 2009 m. rugsėjo 3 d. perdavimo sistema priklauso vertikalios integracijos įmonei, valstybės narės perdavimo sistemos savininko siūlymu gali nuspręsti netaikyti 9 straipsnio 1 dalies ir paskirti nepriklausomą sistemos operatorių. Tokį paskyrimą patvirtina Komisija.
2. Valstybė narė nepriklausomą sistemos operatorių gali patvirtinti ir paskirti tik tuo atveju, jeigu:
- a) kandidatas į operatorius įrodo, kad atitinka 9 straipsnio 1 dalies b, c ir d punktų reikalavimus;
- b) finansuoja investicijas, dėl kurių sprendimą priima nepriklausomas sistemos operatorius ir kurias patvirtina reguliavimo institucija, arba sutinka, kad jas finansuotų bet kuri suinteresuotoji šalis, įskaitant nepriklausomą sistemos operatorių. Atitinkamus susitarimus dėl finansavimo patvirtina reguliavimo institucija. Prieš patvirtindama, reguliavimo institucija konsultuojasi su perdavimo sistemos savininku ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis;

- c) priiama atsakomybė, susijusi su tinklo turtu, išskyrus atsakomybės dalį, susijusią su nepriklausomo sistemos operatoriaus užduotimis; ir
- d) užtikrina, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos finansuoti bet kokią tinklo plėtrą, išskyrus investavimą tuo atveju, jeigu pagal b punktą jis sutiko, kad finansuotų bet kuri suinteresuotoji šalis, įskaitant nepriklausomą sistemos operatorių.

6. Glaudžiai bendradarbiaujant su reguliavimo institucija, atitinkamai nacionalinei konkurencijos institucijai suteikiami visi reikiami įgaliojimai veiksmingai prižiūrėti, ar perdavimo sistemos savininkas laikosi 5 dalyje jam nustatytų įpareigojimų.

15 straipsnis

Perdavimo sistemos savininkų ir laikymo sistemos operatorių veiklos rūšių atskyrimas

1. Jeigu buvo paskirtas nepriklausomas sistemos operatorius, perdavimo sistemos savininkas ir laikymo sistemos operatorius, kurie yra vertikalios integracijos įmonių padalinys, bent teisinės formos, organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo tvarkos požiūriu turi būti nepriklausomi nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su perdavimu, skirstymu ir laikymu.

Šis straipsnis taikomas tik toms saugykloms, kurios yra techniškai ir (arba) ekonomiškai būtinos, siekiant užtikrinti teisę veiksmingai naudotis tiekimo vartotojams sistema pagal 33 straipsnį.

2. Siekiant užtikrinti 1 dalyje nurodytą perdavimo sistemos savininko ir laikymo sistemos operatoriaus nepriklausomumą, taikomi šie būtiniausi kriterijai:

- a) asmenys, atsakingi už perdavimo sistemos savininko ir laikymo sistemos operatoriaus valdymą, neturi priklausyti integruotos gamtinių dujų įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už kasdienę gamtinių dujų gavybos ir tiekimo veiklą, organizacinei struktūrai;
- b) imamasi tinkamų priemonių siekiant užtikrinti, kad į atsakingų už perdavimo sistemos savininko ir laikymo sistemos operatoriaus valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jie galėtų veikti savarankiškai;
- c) laikymo sistemos operatoriui suteikiamos faktinės teisės nepriklausomai nuo integruotos gamtinių dujų įmonės priimti sprendimus, susijusius su turtu, kuris reikalingas saugykloms eksploatuoti, prižiūrėti ar plėtoti. Ši nuostata netrukdo taikyti tinkamų koordinavimo mechanizmų siekiant užtikrinti, kad būtų apsaugotos pagrindinės bendrovės ekonominės ir

valdymo priežiūros teisės dėl pavaldžiosios įmonės turto grąžos, kurios netiesiogiai reglamentuojamos 41 straipsnio 6 dalyje. Visų pirma tokiu būdu pagrindinei bendrovei sudaromos sąlygos patvirtinti laikymo sistemos operatoriaus metinį finansinį planą ar bet kurį lygiavertį dokumentą ir nustatyti savo pavaldžiosios įmonės bendras išsiskolinimų ribas. Ši nuostata nesuteikia pagrindinei bendrovei teisės duoti nurodymų dėl kasdienės veiklos ar dėl atskirų sprendimų, susijusių su saugyklų statyba ar atnaujinimu, kurie neviršija patvirtinto finansinio plano ar bet kurio lygiavertio dokumento sąlygų; ir

- d) perdavimo sistemos savininkas ir laikymo sistemos operatorius parengia atitikties programą, kurioje nurodomos taikytos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacinio elgesio, ir siekiama užtikrinti tinkamą jos vykdymo priežiūrą. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tiems tikslams pasiekti. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas asmuo ar organas reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą, kurioje nurodo taikytas priemones ir kuri paskelbiama.

3. Komisija gali priimti gaires, kuriomis siekiama užtikrinti, kad perdavimo sistemos savininkas ir laikymo sistemos operatorius visiškai ir veiksmingai laikytųsi šio straipsnio 2 dalies. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

16 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriams ir perdavimo sistemos savininkams taikomi konfidencialumo reikalavimai

1. Nepažeidžiant 30 straipsnio ar bet kurios kitos teisinės prievolės atskleisti informaciją, kiekvienas perdavimo, laikymo ir (arba) SGD sistemos operatorius ir kiekvienas perdavimo sistemos savininkas išsaugo komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos, gautos vykdant savo veiklą, konfidencialumą ir pasirūpina, kad informacija apie jų pačių veiklą, kuri gali suteikti komercinį pranašumą, nebūtų atskleista diskriminaciniu būdu. Visų pirma jie neatskleidžia jokios komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos kitiems įmonės padaliniais, nebent tai reikalinga verslo sandoriui atlikti. Siekdamas užtikrinti griežtą informacijos atskyrimo taisyklių laikymąsi, valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos savininkas, įskaitant jungtinio operatoriaus, skirstymo sistemos operatoriaus atveju, ir kiti įmonės padaliniai nesinaudotų bendromis tarnybomis, pvz., bendromis teisės tarnybomis, išskyrus vykdant išimtinai administracines arba su informacinėmis technologijomis (toliau – IT) susijusias funkcijas.

2. Susijusioms įmonėms parduodant ar perkant gamtines dujas, perdavimo, laikymo ir (arba) SGD sistemos operatoriai nenaudoja ne pagal paskirtį komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos, kurią gauna iš trečiųjų šalių suteikdami teisę naudotis sistema arba derėdamiesi dėl šios teisės.

3. Skelbiama informacija, būtina veiksmingai konkurencijai ir veiksmingam rinkos veikimui užtikrinti. Tas įsipareigojimas nepažeidžia komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos apsaugos.

IV SKYRIUS

NEPRIKLAUSOMAS PERDAVIMO OPERATORIUS

17 straipsnis

Turtas, įranga, personalas ir tapatybė

1. Perdavimo sistemos operatoriai turi visus žmogiškuosius, techninius, materialinius ir finansinius išteklius, kurie reikalingi jų įsipareigojimams pagal šią direktyvą įvykdyti ir dujų perdavimo veiklai vykdyti, visų pirma:

- a) dujų perdavimo veiklai vykdyti reikalingas turtas, įskaitant perdavimo sistemą, nuosavybės teise priklauso perdavimo sistemos operatoriui;
- b) perdavimo sistemos operatorius samdo dujų perdavimo veiklai vykdyti, įskaitant visų bendrų užduočių atlikimą, reikalingą personalą;
- c) vertikalios integracijos įmonės padaliniais draudžiama vienas kitam skolinti personalą ir teikti paslaugas. Tačiau perdavimo sistemos operatorius gali teikti paslaugas vertikalios integracijos įmonei tol, kol:
 - i) tų paslaugų teikimas nediskriminuoja sistemos naudotojų, visiems sistemos naudotojams yra prieinamas tomis pačiomis sąlygomis, ir neriboja ar neiškreipia konkurencijos gavybos ar tiekimo srityje arba netrukdo jai; ir
 - ii) tų paslaugų teikimo sąlygas yra patvirtinusi reguliavimo institucija;
- d) nedarant poveikio pagal 20 straipsnį įsteigto priežiūros organo sprendimams, vertikalios integracijos įmonė, gavusi tinkamą perdavimo sistemos operatoriaus prašymą, perdavimo sistemos operatoriui laiku skiria atitinkamus finansinius išteklius būsimiems investiciniams projektams ir (arba) atitinkamus finansinius išteklius, skirtus esamam turtui pakeisti.

2. Dujų perdavimo veiklą, be 13 straipsnyje išvardytų užduočių, sudaro bent tokios užduotys:

- a) atstovavimas perdavimo sistemos operatoriui ir ryšių su trečiosiomis šalimis bei reguliavimo institucijomis palaikymas;

- b) atstovavimas perdavimo sistemos operatoriui Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinkle (ENTSO-G);
- c) prieigos suteikimas trečiajai šaliai nediskriminuojant sistemos naudotojų ar tam tikrų sistemos naudotojų kategorijų ir tokios prieigos valdymas;
- d) visų su perdavimo sistema susijusių mokesčių, įskaitant prieigos mokesčius, balansavimo mokesčius už papildomas paslaugas, pvz., dujų valymą, paslaugų pirkimą (balansavimo išlaidos, energija nuostoliams padengti), surinkimas;
- e) saugios, veiksmingos ir ekonomiškos perdavimo sistemos eksploatavimas, priežiūra ir plėtojimas;
- f) investicijų planavimas užtikrinant ilgalaikį sistemos pajėgumą tenkinti pagrįstą paklausą ir garantuojant tiekimo saugumą;
- g) tinkamų bendrų įmonių steigimas, be kita ko, su vienu ar keliais perdavimo sistemos operatoriais, dujų biržos ir kiti svarbūs veiksniai, siekiant plėtoti regioninių rinkų kūrimą arba sudaryti palankesnes sąlygas liberalizavimo procesui; ir
- h) visų bendrų paslaugų, įskaitant teisinės paslaugas, apskaitos ir IT paslaugų teikimas.

3. Perdavimo sistemos operatorių teisinė forma yra tokia, kaip nurodyta Tarybos direktyvos 68/151/EEB ⁽¹⁾ 1 straipsnyje.

4. Užtikrindamas bendrą tapatybę, teikdamas informaciją, kurdamas prekės ženklą ir vykdydamas veiklą savo patalpose perdavimo sistemos operatorius nesukuria painiavos dėl vertikalios integracijos įmonės ar bet kurio jos padalinio atskiros tapatybės.

5. Perdavimo sistemos operatorius nesidalija IT sistemomis ar įranga, fizinėmis patalpomis ir prieigos apsaugos sistemomis nei su vienu vertikalios integracijos įmonės padaliniu, taip pat nesinaudoja tų pačių konsultantų ar išorės rangovų paslaugomis, susijusiomis su IT sistemomis ar įranga, ir prieigos apsaugos sistemomis.

6. Perdavimo sistemos operatorių sąskaitų auditą atlieka kitas auditorius nei vertikalios integracijos įmonės arba bet kurio jos padalinio auditą atliekantis auditorius.

18 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriaus nepriklausomumas

1. Nedarant poveikio priežiūros organo sprendimams pagal 20 straipsnį, perdavimo sistemos operatorius turi:

⁽¹⁾ 1968 m. kovo 9 d. Pirmoji Tarybos direktyva 68/151/EEB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo (OL L 65, 1968 3 14, p. 8).

a) faktines teises nepriklausomai nuo vertikalios integracijos įmonės priimti sprendimus dėl perdavimo sistemos eksploatavimui, priežiūrai ar plėtojimai reikalingo turto; ir

b) įgaliojimą didinti lėšas kapitalo rinkoje, visų pirma skolinant lėšas ir didinant kapitalą.

2. Perdavimo sistemos operatorius visuomet veikia taip, kad užtikrintų pakankamai išteklių, kurių jam reikia perdavimo veiklai tinkamai bei veiksmingai vykdyti ir veiksmingai, saugiai bei ekonomiškai perdavimo sistemai plėtoti bei prižiūrėti.

3. Vertikalios integracijos įmonės pavaldžiosios įmonės, vykdančios gavybos arba tiekimo funkcijas, negali būti tiesioginės arba netiesioginės perdavimo sistemos operatoriaus akcininkės. Perdavimo sistemos operatorius negali nei būti kurios nors vertikalios integracijos įmonės pavaldžiosios įmonės, vykdančios gavybos arba tiekimo funkcijas, tiesioginis arba netiesioginis akcininkas, nei gauti iš tos pavaldžiosios įmonės dividendus arba bet kurią kitą finansinę naudą.

4. Perdavimo sistemos operatoriaus bendra valdymo struktūra ir įstatai užtikrina faktinį perdavimo sistemos operatoriaus nepriklausomumą pagal šio skyriaus nuostatas. Vertikalios integracijos įmonė negali tiesiogiai arba netiesiogiai nustatyti perdavimo sistemos operatoriaus konkurencinio elgesio, susijusio su perdavimo sistemos operatoriaus kasdienne veikla ir tinklo valdymu arba su veikla, būtina dešimties metų tinklo plėtros planui parengti pagal 22 straipsnį.

5. Vykdydami šios direktyvos 13 straipsnyje bei 17 straipsnio 2 dalyje nurodytas savo užduotis ir laikydamiesi Reglamento (EB) Nr. 715/2009 13 straipsnio 1 dalies, 14 straipsnio 1 dalies a punkto, 16 straipsnio 2, 3 bei 5 dalių, 18 straipsnio 6 dalies ir 21 straipsnio 1 dalies, perdavimo sistemos operatoriai nediskriminuoja asmenų ar subjektų ir neriboja ar neiškreipia konkurencijos gavybos ar tiekimo srityje arba netrukdo jai.

6. Visi vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komerciniai ir finansiniai ryšiai, įskaitant perdavimo sistemos operatoriaus teikiamas paskolas vertikalios integracijos įmonei, turi atitikti rinkos sąlygas. Perdavimo sistemos operatorius saugo išsamius duomenis apie tokius komercinius bei finansinius ryšius ir paprašius pateikia juos reguliavimo institucijai.

7. Perdavimo sistemos operatorius teikia reguliavimo institucijai tvirtinti visus komercinius ir finansinius susitarimus su vertikalios integracijos įmone.

8. Perdavimo sistemos operatorius informuoja reguliavimo instituciją apie 17 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytus finansinius išteklius, kurie gali būti skirti būsimiems investicijų projektams ir (arba) turimo turto pakeitimui.

9. Vertikalios integracijos įmonė susilaiko nuo visų veiksmų, kurie perdavimo sistemos operatoriumi sukliudytų vykdyti šiame skyriuje nustatytas jo pareigas ar turėtų jų vykdymui įtakos, ir nereikalauja, kad perdavimo sistemos operatorius, vykdydamas tas pareigas, prašytų vertikalios integracijos įmonės leidimo.

10. Įmonė, kuriai reguliavimo institucija yra išdavusi sertifikatą, patvirtinantį, kad ji atitinka šio skyriaus reikalavimus, atitinkama valstybė narė patvirtina ir paskiria perdavimo sistemos operatoriumi. Taikoma arba šios direktyvos 10 straipsnyje ir Reglamento (EB) Nr. 715/2009 3 straipsnyje, arba šios direktyvos 11 straipsnyje nustatyta sertifikavimo procedūra.

19 straipsnis

Perdavimo sistemos operatoriaus personalo ir valdymo nepriklausomumas

1. Sprendimus dėl asmenų, atsakingų už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą, ir (arba) jo administracinių organų narių skyrimo ir kadencijos pratęsimo, darbo sąlygų, įskaitant atlyginimą ir kadencijos pabaigą, priima pagal 20 straipsnį paskirtas perdavimo sistemos operatoriaus priežiūros organas.

2. Reguliavimo institucijai pranešama asmenų, kuriuos priežiūros institucija pasiūlė paskirti už perdavimo sistemos operatoriaus vykdomąjį valdymą atsakingais asmenimis ir (arba) jo administracinių organų nariais arba pratęsti jų įgaliojimų terminą, vardai ir pavardės, kadencijos sąlygos, tarnybos trukmė ir pabaiga, taip pat siūlomų sprendimų nutraukti tokią kadenciją motyvai. Tos 1 dalyje nurodytos sąlygos ir sprendimai tampa privalomi tik tuo atveju, jei per trijų savaičių laikotarpį nuo jų pranešimo reguliavimo institucija nepareiškė prieštaravimų.

Reguliavimo institucija gali prieštarauti 1 dalyje nurodytiems sprendimams, jeigu:

a) iškyla abejonių dėl pasiūlyto už valdymą atsakingo asmens ir (arba) administracinių organų nario profesinio nepriklausomumo; arba

b) pirmalaikio kadencijos nutraukimo atveju yra abejonių dėl tokio pirmalaikio nutraukimo pateisinimo.

3. Trejų metų laikotarpiu prieš už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių, kuriems taikoma ši dalis, paskyrimą jie tiesiogiai ar netiesiogiai neina profesinių pareigų vertikalios integracijos įmoneje arba neturi joje profesinės atsakomybės, interesų ar verslo ryšių su ja arba su bet kuriuo jos padaliniu, arba jos kontrolinių akcijų paketą turinčiais akcininkais, išskyrus perdavimo sistemos operatorių.

4. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai bei darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai neina profesinių pareigų jokiam kitame vertikalios integracijos įmonės padalinyje arba neturi jame profesinės atsakomybės, interesų ar verslo ryšių su juo arba jo kontrolinių akcijų paketą turinčiais akcininkais.

5. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai bei darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai neturi jokių interesų jokiame vertikalios integracijos įmonės padalinyje ar negauna iš jo finansinės naudos, išskyrus interesus ir finansinę naudą, susijusius su perdavimo sistemos operatoriumi. Jų atlyginimas nepriklauso nuo vertikalios integracijos įmonės veiklos ar rezultatų, išskyrus perdavimo sistemos operatoriaus veiklą ar rezultatus.

6. Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių skundų dėl pirmalaikio jų kadencijos nutraukimo atžvilgiu užtikrinamos faktinės teisės reguliavimo institucijai pateikti apeliaciją.

7. Pasibaigus už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių kadencijai, šie asmenys ne trumpesni kaip ketverių metų laikotarpį negali eiti profesinių pareigų jokiame vertikalios integracijos įmonės padalinyje, išskyrus perdavimo sistemos operatorių, arba turėti profesinę atsakomybę, interesų ar verslo santykių su ja arba jos kontrolinį akcijų paketą turinčiais akcininkais.

8. 3 dalis taikoma už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingų asmenų ir (arba) jo administracinių organų narių daugumai.

Už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą atsakingi asmenys ir (arba) jo administracinių organų nariai, kuriems netaikoma 3 dalis, bent šešių mėnesių laikotarpiu prieš jų paskyrimą negali būti vykde valdymo ar kitos susijusios veiklos vertikalios integracijos įmonėje.

Šios dalies pirmą pastraipą ir 4–7 dalys taikomos visiems asmenims, kurie dalyvauja vykdomajame valdyme, ir asmenims, kurie yra pastariesiems tiesiogiai atskaitingi su tinklo eksploatavimu, priežiūra ar plėtojimu susijusiais klausimais.

20 straipsnis

Priežiūros organas

1. Perdavimo sistemos operatorius turi priežiūros organą, kuris atsako už didelį poveikį perdavimo sistemos operatoriaus akcininkų turto vertei turinčių sprendimų priėmimą, visų pirma dėl metinių ir ilgesnio laikotarpio finansinių planų patvirtinimo, perdavimo sistemos operatoriaus išskolinimo lygio ir akcininkams paskirstomų dividendų kiekio. Priežiūros organo kompetencijai priklausantys sprendimai neapima sprendimų, susijusių su perdavimo sistemos operatoriaus kasdiene veikla ir tinklo valdymu ir su veikla, kuri yra būtina dešimties metų tinklo plėtros planui parengti pagal 22 straipsnį.

2. Priežiūros organą sudaro vertikalios integracijos įmonei atstovaujantys nariai, trečiosios šalies akcininkams atstovaujantys nariai, ir, jei tai numatyta atitinkamuose valstybės narės teisės aktuose, kitoms suinteresuotoms šalims, pavyzdžiui, perdavimo sistemos operatoriaus darbuotojams, atstovaujantys nariai.

3. 19 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ir 19 straipsnio 3–7 dalys taikomos bent pusei priežiūros organo narių (atėmus vieną).

19 straipsnio 2 dalies antros pastraipos b punktas taikomas visiems priežiūros organo nariams.

21 straipsnis

Atitikties programa ir už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas

1. Valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatoriai nustatytų ir įgyvendintų atitikties programą, nustatančią priemones, kurios taikomos siekiant užkirsti kelią diskriminaciniam elgesiui, bei užtikrintų tinkamą atitikties šiai programai stebėseną. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tiems tikslams pasiekti. Ją tvirtina reguliavimo institucija. Nedarydamas įtakos nacionalinės reguliavimo institucijos įgaliojimams, atitiktį programai nepriklausomai stebi už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas.

2. Priežiūros organas skiria už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną, kurį turi patvirtinti reguliavimo institucija. Reguliavimo institucija gali atsisakyti patvirtinti už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną tik dėl priežasčių, susijusių su nepriklausomumo ar profesinių gebėjimų stoka. Už atitikties programos priežiūrą atsakingu pareigūnu gali būti fizinis arba juridinis asmuo. Už atitikties programos priežiūrą atsakingam pareigūnui taikomos 19 straipsnio 2–8 dalys.

3. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas atsako už:

- a) atitikties programos įgyvendinimo stebėseną;
- b) metinės ataskaitos rengimą, priemonių, taikytų siekiant įgyvendinti atitikties programą, nustatymą ir jos pateikimą reguliavimo institucijai;
- c) ataskaitų teikimą priežiūros organui ir rekomendacijų dėl atitikties programos ir jos įgyvendinimo teikimą;
- d) pranešimą reguliavimo institucijai apie visus svarbius atitikties programos įgyvendinimo pažeidimus; ir
- e) ataskaitų dėl vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus visų komercinių ir finansinių ryšių teikimą reguliavimo institucijai.

4. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas pateikia reguliavimo institucijai siūlomus sprendimus dėl investicijų plano arba dėl individualių investicijų į tinklą. Jis juos pateikia vėliausiai tada, kai šiuos siūlomus sprendimus perdavimo sistemos operatoriaus vadovybė ir (arba) kompetentingas administracinis organas perduoda priežiūros organui.

5. Kai vertikalios integracijos įmonė visuotinio susirinkimo metu ar jos paskirtiems priežiūros organo nariams balsuojant sutrukdė priimti sprendimą, ir dėl to buvo užkirstas kelias investicijoms, kurios pagal dešimties metų tinklo plėtros planą turėjo būti padarytos per ateinančius trejus metus, arba šios investicijos buvo vilkinamos, už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas apie tai praneša reguliavimo institucijai, kuri tokiu atveju imasi veiksmų pagal 22 straipsnį.

6. Už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno įgaliojimus ar įdarbinimą reglamentuojančias sąlygas, įskaitant jo kadencijos trukmę, tvirtina reguliavimo institucija. Tomis sąlygomis užtikrinamas už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno nepriklausomumas, įskaitant tai, kad jam suteikiami visi ištekliai, kurių reikia jo pareigoms atlikti. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas savo kadencijos metu bet kuriame vertikalios integracijos įmonės padalinyje ar pas kontrolinį akcijų paketą turinčius akcininkus tiesiogiai ar netiesiogiai negali eiti jokių profesinių ar atsakingų pareigų arba su jais turėti interesų.

7. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas žodžiu arba raštu reguliariai teikia ataskaitas reguliavimo institucijai ir turi teisę žodžiu arba raštu reguliariai teikti ataskaitas perdavimo sistemos operatoriaus priežiūros organui.

8. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas gali dalyvauti visuose perdavimo sistemos operatoriaus vadovybės ar administracinių organų posėdžiuose, taip pat priežiūros organo posėdžiuose bei visuotiniame susirinkime. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas dalyvauja visuose posėdžiuose, kuriuose sprendžiami šie klausimai:

- a) prieigos prie tinklo sąlygos, kaip apibrėžta Reglamente (EB) Nr. 715/2009, visų pirma, susijusios su tarifais, trečiosios šalies prieigos paslaugomis, pajėgumų paskirstymu ir perkrovos valdymu, skaidrumu, subalansavimu bei antrinėmis rinkomis;
- b) projektai, kurių imtasi siekiant eksploatuoti, prižiūrėti ir plėtoti perdavimo sistemą, įskaitant investicijas į naujas transporto jungtis, pajėgumų plėtimą ir esamų pajėgumų optimizavimą;
- c) perdavimo sistemos eksploatacijai būtinas energijos pirkimas ar pardavimas.

9. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas stebi, ar perdavimo sistemos operatorius laikosi 16 straipsnio reikalavimų.

10. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas gali naudotis visais atitinkamais duomenimis ir patekti į perdavimo sistemos operatoriaus biurus bei naudotis visa reikiama informacija savo užduotims atlikti.

11. Gavęs išankstinį reguliavimo institucijos pritarimą, priežiūros organas gali atleisti už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną. Pareikalavus reguliavimo institucijai, jis atleidžia už atitikties programos priežiūrą atsakingą pareigūną dėl priežasčių, susijusių su nepriklausomumo ar profesinių gebėjimų stoka.

12. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas turi teisę patekti į perdavimo sistemos operatoriaus biurus be išankstinio pranešimo.

22 straipsnis

Tinklo plėtra ir įgaliojimai priimti sprendimus dėl investavimo

1. Kiekvienais metais perdavimo sistemos operatoriai reguliavimo institucijai pateikia dešimties metų tinklo plėtros planą, grindžiamą esama ir numatoma pasiūla ir paklausa, pasikonsultavus su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Tame plėtros plane nurodomos veiksmingos priemonės, skirtos sistemos pajėgumų pakankamumui ir tiekimo saugumui užtikrinti.

2. Dešimties metų tinklo plėtros plane visų pirma:

- a) rinkos dalyviams nurodoma svarbiausia perdavimo infrastruktūra, kurią reikia sukurti ar atnaujinti per kitus dešimt metų;
- b) nurodomos visos investicijos, dėl kurių jau priimtas sprendimas, ir nustatomos naujos investicijos, kurias reikės padaryti per kitus trejus metus; ir
- c) nustatomas visų investicinių projektų terminas.

3. Rengdamas dešimties metų tinklo plėtros planą, perdavimo sistemos operatorius daro pagrįstas prielaidas apie gavybos, tiekimą, vartojimą ir mainų su kitomis šalimis raidą, atsižvelgdamas į regioniniams ir visos Bendrijos tinklams skirtus investicijų planus, taip pat laikymo ir SGD pakartotinio dujinimo įrenginiams skirtus investicijų planus.

4. Reguliavimo institucija dėl dešimties metų tinklo plėtros plano viešai ir skaidriai konsultuojasi su visais faktiniais ar potencialiais sistemos naudotojais. Asmenų ar įmonių, teigiančių, jog yra potencialūs sistemos naudotojai, gali būti paprašyta pagrįsti tokius teiginius. Reguliavimo institucija paskelbia konsultavimosi proceso rezultatus, visų pirma galimą investavimo poreikį.

5. Reguliavimo institucija išnagrinėja, ar dešimties metų tinklo plėtros plane atsižvelgta į visus investavimo poreikius, kurie buvo nustatyti konsultavimosi procese, ir ar jis suderinamas su neprivalomu visos Bendrijos dešimties metų tinklo plėtros planu (toliau – visos Bendrijos tinklo plėtros planas), nurodytu Reglamente

(EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 3 dalies b punkte. Jei iškyla abejonų dėl suderinamumo su visos Bendrijos tinklo plėtros planu, reguliavimo institucija konsultuojasi su Agentūra. Reguliavimo institucija perdavimo sistemos operatoriaus gali paprašyti iš dalies pakeisti savo dešimties metų tinklo plėtros planą.

6. Reguliavimo institucija vykdo dešimties metų tinklo plėtros plano įgyvendinimo stebėseną ir atlieka jos vertinimą.

7. Tuo atveju, kai perdavimo sistemos operatorius dėl kitų nei nuo jo priklausančių svarbių priežasčių nepadaro investicijos, kuri pagal dešimties metų tinklo plėtros planą turėjo būti padaryta per kitus trejus metus, valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucija privalėtų imtis bent vienos iš toliau nurodytų priemonių tam, kad atitinkama investicija būtų padaryta, jei tokia investicija vis dar svarbi atsižvelgiant į naują dešimties metų tinklo plėtros planą:

- a) reikalauti, kad perdavimo sistemos operatorius padarytų atitinkamas investicijas;
- b) dėl atitinkamos investicijos organizuoti konkurso procedūrą, kurioje galėtų dalyvauti bet kurie investuotojai; arba
- c) įpareigoti perdavimo sistemos operatorių sutikti padidinti kapitalą, siekiant finansuoti reikiamas investicijas ir sudaryti sąlygas nepriklausomiems investuotojams dalyvauti kapitale.

Kai reguliavimo institucija pasinaudoja pirmos pastraipos b punkte nustatytais įgaliojimais, ji gali įpareigoti perdavimo sistemos operatorių sutikti su vienu ar daugiau iš šių reikalavimų:

- a) kad bet kuri trečioji šalis teiktų finansavimą;
- b) kad bet kuri trečioji šalis vykdytų statybą;
- c) kad pats sukurtų atitinkamą naują turtą;
- d) kad pats eksploatuotų atitinkamą naują turtą.

Perdavimo sistemos operatorius suteikia investuotojams visą investavimui reikalingą informaciją, prijungia naują turtą prie perdavimo tinklo ir apskritai deda visas pastangas sudaryti palankesnes sąlygas investicinio projekto įgyvendinimui.

Atitinkamas finansavimo priemonės patvirtina reguliavimo institucija.

8. Kai reguliavimo institucija pasinaudoja 7 dalies pirmoje pastraipoje nustatytais įgaliojimais, atitinkamose tarifų taisyklėse atsižvelgiama į atitinkamų investicijų sąnaudas.

23 straipsnis

Įgaliojimai priimti sprendimus dėl saugyklų, SGD pakartotinio dujinimo įrenginių ir pramonės vartotojų prijungimo prie perdavimo sistemos

1. Perdavimo sistemos operatorius nustato ir paskelbia saugyklų, SGD pakartotinio dujinimo įrenginių ir pramonės vartotojų nediskriminacinio prijungimo prie perdavimo sistemos skaidrias ir veiksmingas procedūras bei tarifus. Tas procedūras tvirtina reguliavimo institucija.

2. Perdavimo sistemos operatorius neturi teisės atsisakyti prijungti naują saugyklą, SGD pakartotinio dujinimo įrenginį ar pramonės vartotoją motyvuodamas turimų tinklo pajėgumų galimais apribojimais ateityje arba papildomomis išlaidomis, susijusiomis su būtinu pajėgumų didinimu. Perdavimo sistemos operatorius užtikrina naujos jungties pakankamą įeinamąjį ir išeinamąjį pajėgumą.

V SKYRIUS

SKIRSTYMAS IR TIEKIMAS

24 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių paskyrimas

Laikotarpiui, kurį nustato valstybės narės, valstybės narės, atsižvelgdamos į veiksmingumą ir ekonominę pusiausvyrą, paskiria vieną ar kelis skirstymo sistemos operatorius, arba reikalauja, kad tai padarytų įmonės, kurioms nuosavybės teise priklauso skirstymo sistemos arba kurios yra atsakingos už šias sistemas, ir užtikrina kad tie operatoriai laikytųsi 25, 26 ir 27 straipsnių.

25 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių užduotys

1. Kiekvienas skirstymo sistemos operatorius yra atsakingas už ilgalaikį sistemos pajėgumą vykdyti pagrįstus dujų skirstymo poreikius ekonomikos sąlygomis eksploatuojant, prižiūrint ir plėtojant saugią, patikimą ir veiksmingą sistemą savo regione, deramai atsižvelgdamos į aplinkos apsaugą ir energijos vartojimo efektyvumą.

2. Bet kuriuo atveju skirstymo sistemos operatorius nediskriminuoja sistemos naudotojų ar sistemos naudotojų kategorijų, ypač savo susijusių įmonių naudai.

3. Kiekvienas skirstymo sistemos operatorius bet kuriam kitam skirstymo, perdavimo, SGD ir (arba) laikymo sistemos operatoriui pateikia pakankamai informacijos, kad užtikrintų, jog gamtinių dujų transportavimą ir laikymą būtų galima atlikti laikantis saugaus ir veiksmingo jungtinės sistemos eksploatavimo reikalavimų.

4. Kiekvienas skirstymo sistemos operatorius teikia sistemos naudotojams informaciją, kurios jiems reikia norint veiksmingai prisijungti prie sistemos, įskaitant naudojamą ją.

5. Jei skirstymo sistemos operatorius yra atsakingas už skirstymo sistemos subalansavimą, tuo tikslu jo priimtos taisyklės turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminacinės; ši nuostata taip pat taikoma taisyklėms, reglamentuojančioms tvarką, pagal kurią imamas mokestis iš sistemos naudotojų už energijos disbalansą. Sąlygos, kuriomis skirstymo sistemos operatoriai teikia tokias paslaugas, įskaitant taisykles ir tarifus, nustatomos nediskriminaciniu išlaidas atspindinčiu būdu, taikant 41 straipsnio 6 dalies reikalavimus atitinkančią metodiką, ir paskelbiamos viešai.

26 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių veiklos rūšių atskyrimas

1. Kai skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, bent teisinės formos, organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo tvarkos požiūriu jis turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su skirstymu. Toms taisyklėms neturi būti nustatoma pareiga skirstymo sistemos turto nuosavybę atskirti nuo vertikalios integracijos įmonės.

2. Kai skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, be 1 dalyje nustatytų reikalavimų, savo organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo tvarkos požiūriu jis turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su skirstymu. Siekiant tai užtikrinti, taikomi šie būtiniausi kriterijai:

a) asmenys, atsakingi už skirstymo sistemos operatoriaus valdymą, negali dalyvauti integruotos gamtinių dujų įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už gamtinių dujų gavybos, perdavimo ir tiekimo kasdienį organizavimą, valdymo struktūrose;

b) būtina imtis tinkamų priemonių siekiant užtikrinti, kad į atsakingų už skirstymo sistemos operatoriaus valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jie galėtų veikti nepriklausomai;

c) skirstymo sistemos operatorius turi turėti faktines teises nepriklausomai nuo integruotos gamtinių dujų įmonės priimti sprendimus, susijusius su turtu, kuris reikalingas tinklui eksploatuoti, prižiūrėti ar plėtoti. Toms užduotims atlikti skirstymo sistemos operatorius turi turėti būtinus išteklius, įskaitant žmogiškuosius, techninius, finansinius ir materialinius išteklius. Ši nuostata neturėtų kliudyti taikyti tinkamų koordinavimo mechanizmų siekiant užtikrinti, kad būtų saugomos pagrindinės bendrovės ekonominės ir valdymo priežiūros teisės dėl pavaldžiosios įmonės turto grąžos, kurios netiesiogiai reglamentuojamos 41 straipsnio 6 dalyje. Visų pirma pagrindinė bendrovė tokiu būdu galės patvirtinti skirstymo sistemos operatoriaus metinį finansinį planą ar bet kurį

lygiavertį dokumentą bei nustatyti savo pavaldžiosios įmonės bendras įsiskolinimų ribas. Ši nuostata nesuteikia pagrindinei bendrovei teisės duoti nurodymus dėl kasdienės veiklos ar dėl atskirų sprendimų, susijusių su skirstymo linijų statyba ar atnaujinimu, kurie neviršija patvirtinto finansinio plano ar bet kurio lygiavertio dokumento sąlygų; ir

d) skirstymo sistemos operatorius turi parengti atitikties programą, kurioje nurodomos taikytos priemonės siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacinio elgesio, ir turi užtikrinti tinkamą jos vykdymo stebėseną. Atitikties programoje nustatomos konkrečios darbuotojų pareigos tam tikslui pasiekti. Už atitikties programos stebėseną atsakingas asmuo ar organas – už skirstymo sistemos operatoriaus atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas – 39 straipsnio 1 dalyje nurodytai reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą, kurioje nurodo taikytas priemones ir kuri paskelbiama. Už skirstymo sistemos operatoriaus atitikties programos priežiūrą atsakingas pareigūnas turi būti visiškai nepriklausomas ir savo užduočiai atlikti gali naudotis visa reikiama skirstymo sistemos operatoriaus ir visų susijusių įmonių informacija.

3. Jeigu skirstymo sistemos operatorius yra vertikalios integracijos įmonės padalinys, valstybės narės užtikrina, jog skirstymo sistemos operatoriaus veiklą stebėtų reguliavimo institucijos arba kitos kompetentingos įstaigos, kad jis negalėtų pasinaudoti vertikalios integracijos pranašumu konkurencijai iškraipyti. Visų pirma vertikalios integracijos skirstymo sistemos operatoriai, teikdami informaciją ir kurdami perkės ženklą, neturi sukurti paminėtos dėl vertikalios integracijos įmonės tiekimo padalinio atskiros tapatybės.

4. Valstybės narės gali priimti sprendimą netaikyti 1, 2 ir 3 dalių integruotosioms gamtinių dujų įmonėms, aptarnaujančioms mažiau kaip 100 000 prijungtų vartotojų.

27 straipsnis

Skirstymo sistemos operatorių konfidencialumo įsipareigojimai

1. Nepažeidžiant 30 straipsnio ar bet kurios kitos teisinės pareigos pateikti informaciją, kiekvienas skirstymo sistemos operatorius užtikrina verslo veiklos metu gautos komercinio požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą ir pasirūpina, kad informacija apie jo veiklą, kuri gali suteikti komercinį pranašumą, nebūtų atskleista diskriminaciniu būdu.

2. Susijusioms įmonėms parduodant ar perkant gamtines dujas, skirstymo sistemos operatoriai nepiktinaudžiauja komercinio požiūriu neskelbtina informacija, kurią gauna iš trečiųjų šalių suteikdami teisę naudotis sistema arba derėdamiesi dėl šios teisės.

28 straipsnis

Uždaros skirstymo sistemos

1. Valstybės narės gali nustatyti, kad nacionalinės reguliavimo institucijos ar kitos kompetentingos institucijos sistema, kurioje dujos skirstomos geografiniu požiūriu ribotoje pramoninėje, komercinėje ar bendrų paslaugų teritorijoje ir nepažeidžiant 4 dalies netiekiamos namų ūkio vartotojoms, laikytų uždara skirstymo sistema, jei:

- a) dėl tam tikrų techninių ar su sauga susijusių priežasčių tos sistemos naudotojų veikla ar gamybos procesas yra integruoti; arba
- b) pagal tą sistemą dujos visų pirma paskirstomos sistemos savininkui ar operatoriui arba jų susijusioms įmonėms.

2. Valstybės narės gali nurodyti nacionalinėms reguliavimo institucijoms suteikti uždaros skirstymo sistemos operatoriui išimtis ir netaikyti 32 straipsnio 1 dalyje nurodyto reikalavimo, pagal kurį tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos būtų patvirtinti prieš jiems įsigaliojant laikantis 41 straipsnio.

3. Kai suteikiama 2 dalyje nurodyta išimtis, taikomi tarifai arba jų apskaičiavimo metodikos uždaros skirstymo sistemos naudotojo prašymu peržiūrimi ir tvirtinami laikantis 41 straipsnio.

4. Tai, kad sistema atsitiktinai naudojasi nedidelis skaičius namų ūkių, kurie turi darbo ar panašių ryšių su skirstymo sistemos savininku ir kurie yra pagal uždara skirstymo sistemą aptarnaujamoje teritorijoje, nekliudo suteikti 2 dalyje numatytos išimties.

29 straipsnis

Jungtinis operatorius

26 straipsnio 1 dalis neturi trukdyti jungtiniam perdavimo, SGD, laikymo ir skirstymo sistemos operatoriui vykdyti veiklą, jeigu tas operatorius laikosi 9 straipsnio 1 dalies ar 14 ir 15 straipsnių arba IV skyriaus arba jam taikoma 49 straipsnio 6 dalis.

VI SKYRIUS

APSKAITOS ATSKYRIMAS IR SKAIDRUMAS

30 straipsnis

Teisė susipažinti su finansinėmis ataskaitomis

1. Valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija, įskaitant 39 straipsnio 1 dalyje nurodytas reguliavimo institucijas ir 34 straipsnio 3 dalyje nurodytas ginčų sprendimo institucijas, kiek tai yra būtina jų funkcijoms atlikti, turi teisę 31 straipsnyje nustatyta tvarka susipažinti su gamtinių dujų įmonių finansinėmis ataskaitomis.

2. Valstybės narės ir bet kuri paskirta kompetentinga institucija, įskaitant 39 straipsnio 1 dalyje nurodytas reguliavimo institucijas ir ginčų sprendimo institucijas, užtikrina komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą. Valstybės narės gali numatyti, kad tokia informacija gali būti atskleidžiama, kai tai būtina kompetentingoms institucijoms atlikti savo funkcijas.

31 straipsnis

Apskaitos atskyrimas

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kuriomis užtikrina, kad gamtinių dujų įmonių apskaita būtų tvarkoma šio straipsnio 2–5 dalyse nustatyta tvarka. Kai gamtinių dujų įmonėms remiantis 49 straipsnio 2 ir 4 dalimis leidžiama nuo šios nuostatos nukrypti, šio straipsnio nuostatų jos turi laikytis bent tvarkydamos savo vidinę apskaitą.

2. Gamtinių dujų įmonės, neatsižvelgiant į jų nuosavybės sistemą ar teisinę formą, savo metines finansines ataskaitas parengia, pateikia auditui ir viešai paskelbia pagal ribotos atsakomybės bendrovių metines finansines ataskaitas reglamentuojančias nacionalinės teisės taisykles, priimtas pagal 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtąją Tarybos direktyvą 78/660/EEB, grindžiamą Sutarties 44 straipsnio 2 dalies g punktu (*), dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių ⁽¹⁾.

Įmonės, kurios teisiškai nėra įpareigosotos viešai skelbti savo metinės atskaitomybės, jos kopijas laiko savo pagrindinėje buveinėje, kur su jomis gali susipažinti visuomenė.

3. Tvarkydamos savo vidaus apskaitą, gamtinių dujų įmonės atskirai tvarko perdavimo, skirstymo, SGD ir laikymo veiklos apskaitą, kaip turėtų šią apskaitą tvarkyti, jei išvardytosiomis veiklos rūšimis verstųsi atskiros įmonės; taip siekiama išvengti diskriminavimo, kryžminio subsidijavimo ir konkurencijos iškraipymo. Jos taip pat tvarko kitų su dujomis susijusių veiklos rūšių, nesusijusių su perdavimu, skirstymu, SGD ir laikymu, apskaitą, kuri gali būti konsoliduota. Iki 2007 m. liepos 1 d. jos atskirai tvarko tiekimo reikalavimus atitinkantiems vartotojams veiklos ir tiekimo reikalavimų neatitinkantiems vartotojams veiklos apskaitą. Apskaitoje nurodomos pajamos, gautos naudojantis perdavimo arba skirstymo tinklo nuosavybės teisėmis. Tam tikrais atvejais jos tvarko kitų, su dujomis nesusijusių, veiklos rūšių konsoliduotąją apskaitą. Tvarkant vidaus apskaitą, sudaromas kiekvienos veiklos rūšies balansas ir pelno (nuostolių) ataskaita.

4. 2 dalyje nurodyto audito metu visų pirma siekiama nustatyti, ar laikomasi 3 dalyje nurodytos pareigos vengti diskriminavimo ir kryžminių subsidijų.

(*) Direktyvos 78/660/EEB pavadinimas buvo pakeistas, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties straipsnių numeravimo pakeitimus pagal Amsterdamo sutarties 12 straipsnį; pirminė nuoroda buvo į 54 straipsnio 3 dalies g punktą.

⁽¹⁾ OL L 222, 1978 8 14, p. 11.

5. Tvarkydamos vidaus apskaitą, įmonės nustato turto ir įsipareigojimų, išlaidų ir pajamų paskirstymo bei amortizacijos taisykles, nepažeisdamos taikytinų nacionalinių apskaitos taisyklių, ir kurių jos laikosi tvarkydamos 3 dalyje nurodytą atskirą apskaitą. Tos vidaus taisyklės gali būti keičiamos tik ypatingais atvejais. Apie tokius pakeitimus reikia pranešti ir jie turi būti tinkamai pagrįsti.

6. Metinėje atskaitomybėje turi būti pateikta informacija apie tam tikros apimties sandorius, sudarytus su susijusiomis įmonėmis.

VII SKYRIUS

PRIEIGOS PRIE SISTEMOS ORGANIZAVIMAS

32 straipsnis

Trečiosios šalies prieiga prie sistemos

1. Valstybės narės užtikrina paskelbtais tarifais pagrįstos sistemos, suteikiančios trečiosioms šalims galimybę naudotis perdavimo ir skirstymo sistema ir SGD įrenginiais, taikomos visiems reikalavimus atitinkantiems vartotojams, įskaitant tiekimo įmones, igyvendinimą ir objektyvų šios sistemos taikymą nediskriminuojant sistemos naudotojų. Valstybės narės užtikrina, kad tuos tarifus arba jų apskaičiavimo metodiką iki jų įsigaliojimo pagal 41 straipsnį patvirtintų 39 straipsnio 1 dalyje nurodyta reguliavimo institucija, ir kad tie tarifai (jei patvirtinamos vien tik metodikos – tos metodikos) būtų viešai paskelbti iki jų įsigaliojimo.

2. Perdavimo sistemos operatoriai, jei tai būtina jų funkcijų, įskaitant susijusias su tarpvalstybiniu perdavimu, vykdymui, turi teisę naudotis kitų perdavimo sistemos operatorių tinklu.

3. Šios direktyvos nuostatos nedraudžia sudaryti ilgalaikių sutarčių, jei jos neprieštarauja Bendrijos konkurencijos taisyklėms.

33 straipsnis

Teisė naudotis saugyklomis

1. Organizuodamos teisės naudotis saugyklomis ir dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis suteikimą, kai tai yra būtina dėl techninių ir (arba) ekonominių priežasčių norint užtikrinti teisę veiksmingai naudotis tiekimo vartotojams sistema, bei organizuodamos teisės naudotis papildomomis paslaugomis suteikimą, valstybės narės gali nuspręsti taikyti kurią nors vieną arba abi 3 ir 4 dalyse nurodytas procedūras. Tos procedūros igyvendinamos laikantis objektyvių, skaidrių ir nediskriminacinių kriterijų.

Reguliavimo institucijos, jei taip numato valstybės narės, arba valstybės narės apibrėžia ir paskelbia kriterijus, pagal kuriuos galima nustatyti, kokią teisės naudotis saugyklomis ir dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis tvarką taikyti. Jos paskelbia arba

įpareigoja laikymo ir perdavimo sistemos operatorius paskelbti, kokios saugyklos ar tų saugyklų dalys ir atitinkamos dujų laikymo vamzdyne paslaugos yra siūlomos pagal įvairias 3 ir 4 dalyse nurodytas procedūras.

Antros pastraipos antrame sakinyje nurodytas įpareigojimas nepažeidžia pagal pirmą pastraipą valstybėms narėms suteikiamos pasirinkimo teisės.

2. 1 dalies nuostatos netaikomos papildomoms ir laikinojo laikymo paslaugoms, kurios susijusios su SGD įrenginiais ir kurios būtinos pakartotinio dujinimo procesui ir paskesniai pristatymui į perdavimo sistemą atlikti.

3. Kai dėl teisės naudotis sistema susitariama derybų būdu, valstybės narės arba, jei taip numato valstybės narės, reguliavimo institucijos imasi būtinų priemonių, suteikiančių gamtinių dujų įmonėms ir reikalavimus atitinkantiems vartotojams, esantiems jungtinės sistemos teritorijoje arba už jos ribų, galimybę derėtis dėl teisės naudotis saugyklomis ir dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis, kai tai būtina dėl techninių ir (arba) ekonominių priežasčių norint užtikrinti teisę veiksmingai naudotis sistema, bei organizuojant teisės naudotis kitomis papildomomis paslaugomis suteikimą. Šalys dėl teisės naudotis saugyklomis, dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis ir kitomis papildomomis paslaugomis privalo derėtis sąžiningai.

Dėl sutarčių įgyti teisę naudotis saugykla, dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis ir kitomis papildomomis paslaugomis deramasi su atitinkamu laikymo sistemos operatoriumi arba gamtinių dujų įmonėmis. Reguliavimo institucijos, jei taip numato valstybės narės, arba valstybės narės reikalauja, kad laikymo sistemos operatoriai ir gamtinių dujų įmonės paskelbtų savo pagrindines naudojimosi saugyklomis, dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis ir kitomis papildomomis paslaugomis komercines sąlygas ne vėliau kaip 2005 m. sausio 1 d., o vėliau – kiekvienais metais.

Laikymo sistemos operatoriai ir gamtinių dujų įmonės antroje pastraipoje nurodytas sąlygas nustato pasikonsultavę su sistemos naudotojais.

4. Reguluojamos prieigos atveju reguliavimo institucijos, jei taip numato valstybės narės, arba valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad gamtinių dujų įmonėms ir reikalavimus atitinkantiems vartotojams, esantiems jungtinės sistemos teritorijoje arba už jos ribų, būtų suteikta teisė naudotis saugyklomis, dujų laikymo vamzdynuose paslauga ar kitomis papildomomis paslaugomis taikant iš anksto paskelbtus tarifus ir (arba) kitas naudojimosi šiomis saugyklomis ir dujų laikymo vamzdynuose paslauga sąlygas ir pareigas, kai tai būtina dėl techninių ir (arba) ekonominių priežasčių norint veiksmingai užtikrinti teisę naudotis sistema, bei organizuojant teisės naudotis kitomis papildomomis paslaugomis suteikimą. Reguliavimo institucijos, jei taip numato valstybės narės, arba valstybės narės tuos tarifus arba jų apskaičiavimo metodikas nustato pasikonsultavusios su sistemos naudotojais. Reikalavimus atitinkantiems vartotojams prieigos teisė gali būti suteikiama leidžiant sudaryti tiekimo sutartis su konkuruojančiomis gamtinių dujų įmonėmis, kitomis nei savininkas ir (arba) sistemos operatorius ar susijusi įmonė.

34 straipsnis

Teisė naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad gamtinių dujų įmonės ir reikalavimus atitinkantys vartotojai, neatsižvelgiant į jų buvimo vietą, šiame straipsnyje nustatyta tvarka galėtų naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais, įskaitant įrenginius, teikiančius tokiam naudojimuisi būtinas technines paslaugas, išskyrus tokių tinklų ir įrenginių dalis, kurios naudojamos vietinei gavybos veiklai dujų gavybos telkinio vietoje. Pagal 54 straipsnio nuostatas apie šias priemones pranešama Komisijai.

2. 1 dalyje nurodyta naudojimosi teisė suteikiama valstybės narės nustatytu būdu pagal atitinkamas teisinės priemones. Valstybės narės siekia, kad naudojimosi teisė būtų suteikiama sąžiningai ir viešai, būtų sukurta konkurencinga gamtinių dujų rinka ir išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, atsižvelgiant į tiekimo saugumą ir reguliarumą, turimus arba pagrįstai prieinamus pajėgumus bei aplinkos apsaugą. Galima atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- a) poreikį atsisakyti suteikti naudojimosi teisę esant techninių sąlygų nesuderinamumui, kurio negalima įveikti prieinamomis priemonėmis;
- b) poreikį išvengti sunkumų, kurių negalima įveikti prieinamomis priemonėmis ir kurie galėtų daryti neigiamą įtaką efektyviai esamai ir ateityje planuojamai angliavandenilių gavybai, įskaitant gavybą iš ribinio ekonominio gyvybingumo telkinių;
- c) poreikį gerbti tinkamai pagrįstus gavybos proceso vamzdynų tinklo savininko ar operatoriaus poreikius, susijusius su dujų transportavimu ir perdirbimu, bei visų kitų gavybos proceso vamzdynų tinklo naudotojų ar atitinkamų perdirbimo įmonių ar perdirbimo įrenginių naudotojų, kuriems gali būti daroma įtaka, interesus; ir
- d) poreikį taikyti Bendrijos teisę atitinkančius valstybių narių įstatymus ir administracines procedūras išduodant leidimus gavybai ar gavybos procesui plėsti.

3. Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyta ginčų sprendimo tvarka ir kad būtų įsteigta nuo šalių nepriklausoma institucija, kuriai suteikta galimybė naudotis visa atitinkama informacija, ir taip būtų sudarytos sąlygos greitai spręsti ginčus, susijusius su teise naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais, atsižvelgiant į 2 dalyje pateiktus kriterijus ir šalių, galinčių dalyvauti derybose dėl teisės naudotis tokiais tinklais, skaičių.

4. Kilus tarpvalstybiniams ginčams, taikoma valstybės narės, kurios jurisdikcijai priklauso gavybos proceso vamzdynų tinklas, kuriuo atsisakoma leisti naudotis, ginčų sprendimo tvarka. Jei, kilus tarpvalstybiniam ginčui, atitinkamas tinklas yra daugiau kaip vienos valstybės narės teritorijoje, atitinkamos valstybės narės konsultuojasi viena su kita siekdamos užtikrinti, kad šios direktyvos nuostatos būtų taikomos nuosekliai.

35 straipsnis

Atsisakymas suteikti teisę naudotis sistema

1. Gamtinių dujų įmonės gali atsisakyti suteikti teisę naudotis sistema, jeigu trūksta pajėgumų arba jeigu teisė naudotis sistema trukdytų joms vykdyti 3 straipsnio 2 dalyje nurodytus viešųjų paslaugų teikimo įpareigojimus, kurie joms nustatomi, arba atsiradus dideliems ekonominiams ir finansiniams sunkumams, susijusiems su sudarytų „imk arba mokėk“ sutarčių vykdymu, atsižvelgiant į 48 straipsnyje nustatytus kriterijus ir tvarką bei valstybės narės pagal to straipsnio 1 dalį pasirinktą alternatyvą. Pateikiami derami visų tokių atsisakymų motyvai.

2. Valstybės narės gali imtis priemonių, būtinų norint užtikrinti, kad gamtinių dujų įmonė, atsisakiusi suteikti teisę naudotis sistema dėl pajėgumų ar jungčių trūkumo, atliktų būtinus patobulinimus, jeigu jie ekonomiškai pagrįsti arba jeigu potencialus vartotojas yra pasirengęs už juos sumokėti. Jei valstybės narės taiko 4 straipsnio 4 dalį, jos imasi tokių priemonių.

36 straipsnis

Nauja infrastruktūra

1. Pateikus prašymą, stambiai naujai dujų infrastruktūrai, t. y. jungiamiesiems vamzdynams, SGD įrenginiams ir saugykloms, apibrėžtą laikotarpį gali būti leidžiama netaikyti 9, 32, 33 bei 34 straipsnių ir 41 straipsnio 6, 8 ir 10 dalių nuostatų, jei laikomasi šių sąlygų:

- a) investicija turi skatinti dujų tiekimo konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą;
- b) investicijos rizikos laipsnis turi būti toks, kad nesuteikus išimties investicija būtų negalima;
- c) infrastruktūros savininkas turi būti fizinis ar juridinis asmuo, bent savo teisine forma nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose tą infrastruktūrą numatyta pastatyti;
- d) iš tos infrastruktūros vartotojų turi būti imamas mokestis; ir
- e) išimtis neturi kenkti konkurencijai ar veiksmingam gamtinių dujų vidaus rinkos funkcionavimui arba veiksmingam reguliuojamosios sistemos, su kuria ta infrastruktūra yra sujungta, funkcionavimui.

2. 1 dalis taip pat taikoma didelio esamos infrastruktūros pajėgumų padidėjimo atvejais bei pertvarkius šią infrastruktūrą tokiu būdu, kuris leidžia plėtoti naujus dujų tiekimo šaltinius.

3. VIII skyriuje nurodyta reguliavimo institucija, apsvarsčiusi kiekvieną atskirą atvejį, gali priimti sprendimą dėl 1 ir 2 dalyse nurodytų išimčių.

4. Jei atitinkama infrastruktūra yra daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje, Agentūra gali atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijoms pateikti patariamąją nuomonę, kuria jos gali remtis priimdamos sprendimą per du mėnesius nuo prašymo suteikti išimtį pateikimo paskutinei iš tų reguliavimo institucijų dienos.

Jeigu visos atitinkamos reguliavimo institucijos per šešis mėnesius nuo prašymo suteikti išimtį pateikimo paskutinei iš tų reguliavimo institucijų dienos susitarė dėl prašymo suteikti išimtį, jos informuoja Agentūrą apie savo sprendimą.

Agentūra vykdo atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucijoms šiuo straipsniu pavestas užduotis:

a) jei visos atitinkamos reguliavimo institucijos nesugebėjo susitarti per šešis mėnesius nuo prašymo suteikti išimtį pateikimo paskutinei iš tų reguliavimo institucijų dienos; arba

b) gavusi bendrą atitinkamų reguliavimo institucijų prašymą.

Visos atitinkamos reguliavimo institucijos gali kartu prašyti, kad trečios pastraipos a punkte nurodytas laikotarpis būtų pratęstas ne daugiau nei trimis mėnesiais.

5. Prieš priimdama sprendimą Agentūra konsultuojasi su atitinkamomis reguliavimo institucijomis ir prašymų teikėjais.

6. Išimtį galima suteikti naujos infrastruktūros arba esamos infrastruktūros, kurios pajėgumas smarkiai padidėjo, visiems pajėgumams arba jų daliai.

Priimant sprendimą suteikti išimtį, kiekvienu atskiru atveju atsižvelgiama į poreikį nustatyti sąlygas, susijusias su išimties galiojimo laikotarpiu ir nediskriminacine teise naudotis infrastruktūra. Priimant sprendimą dėl tų sąlygų visų pirma atsižvelgiama į papildomus pajėgumus, kuriuos planuojama sukurti, ar esamų pajėgumų pakeitimus, projekto įgyvendinimo laikotarpį ir nacionalines aplinkybes.

Prieš suteikdama išimtį reguliavimo institucija priima sprendimą dėl pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisyklių ir mechanizmų. Taisyklėse reikalaujama, kad prieš paskirstant naujos infrastruktūros pajėgumus visų potencialių infrastruktūros naudotojų būtų prašoma pareikšti susidomėjimą galimybe sudaryti sutartį dėl pajėgumų (taip pat naudoti savo reikmėms). Reguliavimo institucija reikalauja, kad perkrovos valdymo taisyklėse būtų numatyta pareiga nepanaudotus pajėgumus pasiūlyti rinkoje ir kad infrastruktūros naudotojams būtų suteikta teisė parduoti sutartyse numatytus pajėgumus antrinėje rinkoje. Vertindama 1 dalies a, b ir e punktuose nurodytus kriterijus, reguliavimo institucija atsižvelgia į pajėgumų paskirstymo procedūros rezultatus.

Sprendimas suteikti išimtį, įskaitant bet kurias šios dalies antroje pastraipoje nurodytas sąlygas, tinkamai pagrindžiamas ir paskelbiamas.

7. Nepaisant 3 dalies nuostatų, valstybės narės gali nustatyti, kad jų reguliavimo institucija arba atitinkamais atvejais Agentūra savo nuomonę dėl prašymo suteikti išimtį turi pateikti valstybės narės atitinkamai įstaigai, kad ji priimtų oficialų sprendimą. Ta nuomonė paskelbiama kartu su sprendimu.

8. Reguliavimo institucija nedelsdama perduoda Komisijai kiekvieno gauto prašymo suteikti išimtį kopiją. Kompetentinga institucija nedelsdama praneša Komisijai apie sprendimą ir kartu pateikia visą svarbią su sprendimu susijusią informaciją. Tą informaciją Komisijai galima pateikti apibendrintos formos, kad Komisija galėtų priimti tinkamai pagrįstą sprendimą. Visų pirma pateikiama tokia informacija:

a) išsamios priežastys, dėl kurių reguliavimo institucija arba valstybė narė suteikė ar atsisakė suteikti išimtį, kartu su nuoroda į 1 dalį, įskaitant tinkamą (-us) tos dalies punktą (-us), kuriuo (-iais) grindžiamas toks sprendimas, įskaitant finansinę informaciją, pateisinančią išimties reikalingumą;

b) išimties, jei ji būtų suteikta, poveikio konkurencijai ir veiksmingam gamtinių dujų vidaus rinkos funkcionavimui analizė;

c) priežastys, į kurias atsižvelgiant buvo nustatyta išimties galiojimo trukmė ir visų atitinkamos dujų infrastruktūros pajėgumų dalis, kuriai suteikiama išimtis;

d) kai išimtis susijusi su jungiamuoju vamzdynu – konsultacijų su atitinkamomis reguliavimo institucijomis rezultatai; ir

e) informacija apie tai, kaip infrastruktūra pasitarnaus įvairinant dujų tiekimo šaltinius.

9. Per dviejų mėnesių laikotarpį nuo kitos dienos po to, kai buvo gautas pranešimas, Komisija gali nuspręsti pareikalauti, kad reguliavimo institucija iš dalies pakeistų arba atšauktų sprendimą suteikti išimtį. Tą dviejų mėnesių laikotarpį galima pratęsti papildomu dviejų mėnesių laikotarpiu, jeigu Komisija pageidautų papildomos informacijos. Tas papildomas laikotarpis prasideda kitą dieną po to, kai gaunama visa informacija. Pirminis dviejų mėnesių laikotarpis taip pat gali būti pratęstas, jeigu tam pritaria Komisija ir reguliavimo institucija.

Jeigu prašoma informacija nepateikiama per prašyme nustatytą laikotarpį, pranešimas laikomas atšauktu, išskyrus tuos atvejus, kai Komisijai ir reguliavimo institucijai sutikus dar nepasibaigęs minėtas laikotarpis pratęsiamas arba kai reguliavimo institucija tinkamai pagrįstu pareiškimu informuoja Komisiją, kad, jos nuomone, pranešimas yra išsamus.

Reguliavimo institucija per vieno mėnesio laikotarpį įvykdo Komisijos sprendimą iš dalies pakeisti ar atšaukti sprendimą suteikti išimtį ir atitinkamai apie tai informuoja Komisiją.

Komisija užtikrina komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

Komisijos pritarimas sprendimui suteikti išimtį nustoja galioti po dvejų metų nuo jo priėmimo, jeigu iki to laiko nepradedama infrastruktūros statyba, ir po penkerių metų nuo jo priėmimo, jeigu iki to laiko infrastruktūra nepradedama eksploatuoti, nebent Komisija nuspręstų, kad vėluojama dėl didelių kliūčių, kurių asmuo, kuriam suteikta išimtis, negali kontroliuoti.

10. Komisija gali priimti šio straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų taikymo gaires ir nustatyti šio straipsnio 3, 6, 8 ir 9 dalių taikymo tvarką. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesminės šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

37 straipsnis

Rinkos atvėrimas ir abipusiškumas

1. Valstybės narės užtikrina, kad reikalavimus atitinkančiais vartotojais būtų:

- iki 2004 m. liepos 1 d. – reikalavimus atitinkantys vartotojai, kaip nurodyta 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/30/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrų taisyklių ⁽¹⁾ 18 straipsnyje. Kiekvienais metais ne vėliau kaip sausio 31 d. valstybės narės paskelbia kriterijus, kuriais remiantis nustatoma, ar vartotojai atitinka reikalavimus;

⁽¹⁾ OL L 204, 1998 7 21, p. 1.

- nuo 2004 m. liepos 1 d. – visi ne namų ūkio vartotojai;

- nuo 2007 m. liepos 1 d. – visi vartotojai.

2. Siekiant išvengti pusiausvyros sutrikimo atveriant dujų rinkas:

- nedraudžiama sudaryti tiekimo sutarčių su kitos valstybės narės sistemai priklausančiu reikalavimus atitinkančiu vartotoju, jei abiejose susijusiose sistemose jis laikomas reikalavimus atitinkančiu vartotoju; ir
- kai atsisakoma sudaryti a punkte aprašytus sandorius dėl to, kad vartotojas tik vienoje iš dviejų sistemų yra laikomas reikalavimus atitinkančiu vartotoju, Komisija, atsižvelgdama į padėtį rinkoje ir bendrą interesą, valstybės narės, kurioje yra viena iš dviejų sistemų, prašymu gali įpareigoti atsisakiusią sudaryti sandorį šalį vykdyti prašomą tiekimą.

38 straipsnis

Tiesioginiai vamzdynai

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad sudarytų sąlygas:

- jų teritorijoje įsisteigusioms gamtinių dujų įmonėms tiesioginiu vamzdynu vykdyti tiekimą reikalavimus atitinkantiems vartotojams; ir
- jų teritorijoje esančiam bet kuriam tokiam reikalavimus atitinkančiam vartotojui gauti iš gamtinių dujų įmonių dujas tiesioginiu vamzdynu.

2. Kai tiesioginiams vamzdynams statyti ar eksploatuoti reikalingas leidimas (pvz., licencija, leidimas, koncesija, sutikimas ar patvirtinimas), valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija nustato leidimų statyti ar eksploatuoti tokius vamzdynus jų teritorijoje išdavimo kriterijus. Tie kriterijai turi būti objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminaciniai.

3. Valstybės narės gali leisti statyti tiesioginį vamzdyną, jeigu buvo atsisakyta suteikti teisę naudotis sistema remiantis 35 straipsniu arba buvo pradėta ginčo sprendimo procedūra pagal 41 straipsnį.

VIII SKYRIUS

NACIONALINĖS REGULIAVIMO INSTITUCIJOS

39 straipsnis

Reguliavimo institucijų paskyrimas ir nepriklausomumas

1. Kiekviena valstybė narė paskiria vieną nacionalinę reguliavimo instituciją nacionaliniu lygmeniu.

2. Šio straipsnio 1 dalis nekliudo valstybėse narėse paskirti kitas reguliavimo institucijas regionų lygmeniu, jeigu Agentūros Reguliavimo valdyboje yra vienas vyresnysis atstovas atstovavimo ir ryšių palaikymo Bendrijos lygmeniu tikslais laikantis Reglamento (EB) Nr. 713/2009 14 straipsnio 1 dalies.

3. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, valstybė narė gali paskirti reguliavimo institucijas, skirtas mažoms sistemoms geografiškai atskirtame regione, kurio suvartotas kiekis 2008 m. sudarė mažiau kaip 3 % bendro valstybėje narėje, kuriai šis regionas priklauso, suvartoto kiekio. Ta leidžianti nukrypti nuostata nekliudo paskirti vieno vyresniojo atstovo atstovavimo ir ryšių palaikymo Bendrijos lygmeniu tikslais Agentūros Reguliavimo valdyboje laikantis Reglamento (EB) Nr. 713/2009 14 straipsnio 1 dalies.

4. Valstybės narės garantuoja reguliavimo institucijos nepriklausomumą ir užtikrina, kad ji nešališkai ir skaidriai naudotųsi savo įgaliojimais. Šiuo tikslu valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucija, vykdydama jai šia direktyva ir susijusiais teisės aktais nustatytas reguliavimo užduotis:

- a) būtų teisiškai atskirta ir funkcinio atžvilgiu nepriklausoma nuo kito viešojo ar privačiojo subjekto;
- b) užtikrintų, kad jos personalas ir už jos valdymą atsakingi asmenys:

- i) veiktų nepriklausomai nuo visų rinkos interesų; ir
- ii) vykdydami reguliavimo užduotis, nesiektų gauti jokios Vyriausybės arba kito viešojo ar privačiojo subjekto tiesioginių nurodymų ir jų nevykdytų. Tas reikalavimas neturi įtakos atitinkamam glaudžiam bendradarbiavimui su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ar Vyriausybės pateiktoms bendrosioms politinėms gairėms, nesusijusioms su reguliavimo įgaliojimais ir pareigomis pagal 41 straipsnį.

5. Siekdamas apsaugoti reguliavimo institucijos nepriklausomumą, valstybės narės visų pirma užtikrina, kad:

- a) reguliavimo institucija galėtų priimti savarankiškus sprendimus, nepriklausomai nuo jokio politinio organo, ir jai būtų skiriami atskiri metiniai biudžeto asignavimai, kad ji savarankiškai įgyvendintų jai skirtą biudžetą ir turėtų pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių savo pareigoms vykdyti; ir
- b) reguliavimo institucijos valdybos nariai arba, jei valdybos nėra, reguliavimo institucijos aukščiausioji vadovybė būtų skiriami fiksuotam penkerių – septynerių metų laikotarpiui, kurį galima pratęsti vieną kartą.

Atsižvelgdamos į pirmos pastraipos b punktą, valstybės narės užtikrina, kad būtų taikoma tinkama valdybos arba aukščiausiosios vadovybės rotacijos sistema. Valdybos narius arba, jei valdybos nėra, aukščiausiosios vadovybės narius per jų kadenciją galima būtų atleisti tik tuo atveju, jeigu jie nebeatitinka šiame straipsnyje nustatytų sąlygų arba yra pripažinti kaltais dėl nusižengimo pagal nacionalinę teisę.

40 straipsnis

Reguliavimo institucijos bendrieji tikslai

Vykdydama šioje direktyvoje nurodytas reguliavimo užduotis, reguliavimo institucija, atsižvelgdama į 41 straipsnyje nustatytas savo pareigas ir įgaliojimus, prirėkus glaudžiai konsultuodamasi su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, įskaitant konkurencijos institucijas, ir nepažeisdama jų kompetencijos, imasi visų pagrįstų priemonių siekdamą šių tikslų:

- a) glaudžiai bendradarbiaujant su Agentūra, kitų valstybių narių reguliavimo institucijomis ir Komisija skatinti konkurencingos, saugios ir aplinką tausojančios gamtinių dujų vidaus rinkos kūrimą Bendrijoje ir veiksmingą rinkos atvėrimą visiems Bendrijos vartotojams ir tiekėjams bei užtikrinti tinkamas veiksmingo ir patikimo dujų tinklų veikimo sąlygas, atsižvelgiant į ilgalaikius tikslus;
- b) siekiant a punkte nurodytų tikslų, plėtoti konkurencingas ir tinkamai veikiančias regionines rinkas Bendrijoje;
- c) panaikinti prekybos gamtinėmis dujomis tarp valstybių narių apribojimus, įskaitant reikiamų tarpvalstybinio perdavimo pajėgumų plėtrą, kad būtų patenkinta paklausa ir didinama nacionalinių rinkų integracija, kuri gali sudaryti palankesnes sąlygas gamtinių dujų srautų perdavimui Bendrijoje;
- d) padėti rentabiliausiu būdu pasiekti į vartotojus orientuotų, saugių, patikimų ir efektyvių nediskriminacinių sistemų plėtrą, ir skatinti sistemos pakankamumą ir, atsižvelgiant į bendros energetikos politikos tikslus, energijos vartojimo efektyvumą, taip pat dujų gavybos iš didelio bei mažo masto atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir paskirstytos gavybos integravimą perdavimo ir skirstymo tinkluose;
- e) sudaryti palankesnes sąlygas naujų gavybos pajėgumų prieigai prie tinklo, visų pirma pašalinant kliūtis, kurios galėtų sutrukdyti naujų rinkos dalyvių ir dujų, gautų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, prieigą prie tinklo;

- f) siekiant didinti sistemos efektyvumą ir skatinti rinkos integraciją, užtikrinti, kad sistemos operatoriams ir sistemos naudotojams būtų suteiktos tinkamos paskatos trumpalaikiu ir ilgalaikiu laikotarpiu;
- g) užtikrinti naudą vartotojams dėl efektyvaus jų nacionalinių rinkų veikimo, skatinant veiksmingą konkurenciją ir padedant užtikrinti vartotojų apsaugą;
- h) padėti pasiekti viešųjų paslaugų teikimo gamtinių dujų sektoriuje aukštų standartų, prisidėti prie pažeidžiamų vartotojų apsaugos ir padėti suderinti keitimosi būtinais duomenimis procedūras vartotojams keičiant tiekėjus.
- h) stebėti, ar laikomasi tinklo saugumo ir patikimumo taisyklių, ir peržiūrėti, kaip jis veikė praityje, ir nustatyti arba patvirtinti paslaugų ir tiekimo kokybės standartus ir reikalavimus arba kartu su kitomis kompetentingomis institucijomis prisidėti prie šio proceso;
- i) stebėti veiklos skaidrumo lygį, įskaitant didmenines kainas, ir užtikrinti, kad gamtinių dujų įmonės laikytųsi skaidrumo išpareigojimų;
- j) stebėti rinkos atvėrimo ir konkurencijos didmeninėje bei mažmeninėje prekyboje lygį ir veiksmingumą, įskaitant gamtinių dujų biržas, namų ūkio vartotojams taikomas kainas, įskaitant išankstinio mokėjimo sistemas, tiekėjų pakeitusių vartotojų procentinę dalį, nuo tinklo atjungtų vartotojų procentinę dalį, mokesčius už priežiūros paslaugas ir jų vykdymą, namų ūkio vartotojų pateiktus skundus, taip pat visus konkurencijos iškraipymo ar apribojimo atvejus, įskaitant visos svarbios informacijos teikimą ir atitinkamų konkurencijos institucijų informavimą apie visus svarbius atvejus;

41 straipsnis

Reguliavimo institucijos pareigos ir įgaliojimai

1. Reguliavimo institucijos pareigos yra šios:

- a) vadovaujantis skaidrumo kriterijais nustatyti ar patvirtinti perdavimo ar skirstymo tarifus arba jų metodikas;
- b) užtikrinti, kad perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriai bei, prireikus, sistemų savininkai, taip pat visos gamtinių dujų įmonės laikytųsi pagal šią direktyvą ir kitus atitinkamus Bendrijos teisės aktus nustatytų įpareigojimų, įskaitant tuos, kurie susiję su tarpvalstybiniais klausimais;
- c) tarpvalstybiniais klausimais bendradarbiauti su atitinkamų valstybių narių reguliavimo institucija ar institucijomis bei Agentūra;
- d) laikytis visų atitinkamų teisiškai privalomų Agentūros ir Komisijos sprendimų ir juos vykdyti;
- e) kasmet teikti savo veiklos ir pareigų vykdymo ataskaitą atitinkamoms valstybių narių institucijoms, Agentūrai ir Komisijai. Tokiose ataskaitose nurodomi veiksmai, kurių imtasi kiekvienai iš šiame straipsnyje išvardytų užduočių vykdyti, ir gauti rezultatai;
- f) užtikrinti, kad nebūtų perdavimo, skirstymo, laikymo, SGD ir tiekimo veiklos kryžminio subsidijavimo;
- g) stebėti perdavimo sistemos operatorių investicijų planus ir savo metinėje ataskaitoje juos įvertinti atsižvelgiant į tai, ar jie atitinka visos Bendrijos tinklo plėtros planą, nurodytą Reglamento (EB) Nr. 715/2009 8 straipsnio 3 dalies b punkte; į tokį vertinimą gali būti įtrauktos ir rekomendacijos iš dalies keisti tuos investicijų planus;
- k) stebėti, ar nepasitaiko konkurenciją ribojančios sutartinės praktikos, įskaitant išimtinių teisių sąlygas, kuriomis stambiams ne namų ūkio vartotojams gali būti užkirstas kelias arba apribota galimybė vienu metu sudaryti sutartis su daugiau nei vienu tiekėju, ir reikiama atvejais apie tokią praktiką pranešti nacionalinėms konkurencijos institucijoms;
- l) laikytis sutarties laisvės nutraukiamų tiekimo sutarčių atžvilgiu bei ilgalaikių sutarčių atžvilgiu, jei jos atitinka Bendrijos teisę ir yra suderinamos su Bendrijos politika;
- m) stebėti, per kiek laiko perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriai sujungia vamzdynus ir atlieka remonto darbus;
- n) stebėti, kaip laikomasi 33 straipsnyje nustatytų sąlygų, kuriomis suteikiama teisė naudotis saugyklomis, dujų laikymo vamzdynuose paslaugomis ir kitomis papildomomis paslaugomis, ir tas sąlygas peržiūrėti. Tuo atveju, jei teisės naudotis saugyklomis tvarka nustatoma pagal 33 straipsnio 3 dalį, ši užduotis neapima tarifų peržiūros;
- o) padėti kartu su kitomis atitinkamomis institucijomis užtikrinti, kad vartotojų apsaugos priemonės, įskaitant nustatytas I priede, būtų veiksmingos ir vykdomos;
- p) bent kartą per metus skelbti rekomendacijas, susijusias su tiekimo kainų atitiktimi 3 straipsniui, ir tam tikrais atvejais jas persiųsti konkurencijos institucijoms;
- q) užtikrinti galimybę naudotis duomenimis apie vartotojų suvartojimą, tokių duomenų teikimą suderintą, lengvai suprantama forma nacionaliniu lygmeniu neprivalomo naudojimo tikslais ir skubia galimybe visiems vartotojams naudotis tokiomis duomenimis, kaip nurodyta pagal I priedo h punktą;

- r) stebėti, kaip įgyvendinamos taisyklės, susijusios su perdavimo sistemos operatorių, skirstymo sistemos operatorių, tiekėjų, vartotojų ir kitų rinkos dalyvių vaidmenimis bei pareigomis, pagal Reglamento (EB) Nr. 715/2009 nuostatas;
- s) stebėti, ar teisingai taikomi kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, ar saugyklos taikoma 33 straipsnio 3 arba 4 dalis; ir
- t) stebėti 46 straipsnyje nurodytų apsaugos priemonių įgyvendinimą;
- u) prisidėti prie keitimosi duomenimis procesų suderinimo svarbiausiems rinkos procesams regioniniu lygmeniu.
2. 1 dalyje nustatytas stebėsenos pareigas gali vykdyti kitos institucijos nei reguliavimo institucija, jei valstybė narė yra taip nustačiusi. Tokiu atveju turi būti nedelsiant sudaryta galimybė reguliavimo institucijai naudotis atlikus tokią stebėseną gauta informacija.
- Reguliavimo institucija, vykdydama 1 dalyje nustatytas pareigas, atitinkamai konsultuojasi su perdavimo sistemos operatoriais ir atitinkamai glaudžiai bendradarbiauja su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis, išsaugodama jų nepriklausomumą, nedarydama įtakos jų specialiai kompetencijai ir laikydamasi geresnio reglamentavimo principų.
- Reguliavimo institucijos ar Agentūros pagal šią direktyvą duoti pritarimai nedaro įtakos jokiai deramai pagrįstam reguliavimo institucijos būsimam naudojimuisi savo įgaliojimais pagal šį straipsnį ar kitų atitinkamų institucijų ar Komisijos nustatytoms sankcijoms.
3. Kai pagal 14 straipsnį paskiriamas nepriklausomas sistemos operatorius, be šio straipsnio 1 dalyje jai pavestų pareigų, reguliavimo institucija taip pat:
- a) stebi, ar perdavimo sistemos savininkas ir nepriklausomas sistemos operatorius vykdo savo įpareigojimus pagal šį straipsnį, ir skiria sankcijas už įpareigojimų nevykdymą pagal 4 dalies d punktą;
- b) stebi nepriklausomo sistemos operatoriaus ir perdavimo sistemos savininko ryšius, siekdama užtikrinti, kad nepriklausomas sistemos operatorius vykdytų savo įpareigojimus, ir visų pirma tvirtina sutartis bei vykdo nepriklausomo sistemos operatoriaus ir perdavimo sistemos savininko ginčų sprendimo institucijos funkcijas, kai bet kuri iš šalių pateikia skundą pagal 11 dalį;
- c) nepažeisdama 14 straipsnio 2 dalies c punkte nustatytos tvarkos, pirmajame dešimties metų tinklo plėtros plane patvirtina investicijų planus ir daugiamečių tinklo plėtros planą, kurį kasmet teikia nepriklausomas sistemos operatorius;
- d) užtikrina, kad į nepriklausomo sistemos operatoriaus renkamų mokesčių už prieigą prie tinklo tarifus būtų įskaičiuotas tinkamas atlygis tinklo savininkui ar tinklo savininkams už tinklo turtą ir bet kokias naujas investicijas į jį, su sąlyga, kad taikomi ekonomiškai ir efektyvūs tarifai; ir
- e) turi įgaliojimus atlikti patikrinimus, taip pat iš anksto apie juos nepranešus, perdavimo sistemos savininko ir nepriklausomo sistemos operatoriaus patalpose.
4. Valstybės narės užtikrina, kad reguliavimo institucijoms būtų suteikti įgaliojimai, kuriais naudodamosi jos galėtų efektyviai ir operatyviai vykdyti 1, 3 ir 6 dalyse nurodytas pareigas. Šiuo tikslu reguliavimo institucija turi bent šiuos įgaliojimus:
- a) priimti privalomus sprendimus dėl gamtinių dujų įmonių;
- b) atlikti dujų rinkų veikimo tyrimą ir nuspręsti, kokių reikia imtis būtinų ir proporcingų priemonių veiksmingai konkurencijai skatinti bei tinkamam rinkos veikimui užtikrinti, bei nustatyti šias priemones. Tam tikrais atvejais reguliavimo institucija, atlikdama su konkurencijos teise susijusį tyrimą, taip pat turi įgaliojimus bendradarbiauti su nacionaline konkurencijos institucija ir finansų rinkos reguliavimo institucijomis arba Komisija;
- c) reikalauti informacijos iš gamtinių dujų įmonių, jei ta informacija reikalinga institucijos užduotims įvykdyti, įskaitant atsisakymo trečiosioms šalims suteikti prieigą pagrindimą ir visą informaciją apie priemones, būtinas tinklui sustiprinti;
- d) pagal šią direktyvą arba bet koki atitinkamą teisiškai privalomą reguliavimo institucijos ar Agentūros sprendimą nustatytų įpareigojimų nevykdančioms gamtinių dujų įmonėms skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas arba pasiūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas. Tai apima įgaliojimą atitinkamai perdavimo sistemos operatoriumi skirti arba siūlyti skirti jam sankcijas, kurios sudaro iki 10 % metinės perdavimo sistemos operatoriaus apyvartos, arba vertikalios integracijos įmonei skirti arba siūlyti skirti jai sankcijas, kurios sudaro iki 10 % metinės vertikalios integracijos įmonės apyvartos, tuo atveju, kai jie nesilaiko atitinkamų įpareigojimų pagal šią direktyvą; ir
- e) turi tinkamas teises atlikti tyrimus ir reikiamus įgaliojimus rengti nurodymus, kaip spręsti ginčus pagal 11 ir 12 dalis.
5. Kai pagal IV skyrių paskiriamas perdavimo sistemos operatorius, be šio straipsnio 1 ir 4 dalyse jai pavestų pareigų ir įgaliojimų, reguliavimo institucijai skiriamos bent šios pareigos ir suteikiami bent šie įgaliojimai:

- a) skirti sankcijas pagal 4 dalies d punktą už diskriminacinį elgesį vertikalios integracijos įmonės naudai;
- b) stebėti perdavimo sistemos operatoriaus ir vertikalios integracijos įmonės ryšius, siekiant užtikrinti, kad perdavimo sistemos operatorius vykdytų savo įpareigojimus;
- c) vykdyti vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus ginčų sprendimo institucijos funkcijas, kai bet kuri iš šalių pateikia skundą pagal 11 dalį;
- d) stebėti vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinius ir finansinius ryšius, įskaitant paskolas;
- e) tvirtinti visus vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus komercinius ir finansinius susitarimus su sąlyga, kad jie atitinka rinkos sąlygas;
- f) gavus pranešimą iš už atitikties programos priežiūrą atsakingo pareigūno pagal 21 straipsnio 4 dalį, reikalauti iš vertikalios integracijos įmonės pateisinančių įrodymų. Teisinantis visų pirma turi būti pateikti įrodymai apie tai, kad nebuvo jokio diskriminacinio elgesio, kuris buvo naudingas vertikalios integracijos įmonei, atvejo;
- g) atlikti patikrinimus, taip pat iš anksto apie juos nepranešus, vertikalios integracijos įmonės ir perdavimo sistemos operatoriaus patalpose; ir
- h) paskirti visas arba tam tikras perdavimo sistemos operatoriaus užduotis pagal 14 straipsnį paskirtam nepriklausomam sistemos operatoriui, jei perdavimo sistemos operatorius nuolat nesilaiko savo įpareigojimų pagal šią direktyvą, visų pirma dažno diskriminacinio elgesio vertikalios integracijos įmonės naudai atveju.

6. Reguliavimo institucijos atsako už tai, kad likus pakankamai laiko iki jų įsigaliojimo būtų nustatytos ar patvirtintos bent tos metodikos, pagal kurias apskaičiuojamos ar nustatomos sąlygos, susijusios su:

- a) prijungimu ir prieiga prie nacionalinių tinklų, įskaitant perdavimo bei skirstymo tarifus, taip pat su sąlygomis ir tarifais, kuriais suteikiama prieiga prie SGD įrenginių. Taikant tuos tarifus ar metodikas sudaromos galimybės būtinas investicijas į tinklus ir SGD įrenginius vykdyti tokiu būdu, kad tos investicijos užtikrintų tinklų ir SGD įrenginių perspektyvumą;
- b) balansavimo paslaugų teikimu, kuris atliekamas pačiu ekonomiškiausiu būdu, ir atitinkamų paskatų suteikimu tinklo naudotojams siekti dujų sunaudojimo ir realizavimo pusiausvyros. Balansavimo paslaugos teikiamos sąžiningai ir nediskriminuojančiai bei yra paremtos objektyviais kriterijais; ir

- c) prieiga prie tarpvalstybinių infrastruktūrų, įskaitant pajėgumų paskirstymo ir perkrovos valdymo procedūras.

7. 6 dalyje nurodytos metodikos arba sąlygos yra paskelbiamos.

8. Nustatydamos ar tvirtindamos tarifus arba metodikas ir balansavimo paslaugas, reguliavimo institucijos užtikrina, kad perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriams būtų suteiktos tinkamos paskatos trumpalaikiu ir ilgalaikiu laikotarpiu didinti energijos vartojimo efektyvumą, skatinti rinkos integraciją ir tiekimo saugumą bei remti susijusius mokslinius tyrimus.

9. Reguliavimo institucijos stebi nacionalinių dujų perdavimo tinklų perkrovos valdymą, įskaitant jungiamuosius vamzdinius, ir perkrovos valdymo taisyklių įgyvendinimą. Tuo tikslu perdavimo sistemos operatoriai arba rinkos operatoriai savo perkrovos valdymo taisykles, įskaitant pajėgumų paskirstymą, pateikia nacionalinėms reguliavimo institucijoms. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali pareikalauti keisti tas taisykles.

10. Reguliavimo institucijoms suteikiami įgaliojimai reikalauti, kad perdavimo, laikymo, SGD ir skirstymo sistemos operatoriai prireikus pakeistų sąlygas, įskaitant šiame straipsnyje nurodytus tarifus ir metodikas, siekiant užtikrinti, kad jie būtų proporcingi ir taikomi nediskriminaciniu būdu. Tuo atveju, jei teisės naudotis saugyklomis tvarka nustatoma pagal 33 straipsnio 3 dalį, ta užduotis neapima tarifų keitimo. Jei vėluojama nustatyti perdavimo ir skirstymo tarifus, reguliavimo institucijos turi įgaliojimą nustatyti ar patvirtinti laikinuosius perdavimo ir skirstymo tarifus ar metodikas ir nuspręsti dėl atitinkamų kompensavimo priemonių taikymo, jei galutiniai tarifai ar metodikos skirtųsi nuo tų laikinųjų tarifų ar metodikų.

11. Bet kuri šalis, turinti nusiskundimų perdavimo, laikymo, SGD ar skirstymo sistemos operatoriaus veiksmais, susijusiais su to operatoriaus įpareigojimais pagal šią direktyvą, gali pateikti skundą reguliavimo institucijai, kuri, veikdama kaip ginčų sprendimo institucija, priima sprendimą per dviejų mėnesių laikotarpį nuo skundo gavimo dienos. Jei reguliavimo institucijoms reikia papildomos informacijos, tas laikotarpis gali būti pratęstas dviem mėnesiais. Tą pratęstą laikotarpį galima dar pratęsti, jei su tuo sutinka skundą pateikusi šalis. Reguliavimo institucijos sprendimas yra privalomas, nebent ir kol jis panaikinamas apeliacine tvarka.

12. Šalis, kurios atžvilgiu priimtas sprendimas ir kuri turi teisę pateikti skundą, susijusį su sprendimu dėl pagal šį straipsnį priimtų metodikų, arba kai reguliavimo institucija privalo konsultuotis – dėl pasiūlytų tarifų ar metodikų, ne vėliau kaip per du mėnesius arba per valstybių narių nustatytą trumpesnę laikotarpį nuo sprendimo ar pasiūlymo dėl sprendimo paskelbimo dienos, pateikia skundą dėl sprendimo peržiūrėjimo. Toks skundas nesustabdo sprendimo įgyvendinimo.

13. Valstybės narės sukuria tinkamus ir efektyvius reguliavimo, kontrolės ir skaidrumo mechanizmus, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, ypač kai tai kenkia vartotojų interesams, ir agresyvaus elgesio. Nustatant tuos mechanizmus atsižvelgiama į Sutarties, ypač į jos 82 straipsnio, nuostatas.

14. Valstybės narės užtikrina, kad būtų imtasi tinkamų priemonių, įskaitant patraukimą atsakomybėn administracine ar baudžiamąja tvarka pagal jų nacionalinę teisę, prieš atsakingus fizinius ar juridinius asmenis, nesilaikančius šia direktyva nustatytų konfidencialumo taisyklių.

15. 11 ir 12 dalyse nurodyti skundai nedaro įtakos teisei paduoti apeliaciją pagal Bendrijos arba nacionalinę teisę.

16. Reguliavimo institucijų priimti sprendimai turi būti visiškai motyvuoti ir pagrįsti, kad būtų galima atlikti teisminę peržiūrą. Sprendimai turi būti prieinami visuomenei, užtikrinant komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

17. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu veiktų tinkami mechanizmai, kuriuos taikant šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą, turėtų teisę paduoti apeliaciją nuo suinteresuotųjų šalių ir nuo bet kokios Vyriausybės nepriklausomai institucijai.

42 straipsnis

Tarpvalstybinių klausimų reguliavimo tvarka

1. Reguliavimo institucijos glaudžiai konsultuojasi ir bendradarbiauja tarpusavyje, taip pat teikia viena kitai ir Agentūrai visą informaciją, būtiną jų užduotims pagal šią direktyvą vykdyti. Keičiantis informacija, informaciją gaunanti institucija užtikrina tokio paties lygio konfidencialumą, kurio reikalaujama iš ją teikiančios institucijos.

2. Reguliavimo institucijos bendradarbiauja bent regionų lygmeniu siekdamos:

- a) skatinti rengti eksploatacines priemones, skirtas sudaryti sąlygas optimaliai valdyti tinklą, skatinti bendras dujų biržas ir tarpvalstybinių pajėgumų paskirstymą ir sudaryti sąlygas tinkamam sujungimo pajėgumų, įskaitant naujus jungiamuosius vamzdynus, lygiui užtikrinti regione ir tarp regionų siekiant sudaryti galimybes plėtoti veiksmingą konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą, nediskriminuojant tiekimo įmonių įvairiose valstybėse narėse;
- b) koordinuoti visų tinklo kodeksų, skirtų atitinkamiems perdavimo sistemos operatoriams ir kitiems rinkos dalyviams, rengimą; ir

c) koordinuoti perkrovos valdymo taisyklių rengimą.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos turi teisę tarpusavyje sudaryti bendradarbiavimo susitarimus, siekdamos skatinti bendradarbiavimą reguliavimo srityje.

4. 2 dalyje nurodyti veiksmai vykdomi atitinkamai glaudžiai konsultuojantis su kitomis atitinkamomis nacionalinėmis institucijomis ir nedarant įtakos jų specialiai kompetencijai.

5. Komisija gali priimti gaires, koku mastu reguliavimo institucijos turi bendradarbiauti tarpusavyje ir su Agentūra. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

43 straipsnis

Gairių laikymasis

1. Nacionalinė reguliavimo institucija ir Komisija gali prašyti, kad Agentūra pateiktų nuomonę, ar reguliavimo institucijos priimtas sprendimas atitinka šioje direktyvoje arba Reglamente (EB) Nr. 715/2009 nurodytas gaires.

2. Agentūra per tris mėnesius nuo prašymo gavimo dienos atitinkamai pateikia nuomonę reguliavimo institucijai, paprašiusiai pateikti nuomonę, arba Komisijai ir reguliavimo institucijai, priėmusiai atitinkamą sprendimą.

3. Jei sprendimą priėmusi reguliavimo institucija neatsižvelgia į Agentūros nuomonę per keturis mėnesius nuo tos nuomonės gavimo dienos, Agentūra atitinkamai apie tai praneša Komisijai.

4. Jeigu reguliavimo institucija mano, kad kitos reguliavimo institucijos priimtas sprendimas dėl tarpvalstybinės prekybos neatitinka šioje direktyvoje arba Reglamente (EB) Nr. 715/2009 nurodytų gairių, per du mėnesius nuo to sprendimo priėmimo dienos ji gali pranešti apie tai Komisijai.

5. Jeigu Komisija per du mėnesius nuo Agentūros pranešimo pagal 3 dalį arba reguliavimo institucijos pranešimo pagal 4 dalį gavimo dienos ar savo iniciatyva per tris mėnesius nuo sprendimo priėmimo dienos nustato, kad dėl reguliavimo institucijos priimto sprendimo kyla pagrįstų abejonų, ar toks sprendimas atitinka šioje direktyvoje arba Reglamente (EB) Nr. 715/2009 nurodytas gaires, Komisija gali nuspręsti toliau nagrinėti atvejį. Tokiu atveju Komisija paprašo reguliavimo institucijos ir procedūros, vykstančios reguliavimo institucijoje, šalių pateikti pastabas.

6. Jei Komisija nusprendžia toliau nagrinėti atvejį, per keturis mėnesius nuo tokio sprendimo dienos ji priima galutinį sprendimą:

- a) neprieštarauti reguliavimo institucijos priimtam sprendimui; arba
- b) pareikalauti, kad atitinkama reguliavimo institucija atšauktų savo sprendimą, remiantis tuo, kad nesilaikyta gairių.

7. Jei Komisija per atitinkamai 5 ir 6 dalyse nustatytus laikotarpius nenusprendžia toliau nagrinėti atvejo arba nepriima galutinio sprendimo, laikoma, kad ji neprieštarauja reguliavimo institucijos priimtam sprendimui.

8. Reguliavimo institucija per du mėnesius įvykdo Komisijos sprendimą atšaukti savo sprendimą ir atitinkamai apie tai informuoja Komisiją.

9. Komisija gali priimti gaires, nustatančias išsamią tvarką, kurios reguliavimo institucijos, Agentūra ir Komisija turi laikytis nustatydamos, ar reguliavimo institucijų priimti sprendimai atitinka šiame straipsnyje nurodytas gaires. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

44 straipsnis

Duomenų saugojimas

1. Valstybės narės reikalauja, kad tiekimo įmonės bent penkerius metus saugotų ir nacionalinėms institucijoms, įskaitant reguliavimo instituciją, nacionalines konkurencijos institucijas, bei Komisijai jų užduotims vykdyti pateiktų visų sandorių, sudarytų su didmeniniais vartotojais ir perdavimo sistemos operatoriais, taip pat su laikymo bei SGD operatoriais pagal dujų tiekimo sutartis ir dujų rinkos išvestines finansines priemones, atitinkamus duomenis.

2. Duomenis sudaro išsamūs atitinkamų sandorių duomenys, t. y. trukmė, pristatymo ir apmokėjimo taisyklės, kiekis, vykdymo datos ir terminai, sandorio kainos, atitinkamo didmeninio vartotojo identifikavimo priemonės, taip pat konkreti informacija apie visas neįvykdytas dujų tiekimo sutartis ir dujų rinkos išvestines finansines priemones.

3. Reguliavimo institucija gali nuspręsti tam tikrą šios informacijos dalį pateikti rinkos dalyviams, su sąlyga, kad komerciniu požiūriu neskelbtina informacija apie atskirus rinkos dalyvius ar atskirus sandorius nebus atskleista. Ši dalis netaikoma informacijai apie finansines priemones, kurioms taikoma Direktyva 2004/39/EB.

4. Siekdama užtikrinti vienodą šio straipsnio taikymą, Komisija gali priimti gaires, kuriose apibrėžiami duomenų saugojimo metodai ir priemonės, taip pat saugomų duomenų forma ir turinys. Tos priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas ją papildant, tvirtinamos pagal 51 straipsnio 3 dalyje nurodytą reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

5. Su dujų rinkos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis susijusiems sandoriams, kuriuos tiekimo įmonės sudaro su didmeniniais vartotojais ir perdavimo sistemos operatoriais, taip pat su laikymo bei SGD operatoriais, šis straipsnis taikomas tik tada, kai Komisija priima 4 dalyje nurodytas gaires.

6. Šio straipsnio nuostatomis 1 dalyje nurodytų institucijų atžvilgiu nenustatoma papildomų įpareigojimų subjektams, kuriems taikoma Direktyva 2004/39/EB.

7. Jei 1 dalyje nurodytoms institucijoms reikia susipažinti su subjektų, kuriems taikoma Direktyva 2004/39/EB, saugomais duomenimis, pagal tą direktyvą atsakingos institucijos pateikia joms prašomus duomenis.

IX SKYRIUS

MAŽMENINĖS RINKOS

45 straipsnis

Mažmeninės rinkos

Siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas gerai veikiančių ir skaidrių mažmeninių rinkų formavimuisi Bendrijoje, valstybės narės užtikrina, kad perdavimo sistemos operatorių, skirstymo sistemos operatorių, tiekimo įmonių, vartotojų ir, prireikus, kitų rinkos dalyvių funkcijos bei pareigos būtų apibrėžtos atsižvelgiant į sutarčių sąlygas, įsipareigojimus vartotojams, keitimosi duomenimis ir atsiskaitymo taisykles, duomenų nuosavybę ir įsipareigojimą pateikti skaitiklių rodmenis.

Šios taisyklės turi būti paviešintos, jomis siekiama vartotojams ir tiekėjams sudaryti palankesnes prieigos prie tinklų sąlygas ir jas turi peržiūrėti reguliavimo institucijos ar kitos atitinkamos nacionalinės institucijos.

X SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

46 straipsnis

Apsaugos priemonės

1. Staiga įvykus energijos rinkos krizei ar iškilus grėsmei asmenų fizinei saugai ar saugumui, arba aparatūros ar įrenginių arba sistemos vientisumo saugumui, valstybė narė gali imtis būtinų laikinų apsaugos priemonių.

2. Tokios priemonės turi kuo mažiau trikdyti vidaus rinkos veikimą ir jos nėra taikomos platesniu mastu nei būtina staiga kilusiems sunkumams įveikti.

3. Atitinkama valstybė narė apie šias priemones nedelsdama praneša kitoms valstybėms narėms ir Komisijai, kuri gali nuspręsti, kad atitinkama valstybė narė turi iš dalies pakeisti ar panaikinti tokias priemones, jeigu jos iškreipia konkurenciją ir neigiamai veikia prekybą tokiu būdu, kuris neatitinka bendrų interesų.

47 straipsnis

Vienodos sąlygos

1. Priemonės, kurių valstybės narės gali imtis pagal šią direktyvą, kad užtikrintų vienodas sąlygas, turi būti suderinamos su Sutartimi, visų pirma su jos 30 straipsnio nuostatomis, ir su Bendrijos teisės aktais.

2. 1 dalyje nurodytos priemonės turi būti proporcingos, nediskriminacinės ir skaidrios. Tos priemonės gali būti įgyvendinamos tik pranešus apie jas Komisijai ir gavus jos pritarimą.

3. Komisija atsako į 2 dalyje nurodytą pranešimą per du mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos. Tas laikotarpis prasideda kitą dieną po to, kai gaunama visa informacija. Jei per tą dviejų mėnesių laikotarpį Komisija nesiėmė veiksmų, laikoma, kad ji neprieštarauja priemonėms, apie kurias buvo pranešta.

48 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos, susijusios su „imk arba mokėk“ įsipareigojimais

1. Jei gamtinių dujų įmonė susiduria arba mano, kad gali susidurti su dideliais ekonominiais ir finansiniais sunkumais, kylančiais iš „imk arba mokėk“ įsipareigojimų, priimtų pagal vieną ar kelias dujų pirkimo sutartis, ji atitinkamai valstybei narei arba paskirtai kompetentingai institucijai gali pateikti prašymą laikinai taikyti nuo 32 straipsnio leidžiančią nukrypti nuostatą. Prašymai, valstybių narių pasirinkimu, pateikiami kiekvienu konkrečiu atveju prieš atsisakant ar atsisakius suteikti prieigą prie sistemos. Valstybės narės taip pat gali leisti gamtinių dujų įmonei pačiai nuspręsti, ar pateikti prašymą prieš atsisakant ar atsisakius suteikti prieigą prie sistemos. Kai gamtinių dujų įmonė atsisako suteikti prieigą, prašymas paduodamas nedelsiant. Prie prašymų pridedama visa svarbi informacija apie problemos pobūdį ir mastą bei gamtinių dujų įmonės įdėtas pastangas siekiant išspręsti problemą.

Jeigu nėra pagrįstų alternatyvių sprendimų ir atsižvelgiant į 3 dalį, valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija gali nuspręsti suteikti teisę taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą.

2. Valstybė narė arba paskirta kompetentinga institucija nedelsdama praneša Komisijai apie sprendimą suteikti teisę taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą, pateikdama ir visą svarbią informaciją apie šią leidžiančią nukrypti nuostatą. Ta informacija Komisijai gali būti pateikiama apibendrinta forma, leidžiančia Komisijai priimti pagrįstą sprendimą. Per aštuonias savaites nuo to pranešimo gavimo dienos Komisija gali paprašyti, kad atitinkama valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija iš dalies pakeistų ar atšauktų sprendimą suteikti teisę taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą.

Jei atitinkama valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija neįvykdo to prašymo per keturias savaites, galutinis sprendimas operatyviai priimamas pagal 51 straipsnio 2 dalyje nurodytą patariamąją procedūrą.

Komisija užtikrina komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

3. Priimdama sprendimus dėl 1 dalyje nurodytos leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo, valstybė narė ar paskirta kompetentinga institucija bei Komisija visų pirma atsižvelgia į šiuos kriterijus:

- tikslą sukurti konkurencinę dujų rinką;
- būtinybę užtikrinti viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimų vykdymą ir garantuoti tiekimo saugumą;
- gamtinių dujų įmonės padėtį dujų rinkoje ir faktinę konkurencijos padėtį toje rinkoje;
- ekonominių ir finansinių sunkumų, su kuriais susiduria gamtinių dujų įmonės ir perdavimo įmonės arba reikalavimus atitinkantys vartotojai, dydį;
- atitinkamos sutarties ar sutarčių pasirašymo datą ir sąlygas, įskaitant tai, kiek jos palankios pokyčiams rinkoje;
- pastangas rasti problemos sprendimo būdą;
- įmonės sugebėjimą atitinkamų „imk arba mokėk“ įsipareigojimų prisiėmimo metu numatyti šių didelių sunkumų atsiradimo tikimybę, atsižvelgiant į šios direktyvos nuostatas;
- sistemos sujungimo su kitomis sistemomis lygį ir tų sistemų sąveikos laipsnį; ir
- poveikį, kurį teisės taikyti tokią leidžiančią nukrypti nuostatą suteikimas galėtų turėti šios direktyvos teisingam taikymui, kad gamtinių dujų vidaus rinka veiktų sklandžiai.

Dėl sprendimo, susijusio su prašymu taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą dėl „imk arba mokėk“ sutarčių, sudarytų anksčiau nei 2003 m. rugpjūčio 4 d., neturėtų susiklostyti padėtis, kurioje neįmanoma rasti alternatyvių ekonomiškai perspektyvių realizavimo rinkų. Bet kuriuo atveju laikoma, kad didelių sunkumų nėra, jei gamtinių dujų pardavimas nesumažėja iki lygio, mažesnio už minimalias realizavimo garantijas, numatytas „imk arba mokėk“ dujų pirkimo sutartyse, arba jei atitinkamą „imk arba mokėk“ dujų pirkimo sutartį galima patikslinti arba gamtinių dujų įmonė gali rasti alternatyvių realizavimo rinkų.

4. Gamtinių dujų įmonės, kurioms nebuvo suteikta teisė taikyti šio straipsnio 1 dalyje nurodytą leidžiančią nukrypti nuostatą, neatsisako arba daugiau neatsisako suteikti prieigos prie sistemos argumentuodamos dujų pirkimo sutartyje priimtais „imk arba mokėk“ įsipareigojimais. Valstybės narės užtikrina, kad būtų laikomasi atitinkamų 32–44 straipsnių nuostatų.

5. Bet kuri pagal pirmiau nurodytas nuostatas suteikta teisė taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą turi būti tinkamai pagrįdžiama. Komisija savo sprendimą skelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

6. Komisija iki 2008 m. rugpjūčio 4 d. pateikia peržiūros ataskaitą apie patirtį, sukaupią taikant šį straipsnį, kad Europos Parlamentas ir Taryba galėtų laiku apsvarstyti poreikį jį keisti.

49 straipsnis

Naujai besiformuojančios ir izoliuotosios rinkos

1. Valstybės narės, kurių sistemos nėra tiesiogiai prijungtos prie bet kurios kitos valstybės narės jungtinės sistemos ir kurios turi tik vieną pagrindinį išorės tiekėją, gali taikyti nuo 4, 9, 37 ir (arba) 38 straipsnių leidžiančią nukrypti nuostatą. Tiekimo įmonė, kuriai priklauso daugiau kaip 75 % rinkos, laikoma pagrindiniu tiekėju. Bet kuri tokia leidžianti nukrypti nuostata savaime netenka galios tada, kai nustoja galioti bent viena iš šioje pastraipoje nurodytų sąlygų. Apie visas tokias leidžiančias nukrypti nuostatas pranešama Komisijai.

Kipras gali taikyti nuo 4, 9, 37 ir (arba) 38 straipsnių leidžiančią nukrypti nuostatą. Tokia leidžianti nukrypti nuostata netenka galios nuo to momento, kai Kipras nebelaikomas izoliuota rinka.

4, 9, 37 ir (arba) 38 straipsniai netaikomi Estijai, Latvijai ir (arba) Suomijai iki to laiko, kai bet kuri iš šių valstybių narių bus tiesiogiai prijungta prie bet kurios valstybės narės, išskyrus Estiją, Latviją, Lietuvą ir Suomiją, jungtinės sistemos. Ši pastraipa neturi įtakos leidžiančioms nukrypti nuostatomis pagal šios dalies pirmą pastraipą.

2. Jei valstybė narė, pripažinta naujai besiformuojančia rinka, įgyvendindama šią direktyvą susidurtų su didelėmis problemomis, ji gali taikyti nuo 4 ir 9 straipsnių, 13 straipsnio 1 ir 3 dalių, 14 ir 24 straipsnių, 25 straipsnio 5 dalies, 26, 31 ir 32 straipsnių, 37 straipsnio 1 dalies ir (arba) 38 straipsnio leidžiančią nukrypti nuostatą. Tokia leidžianti nukrypti nuostata savaime netenka galios nuo to momento, kai valstybė narė nebeatitinka naujai besiformuojančios rinkos reikalavimų. Apie visas tokias leidžiančias nukrypti nuostatas pranešama Komisijai.

Kipras gali taikyti nuo 4 ir 9 straipsnių, 13 straipsnio 1 ir 3 dalių, 14 ir 24 straipsnių, 25 straipsnio 5 dalies, 26, 31 ir 32 straipsnių, 37 straipsnio 1 dalies ir (arba) 38 straipsnio leidžiančią nukrypti nuostatą. Tokia leidžianti nukrypti nuostata netenka galios nuo to momento, kai Kipras nebeatitinka naujai besiformuojančios rinkos reikalavimų.

3. Dieną, kurią baigiasi 2 dalies pirmoje pastraipoje nurodytos leidžiančios nukrypti nuostatos galiojimas, turi galioti tokie vartotojų priskyrimo reikalavimus atitinkančių vartotojų kategorijai kriterijai, kuriuos taikant rinkos atvėrimo laipsnis turi prilygti bent 33 % nacionalinės dujų rinkos bendrosios metinės dujų suvartojimo apimties. Po dvejų metų taikomas 37 straipsnio 1 dalies b punktas, o dar po trejų metų – 37 straipsnio 1 dalies c punktas. Kol taikomas 37 straipsnio 1 dalies b punktas, šio straipsnio 2 dalyje nurodyta valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 32 straipsnio pakartotino dujinimo proceso papildomoms paslaugoms ir laikinajam laikymui bei paskesniajam dujų pristatymui į perdavimo sistemą.

4. Jei šios direktyvos įgyvendinimas valstybės narės geografiškai ribotoje teritorijoje sukeltų didelių problemų, visų pirma susijusių su perdavimo ir pagrindinės skirstymo infrastruktūros plėtra, bei siekdama skatinti investicijas, valstybė narė gali kreiptis į Komisiją, prašydama leisti tos srities plėtrai laikinai taikyti nuo 4 ir 9 straipsnių, 13 straipsnio 1 ir 3 dalių, 14 ir 24 straipsnių, 25 straipsnio 5 dalies, 26, 31 ir 32 straipsnių, 37 straipsnio 1 dalies ir (arba) 38 straipsnio leidžiančią nukrypti nuostatą.

5. Komisija gali suteikti teisę taikyti 4 dalyje nurodytą leidžiančią nukrypti nuostatą, visų pirma atsižvelgdama į šiuos kriterijus:

- investicijų į infrastruktūrą, kurios nebūtų ekonomiškai pagrįstos konkurencinėmis rinkos sąlygomis, reikalingumą,
- reikiamų investicijų dydį ir atsipirkimo prognozes,
- atitinkamos teritorijos dujų sistemos dydį ir užbaigtumą,
- atitinkamos dujų rinkos prognozes,
- atitinkamo regiono ar srities geografinį dydį ir ypatybes bei socialinius-ekonominius ir demografinius veiksniai.

Dujų infrastruktūrai, išskyrus skirstymo infrastruktūrą, teisė taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą suteikiama tik su sąlyga, kad regione nebuvo sukurta jokia dujų infrastruktūra arba jei dujų infrastruktūra veikia mažiau kaip 10 metų. Laikina leidžianti nukrypti nuostata negali būti taikoma ilgiau kaip 10 metų nuo pirmo dujų tiekimo į vietovę.

Skirstymo infrastruktūrai teisė taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą gali būti suteikta ne ilgesniam kaip 20 metų laikotarpiui nuo to laiko, kai per minėtą infrastruktūrą į vietovę buvo pirmą kartą tiekta dujos.

6. 9 straipsnis netaikomas Kiprui, Liuksemburgui ir (arba) Maltai.

7. Prieš priimdama sprendimą pagal 5 dalį, Komisija apie prašymus, pateiktus pagal 4 dalį, praneša valstybėms narėms, laikydamasi konfidencialumo reikalavimų. Tas sprendimas ir 1 bei 2 dalyse nurodytos leidžiančios nukrypti nuostatos skelbiamos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

8. Iki 2002 m. kovo 15 d., laikydamasi Direktyvos 98/30/EB nuostatų, Graikija gali taikyti nuo šios direktyvos 4, 24, 25, 26, 32, 37 ir (arba) 38 straipsnių leidžiančias nukrypti nuostatas jos išduotose licencijose nurodytoms geografinėms vietovėms ir šiose licencijose nurodytais laikotarpiais; šios leidžiančios nukrypti nuostatos taikomos skirstymo tinklų plėtrai ir išskirtiniam eksploatavimui tam tikrose geografinėse vietovėse.

50 straipsnis

Peržiūros procedūra

Jei 52 straipsnio 6 dalyje nurodytoje ataskaitoje Komisija pateikia išvadą, kad, atsižvelgiant į veiksmingą būdą, kuriuo valstybėje narėje buvo suteikta prieiga prie tinklo ir kuriuo suteikiama visapusiškai veiksminga, nediskriminacinė ir netrikdoma prieiga prie tinklo, tam tikri šia direktyva įmonėms nustatyti įpareigojimai (įskaitant įpareigojimus teisiškai atskirti skirstymo sistemos operatorius) nėra proporcingi siekiamam tikslui, atitinkama valstybė narė gali pateikti Komisijai prašymą netaikyti tokio reikalavimo.

Tokį prašymą valstybė narė nedelsdama perduoda Komisijai ir kartu pateikia visą svarbią informaciją, būtiną ataskaitos išvadai, kad reikia užtikrinti veiksmingą prieigą prie tinklo, įrodyti.

Per tris mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos Komisija priima nuomonę dėl atitinkamos valstybės narės prašymo ir atitinkamais atvejais pateikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai iš dalies pakeisti atitinkamas šios direktyvos nuostatas. Pasiūlymuose iš dalies keisti šią direktyvą Komisija gali pasiūlyti, kad atitinkamai valstybei narei būtų netaikomi konkretūs reikalavimai, jei ta valstybė narė atitinkamai įgyvendina lygiavėrio poveikio priemones.

51 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas.

2. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 3 ir 7 straipsniai, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.

3. Jei yra nuoroda į šią dalį, taikomi Sprendimo 1999/468/EB 5a straipsnio 1–4 dalys ir 7 straipsnis, atsižvelgiant į jo 8 straipsnį.

52 straipsnis

Ataskaitų teikimas

1. Komisija stebi ir peržiūri šios direktyvos taikymą bei pirmą kartą ne vėliau kaip 2004 m. gruodžio 31 d., o vėliau – kasmet pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai bendros pažangos ataskaitą. Pažangos ataskaitoje apžvelgiami bent šie dalykai:

- a) sukaupia patirtis ir padaryta pažanga kuriant užbaigtą ir visapusiškai veikiančią gamtinių dujų vidaus rinką, taip pat su tuo susijusios likusios kliūtys, įskaitant dominavimo rinkoje, koncentracijos rinkoje, agresyvaus ar antikonkurencinio elgesio aspektus;
- b) pagal šią direktyvą suteiktos teisės taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą, įskaitant 26 straipsnio 4 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos įgyvendinimas, atsižvelgiant į galimybę pakeisti ribinę vertę;
- c) kiek šioje direktyvoje nustatyti atskyrimo ir tarifų nustatymo reikalavimai padėjo užtikrinti sąžiningą ir nediskriminacinę prieigą prie Bendrijos dujų sistemos bei lygiavėrius konkurencijos lygius, taip pat dujų rinkos atvėrimo ekonominės, aplinkos apsaugos ir socialinės pasekmės vartotojams;
- d) nagrinėjami klausimai, susiję su sistemos pajėgumo lygiais ir gamtinių dujų tiekimo saugumu Bendrijoje, visų pirma esama ir numatoma paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą, atsižvelgiant į mainams tarp vietovių skirtus fizinius pajėgumus ir į saugyklų plėtrą (įskaitant rinkos reguliavimo toje srityje proporcingumą);
- e) ypatingas dėmesys bus skirtas priemonėms, kurių valstybės narės ėmėsi siekdamas patenkinti paklausą, kai ji yra didžiausia, ir spręsti problemas, susijusias su vieno ar kelių tiekėjų tiekimo trūkumais;
- f) bendras pažangos, padarytos plėtojant dvišalius santykius su trečiosiomis šalimis, kurios gamina ir eksportuoja ar transportuoja gamtines dujas, įskaitant pažangą, padarytą integruojant rinką, prekybą ir prieigą prie tokių trečiųjų šalių tinklų, įvertinimas;
- g) poreikis nustatyti galimus suderinimo reikalavimus, nesusijusius su šios direktyvos nuostatomis.

Tam tikrais atvejais pažangos ataskaitoje gali būti pateikiamos rekomendacijos ir priemonės, kuriomis būtų neutralizuojami neigiami dominavimo rinkoje ir rinkos koncentracijos padariniai.

Ataskaitoje Komisija, pasitarusi su ENTSO-G, taip pat gali apsvarstyti galimybes perdavimo sistemos operatoriams sukurti vieną Europos perdavimo sistemos operatorių įgyvendinamumą.

2. Kas dvejus metus 1 dalyje nurodytoje pažangos ataskaitoje taip pat pateikiama įvairių priemonių, kurių ėmėsi valstybės narės, kad būtų vykdomi įpareigojimai teikti viešąsias paslaugas, analizė bei tų priemonių veiksmingumo vertinimas ir visų pirmą jų poveikis konkurencijai dujų rinkoje. Atitinkamais atvejais ataskaitoje gali būti pateikiamos rekomendacijos dėl priemonių, kurių reikia imtis nacionaliniu lygmeniu, kad būtų pasiekti aukšti viešųjų paslaugų standartai, ar dėl priemonių, skirtų užkirsti kelią rinkos protekcionizmui.

3. Ne vėliau kaip 2013 m. kovo 3 d. Komisija, atlikdama bendrą peržiūrą, pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai išsamią specialią ataskaitą, kurioje nurodoma, koku mastu IV skyriuje nustatyti atskyrimo reikalavimai padėjo užtikrinti visišką faktinį perdavimo sistemos operatorių nepriklausomumą, kaip rodiklį naudodama efektyvų bei veiksmingą atskyrimą.

4. Atlikdama įvertinimą pagal 3 dalį, Komisija visų pirmą atsižvelgia į šiuos kriterijus: sąžiningą ir nediskriminacinę prieigą prie tinklo, veiksmingą reguliavimą, tinklo plėtrą, kad jis atitiktų rinkos poreikius, neiškraipytas investavimo paskatas, jungiamosios infrastruktūros plėtrą, veiksmingą konkurenciją Bendrijos energetikos rinkose ir tiekimo saugumo padėtį Bendrijoje.

5. Tam tikrais atvejais ir ypač tuo atveju, kai 3 dalyje nurodytoje išsamioje specialioje ataskaitoje yra nustatyta, kad 4 dalyje nurodytos sąlygos praktikoje nebuvo užtikrintos, Komisija ne vėliau kaip 2014 m. kovo 3 d. pateikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai dėl perdavimo sistemos operatorių visišką faktinio nepriklausomumo užtikrinimo.

6. Ne vėliau kaip 2006 m. sausio 1 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai išsamią ataskaitą, kurioje apžvelgiama pažanga kuriant gamtinių dujų vidaus rinką. Toje ataskaitoje visų pirmą nagrinėjami šie klausimai:

- nediskriminacinės prieigos prie tinklo buvimas,
- veiksmingas reguliavimas,
- jungiamosios infrastruktūros plėtra, tranzito sąlygos ir tiekimo saugumo padėtis Bendrijoje,
- kokia yra galimybė mažosioms įmonėms ir namų ūkio vartotojams gauti rinkos atvėrimo visapusišką naudą, ypač viešųjų paslaugų standartų požiūriu,
- koku mastu rinkos yra praktiškai atviros veiksmingai konkurencijai, įskaitant dominavimo rinkoje, rinkos koncentracijos ir agresyvaus ar antikonkurencinio elgesio aspektus,
- koku mastu vartotojai faktiškai keičia tiekėjus ir iš naujo derasi dėl tarifų,

— kainų pokyčiai, įskaitant tiekimo kainas, lyginant su rinkų atvėrimo laipsniu,

— ar veiksmingai ir nediskriminaciniu būdu trečiosios šalys gali naudotis dujų saugyklomis, kai tai techniškai ir (arba) ekonomiškai būtina veiksmingai įgyvendinant teisę naudotis sistema,

— šios direktyvos taikymo patirtis, susijusi su vertikalios integracijos įmonėms priklausančių sistemos operatorių faktiniu nepriklausomumu, ir tai, ar be funkcinio nepriklausomumo ir apskaitos atskyrimo buvo parengta kitų priemonių, kurių poveikis yra lygiavertis teisiniam atskyrimui.

Atitinkamais atvejais Komisija teikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai, visų pirmą siekdama užtikrinti aukštus viešųjų paslaugų standartus.

Atitinkamais atvejais Komisija teikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai, visų pirmą siekdama užtikrinti, kad anksčiau nei 2007 m. liepos 1 d. skirstymo sistemos operatoriai turėtų visišką ir faktinį nepriklausomumą. Prireikus, laikantis konkurencijos teisės, tuose pasiūlymuose taip pat nurodomos problemų, susijusių su dominavimu rinkoje, rinkos koncentracija ir agresyviu ar antikonkurenciniu elgesiu, sprendimo priemonės.

53 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2003/55/EB panaikinama nuo 2011 m. kovo 3 d., nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų dėl tos direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir taikymo terminų. Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir aiškinamos pagal II priede pateiktą atitikmenų lentelę.

54 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigalioję įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini šiai direktyvai įgyvendinti ne vėliau kaip 2011 m. kovo 3 d. Jos nedelsdamos apie tai informuoja Komisiją.

Tas priemonės jos taiko nuo 2011 m. kovo 3 d., išskyrus 11 straipsnį, kurį jos taiko nuo 2013 m. kovo 3 d.

Valstybės narės, tvirtindamos tas priemonės, daro jose nuorodą į šią direktyvą, arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

56 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

55 straipsnis

Priimta Briuselyje 2009 m. liepos 13 d.

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

H.-G. PÖTTERING

Tarybos vardu

Pirmininkas

E. ERLANDSSON

I PRIEDAS

VARTOTOJŲ APSAUGOS PRIEMONĖS

1. Nepažeidžiant Bendrijos taisyklių dėl vartotojų apsaugos, visų pirma 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis ⁽¹⁾, ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais ⁽²⁾, 3 straipsnyje nurodytos priemonės skirtos užtikrinti, kad vartotojai:

- a) turėtų teisę sudaryti sutartį su savo dujų tiekimo paslaugų teikėju, kurioje nurodoma:
- tiekėjo tapatybė ir adresas,
 - teikiamos paslaugos, siūlomų paslaugų kokybės lygis bei pradinio prijungimo terminas,
 - siūlomų techninės priežiūros paslaugų rūšys,
 - priemonės, kurias naudojant galima gauti naujausią informaciją apie visus taikomus tarifus ir mokesčius už techninę priežiūrą,
 - sutarties galiojimo laikotarpis, paslaugų teikimo atnaujinimo bei nutraukimo ir sutarties pratęsimo bei nutraukimo sąlygos, ir ar numatyta teisė nutraukti sutartį netaikant mokesčių,
 - kompensavimas ir pinigų grąžinimas tuo atveju, kai paslaugų kokybė neatitinka sutartyje nurodyto lygio, įskaitant netikslas ir vėluojančias sąskaitas,
 - metodas, kuriuo pradedamos ginčų sprendimo procedūros pagal f punktą, ir
 - informacija apie vartotojų teises, įskaitant informaciją apie skundų nagrinėjimą, ir visa šiame punkte nurodyta informacija, aiškiai pateikiama pateikiant sąskaitas apmokėjimui ar gamtinių dujų įmonės interneto tinklavietėje.

Sąlygos turi būti sąžiningos ir iš anksto gerai žinomos. Bet kuriuo atveju ta informacija turėtų būti pateikta prieš sudarant ar patvirtinant sutartį. Jei sutartis sudaromos per tarpininkus, informaciją, susijusią su šiame punkte išdėstytais klausimais, taip pat reikia pateikti prieš sutarties sudarymą;

- b) būtų tinkamai informuojami apie ketinimą pakeisti sutarties sąlygas, o informuojant apie šį ketinimą, jiems turi būti pranešta apie jų teisę nutraukti sutartį. Paslaugų teikėjai savo vartotojams apie mokesčių padidinimą praneša tiesiogiai, skaidriai, suprantamai ir tinkamu laiku, ne vėliau kaip per vieną įprastą sąskaitų pateikimo laikotarpį nuo didesnių mokesčių įsigaliojimo. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai galėtų laisvai nutraukti sutartis, jei nesutinka su naujomis sąlygomis, apie kurias jiems pranešė dujų tiekimo paslaugų teikėjas;
- c) gautų skaidrią informaciją apie taikomas kainas ir tarifus bei apie standartines sąlygas, susijusias su galimybe naudotis dujų tiekimo paslaugomis ir naudojimosi jomis;
- d) būtų pateikiamas platus apmokėjimo būdų pasirinkimas, kuriuos taikant vartotojai nebūtų neteisingai diskriminuojami. Išankstinio mokėjimo sistemos turi būti sąžiningos ir tinkamai atspindėti tikėtiną suvartojimą. Bet koks sąlygų skirtumas turi atspindėti tiekėjo išlaidas, susijusias su skirtingų mokėjimo sistemų taikymu. Bendros sąlygos turi būti sąžiningos ir skaidrios. Jos turi būti apibrėžtos aiškiai ir suprantamai ir jose neturi būti nesutartinių kliūčių, trukdančių vartotojui naudotis savo teisėmis, pvz., perdėtų reikalavimų, susijusių su sutarties dokumentais. Vartotojai turi būti apsaugoti nuo nesąžiningų ar klaidinančių pardavimo metodų;
- e) nebūtų apmokestinami už tiekėjo pakeitimą;
- f) gautų naudos taikant skaidrias, nesudėtingas ir nebrangias jų skundų nagrinėjimo procedūras. Visų pirma visi vartotojai turi teisę reikalauti, kad jų dujų paslaugų teikėjas teiktų geros kokybės paslaugas ir tinkamai nagrinėtų skundus. Taikant tokias neteismines ginčų sprendimo procedūras, ginčai turi būti sprendžiami sąžiningai ir operatyviai, pageidautina per tris mėnesius, numatant, kad pagrįstais atvejais turi būti taikoma išlaidų grąžinimo ir (arba) kompensavimo sistema. Jei įmanoma, šios procedūros turėtų atitikti 1998 m. kovo 30 d. Komisijos rekomendacijoje 98/257/EB dėl institucijoms, atsakingoms už vartotojų ginčų sprendimą ne teismo tvarka, taikomų principų ⁽³⁾ nustatytus principus;

⁽¹⁾ OL L 144, 1997 6 4, p. 19.

⁽²⁾ OL L 95, 1993 4 21, p. 29.

⁽³⁾ OL L 115, 1998 4 17, p. 31.

- g) po prijungimo prie dujų sistemos būtų informuojami apie galiojančiuose nacionalinės teisės aktuose nustatytą jų teisę gauti nustatytos kokybės gamtinių dujų už pagrįstas kainas;
 - h) turėtų galimybę naudotis savo suvartojimo duomenimis ir sudarius aiškų susitarimą bei nemokamai galėtų leisti bet kokiai registruotai tiekimo įmonei naudotis savo skaitiklių duomenimis. Už duomenų tvarkymą atsakinga šalis privalo įmonei pateikti tuos duomenis. Valstybės narės nustato duomenų formą ir tvarką, pagal kurią tiekėjams ir vartotojams suteikiama galimybė naudotis duomenimis. Už tą paslaugą nenustatomas papildomas mokestis vartotojui;
 - i) būtų pakankamai dažnai tinkamai informuojami apie faktinį dujų suvartojimą ir kainas, kad galėtų reguliuoti savo dujų suvartojimą. Ta informacija turėtų būti pateikiama per pakankamą laikotarpį, atsižvelgiant į vartotojo matavimo įrangos pajėgumus. Turi būti tinkamai atsižvelgta į tokių priemonių ekonominę naudą. Už tą paslaugą turi būti nenustatomas papildomas mokestis vartotojui;
 - j) pakeitus gamtinių dujų tiekėją, ne vėliau kaip per šešias savaites nuo tiekėjo pakeitimo gautų galutinę uždarymo sąskaitą.
2. Valstybės narės užtikrina pažangių matavimo sistemų, kuriomis būtų padedama aktyviam vartotojų dalyvavimui dujų tiekimo rinkoje, įdiegimą. Tų matavimo sistemų įdiegimas gali priklausyti nuo visų ilgalaikės trukmės išlaidų ir naudos rinkai ekonominio vertinimo bei individualaus vartotojo arba nuo būdo, kuriuo pažangus matavimas yra ekonomiškai pagrįstas ir rentabilus, ir nuo to, per kokį laikotarpį jas būtų galima įdiegti.

Toks vertinimas atliekamas ne vėliau kaip 2012 m. rugsėjo 3 d.

Remdamosi tuo vertinimu, valstybės narės arba bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija parengia pažangių matavimo sistemų įdiegimo darbotvarkę.

Valstybės narės arba bet kuri jų paskirta kompetentinga institucija užtikrina tų matavimo sistemų sąveikos įgyvendinimą savo teritorijoje ir atkreipia tinkamą dėmesį į tinkamų standartų ir geriausios praktikos panaudojimą bei gamtinių dujų vidaus rinkos vystymo svarbą.

II PRIEDAS

ATITIKMENŲ LENTELĖ

Direktyva 2003/55/EB	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnis	2 straipsnis
3 straipsnis	3 straipsnis
4 straipsnis	4 straipsnis
5 straipsnis	5 straipsnis
—	6 straipsnis
—	7 straipsnis
6 straipsnis	8 straipsnis
9 straipsnis	9 straipsnis
7 straipsnis	10 straipsnis
—	11 straipsnis
7 straipsnis	12 straipsnis
8 straipsnis	13 straipsnis
—	14 straipsnis
—	15 straipsnis
10 straipsnis	16 straipsnis
—	17 straipsnis
—	18 straipsnis
—	19 straipsnis
—	20 straipsnis
—	21 straipsnis
—	22 straipsnis
—	23 straipsnis
11 straipsnis	24 straipsnis
12 straipsnis	25 straipsnis
13 straipsnis	26 straipsnis
14 straipsnis	27 straipsnis
15 straipsnis	29 straipsnis
16 straipsnis	30 straipsnis
17 straipsnis	31 straipsnis
18 straipsnis	32 straipsnis
19 straipsnis	33 straipsnis
20 straipsnis	34 straipsnis
21 straipsnis	35 straipsnis
22 straipsnis	36 straipsnis
23 straipsnis	37 straipsnis
24 straipsnis	38 straipsnis
25 straipsnio 1 dalies pirmas ir antras sakiniai	39 straipsnis
—	40 straipsnis

Direktyva 2003/55/EB	Ši direktyva
25 straipsnio likęs tekstas	41 straipsnis
—	42 straipsnis
—	43 straipsnis
—	44 straipsnis
—	45 straipsnis
26 straipsnis	46 straipsnis
—	47 straipsnis
27 straipsnis	48 straipsnis
28 straipsnis	49 straipsnis
29 straipsnis	50 straipsnis
30 straipsnis	51 straipsnis
31 straipsnis	52 straipsnis
32 straipsnis	53 straipsnis
33 straipsnis	54 straipsnis
34 straipsnis	55 straipsnis
35 straipsnis	56 straipsnis
A priedas	I priedas

2005 m. prenumeratos kainos (be PVN), įskaitant paprastosios siuntos išlaidas

ES oficialusis leidinys L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosios ES kalbomis	~ 200 EUR per metus (*)
ES oficialusis leidinys L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosios ES kalbomis	100 EUR per mėnesį (*)
ES oficialusis leidinys L ir C serijos, spausdintinė versija ir metinis kompaktinis diskas	22 oficialiosios ES kalbomis	~ 200 EUR per metus
ES oficialusis leidinys L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosios ES kalbomis	700 EUR per metus
ES oficialusis leidinys L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosios ES kalbomis	70 EUR per mėnesį
ES oficialusis leidinys C serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosios ES kalbomis	450 EUR per metus
ES oficialusis leidinys C serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosios ES kalbomis	40 EUR per mėnesį
ES oficialusis leidinys L ir C serijos, metinėse leidimaisse kompaktinis diskas	22 oficialiosios ES kalbomis	500 EUR per metus
Oficialiojo leidinio priedas, S serija (Konkursai ir viešieji pirkimai) kompaktinis diskas, leidžiamas du kartus per savaitę	daugiau kaip 22 oficialiosios ES kalbomis	350 EUR per metus (25 EUR per mėnesį)
ES oficialusis leidinys C serija Konkursai	konkursų kalbomis	50 EUR per metus

(*) Egzemplių skaičius: iki 32 puslapio 5 EUR,
33-67 puslapio 12 EUR,
daugiau nei 67 puslapio kaina nustatoma atskirai.

Europos Sąjungos oficialių leidinių leidžiamą oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis galima prenumeruoti bet kuria iš 22 kalbų. Jų sudaro L (teisės aktai) ir C (informacija ir pranešimai) serijos.

Kiekviena kalba leidžiama leidyne prenumeruojamas atskirai.

Oficialieji sidinisi airių kalba parduodami atskira, remiantis 2005 m. birželio 18 d. Oficialiame leidinyje L 156 paskelbtu Tarybos reglamentu (EB) Nr. 920/2005, nurodančiu, kad Europos Sąjungos institucijos laikinai neparengiamos rengti ir skelbti visų aktų airių kalba.

Oficialiojo leidinio priedas (S serija Konkursai ir viešieji pirkimai) skelbiamas viename daugiakalbiame kompaktiniame diske visomis 23 oficialiosiomis kalbomis.

Pateikę paprastą prašymą Europos Sąjungos oficialiojo leidinio prenumeratoriai gali gauti vaizdus Oficialiojo leidinio priedus. Apie priedų išleidimą prenumeratoriai informuojami pranešime skaitytojui, kuris skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiame leidinyje*.

Pardavimas ir pervedimas

Oficialiųjų leidinių būrą leidžiamų mokamų leidinių galima įsigyti mūsų pardavimo biurese. Pardavimo biurų sąrašą galima rasti interneto adresu

<http://publications.europa.eu/others/agents/index.lt.htm>

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) – tai tiesioginė ir nemokama prieiga prie Europos Sąjungos teisės aktų. Šiame tinklalapyje galima skaityti *Europos Sąjungos oficialių leidinių*, susipažinti su sutartimis, teisės aktais, precedentine teise bei parengiamaisiais teisės aktais.

Išsamesnės informacijos apie Europos Sąjungą rasite <http://europa.eu>

